

Jordbruksstatistisk årsbok 1965

Statistical Yearbook of Agriculture Utgivare: Statistiska centralbyrån



INLEDNING

TILL

Jordbruksstatistisk årsbok / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1965-.
– (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1964-.

1965-1994 framställd av Statistiska centralbyrån.

1995-1998 framställd av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, Statistiska centralbyrån.

1965-2000 med innehållsförteckning, sammanfattning samt parallelltitel på engelska: Statistical yearbook of agriculture ..., från 1975 och framåt: Yearbook of agricultural statistics. – Publiceras elektroniskt fr.o.m. 2001 på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se, och fr.o.m. 2002 även på Statistiska centralbyråns webbplats www.scb.se.

Föregångare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1913-1963.

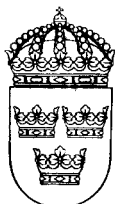
Översiktspublikationer:

Svensk jordbruksstatistik 200 år / Statistiska centralbyrån. – Stockholm: Statistiska centralbyrån, 1999.

Jordbruket i siffror 1866-2007 / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Jönköping ; Stockholm, 2011. – (Sveriges officiella statistik).

Jordbruksstatistisk årsbok 1965. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2012.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
JORDBRUK MED BINÄRINGAR



JORDBRUKSSTATISTISK ÅRSBOK
1965

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

STOCKHOLM 1965

OFFICIAL STATISTICS OF SWEDEN

AGRICULTURE AND FISHERIES

STATISTICAL YEARBOOK OF AGRICULTURE
1965

CENTRAL BUREAU OF STATISTICS

STATISTICAL
BIBLIOTHEK
STOCKHOLM 27

CIVILTRYCK

STOCKHOLM 1965

8917

Förord

Statistiska centralbyrån framlägger härmed första årgången av Jordbruksstatistisk årsbok. Avsikten är att i denna nya publikation lämna en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken. Förutom uppgifter från centralbyråns egna undersökningar har sålunda även medtagits statistik producerad av andra myndigheter samt av institutioner, organisationer, föreningar etc.

Redovisningen har inom varje sakavsnitt systematiserats med avseende på de olika statistikgrenarna. Sålunda återfinns exempelvis de årliga jordbruksinventeringarnas resultat rörande åkerjordens användning, höstsådda arealer etc. i avsnittet »Växtodling. Vegetabilisk produktion» delavsnitt »Jordbruksinventeringarna». I ett motsvarande delavsnitt under »Husdjursskötsel. Animalisk produktion» meddelas samma undersökningars resultat rörande antalet husdjur av olika slag.

Förhållandevis utförliga redogörelser lämnas för undersökningarnas uppläggning och genomförande, medan resultatkommentarerna oftast är starkt begränsade. Under rubriken »Övrig publicering» anges i varje delavsnitt var den i regel utförligare primärredovisningen av statistiken ägt rum.

Årtalet i bokens titel anknyter till utgivningsåret och ej till redogörelseåret. Eftersom redovisningen i princip avser de senaste uppgifterna för de olika statistikgrenarna innebär detta att resultaten i föreliggande årgång huvudsakligen återger de förhållanden som rådde under kalenderåret 1964 (produktionsåret 1963/64). I ett stort antal tabeller har emellertid därutöver införts vissa jämförelsedata för tidigare år.

De redovisade tabelluppgifterna är i regel att betrakta som definitiva. I några enstaka fall har dock redovisningen preliminär karaktär, vilket närmare framgår av texten till resp. tabeller.

I samband med utgivandet av Jordbruksstatistisk årsbok har centralbyråns hittillsvarande publikation Jordbruk och Boskapsskötsel (SOS) nedlagts. Innehållet i denna har utan större ändringar överförts till årsboken.

Planläggningen av boken har till stor del skett inom en särskild arbetsgrupp, vari ingått representanter för lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, lantbrukshögskolan, Hushållningssällskapens Förbund, Jordbrukets utredningsinstitut och statistiska centralbyrån. Det redak-

tionella arbetet på publikationen, vilket varit förlagt till byrån för jordbruksstatistik inom statistiska centralbyrån, har skett i samverkan med berörda statistikproducenter. Statistiska centralbyrån vill härmed betyga sin tacksamhet för värdefullt bistånd.

Med hänsyn till önskemålet att boken inom ett begränsat utrymme skall ge en allsidig statistisk belysning av jordbruks-

näringsen är det angeläget med en fortlöpande översyn av dess innehåll. Inför arbetet på följande årgångar skulle centralbyrån därför värdesätta förslag till förbättringar eller kompletteringar.

För detaljutformningen av föreliggande årgång svarar t. f. byrådirektör Bengt Malmås, vilken även tjänstgjort som sekreterare i den ovan nämnda arbetsgruppen.

Stockholm den 24 november 1965

INGVAR OHLSSON

KNUT MEDIN

Preface

This is the first issue of the Central Bureau of Statistics' »Statistical Yearbook of Agriculture«. The object of this new publication is to provide a collective report of Swedish agricultural statistics. It thus includes information not only from the Central Bureau's own surveys but also statistics produced by other public authorities, institutes, organizations, societies etc.

The presentation within each subject-section has been systematized in respect of the different statistical branches. Results from the annual agricultural surveys in respect of use of arable land, autumn-sown areas etc. are reported, for instance, in the section »Crop farming. Vegetable production«, sub-section »Agricultural inventories«. The results from these same surveys in respect of numbers of livestock are reported in a corresponding sub-section within »Livestock farming. Animal production«.

Relatively exhaustive accounts are given of the structure and execution of the different surveys etc., while comments on the actual results are mostly very brief. Under the heading »Other publications«, there is indicated in each sub-section where the usually more exhaustive primary report has been published.

The year given in the title refers to the publication year, not to the period covered by the report. Since the report gives in principle the latest figures in the different statistical branches, the results given in the present annual relate mainly to the situation during the calendar year 1964 (production year 1963/64). A large number of tables, however, include also certain comparative data from previous years.

The figures given in the tables are for the most part definitive. In a few cases, however, they are only preliminary, as indicated in the text to the tables concerned.

In conjunction with the publication of the »Statistical Yearbook of Agriculture«, the Central Bureau has discontinued its previous »Agriculture« (SOS), the content of which has been transferred without major change to the new annual.

The planning of this book has been mainly the responsibility of a special working group, including representatives of the Board of Agriculture, the Agricultural Marketing Board, the Royal Agricultural College, the Federation of County Agricultural Societies, the Agricultural Research Institute and the Central Bureau of Statistics. The work of editing, which

has been assigned to the Bureau for Agricultural Statistics within the Central Bureau, has been performed in consultation with the actual producers of the statistics, and the Central Bureau would like herewith to express its gratitude for the valuable assistance received.

Since the object of this annual is to give within a limited space an all-round statistical picture of Swedish agriculture, it is

vital that its contents should be continuously revised. The Central Bureau will therefore be grateful for any proposals for improvements or supplementation that will assist work on subsequent issues.

The production in detail of the present issue has been the responsibility of Mr. Bengt Malmås, who has also acted as secretary to the working group mentioned above.

Stockholm, 24 November 1965

INGVAR OHLSSON

KNUT MEDIN

Innehållsförteckning

Contents

Text	Sid.	Text	Page
Förord	III	Preface	III
Symboler använda i tabellerna	XXIV	Explanation of symbols	XXIV
Svensk-engelsk ordlista	XXV	Swedish-English vocabulary	XXV
Engelsk översikt	XXX	Summary	XXX
 I. Områdesindelningen i jordbruksstatistiken	 1	 I. Geographical divisions for agricultural statistics	 1
 II. Företagsstruktur m. m. Ägoslagsfördelning	 2	 II. Structure of agricultural enterprises etc. Types of land	 2
1. 1961 års allmänna jordbruksräkning ..	2	1. Census of agriculture 1961.....	2
Inledning	2	Introduction	2
Jordbruksräkningens genomförande m. m.	2	Procedure etc.	2
Resultatens tillförlitlighet.....	7	Reliability of results	7
Resultat	7	Results	7
Övrig publicering	10	Other publications	10
Tidpunkt för nästa jordbruksräkning	11	Date of next census of agriculture	11
2. Jordbruksinventeringarna	11	2. Agricultural inventories.....	11
Inledning	11	Introduction	11
Undersökningarnas genomförande m. m.	11	Procedure etc.	11
Resultatens tillförlitlighet	14	Reliability of results	14
Resultat	14	Results	14
Övrig publicering	15	Other publications	15
3. Statistik över skogsmarksarealens storlek	16	3. Statistics on area of forest land	16
Inledning	16	Introduction	16
Resultat	16	Results	16
Övrig publicering	17	Other publications	17
4. Struktur- och befolkningsutredningarna	17	4. Structure and population surveys	17
Inledning	17	Introduction	17
Genomförandet av 1961 års undersökning	17	Procedure	17
Resultatens tillförlitlighet	18	Reliability of results	18
Resultat	19	Results	19
Övrig publicering	21	Other publications	21

	Sid.		Page
III. Befolkning och arbetskraft	22	III. Population and labour force	22
1. 1960 års folkräkning	22	1. Census of population 1960.....	22
Inledning	22	Introduction	22
Folkräkningens uppläggning ..	22	Procedure	22
Resultat	27	Results	27
Övrig publicering	27	Other publications	27
2. Jordbruksinventeringarna	30	2. Agricultural inventories	30
Inledning	30	Introduction	30
Undersökningarnas innehåll ...	30	Contents of surveys.....	30
Resultat	31	Results	31
Övrig publicering	32	Other publications	32
3. Undersökning rörande lantarbe-		3. Statistics on wages in agriculture	32
tarlönerna.....	32		
Inledning	32	Introduction	32
Undersökningens genomförande	33	Procedure	33
Resultat	35	Results	35
Övrig publicering	36	Other publications	36
4. Undersökningar rörande syssel-		4. Statistics on employment in pri-	
sättningen inom enskilt skogs-		vate forestry	38
bruk	38		
Inledning	38	Introduction	38
Undersökningarnas genomför-		Procedure	38
ande	38		
Resultat	40	Results	40
Övrig publicering	40	Other publications	40
IV. Fastigheter och byggnader	41	IV. Real estates and buildings.....	41
1. Statistik över jordbruksfastig-		1. Statistics on assessed value of	
heternas taxeringsvärden.....	41	agricultural real estates.....	41
Inledning	41	Introduction	41
Undersökningens genomförande	41	Procedure	41
Resultat	41	Results	41
Övrig publicering	42	Other publications	42
2. Undersökning rörande jord-		2. Statistics on market prices of	
bruksfastigheternas priser	44	agricultural real estates	44
Inledning	44	Introduction	44
Undersökningens genomförande	44	Procedure	44
Resultat	44	Results	44
Övrig publicering	44	Other publications	44
3. Statistik över nybyggnadsverk-		3. Statistics on new building in	
samheten inom jordbruket. ...	50	agriculture	50
Inledning	50	Introduction	50
Undersökningens genomförande	50	Procedure	50
Resultatens tillförlitlighet	50	Reliability of results	50
Resultat	52	Results	52
Övrig publicering	52	Other publications	52
4. Indexberäkningar rörande jord-		4. Building cost index of agricul-	
brukets byggnadskostnader....	52	ture	52
Inledning	52	Introduction	52
Beräkningsunderlag m. m.	52	Basis of calculation etc.	52
Resultat	54	Results	54
Övrig publicering	54	Other publications	54

	Sid.		Page
V. Maskiner. Anläggningar m. m.	55	V. Machinery. Plant etc.	55
1. 1961 års allmänna jordbruksräk- ning	55	1. Census of agriculture 1961.....	55
Inledning	55	Introduction	55
Resultat	55	Results	55
Övrig publicering	55	Other publications	55
2. Undersökning rörande jordbru- kets inköp av maskiner, redskap m. m.	58	2. Statistics on purchase by agri- cultural sector of machines, tools etc.	58
Inledning	58	Introduction	58
Resultat	59	Results	59
Övrig publicering	59	Other publications	59
VI. Förnödenheter	60	VI. Requisites.....	60
1. Statistik över statsplomberings- verksamheten	60	1. Statistics on state sealing ac- tivity	60
Inledning	60	Introduction	60
Plomberingsverksamhetens or- ganisation m. m.	60	Organization etc.....	60
Resultat	61	Results	61
Övrig publicering	61	Other publications	61
2. Statistik över förbrukningen av handelsgödsel	62	2. Statistics on use of fertilizer ...	62
Inledning	62	Introduction	62
Resultat	62	Results	62
Övrig publicering	62	Other publications	62
3. Undersökning rörande försälj- ningen av växtskyddsmedel m. m.	63	3. Statistics on use of plant protec- tants etc.	63
Inledning	63	Introduction	63
Resultat	63	Results	63
Övrig publicering	64	Other publications	64
4. Statistik över förbrukningen av fodermedel	65	4. Statistics on use of feeding-stuffs	65
Inledning	65	Introduction	65
Resultat	65	Results	65
Övrig publicering	65	Other publications	65
VII. Växtodling. Vegetabilisk produktion	66	VII. Crop farming. Vegetable production	66
1. Jordbruksinventeringarna	66	1. Agricultural inventories.....	66
Inledning	66	Introduction	66
Resultat	66	Results	66
Övrig publicering	73	Other publications	73
2. Årsväxtrapporteringen	74	2. Reports on the year's crop.....	74
Inledning	74	Introduction	74
Undersökningarnas genomförande.....	74	Procedure	74
Resultatens tillförlitlighet	75	Reliability of results.....	75
Resultat	75	Results	75
Övrig publicering	80	Other publications	80

	Sid.		Page
3. Objektiv skördeuppskattning ..	80	3. Objective harvest estimation...	80
Inledning	80	Introduction	80
Huvudundersökning	80	Main survey	80
Resultatens tillförlitlighet	82	Reliability of results	82
Resultat	83	Results	83
Specialundersökningar av spill, härgningsförluster, kvalitet m. m.	83	Special studies on harvesting losses, quality etc.....	83
Övrig publicering	88	Other publications	88
4. Jordbrukets skördeskadeskydd	88	4. Crop insurance.....	88
Inledning	88	Introduction	88
Skördeskadeskyddets utformning m. m.	88	Structure etc.	88
Självrisk. Utbetalning av ersättning	91	Excess. Payment of compensation	91
Skördeskadeskyddets finansiering	91	Financing	91
Utfallet av ersättningsberäkningarna för 1964 års skörd....	91	Outcome of calculations of compensation for 1964 harvest....	91
Övrig publicering	91	Other publications	91
5. Beräkningar av totalskörd för spannmål, potatis och slåttervall	93	5. Statistics on harvest of grain, potatoes and ley for hay.....	93
Inledning	93	Introduction	93
Resultat	93	Results	93
Övrig publicering	93	Other publications	93
6. Statistik över leveranser av brödsäd, förmalning, producentpriser på vegetabilieprodukter m. m. ...	96	6. Statistics on deliveries of bread grain, milling, producer's price of vegetable products etc.	96
Inledning	96	Introduction	96
Resultat	97	Results	97
Övrig publicering	98	Other publications	98
7. Statistik över odlingen av sockerbetor	98	7. Statistics on cultivation of sugar beet	98
Inledning	98	Introduction	98
Resultat	98	Results	98
Övrig publicering	99	Other publications	99
8. Statistik över odlingen av oljeväxter	99	8. Statistics on cultivation of oleiferous plants	99
Inledning	99	Introduction	99
Resultat	99	Results	99
Övrig publicering	99	Other publications	99
9. Statistik över odlingen av spånadsväxter	102	9. Statistics on cultivation of textile plants	102
Inledning	102	Introduction	102
Resultat	102	Results	102
Övrig publicering	102	Other publications	102
VIII. Husdjurskötsel. Animalisk produktion	103	VIII. Livestock farming. Animal production	103
1. Jordbruksinventeringarna	103	1. Agricultural inventories	103
Inledning	103	Introduction	103
Undersökningarnas innehåll....	103	Contents of surveys	103
Resultat	103	Results	103
Övrig publicering	110	Other publications	110

Sid.	Page
2. 1961 års allmänna jordbruksräk- ning 111	2. Census of agriculture 1961..... 111
Inledning 111	Introduction 111
Resultat 111	Results 111
Övrig publicering 111	Other publications 111
3. Statistik över galtar och be- täckta suggor 114	3. Statistics on boars and covered sows..... 114
Inledning 114	Introduction 114
Författning 114	Statute 114
Insamling av primäruppgifter m. m. 114	Collection of information etc. .. 114
Resultat 114	Results 114
Övrig publicering 114	Other publications 114
4. Statistik över mjölkboskapskon- trollen 115	4. Statistics on milk recording.... 115
Inledning 115	Introduction 115
Kontrollens genomförande 115	Procedure 115
Resultat 117	Results 117
Övrig publicering 118	Other publications 118
5. Statistik över mjölkleveranser, mejerimjölkens användning, pro- ducentpriser på mjölk m. m. 118	5. Statistics on milk deliveries, use of dairy-milk, producer's price of milk etc. 118
Inledning 118	Introduction 118
Resultat 118	Results 118
Övrig publicering 118	Other publications 118
6. Undersökning rörande mjölkpro- duktionen och dess användning 119	6. Statistics on production and use of milk 119
Inledning 119	Introduction 119
Undersökningens genomförande 119	Procedure 119
Resultat 120	Results 120
Övrig publicering 121	Other publications 121
7. Undersökning rörande kalvslak- tens omfattning 122	7. Statistics on slaughter of calves 122
Inledning 122	Introduction 122
Undersökningens genomförande 122	Procedure 122
Resultat 122	Results 122
Övrig publicering 123	Other publications 123
8. Statistik över svinstamkontrollen 124	8. Statistics on pig breeding control 124
Inledning 124	Introduction 124
Kontrollens genomförande 124	Procedure 124
Resultat 125	Results 125
Övrig publicering 125	Other publications 125
9. Undersökning rörande svinslak- tens omfattning 126	9. Statistics on slaughter of pigs .. 126
Inledning 126	Introduction 126
Undersökningens innehåll 126	Contents of survey 126
Resultat 126	Results 126
Övrig publicering 127	Other publications 127

	Sid.		Page
10. Statistik över slaktdjursbesik- ningar, produktion av kött och fläsk samt producentpriser på slaktdjur	127	10. Statistics on slaughter inspected, meat production and producer's price of slaughter animals.....	127
Inledning	127	Introduction	127
Resultat	129	Results	129
Övrig publicering	129	Other publications	129
11. Statistik över inhemsk produ- ktion av ägg, producentpriser på ägg m. m.	129	11. Statistics on production of eggs, producer's price of eggs etc. ...	129
Inledning	129	Introduction	129
Resultat	129	Results	129
Övrig publicering	130	Other publications	130
IX. Konsumtion.....	131	IX. Consumption	131
1. Beräkning av konsumtionen av födo- och njutningsämnen....	131	1. Statistics on food consumption.	131
Inledning	131	Introduction	131
Beräkningsunderlag	131	Basis of calculation.....	131
Resultat	131	Results	131
Övrig publicering	131	Other publications	131
X. Utrikeshandel	134	X. Foreign trade	134
1. Statistik över utrikeshandeln med livsmedel m. m.	134	1. Statistics on foreign trade in foodstuffs etc.	134
Inledning	134	Introduction	134
Resultat	134	Results	134
Övrig publicering	136	Other publications	136
XI. Jordbruksekonomiska uppgifter ...	138	XI. Agricultural economics	138
1. Undersökning rörande jordbru- karnas taxerade inkomster och utgifter m. m.	138	1. Statistics on assessed incomes and expenditures of farmers...	138
Inledning	138	Introduction	138
Undersökningens genomförande	138	Procedure	138
Avgångar och bortfall.....	141	Non-response	141
Resultat	141	Results	141
Övrig publicering	142	Other publications	142
2. Den jordbruksekonomiska un- dersökningen	149	2. Farm-economic investigation ..	149
Inledning	149	Introduction	149
Undersökningens genomförande	149	Procedure	149
Resultatens tillförlitlighet.....	156	Reliability of results	156
Resultat	156	Results	156
Övrig publicering	157	Other publications	157
3. Undersökning rörande jordbru- karnas tillgångar och skulder...	157	3. Statistics on assets and liabilities of farmers	157
Inledning	157	Introduction	157
Undersökningens genomförande	157	Procedure	157
Resultatens tillförlitlighet.....	159	Reliability of results	159
Resultat	160	Results	160
Övrig publicering	160	Other publications	160

	Sid.		Page
4. Statistik över inkomst av jordbruksfastighet samt fördelning av inkomst och förmögenhet...	166	4. Statistics on income of agricultural real estates and distribution of income and property....	166
Inledning	166	Introduction	166
Undersökningarnas genomförande.....	166	Procedure	166
Resultat	167	Results	167
Övrig publicering	167	Other publications	167
5. Beräkningar av jordbrukets producentpris-, kostnadspris- och världsmarknadsprisindex	174	5. Producer price index, cost price index and world market price index of agriculture	174
Inledning	174	Introduction	174
Beräkningsunderlag. Beräkningarnas utförande	174	Procedure etc.	174
Resultat	176	Results	176
Övrig publicering	176	Other publications	176
6. Statistik rörande jordbrukets kreditmarknad.....	176	6. Statistics on agricultural credit market	176
Inledning	176	Introduction	176
Krediternas omfattning. Fördelning på olika kreditgivare.....	177	Scope of credits. Distribution by different grantors of credit	177
Övrig publicering.....	178	Other publications	178
XII. Lantbruksnämnderna. Den ekonomiska föreningsrörelsen	180	XII. County agricultural boards. Farmers' co-operative associations...	180
1. Statistik över lantbruksnämndernas verksamhet	180	1. Statistics on activity of county agricultural boards	180
Inledning	180	Introduction	180
Resultat	181	Results	181
Övrig publicering	183	Other publications	183
2. Statistik rörande jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse...	183	2. Statistics on farmers' co-operative associations	183
Inledning	183	Introduction	183
Föreningsrörelsens organisation och verksamhetsformer	183	Organization etc.	183
Medlemsantal och handelsomsättning	185	Membership and turnover....	185
Övrig publicering	185	Other publications	185
XIII. Lantbruksundervisningen	186	XIII. Agricultural training	186
1. Statistik över elevantal och examination vid vissa undervisningsanstalter	186	1. Statistics on number of trainees and examination at certain training institutions	186
Inledning	186	Introduction	186
Resultat	186	Results	186
Övrig publicering.....	186	Other publications	186
XIV. Internationella uppgifter	187	XIV. International statistics	187
Inledning	187	Introduction	187
Resultat	187	Results	187
Övrig publicering.....	187	Other publications	187
Sakregister.....	205	Alphabetical index	205

Tabeller	Sid.	Tables	Page
Tab. 1. Arealer för olika ägslag vid brukningsenheter med mer än 2 hektar åker, år 1961, inom län, produktionsområden och hela riket....	3	Table 1. Areas for different types of land in 1961, in counties, production areas and whole of Sweden.....	3
Tab. 2. Antal brukningsenheter inom olika storleksgrupper samt åkerareal vid dessa brukningsenheter, år 1961, inom län, produktionsområden och hela riket.....	4	Table 2. Number of holdings in different size groups, and area of arable land on these holdings in 1961, in counties, production areas and whole of Sweden	4
Tab. 3. Antal ägda och arrenderade brukningsenheter med över 2 hektar åker samt åkerarealens fördelning på ägd och arrenderad areal vid dessa brukningsenheter, år 1961, inom län, produktionsområden och hela riket.....	8	Table 3. Number of owned and leased holdings, and distribution of arable land into owned and leased acreage in 1961, in counties, production areas and whole of Sweden	8
Tab. 4. Antal brukningsenheter och skogsfastigheter i enskild ägo fördelade på storleksgrupper efter åkerarealen och skogsmarksarealen enligt RLF-registret 1962—1964. Hela riket	9	Table 4. Number of holdings and forest properties in private ownership 1962—1964 distributed by size groups according to area of arable and forest land. Whole of Sweden	9
Tab. 5. Antal brukningsenheter och skogsfastigheter i enskild ägo samt skogsmarksarealen vid dessa enligt RLF-registret 1962—1964. Storleksgrupper efter åkerareal samt fördelning efter brukningsform. Hela riket	10	Table 5. Number of holdings and forest properties in private ownership 1962—1964, and area of forest land on these holdings and properties. Size groups by area of arable land, and distribution by type of management. Whole of Sweden	10
Tab. 6. Antal brukningsenheter och skogsfastigheter i enskild ägo samt skogsmarksareal vid dessa enligt RLF-registret 1962—1964. Storleksgrupper efter skogsmarksareal samt fördelning efter brukningsform. Hela riket	11	Table 6. Number of holdings and forest properties in private ownership 1962—1964, and area of forest land on these holdings and properties. Size groups by area of forest land, and distribution by type of management. Whole of Sweden	11
Tab. 7. Antal brukningsenheter inom olika storleksgrupper samt åkerareal vid dessa brukningsenheter, år 1964, inom produktionsområden och hela riket.....	15	Table 7. Number of holdings in different size groups, and area of arable land on these holdings in 1964, in production areas and whole of Sweden	15
Tab. 8. Produktiv skogsmarksareal, år 1962, inom län och hela riket....	16	Table 8. Area of productive forest land in 1962, in counties and whole of Sweden	16
Tab. 9. Brukningsenheternas fördelning på olika storleksgrupper åren 1956 och 1961 enligt struktur- och befolkningsutredningarna	19	Table 9. Distribution of holdings by different size groups in 1956 and 1961, according to the Structure and Population Surveys.....	19
Tab. 10. Förändringar i brukningsenheternas åkerareal, mellan 1956 och 1961, enligt struktur- och befolkningsutredningarna	20	Table 10. Changes in the area of arable land of holdings 1956—1961, according to the Structure and Population Surveys	20

	Sid.		Page
Tab. 11. Brukningsenheternas fördelning på ägarekategorier åren 1956 och 1961 enligt struktur- och befolkningsutredningarna	20	Table 11. Distribution of holdings by categories of owner in 1956 and 1961, according to the Structure and Population Surveys	20
Tab. 12. Folkmängdens fördelning på städer resp. landsbygd, år 1960, inom län och hela riket	23	Table 12. Distribution of population by towns and country areas in 1960, in counties and whole of Sweden	23
Tab. 13. Folkmängdens fördelning på större åldersgrupper, år 1960, inom län och hela riket	24	Table 13. Distribution of population by large age groups in 1960, in counties and whole of Sweden ..	24
Tab. 14. Folkmängd i gles- resp. tätbebyggelse, år 1960, inom län och hela riket	26	Table 14. Population in sparsely populated and built-up areas in 1960, in counties and whole of Sweden ..	26
Tab. 15. Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk m. m. samt dennas procentuella andel av den totala förvärsarbetande befolkningen, år 1960, inom län och hela riket	27	Table 15. Economically active population in agriculture, forestry etc., and proportion out of total economically active population in 1960, in counties and whole of Sweden ..	27
Tab. 16. Jordbrukare i RLF:s jordbruksregister: Fördelning efter åkerarealens storlek samt brukarens ålder och förvärsverksamhet enligt 1960 års folkräkning. Hela riket	28	Table 16. Distribution of farmers by size of arable land, age, and occupation in 1960. Whole of Sweden ..	28
Tab. 17. Jordbrukare enligt 1960 års folkräkning och RLF:s jordbruksregister: Fördelning efter ålder inom län, produktionsområden och hela riket	29	Table 17. Distribution of farmers by age in 1960, in counties, production areas and whole of Sweden	29
Tab. 18. Antal i jordbruket den 2 juni 1964 sysselsatta personer över 15 år inom produktionsområden, riksområden och hela riket	30	Table 18. Number of persons over 15 years of age employed in agriculture as of 2nd June 1964, in production areas, major regions and whole of Sweden	30
Tab. 19. Antal i jordbruket den 2 juni 1964 sysselsatta personer över 15 år, totalt och per 100 hektar åker, inom olika storleksgrupper. Hela riket	31	Table 19. Number of persons over 15 years of age employed in agriculture as of 2nd June 1964, totally and per 100 hectares of arable land in different size groups. Whole of Sweden	31
Tab. 20. Antal i jordbruket den 1 oktober 1963, 3 mars, 2 juni och 1 oktober 1964 sysselsatta personer över 15 år. Hela riket	32	Table 20. Number of persons over 15 years of age employed in agriculture as of 1st October 1963, 3rd March, 2nd June and 1st October 1964. Whole of Sweden	32
Tab. 21. Genomsnittliga timförtjänster samt timförtjänsternas spridning år 1963 för lantarbetare i åldern 18—64 år	34	Table 21. Average hourly earnings and variation of hourly earnings in 1963 for farm workers in ages 18—64	34
Tab. 22. Genomsnittliga årsförtjänster samt årsförtjänsternas spridning år 1963 för manliga lantarbetare i åldern 18—64 år	35	Table 22. Average annual earnings and variation of annual earnings in 1963 for male farm workers in ages 18—64	35

	Sid.		Page
Tab. 23. Genomsnittliga timförtjänster samt tim- och årsförtjänsternas spridning år 1963 för manliga lantarbetare i åldern 18—64 år på brukningsenheter av olika storlek	36	Table 23. Average hourly earnings and variation of hourly and annual earnings in 1963 for male farm workers in ages 18—64 on holdings of different sizes.	36
Tab. 24. Timförtjänsternas sammansättning år 1963 för lantarbetare i åldern 18—64 år.	37	Table 24. Composition of hourly earnings in 1963 for farm workers in ages 18—64.	37
Tab. 25. Årsförtjänsternas sammansättning år 1963 för manliga lantarbetare i åldern 18—64 år.	37	Table 25. Composition of annual earnings in 1963 for male farm workers in ages 18—64	37
Tab. 26. Genomsnittliga tim- och årsförtjänster åren 1954—1963 för lantarbetare i åldern 18—64 år.	38	Table 26. Average hourly and annual earnings 1954—1963 for farm workers in ages 18—64.	38
Tab. 27. Sysselsättningen inom det enskilda skogsbruket åren 1961—1964: Totala antalet under en vecka utförda dagsverken.	39	Table 27. Employment in private forestry 1961—1964: Number of day's work during one week	39
Tab. 28. Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt fastighetstaxeringen år 1964, inom län och hela riket	42	Table 28. Assessed value of agricultural real estates according to assessment in 1964, in counties and whole of Sweden	42
Tab. 29. Köpeskillingar och taxeringsvärden för år 1964 frivilligt försålda jordbruksfastigheter, inom län, produktionsområden och hela riket	45	Table 29. Market prices and assessed values of agricultural real estates voluntarily sold in 1964, in counties, production areas and whole of Sweden	45
Tab. 30. Köpeskillingar och taxeringsvärden för år 1964 frivilligt försålda jordbruksfastigheter efter taxeringsvärdet, inom län och hela riket	46	Table 30. Market prices and assessed values of agricultural real estates voluntarily sold in 1964, by assessed value, in counties and whole of Sweden	46
Tab. 31. Köpeskillingar och taxeringsvärden för år 1964 frivilligt försålda jordbruksfastigheter (med högst 25 procent skogsmark) efter åkerarealens storlek, inom län och hela riket	48	Table 31. Market prices and assessed values of agricultural real estates voluntarily sold in 1964 (maximum 25 per cent forest land) by size of arable land, in counties and whole of Sweden	48
Tab. 32. Nybyggnadsverksamheten inom jordbruket åren 1959—1963: Antal nyuppförda byggnader av olika slag samt antal nyuppförda ladugårdar och mangårdsbyggnader i procent av totala antalet ladugårdar resp. mangårdsbyggnader	51	Table 32. New building in agriculture 1959—1963: Number of newly erected buildings of different kinds, and number of newly erected cowsheds and dwelling houses in percentage of total number of cowsheds and dwelling houses respectively.	51
Tab. 33. Nybyggnadsverksamheten inom jordbruket åren 1959—1963: Antal nyuppförda kreatursplatser resp. rumsenheter inom riksområden och hela riket	51	Table 33. New building in agriculture 1959—1963: Number of newly erected cattle places and room units in major regions and whole of Sweden	51

	Sid.		Page
Tab. 34. Nybyggnadsverksamheten inom jordbruket åren 1959—1963: Kostnader för den totala nybyggnaden	52	Table 34. New building in agriculture 1959—1963: Costs of total new building	52
Tab. 35. Jordbrukets byggnadskostnadsindex åren 1960—1964: Generalindex samt riksinde för bostäder och ekonomibyggnader	53	Table 35. Agricultural building cost index 1960—1964: General index and index for dwelling houses and farm buildings	53
Tab. 36. Jordbrukets byggnadskostnadsindex åren 1960—1964: Gårdsindex för hela byggnadsbeståndet	53	Table 36. Agricultural building cost index 1960—1964: Farm index for all buildings	53
Tab. 37. Antal brukningsenheter med olika slag av maskiner m. m., år 1961, inom län, produktionsområden och hela riket	56	Table 37. Number of holdings with different types of machines etc. in 1961, in counties, production areas and whole of Sweden	56
Tab. 38. Antal maskiner, år 1961, inom län, produktionsområden och hela riket	57	Table 38. Number of machines in 1961, in counties, production areas and whole of Sweden	57
Tab. 39. Jordbrukets totala inköp av maskiner och redskap åren 1960—1964	58	Table 39. Total purchase by agricultural sector of machinery and tools 1960—1964	58
Tab. 40. Jordbrukets inköp av traktorer åren 1960—1964: Antal levererade traktorer, medelpris samt totalt inköpsvärde	59	Table 40. Purchase by agricultural sector of tractors 1960—1964: Number of tractors delivered, average price, and total purchasing value	59
Tab. 41. Statsplomberat utsäde 1963/64: Total plomberad kvantitet	61	Table 41. Sealed seed in 1963/64: Total sealed quantity	61
Tab. 42. Inhemsk förbrukning av handelsgödselmedel gödselåren 1959/60—1963/64	62	Table 42. Domestic consumption of fertilizer 1959/60—1963/64	62
Tab. 43. Priser på vissa slag av handelsgödselmedel gödselåren 1959/60—1963/64	63	Table 43. Prices of certain types of fertilizer 1959/60—1963/64	63
Tab. 44. Jordbrukets totala inköp av växtskyddsmedel m. m. åren 1960—1964	64	Table 44. Total purchase by agricultural sector of plant protectants 1960—1964	64
Tab. 45. Trädgårdsbrukets totala inköp av växtskyddsmedel åren 1960—1964	64	Table 45. Total purchase by market gardening sector of plant protectants 1960—1964	64
Tab. 46. Inhemsk förbrukning av vissa slag av fodermedel åren 1959/60—1963/64	65	Table 46. Domestic consumption of certain types of feeding-stuff 1959/60—1963/64	65
Tab. 47. Åkerjordens användning, år 1964, inom län, produktionsområden och hela riket	68	Table 47. Use of arable land in 1964, in counties, production areas and whole of Sweden	68
Tab. 48. Åkerjordens användning, år 1964, inom olika storleksgrupper. Hela riket	70	Table 48. Use of arable land in 1964 in different size groups. Whole of Sweden	70

	Sid.		Page
Tab. 49. Arealer för olika växtslag i procent av hela åkerarealen under tiden 1913—1964	71	Table 49. Areas for different crops in percentage of total area of arable land 1913—1964	71
Tab. 50. Antalet brukningsenheter med fördelning efter dels totala åkerarealen, dels potatisarealen. Hela riket	72	Table 50. Number of holdings with distribution by total area of arable land and area of potato land. Whole of Sweden	72
Tab. 51. Totala potatisarealen fördelad efter brukningsenheter totala åkerareal resp. potatisareal. Hela riket	72	Table 51. Total area of potato land by total arable area of holdings and by their area of potato land. Whole of Sweden	72
Tab. 52. Köksväxtarealens fördelning på olika växtslag, år 1964, inom län och hela riket	73	Table 52. Distribution of kitchen vegetables area by different crops in 1964, in counties and whole of Sweden	73
Tab. 53. Årsväxtrapporten i maj 1964: Medeltal för län, huvudområden och hela riket av sifferomdömen för övervintringen	76	Table 53. Reports on the year's crop May 1964: Averages for the assessments on overwintering, in counties, main areas and whole of Sweden	76
Tab. 54. Årsväxtrapporten i maj 1964: Procentuell andel upplöjd areal inom huvudområden och hela riket	76	Table 54. Reports on the year's crop May 1964: Percentage of ploughed land, in main areas and whole of Sweden	76
Tab. 55. Årsväxtrapporten i juli 1964: Medeltal för län, huvudområden och hela riket av sifferomdömen för skördeutsikten	77	Table 55. Reports on the year's crop July 1964: Averages for the assessments on harvest prospects, in counties, main areas and whole of Sweden	77
Tab. 56. Årsväxtrapporten i oktober 1964: Medeltal för län, huvudområden och hela riket av sifferomdömen för skördeutfallet	78	Table 56. Reports on the year's crop October 1964: Averages for the assessments on harvest outcome, in counties, main areas and whole of Sweden	78
Tab. 57. Årsväxtrapporten i oktober 1964: Skördens kvalitet inom huvudområden och hela riket	79	Table 57. Reports on the year's crop October 1964: Quality of harvest in main areas and whole of Sweden	79
Tab. 58. Biologisk skörd, år 1964, inom län, produktionsområden och hela riket	84	Table 58. Biological yield in 1964, in counties, production areas and whole of Sweden	84
Tab. 59. Bärgad skörd, år 1964, inom län, produktionsområden och hela riket	85	Table 59. Actual yield in 1964, in counties, production areas and whole of Sweden	85
Tab. 60. Resultat av ersättningsberäkningarna för 1964 års skörd	92	Table 60. Results of calculations of compensation for the 1964 harvest	92
Tab. 61. Totalskörd för spannmål, slättervall och potatis, år 1964, inom län och hela riket	94	Table 61. Total harvest of grain, ley for hay and potatoes in 1964, in counties and whole of Sweden	94

	Sid.		Page
Tab. 62. Jordbrukares leveranser av spannmål, återförsäld utsäde, förmalning, framställning av mjöl till avsalu samt lager av vete och råg, åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964.....	96	Table 62. Farmers' deliveries of grain, re-sold planting seed, milling, production of flour for sale, and storage of wheat and rye 1959/60—1963/64 and 1960—1964	96
Tab. 63. Producentpriser på spannmål, vallhö, fabrikspotatis och sockerbeter samt partipris på matpotatis, åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964.....	97	Table 63. Producer's prices of grain, hay, potatoes for processing and sugar beet, and wholesale price of table potatoes, 1959/60—1963/64 and 1960—1964.....	97
Tab. 64. Sockerbetsodlingen 1964: Odlad areal, skörd per hektar samt total skörd, inom län och hela riket...	98	Table 64. Cultivation of sugar beet in 1964: Cultivated area, yield per hectare and total harvest, in counties and whole of Sweden...	98
Tab. 65. Oljeväxtodlingen 1964: Skörd per hektar, total skörd samt medeloljehalt inom län och hela riket...	100	Table 65. Cultivation of oleiferous plants in 1964: Yield per hectare, total harvest and average oil content, in counties and whole of Sweden	100
Tab. 66. Spånadsväxtodlingen åren 1960—1964: Odlad areal samt total skörd. Hela riket	102	Table 66. Cultivation of textile plants 1960—1964: Cultivated area and total harvest. Whole of Sweden	102
Tab. 67. Antal husdjur den 2 juni 1964 inom län, produktionsområden och hela riket.....	104	Table 67. Number of livestock as of 2nd June 1964 in counties, production areas and whole of Sweden	104
Tab. 68. Antal husdjur den 4 juni 1963, 3 mars, 2 juni och 15 oktober 1964. Hela riket	106	Table 68. Number of livestock as of 4th June 1963, 3rd March, 2nd June and 15th October 1964. Whole of Sweden	106
Tab. 69. Antal husdjur den 2 juni 1964 inom olika storleksgrupper. Hela riket	107	Table 69. Number of livestock as of 2nd June 1964 in different size groups. Whole of Sweden	107
Tab. 70. Antal husdjur den 2 juni 1964 per 100 hektar åker inom olika storleksgrupper. Hela riket	108	Table 70. Number of livestock per 100 hectares of arable land as of 2nd June 1964 in different size groups. Whole of Sweden	108
Tab. 71. Beräknat antal nötkreatursenheter den 2 juni 1964 inom län, produktionsområden och hela riket	109	Table 71. Number of units of cattle as of 2nd June 1964, in counties, production areas and whole of Sweden	109
Tab. 72. Nötkreatursbesättningarnas storlek år 1964: Antalet brukningsenheter inom produktionsområden och hela riket fördelat efter nötkreatursantalet vid enskilda brukningsenheter.....	110	Table 72. Size of cattle herds in 1964: Number of holdings in production areas and whole of Sweden by number of cattle on individual holdings	110
Tab. 73. Svinbesättningarnas storlek år 1964: Antalet brukningsenheter inom produktionsområden och hela riket fördelat efter svinantalet vid enskilda brukningsenheter	111	Table 73. Size of pig herds in 1964: Number of holdings in production areas and whole of Sweden by number of pigs on individual holdings	111

Sid.	Page
Tab. 74. Nötkreaturens rasfördelning år 1961: Antal kor och ungnöt av olika raser inom län, produktionsområden och hela riket	Table 74. Distribution of cattle by race in 1961: Number of cows and young cattle of different races in counties, production areas and whole of Sweden
112	112
Tab. 75. Antal tjänstbara galtar och betäckta suggor åren 1960—1964. Hela riket	Table 75. Number of boars and covered sows 1960—1964. Whole of Sweden
114	114
Tab. 76. Mjölkboskapskontrollen kontrollåret 1963/64: Antal besättningar och kor i officiell resp. enskild kontroll	Table 76. Milk recording in 1963/64: Number of herds and cows under official and private control.
115	115
Tab. 77. Mjölkboskapskontrollen kontrollåret 1963/64: Antal kor samt medelavkastning per ko och år, inom olika raser, i officiell kontroll.	Table 77. Milk recording in 1963/64: Number of cows and average yield per cow per year in different races, under official control
116	116
Tab. 78. Mejerihanteringen åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964: Antal mejerier och mejerileverantörer, vid mejerier invägd mjölk, mejermjölakens medelfetthalt, användning av invägd mjölk, mejeriproduktion samt pris på mejerimjölk	Table 78. Dairying 1959/60—1963/64 and 1960—1964: Number of dairies and suppliers to dairies, milk delivered, average fat content of dairy milk, use of dairy milk, dairy production and price of dairy milk
119	119
Tab. 79. Mjölproduktionen och dess användning åren 1949, 1952, 1955, 1958 och 1961. Hela riket.	Table 79. Milk production and its use 1949, 1952, 1955, 1958 and 1961. Whole of Sweden
120	120
Tab. 80. Mjölproduktionen och dess användning, år 1961, inom olika storleksgrupper. Hela riket.	Table 80. Milk production and its use in 1961 in different size groups. Whole of Sweden
121	121
Tab. 81. Mjölproduktionens storlek, åren 1949, 1952, 1955, 1958 och 1961, inom produktionsområden och hela riket	Table 81. Milk production 1949, 1952, 1955, 1958 and 1961, in production areas and whole of Sweden
121	121
Tab. 82. Antal slaktade kalvar åren 1950, 1954, 1957 och 1962. Hela riket	Table 82. Number of slaughtered calves 1950, 1954, 1957 and 1962. Whole of Sweden
122	122
Tab. 83. Antal slaktade kalvar inom olika storleksgrupper åren 1950, 1954, 1957 och 1962, i procent av den totala kalvslakten resp. år.	Table 83. Number of slaughtered calves in different size groups 1950, 1954, 1957 and 1962, in percentage of total slaughter of calves.
123	123
Tab. 84. Antal slaktade kalvar inom olika produktionsområden åren 1950, 1954, 1957 och 1962, i procent av den totala kalvslakten resp. år.	Table 84. Number of slaughtered calves in different production areas 1950, 1954, 1957 and 1962, in percentage of total slaughter of calves
123	123
Tab. 85. Svinstamkontrollen åren 1959/60—1963/64: Verksamhetens omfattning samt medeltal av uppnådda resultat	Table 85. Pig breeding control 1959/60—1963/64: Scope of activities and averages of control results.
125	125
Tab. 86. Antal slaktade svin åren 1950, 1954, 1956, 1959 och 1961. Hela riket	Table 86. Number of slaughtered pigs 1950, 1954, 1956, 1959 and 1961. Whole of Sweden
126	126

Sid.	Page
Tab. 87. Antal slaktade svin inom olika storleksgrupper åren 1950, 1954, 1956, 1959 och 1961, i procent av den totala svinslakten resp. år... 126	Table 87. Number of slaughtered pigs in different size groups 1950, 1954, 1956, 1959 and 1961, in percentage of total slaughter of pigs... 126
Tab. 88. Antal slaktade svin inom olika produktionsområden åren 1950, 1954, 1956, 1959 och 1961, i procent av den totala svinslakten resp. år... 127	Table 88. Number of slaughtered pigs in different production areas 1950, 1954, 1956, 1959 and 1961, in percentage of total slaughter of pigs... 127
Tab. 89. Antal besiktigade slaktkroppar samt produktion av kött och fläsk åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964... 128	Table 89. Number of inspected carcasses and meat production 1959/60—1963/64 and 1960—1964... 128
Tab. 90. Priser på slaktdjur, åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964... 128	Table 90. Prices of carcasses 1959/60—1963/64 and 1960—1964... 128
Tab. 91. Beräknad total produktion av ägg, partihandels invägning av svenska ägg, producentpriser på ägg, åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964... 130	Table 91. Production of eggs, wholesalers' purchase of eggs and producer's price of eggs 1959/60—1963/64 and 1960—1964... 130
Tab. 92. Konsumtion av födo- och njutningsämnen år 1950 samt 1961—1964... 132	Table 92. Food consumption 1950 and 1961—1964... 132
Tab. 93. Importen av livsmedel åren 1959—1963, med fördelning på viktigare ursprungsländer... 135	Table 93. Imports of foodstuffs 1959—1963 by more important countries of origin... 135
Tab. 94. Exporten av livsmedel åren 1959—1963, med fördelning på viktigare förbrukningsländer... 136	Table 94. Exports of foodstuffs 1959—1963 by more important countries of destination... 136
Tab. 95. Utrikeshandeln med egentliga jordbruksprodukter åren 1959—1963... 137	Table 95. Foreign trade in agricultural products proper 1959—1963... 137
Tab. 96. Jordbrukarnas taxerade inkomster, utgifter, nettointäkter samt tillgångar och skulder åren 1962 och 1963. Hela riket... 140	Table 96. Farmers' assessed cash incomes, expenditures, net receipts, and assets and liabilities 1962 and 1963. Whole of Sweden... 140
Tab. 97. Jordbrukarnas taxerade kontanta inkomster och utgifter per brukningsenhet år 1963, inom produktionsområden och hela riket... 142	Table 97. Farmers' assessed cash incomes and expenditures per holding in 1963, in production areas and whole of Sweden... 142
Tab. 98. Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m. m. per brukningsenhet år 1963. Hela riket... 147	Table 98. Farmers' assessed net receipts etc. per holding in 1963. Whole of Sweden... 147
Tab. 99. Jordbrukarnas taxerade tillgångar och skulder samt nettoförmögenhet per brukningsenhet år 1963. Hela riket... 148	Table 99. Farmers' assets and liabilities, and net capital per holding in 1963. Whole of Sweden... 148

	Sid.		Page
Tab. 100. Intäkter och kostnader i jordbruket år 1963, per 10 hektar åker inom storleksgrupper och produktionsområden	150	Table 100. Receipts and costs per 10 hectares of arable land in 1963, in different size groups and production areas	150
Tab. 101. Jordbrukarfamiljens inkomst per brukningsenhet år 1963, inom storleksgrupper och produktionsområden	153	Table 101. Incomes of farming families per holding in 1963, in different size groups and production areas	153
Tab. 102. Jordbrukarnas tillgångar och skulder per brukningsenhet den 31 december 1963, inom storleksgrupper och produktionsområden	154	Table 102. Farmers' assets and liabilities per holding as of 31 December 1963, in different size groups and production areas	154
Tab. 103. Jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1960. Hela riket	161	Table 103. Farmers' assets and liabilities as of 31 December 1960. Whole of Sweden	161
Tab. 104. Jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1960 i genomsnitt per brukningsenhet. Hela riket	162	Table 104. Farmers' assets and liabilities per holding as of 31 December 1960. Whole of Sweden	162
Tab. 105. Jordbrukarnas genomsnittliga nettoförmögenhet per brukningsenhet den 31 december 1960, inom produktionsområden och hela riket	163	Table 105. Farmers' net capital per holding as of 31 December 1960, in production areas and whole of Sweden	163
Tab. 106. Jordbrukarnas genomsnittliga skuldprocent den 31 december 1960, inom produktionsområden och hela riket	164	Table 106. Farmers' percentage of debt per holding as of 31 December 1960, in production areas and whole of Sweden	164
Tab. 107. Jordbrukarnas tillgångar och skulder i genomsnitt per brukningsenhet enligt 1952 resp. 1960 års undersökningar. Hela riket	165	Table 107. Farmers' assets and liabilities per holding 1952 and 1960. Whole of Sweden	165
Tab. 108. Inkomst av jordbruksfastighet enligt taxeringen till statlig inkomstskatt år 1964, inom län och hela riket	168	Table 108. Income of agricultural real estates according to assessment in 1964, in counties and whole of Sweden	168
Tab. 109. Inkomsttagare inom jordbruk med binäringar år 1963 fördelade efter yrkesställning, inom län och hela riket	169	Table 109. Income-earners in agriculture and side-line enterprises in 1963 by employment status, in counties and whole of Sweden	169
Tab. 110. Inkomsttagare inom jordbruk med binäringar fördelade efter inkomstklass och yrkesställning år 1963	170	Table 110. Income-earners in agriculture and side-line enterprises in 1963 by size of income and employment status	170
Tab. 111. Förmögenheter över 80 000 kronor inom jordbruk med binäringar år 1963 fördelade efter storleksklass och ägarnas yrkesställning	172	Table 111. Properties of more than 80 000 crowns in agriculture and side-line enterprises in 1963 by size of property and owners' employment status	172
Tab. 112. Producentprisindex, kostnadsprisindex samt världsmarknadsprisindex åren 1959/60—1963/64	176	Table 112. Producer price index, cost price index and world market price index 1959/60—1963/64	176

	Sid.		Page
Tab. 113. Total kreditgivning till enskilda jordbrukare åren 1959—1963..	177	Table 113. Total credit extended to private farmers 1959—1963	177
Tab. 114. Jordbrukskassereörelsens utlåning till enskilda jordbrukare åren 1959—1963	177	Table 114. Lending by agricultural credit societies to private farmers 1959—1963.....	177
Tab. 115. Statens lån till enskilda jordbrukare åren 1959/60—1963/64	178	Table 115. State loans to private farmers 1959/60—1963/64	178
Tab. 116. Sparbankernas utlåning till enskilda jordbrukare åren 1959—1963	179	Table 116. Lending by saving banks to private farmers 1959—1963.....	179
Tab. 117. Lantbruksnämndernas verksamhet åren 1960—1964: Statligt stöd till inre och yttre rationalisering m. m. (totala belopp)....	180	Table 117. Activities of county agricultural boards 1960—1964: State support for internal rationalization and structural improvement etc. (total sums).....	180
Tab. 118. Lantbruksnämndernas verksamhet år 1964: Statligt stöd till inre och yttre rationalisering m. m. (länsvis fördelning).....	181	Table 118. Activities of county agricultural boards in 1964: State support for internal rationalization and structural improvement etc. (distribution by counties).....	181
Tab. 119. Lantbruksnämndernas fastighetsinnehav år 1964	182	Table 119. Real-estate holding of county agricultural boards in 1964....	182
Tab. 120. Antal medlemmar samt omsättningsvärdet inom jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse åren 1960—1964	184	Table 120. Number of members and turnover value in economic associations in agriculture 1960—1964	184
Tab. 121. Antal elever m. m. vid vissa undervisningsanstalter åren 1960—1964	186	Table 121. Number of trainees etc. at certain training institutions 1960—1964.....	186
Tab. 122. Ägoviiddens fördelning på särskilda ägoslag år 1963, inom olika länder	188	Table 122. Areas for different types of land in 1963, in different countries..	188
Tab. 123. Åkerarealens användning inom olika länder år 1963	189	Table 123. Use of arable land in 1963, in different countries	189
Tab. 124. Totalskördens storlek inom olika länder år 1963	190	Table 124. Total harvest in 1963, in different countries	190
Tab. 125. Antal husdjur år 1963 inom olika länder	191	Table 125. Number of livestock in 1963, in different countries	191
Tab. 126. Jordbruksproduktionens storlek inom olika länder åren 1959/60—1963/64	192	Table 126. Volume of agricultural production 1959/60—1963/64, in different countries	192

Bilagor

Bil. 1. Områdesindelningen i jordbruksstatistiken	193
Bil. 2—6. Formulär	195—203

Appendices

1. Geographical divisions for agricultural statistics	193
2—6. Forms	195—203

Symboler använda i tabellerna

Explanation of symbols

Upprepning	» Repetition
Intet finns att redovisa	— Magnitude nil
Uppgift ej tillgänglig eller alltför osäker för att anges	. . Data not available

Translation of Swedish words occurring in this report

Ackordslön	Piece-wages	Bättre	Better
Aktiebolagsskogar	Companies' forests	Bönor	Beans
Aktuell	Actual		
Allmänning	Common land	Dag	Day
Alsikeklöver	Alsike clover	Dagsverke	Day's work
Andel	Proportion	Del av	Part of
Andra	Other	Delvis (ägd)	Partly (owned)
Animalisk	Animal	Digivande	Suckling
Anläggning	Plant	Diverse	Various
Anmälning	Application	Djur	Animal
Anställd	Employed	Djurprodukt	Animal product
Antal	Number	Djurskötare	Cattle-man
Användning	Use	Djurslag	Type of animal
Arbetare	Worker	Driftsledning	Operator's manage- ment
Arbete	Work		
Arbetskraft	Labour force	Dräktig första gången ..	With young for the first time
Arbetstid	Working-hours		
Areal	Area	Därav	Of which
Arrendator	Tenant	Däröver	More
Arrende	Tenancy	Död	Dead
Arrenderad	Held on lease		
Avelssvin	Breeding hog	Efter	After
Avse	Concern	Egentlig	Real
		Eget	Own
Baljväxter	Leguminous plants	Ekonomibyggnad	Farm building
Barnbidrag	Child allowances	Ekonomisk	Economic
Befolkning	Population	Elev	Pupil
Belopp	Amount	Enhet	Unit
Beräknad	Estimated	Enligt	According to
Besiktiga	Inspect	Ensilageväxter	Plants for silage
Besädd areal	Area sown	Ensiling	Ensiling
Besättning	Stock	Enskild	Private
Bete	Pasture	Ersättning	Compensation
Betesmark	Meadow	Examinerad	Examined
Betesvall	Pasture		
Betäckta (sugor)	Covered (sows)	Fabrikspotatis	Potatoes for proces- sing
Binäring	Side-line enterprise		
Biologisk	Biological	Familjemedlem	Family member
Blandsäd	Mixed grain	Fast anställd	Regular employed
Blankett	Form	Fastighetsinnehav	Real-estate holding
Blomkål	Cauliflower	Fastighetstaxering	Real-estate assess- ment
Bogsera	Tow		
Bolag	Company	Fetthalt	Fat content
Bortfall	Non-response	Fiskmjöl	Fish meal
Boskapsskötsel	Stock farming	Fjäderfä	Poultry
Bostad	Dwelling	Fläsk	Pork
Brukare	Farmer	Foderenhet	Feed unit
Brukningsenhet	Holding	Fodermedel	Feeding-stuffs
Brukningsform	Type of holding	Foderrotfrukter	Fodder roots
Brödsäd	Bread grain	Fodersäd	Coarse grain
Buffel	Buffalo	Foderväxt	Fodder plant
Byggnad	Building	Foderärter	Fodder peas
Bärbuske	Berry-bush	Folkmängd	Population
Bärgad (skörd)	Actual (yield)	Folkräkning	Census of population

Framställning	Production	Högst	At most
Fri kost	Board free	Höns	Fowls
Frivillig	Voluntary	Höstraps	Winter rape
Fruktträd	Fruit tree	Höstrybs	Winter turnip rape
Frö	Seed	Höstråg	Winter rye
Får	Sheep	Höstådd	Autumn sown
Född	Born	Höstsäd	Winter grain
Födo- och njutnings- ämnena	Food, drink and to- bacco	Höstvete	Winter wheat
Föl	Foal	Importera	Import
Förbrukning	Use	Inhemsk	Domestic
Fördelad	Distributed	Inkommen	Received
Fördelning	Distribution	Inkomst	Income
Förening	Society	Inkomstklass	Size of income
Företagare	Enterpriser	Inköp av	Purchase of
Förmalning	Milling	Inom	Within
Förmögenhet	Property	Inre	Internal
Förnödenhet	Requisite	Inräkna	Include
Förrentning	Net return (on capi- tal)	Insektsmedel	Insect-powder
Församling	Parish	Intäkter	Receipts
Första års	First year's	Inventarier (döda)	Farm equipments
Försäld	Sold	Inventarier (levande)	Livestock
Försäkrad	Insured	Invånare	Inhabitant
Försäljning	Sale	Invägning	Weighing in
Förtjänst	Profit	Jordbruk	Agriculture
Förvärv	Purchase	Jorbrukare	Farmer
Förvärvsarbete (be- folkning)	Economically active (population)	Jordbruksfastighet	Agricultural real es- tate
Förändring	Change	Jordnöt	Peanut
Galt	Boar	Kalkon	Turkey
Genomsnittlig	Average	Kalluft	Cold air
Get	Goat	Kalv	Calf
Gift	Married	Kalva	Calve
Glesbebyggelse	Sparsely populated areas	Kategori	Category
Godkänd	Approved	Kläckt	Hatched
Gröda	Crop	Klöver	Clover
Grödgrupp	Crop group	Ko	Cow
Grönfoder	Green crop	Kokos	Coco
Gurka	Cucumber	Kokärter	Peas, dry edible
Gårdsindex	Farm index	Kollektivavtal	Collective agreement
Gödkalv	Fattening calf	Kommun	Commune
Gödsel	Fertilizer	Konsumtion	Consumption
Gödsvin	Fattening pig	Kontant	Cash
Hampa	Hemp	Kontroll	Control
Handels gödsel	Fertilizer	Korn	Barley
Havre	Oats	Kostnad	Cost
Hektar	Hectare	Kostnadsprisindex	Cost price index
Hela riket	Whole country	Kost och logi	Board and lodging
Helt	Fully	Kreatur	Livestock
Helträda	Fallow land	Kreatursplats	Livestock room-unit
Hemslakt	Home slaughter	Kredit	Credit
Hjälpmotor	Auxiliary motor	Kreditgivning	Lending
Husdjur	Livestock	Kronoskogar	State forests
Hushåll	Household	Kultiverad betesmark	Cultivated natural pastures
Huvudområde	Main area	Kvalitet	Quality
Häst	Horse	Kvarn	Mill
Häststall	Stable	Kviga	Heifer
Hö	Hay	Kvigkalv	Cow-calf
		Kvinnor	Women
		Kyckling	Chicken

Kyrkan	Church	Naturaförmåner	Benefits in kind
Köksväxter	Vegetables	Naturlig betesmark ...	Natural pasturage
Köp	Purchase	Naturlig äng	Natural pasture and meadow
Köpeskilling	Price	Nedre	Lower
Köping	Market town	Nettoförmögenhet ...	Net capital
Kött	Meat	Normskörd	Average yield
Köttfodermjöl	Meat meal	Norra	Northern
Lada	Barn	Nybildning	New formation
Ladugård	Cowshed	Nybyggnad	New building
Ladugårdsförman	Head cowman	Nyodling	Forcultivation
Lager	Stock	Nyuppförd	Newly erected
Lamm	Lamb	Näringsgren	Branch of industry
Landsbygd	Country-side	Nötkreatur	Cattle
Landskommun	Rural commune	Nötkreatursenhet ...	Unit of cattle
Lantarbetare	Farm-worker	Oavsett löneform	Regardless of form of payment
Lantbruksnämnd	County agricultural board	Obrukad åkerjord	Untilled arable land
Lantsmör	Country butter	Obärgad	Unharvested
Lejd	Hired	Odla	Grow
Levande	Living	Odling	Cultivation
Leverans	Delivery	Ogräsmedel	Weed remedy
Levererad	Delivered	Olika	Different
Livsmedel	Food	Oljekraftfoder	Oilcake
Loge	Barn	Oljelin	Lin seed
Lån	Loan	Oljevaxter	Oleiferous plants
Län	County	Omfattning	Size
Lök	Onion	Område	Region
Löpande	Current	Omsättningsvärde ...	Turnover value
Magasin	Storehouse	Ost	Cheese
Majs	Maize	Partihandel	Whole sale trade
Mangårdsbyggnad ...	Dwelling house	Potatis	Potatoes
Manlig	Male	Preparattyp	Kind of preparation
Manuell	Manual	Pris	Price
Mark	Ground	Prisnivå	Price level
Marknadsförd slakt ...	Slaughter taken to market	Procent	Percentage
Maskin	Machine	Producentpris	Producer's price
Matpotatis	Table potatoes	Produktion	Production
Medel	Means	Produktionsområde ...	Production area
Medelavkastning	Average yield	Provision	Commission
Medeloljehalt	Average oil content	Pålägg	Breeding
Medelpris	Average price	Rapport	Report
Medeltal	Average	Raps	Rape
Medlem	Member	Ras	Breed
Mejeri	Dairy	Rationalisering	Rationalization
Mejerihantering	Dairying	Redskap	Tool
Mellan	Between	Reducerad	Reduced
Mellanbygd	Central hill and low-land district	Rensningsmaskin	Cleaning machine
Mellersta	Central	Repad	Rippled
Mer än	More than	Resultat	Result
Minskning	Decrease	Reverslån	Promissory note loan
Mjöl	Flour	Riksindex	Whole country index
Mjölk	Milk	Riksområde	Major region
Mjölkboskapskontroll ..	Milk recording	Rotfrukter	Roots
Mjölproduktion	Milk production	Rumsenhet	Room unit
Modersugga	Breeding sow	Rybs	Turnip rape
Morot	Carrot	Råg	Rye
Mulåsnor och åsnor ...	Mules and asses	Rågsikt	Sifted rye flour
Månad	Month	Ränta	Interest
Män	Men	Rättare	Farm foreman

Rödbetor	Beetroots	Sådd	Sowing
Rödklöver	Red clover	Säd	Grain
		Sämré	Worse
		Södra	Southern
Saknas	Not available		
Sammansättning.....	Composition		
Samt	And	Tal	Number
Samtliga	Total	Taxeringsvärde	Assessed value
Semesterlön	Holiday pay	Tidigare	Earlier
Sifferomdöme	Assessment in figures	Tidlön	Time rate
Självbindare	Binder	Tidpunkt	Time
Självrisk	Excess	Till avsalu	For sale
Självägande brukare ..	Owner farmers	Tillfällig	Temporary
Skattad	Estimated	Tillhörig	Belonging to
Skattepliktigt fastighet	Real estate, liable to real estate duty	Tillgångar	Assets
Skogsbygd	Forest land	Tillskott	Addition
Skogsfastighet	Forest property	Tillväxt	Growth
Skogsmark	Forest land	Timförtjänst	Payment by the hour
Skuld	Debt	Timotej	Timothy
Skuldprocent	Percentage debt	Tjur	Bull
Skulltork	Hay-loft drier	Tjurkalv	Bull calf
Skärmaskin	Cutting-machine	Tomt-och industrivärde	Value of building-lot and industry
Skörd	Harvest; yield	Torkanläggning.....	Drying plant
Skördeetröska	Combine	Traktor	Tractor
Skördeutfall	Outcome of harvest	Traktorförare	Tractor driver
Skördeutsikter	Harvest prospects	Transportredskap	Means of conveyance
Slag	Kind	Tröskning	Threshing
Slakt	Slaughter	Typ	Type
Slaktdjur	Slaughter animal	Tätbebyggelse	Built-up areas
Slättervall	Ley for hay		
Slättbygd	Plain district	Undersökning	Survey
Sockerbetor	Sugar beet	Undervisningsanstalt ..	Training institution
Sojaböna	Soya bean	Undre kvartil	Lower quartile
Spannmål	Cereals	Unghäst	Colt
Spannmålstork	Grain-drying plant	Ungnöt	Young cattle
Specialarbetare	Specialized worker	Uppgift	Information
Spenat	Spinach	Upphöra	Discontinue
Spill	Harvesting loss	Upplöjd	Ploughed
Spridning	Deviation	Uppnådd	Reached
Spånadslin	Flax	Uppskattad	Estimated
Spånadsväxtodling ...	Textile plant culti- vation	Ursprungsländer	Countries of origin
Staten	State	Urval	Sample
Statligt stöd	Government support	Utan	Without
Statsplomberingsbevis ..	Official certificate of inspection	Utfodring	Feeding
		Utgift	Expense
Sterbhus	Estate	Utlåning	Lending
Stiftelse	Institution	Utrikeshandel	Foreign trade
Storboskap	Cattle	Utsäde	Seed
Storlek	Size		
Storleksgrupp	Size group	Vagn- och redskapsbod	Coach- and tool- house
Struktur- och befolk- ningsutredning	Structure and popu- lation survey	Vall	Ley
		Vall till fröskörd	Ley for seeds
Stut	Steer	Vallhö	Hay
Städer	Towns	Varmluft	Hot air
Sugga	Sow	Varuslag	Kind of goods
Summa	Total	Vecka	Week
Svensk	Swedish	Vegetabilisk	Vegetable
Svin	Pig	Verksamhet	Activity
Svinhus	Piggery	Vete	Wheat
Svinstamkontroll	Pig breeding control	Vetekli	Wheat bran
Sysselsatt	Employed	Vetemjöl	Wheat flour

Veterinärbesiktigad . . .	Inspected	Åker	Arable land
Vicker	Vetches	Åkerareal	Area of arable land
Viktigare	More important	Ålder	Age
Vitkål	White cabbage	Åldersgrupp	Age group
Vitsenap	White mustard	År	Year
Värraps	Spring rape	Årsförtjänst	Annual earnings
Värrybs	Spring turnip rape	Årsväxtrapport	Report on the year's crop
Värråg	Spring rye		
Värsäd	Spring grain	Ägarekategori	Category of owner
Vårvete	Spring wheat	Ägd	Owned
Värde	Value	Ägg	Egg
Världsmarknadsprisindex	World market price index	Ägoslag	Type of land
		Ärter	Peas
Växtprodukt	Vegetable product	Ökning	Increase
Växtsjukdom	Plant disease	Överföring	Transfer
Växtskyddsmedel	Plant protectants	Överpris	Surplus
Växtslag	Plant	Övervintring	Wintering
		Övre	Upper
Yrkesverksam	Economically active	Övre kvartil	Upper quartile
Yttre rationalisering	Structural improvement	Övrig	Other

Summary

I. Geographical divisions for agricultural statistics

In the Swedish agricultural statistics, accounting is partly by administrative areas and partly by areas delimited in the light of the natural conditions for farming. Accounting in current studies is usually limited to county level, while the general agricultural and population censuses provide information also on individual parishes and communes.

The majority of counties have in the light of climatic conditions, soil etc. been divided up into special »natural farming areas». These areas can then in their turn be combined into »production areas» and »major regions». See further Appendix 1.

In the objective harvest estimates the country is divided up into approx. 400 »harvest estimation areas», which have been made as homogeneous as possible as regards the natural conditions for agriculture. This division coincides with the division into »compensation areas» employed for crop insurance.

II. Structure of agricultural enterprises etc. Types of land

The *general censuses of agriculture* provide every fifth year detailed information on e. g. the number of farms, the areas under different types of land, the use of arable land and number of livestock. The latest

agricultural census, which was held in 1961 and which was conducted, as in previous years, by the Central Bureau of Statistics, contained also information on holdings of machinery and agricultural plant. The census covered all holdings with more than 2 hectares of arable land and a sample of the smaller farms (about one third of the total).

The 1961 census of agriculture covered also the areas of forest land on agricultural real estates, the distribution of cattle by race and the size of herds. The latter information was obtained by special processing of the agricultural register of the National Farmers' Union and material collected for the agricultural inventory in October 1961.

Certain results from the 1961 census in respect of distribution by type of land, number of holdings etc. are shown in Tables 1—6.

As in previous years, the Central Bureau of Statistics arranged *agricultural inventories* on three occasions during the year, namely in March, June and October. These surveys were of random sample type and covered in March and October approx. 13 000 and in June approx. 27 000 holdings. With the present system, these inventories provide information on e. g. number of farms, size and use of arable land, number of livestock and labour on the farm. See Table 7.

The National Board of Private Forestry compiles annual *statistics on areas of forest land*. The farm forests are incorporated as a special item. See Table 8.

As a supplement to the general agricultural censuses, the Agricultural Research Institute has made *structure and population surveys* in 1956 and 1961. These, unlike the agricultural censuses, provide information also on gross changes in the number of holdings and in the area of arable land. See Tables 9—11.

III. Population and labour force

The *general censuses of population* arranged by the Central Bureau of Statistics include a great deal of information that can throw light on conditions in agriculture. They give statistics, for instance, on the population distribution by rural districts and towns, and by sparsely populated and built-up areas, the number of persons gainfully employed in agriculture and side-line enterprises, the distribution of farmers by different age groups etc. See Tables 12—17.

As indicated above, the *agricultural inventories* provide information on labour force in agriculture. Certain main results from these surveys are given in Tables 18—20.

Statistics on farm-workers' wages are compiled every year by the Central Bureau of Statistics (previously by the National Social Welfare Board) on the basis of information on a sample of farms. See Tables 21—26. The Central Bureau (as previously the National Labour Market Board) also makes annual random sample

surveys on employment in private forestry. See Table 27.

IV. Real estates and buildings

Information on outcome of taxation — according to the decisions of the tax assessment committees — is compiled and published every year by the Central Bureau of Statistics. This information includes *statistics on the assessed value of agricultural real estates*. See Table 28.

Special statistics on the prices of agricultural real estates emerge from an annual study made by the Central Bureau of Statistics and covering all the agricultural properties to which legal title has been claimed on the grounds of purchase in voluntary sale during the year. See Tables 29—31.

Information on new building in agriculture is reported annually by the National Agricultural Buildings Research Centre (previously the Research Institute for Farm Buildings) on the basis of surveys made in a sample of parishes. See Tables 32—34. The Agricultural Buildings Research Centre also makes annual *index calculations on agricultural building costs*. See Tables 35—36.

V. Machinery. Plant etc.

For the 1961 census of agriculture there was reported also certain information on holdings of machinery and plant in agriculture. The main results from this part of the census are shown in Tables 37—38.

Current statistics on purchases of machinery, tools etc. in agriculture are obtained from surveys made by the Agricultural Research Institute. The primary material

for these surveys is obtained from manufacturers and importers. See Tables 39—40.

VI. Requisites

By the terms of current regulations, the seed of cereals and leguminous plants for marketing is controlled by Government sealing; the control on other types of crop is voluntary. *Statistics on Government sealing* are reported annually by the respective seed control establishments. See Table 41.

Information on the consumption of commercial fertilizer, based on figures from the manufacturers and importers, is reported annually by the National Agricultural Marketing Board. On the basis of information from Svenska Superfosfat AB, the Marketing Board reports also certain *price data on fertilizer*. See Tables 42—43.

The Agricultural Research Institute makes every year a *survey on the sale of plant protectants*. Information is provided by the firms that have imported or manufactured the products concerned. See Tables 44—45.

Information on the consumption of fodder is continuously compiled by the National Agricultural Marketing Board on the basis of figures that it collects directly from the manufacturers and importers. See Table 46.

VII. Crop farming. Vegetable production

The *agricultural inventories* in June and October include information on the use of arable land. Certain results are given in Tables 47—52.

Special *annual crop reports* are given three times a year to the Central Bureau of Statistics, namely in May, July and October. Data are collected by sub-sections of the county agricultural societies. See Tables 53—57.

Quantitative information on the size of harvest per hectare is now obtained from the *objective harvest estimates*, which have assumed a permanent character in connection with the introduction of a special crop insurance system (see below). The 1964 surveys comprised as in previous years a main survey and a series of special surveys to determine harvesting losses, quality etc. These surveys cover a sample of holdings. See Tables 58—59.

Since 1961 there has been arranged a special *crop insurance system* in which all farmers in Sweden with 2 or more hectares of arable land participate. The scheme covers at present grain, potatoes, oleiferous plants, sugar beet and ley for hay. The main authority handling this scheme is the National Agricultural Marketing Board, while compensation is computed by the Central Bureau of Statistics. See Table 60.

On the basis of e. g. the objective harvest estimates, the Central Bureau makes annual *total harvest estimates*. See Table 61.

Quantitative information on farmers' deliveries of cereals, milling, marketed production of flour etc. are compiled and reported every month by the National Agricultural Marketing Board, which reports also *statistics on the prices of vegetable produce*. The greater part of the current statistics on vegetable produce is based on information collected under the auspices of the Board. See Tables 62—63.

Information on the cultivation of sugar beet, oleiferous plants and textile plants, based on information from Svenska Sockerfabriks AB, the Swedish Oil-Plant Association and the Swedish Flax and Hemp Growers' Association, is given in Tables 64—66.

VIII. Livestock farming. Animal production

All the *agricultural inventories* made during the year collect information on number of livestock. Results are given in Tables 67—73. *Information on the distribution of cattle by race* is given in Table 74. Certain figures from the Central Bureau's *statistics on number of serviceable boars and covered sows* are given in Table 75.

The control of dairy cattle is arranged every year under the supervision of the National Board of Agriculture. *Statistics on milk recording* are produced and published on a continuous basis. See Tables 76—77.

Information on number of dairy suppliers, weighing-in of milk, use of dairy milk, prices etc. is given in the Swedish Dairies' Association's detailed statistics on dairy operations. See Table 78.

On several occasions, the Central Bureau, in co-operation with the National Agricultural Marketing Board, has made *special surveys on milk production and its use*. Certain results are reported in Tables 79—81.

Also in co-operation with the Agricultural Marketing Board, the Central Bureau customarily makes *studies on the slaughter of calves and swine*. See Tables 82—84, and 86—88.

Statistics on pig breeding control are reported on a continuous basis by the National Board of Agriculture, which is the central supervisory authority for this activity. See Table 85.

Information on slaughter inspections, production of meat (incl. pork) and the prices of slaughter stock is reported monthly by the National Agricultural Marketing Board. Such reports are based on the information obtained from e. g. the Swedish Farmers' Meat Marketing Association. See Tables 89—90.

Estimates of total annual egg production are made by the National Agricultural Marketing Board, which also reports *price statistics on eggs*. See Table 91.

IX. Consumption

Information on the consumption of food, drink and tobacco is obtained in calculations made twice a year by the National Agricultural Marketing Board. The basis for these calculations is taken, apart from the Marketing Board's own statistics, from e. g. the official industrial and foreign trade statistics. See Table 92.

X. Foreign trade

On the basis of the official foreign trade statistics, the National Agricultural Marketing Board makes every year a *statement on the foreign trade in foodstuffs*. See Tables 93—95.

XI. Agricultural economics

A *special survey on the cash incomes, expenditures and net receipts* of farmers is made every year by the Central Bureau of Statistics on the basis of farmers' tax

declarations. Data on approx. 13 000 farmers are processed in each study. See Tables 96—99.

With a view to illustrating receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, the National Board of Agriculture performs every year a *farm-economic investigation*. This covers approx. 3 500 farms, and its primary material is the books kept by the farms participating. See Tables 100—102.

At the request of the 1960 Agricultural Policy Committee, the Central Bureau of Statistics made a separate *survey on the assets and liabilities of farmers* as at 31st December 1960. This survey covered altogether approx. 12 000 farmers. See Tables 103—107.

In its statistics on the outcome of taxation — see above — the Central Bureau of Statistics includes every year *information on income of agricultural real estates*. The Central Bureau also compiles every year *statistics on earners and capital owners*. See Tables 108—111.

The development of prices and costs for agricultural products and requisites is reflected monthly in the National Agricultural Marketing Board's *calculations of producer price-, world market price- and cost price indices*. These series are used to supervise a block rule — known as the 3 per cent rule — in the current agricultural agreements. See Table 112.

Summary statistics on the agricultural credit market are published on a continuous basis by the Agricultural Research Institute. So far as possible, these statistics incorporate only credit to private farmers. See Tables 113—116.

XII. County agricultural boards. Farmers' co-operative associations

Current statistics on state expenditure for rationalization etc. are published by the National Board of Agriculture. Information for these statistics is reported by the county agricultural boards, which exercise the power of decision in individual counties on state measures to promote agricultural rationalization. See Tables 117—119.

Information on membership and trade turnover in the co-operative associations is reported by the Federation of Swedish Farmers' Associations, which is the supreme central body for the agricultural co-operative movement, and by the different branch organizations. See Table 120.

XIII. Agricultural training

Statistics on number of pupils, examinations etc. at the agriculture and forestry vocational schools are kept by the National Board of Agriculture and the National Board of Private Forestry. Corresponding information on the colleges associated with agriculture — primarily the Royal Agricultural College, the Royal Veterinary College and the Royal College of Forestry — is published by the Central Bureau of Statistics. See Table 121.

XIV. International information

Information on the scope of agriculture in different countries is obtained e. g. from the statistics published annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). These include information on distribution by type of land, use of arable land, crops, livestock etc. See Tables 122—126.

I. Områdesindelningen i jordbruksstatistiken¹

Förutom uppgifter för hela riket ges i svensk jordbruksstatistik ofta resultat även för olika områden. Redovisning förekommer sålunda dels för administrativa områden, dels för områden som avgränsats med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruksdrift.

I fråga om de löpande undersökningarna är redovisningen vanligen begränsad till länsnivå, medan i de allmänna jordbruksräkningarna uppgifter kan erhållas även för enskilda församlingar och kommuner. Länen, vilka med ett undantag² sammanfaller med de s. k. hushållningssällskaps- resp. lantbruksnämndsområdena, sammanföres ibland till huvudområdena Svealand, Götaland och Norrland.

Flertalet län har med avseende på de klimatiska förhållandena, jordmånen etc. uppdelats på särskilda naturliga jordbruksområden. Dessa områden kan sedan i sin tur sammanföras till a) aderton pro-

duktionsområden, b) åtta produktionsområden och c) tre riksområden. För en detaljerad redogörelse för de senare indelningarna hänvisas till tablå i *bil. 1*.

De objektiva skördeuppskattningarna — se sid. 80 — genomföres inom cirka 400 skördeuppskattningsområden. Även här har man sökt göra indelningen så, att homogena områden med avseende på de naturliga förutsättningarna för jordbruk erhålles. Områdesindelningen sammanfaller med den inom skördeskadeskyddet — se sid. 88 — använda uppdelningen på s. k. ersättningsområden.

I enstaka undersökningar utnyttjas andra områdesindelningar än de ovan beskrivna. Som exempel kan nämnas statens lantbruksbyggnadsförsöks beräkningar av jordbrukets byggnadskostnader, där landet uppdelas på fem större jordbruksområden.

¹ Fullständigare redogörelser för områdesindelningen i jordbruksstatistiken återfinns i bl. a. Statsvetenskaplig tidskrift, häfte nr 24 (1921), Kungl. Lantbruksakademiens tidskrift, häfte nr 1942:4, Statistisk tidskrift, häfte nr 1964:3 och Jordbruksräkningen 1961 (SOS). — ² Älvsborgs län är uppdelat på två hushållningssällskaps- resp. lantbruksnämndsområden.

II. Företagsstruktur m. m. Ägoslagsfördelning

1. 1961 års allmänna jordbruksräkning

Inledning

Enligt ett av statistiska centralbyrån under 1920-talet framlagt förslag till jordbruksstatistikens framtida organisation skulle allmänna jordbruksräkningar verkställas i samband med de allmänna fastighetstaxeringarna. Härvid skulle uppgifter insamlas om bl. a. ägoslagens areal, åkerjordens användning och antalet husdjur. Jordbruksräkningar enligt den föreslagna metoden utfördes sedermera under åren 1927, 1932, 1937, 1944 och 1951. Sedan 1956 användes ett nytt system och jordbruksräkningarna verkställs numera ej i direkt anslutning till fastighetstaxeringarna.

Föreliggande avsnitt omfattar en redogörelse för den under 1961 företagna räkningen. Framställningen inleds med en allmän beskrivning av räkningens uppläggning varefter lämnas vissa resultat rörande ägoslagsfördelningen, antalet brukningsenheter och innehavet av skogsmark.

Jordbruksräkningens genomförande m. m.

Tidpunkt och omfattning

Jordbruksräkningen verkställdes per den 15 september och omfattade följande avsnitt.

- a) En totalräkning av brukningsenheter med över 2 hektar åker oavsett om till brukningsenheterna hörande fastigheter taxerats som jordbruksfastighet eller annan fastighet. I denna räkning

ingick uppgifter om brukningsenheter-
nas antal, areal och brukningsform,
åkerarealens användning, antal hus-
djur samt förekomsten av vissa ma-
skiner och anläggningar.

- b) En undersökning beträffande brukningsenheter med högst 2 hektar åker och djurhållare utan åker i ett urval av församlingar.
- c) En bearbetning av uppgifterna i Riksförbundet Landsbygdens Folks (RLF:s) jordbruksregister om skogsarealerna på jordbruksfastigheter.
- d) En undersökning av nötkreaturens rasfördelning, grundad på uppgifter som inhämtades i samband med arealinventeringen i oktober 1961.
- e) En redovisning av brukningsenheter-
nas fördelning efter nötkreatursantalet,
grundad på uppgifter till arealinven-
teringen i oktober 1961.

Blankett, definitioner

Vid utarbetandet av den blankett (se bil. 2) som låg till grund för insamling av primäruppgifterna samrådde centralbyrån med lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, kalkylsakkunniga, 1960 års jordbruksutredning, Jordbrukets utredningsinstitut och RLF. Dessutom översändes blankettförslaget till ett antal jordbrukare för yttrande.

För varje brukningsenhet skulle lämnas en blankett. Enligt anvisningarna avsågs

Tab. 1. Arealer för olika ägoslag vid brukningsenheter med mer än 2 hektar åker, i hektar, år 1961, inom län, produktionsområden och hela riket

Område	Åker	Kultiverad betesmark	Naturlig betesmark
<i>Län</i>			
Stockholms stad o. län.....	127 310	4 983	11 760
Uppsala »	140 003	3 972	9 170
Södermanlands »	160 081	5 800	13 844
Östergötlands »	226 318	14 634	38 636
Jönköpings »	115 375	19 386	27 537
Kronobergs »	80 217	11 157	15 341
Kalmar »	161 992	7 904	33 753
Gotlands »	81 058	2 989	8 609
Blekinge »	48 371	2 938	6 378
Kristianstads »	207 645	14 242	21 513
Malmöhus »	313 976	10 416	16 909
Hallands »	134 662	6 055	7 629
Göteborgs o. Bohus »	79 395	4 859	10 324
Älvsborgs »	185 303	12 255	20 572
därav norra delen	119 753	3 664	9 059
» södra »	65 550	8 591	11 513
Skaraborgs län.....	292 408	12 154	23 559
Värmlands »	152 213	3 570	10 860
Örebro »	133 731	3 982	7 660
Västmanlands »	152 465	3 460	7 776
Kopparbergs »	76 725	1 847	7 938
Gävleborgs »	95 423	1 390	6 078
Västernorrlands »	82 833	3 338	13 782
Jämtlands »	57 544	3 775	8 425
Västerbottens »	117 891	3 702	10 592
Norrbottens »	73 479	3 244	10 049
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	373 021	9 506	13 964
» mellanbygder	343 476	15 902	44 176
» norra slättbygder	473 656	17 123	40 353
Svealands slättbygder	732 358	20 494	47 788
Götalands skogsbygder	675 707	72 277	123 335
Mellersta Sveriges skogsbygder	270 732	10 878	26 445
Nedre Norrland	223 304	8 105	28 502
Övre Norrland	204 164	7 767	24 131
<i>Hela riket</i>			
1961.....	3 296 418	162 052	348 694
1961 ¹	3 341 578	164 382	360 524
1956 ¹	3 597 939	184 214	..
1951 ¹	3 647 287	188 853	..
1944 ¹	3 714 644	129 654	..
1937 ¹	3 731 038	98 141	..
1932 ¹	3 724 625	58 433	..
1927 ¹	3 715 847	31 291	..

¹ Inkl. brukningsenheter med högst 2 hektar åker.

Tab. 2. Antal brukningsenheter inom olika storleksgrupper samt åkerareal i hektar vid dessa

Område	Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker)				
	2,1—5,0	5,1—10,0	10,1—20,0	20,1—30,0	30,1—50,0
<i>Län</i>					
Stockholms stad o. län.....	495	730	1 418	775	553
Uppsala »	304	550	1 399	948	849
Södermanlands »	308	783	1 585	894	681
Östergötlands »	1 118	1 815	2 320	1 224	1 110
Jönköpings »	4 057	4 904	2 357	459	209
Kronobergs »	4 125	4 599	1 273	184	78
Kalmar »	1 540	3 138	2 754	1 108	663
Gotlands »	667	779	1 265	767	531
Blekinge »	1 227	1 524	839	246	168
Kristianstads »	2 473	4 156	4 179	1 251	728
Malmöhus »	1 761	2 785	4 123	1 905	1 610
Hallands »	1 889	2 915	2 969	841	448
Göteborgs o. Bohus »	2 218	3 289	1 964	356	133
Älvsborgs »	5 516	6 261	4 163	931	456
därav norra delen	2 503	3 399	2 785	710	354
» södra »	3 013	2 862	1 378	221	102
Skaraborgs län.....	2 319	4 119	5 376	2 098	1 215
Värmlands »	5 522	4 812	2 387	693	467
Örebro »	1 374	1 645	1 853	915	654
Västmanlands »	378	641	1 479	1 139	940
Kopparbergs »	3 337	2 324	1 438	497	226
Gävleborgs »	2 645	3 488	2 554	502	138
Västernorrlands »	6 418	4 890	1 235	150	37
Jämtlands »	4 242	3 114	1 039	129	25
Västerbottens »	7 164	7 320	2 296	134	20
Norrhottens »	5 538	4 436	1 181	120	21
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	1 784	2 892	5 195	2 490	1 921
» mellanbygder	2 566	4 367	5 826	2 531	1 705
» norra slättbygder	2 858	5 014	7 340	3 163	2 155
Svealands slättbygder	2 427	4 154	7 861	4 839	3 889
Götalands skogsbygder	20 194	26 464	14 346	2 887	1 374
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	7 941	8 047	5 060	1 466	726
Nedre Norrland	14 259	11 617	4 280	629	147
Övre Norrland	14 606	12 462	3 538	261	43
<i>Hela riket</i>					
1961.....	66 635	75 017	53 446	18 266	11 960
1956.....	87 554	83 246	59 561	18 479	11 667
1951.....	95 945	89 755	59 790	17 719	11 234
1944.....	107 776	94 144	58 477	17 030	10 710
1937.....	113 722	97 298	60 441	17 518	10 969
1932.....	116 515	95 848	59 524	17 176	10 821
1927.....	117 678	94 533	59 593	17 114	10 813

brukningsenheter, år 1961, inom län, produktionsområden och hela riket

			Åkerareal i hektar inom storleksgrupper (hektar åker)							
50,1—100,0	Över 100,0	Summa	2,1—5,0	5,1—10,0	10,1—20,0	20,1—30,0	30,1—50,0	50,1—100,0	Över 100,0	Summa
387	175	4 533	1 858	5 918	22 148	19 545	21 831	27 280	28 730	127 310
386	155	4 591	1 149	4 483	22 024	24 014	33 038	26 615	28 680	140 003
457	262	4 970	1 217	6 385	24 558	22 653	26 800	32 236	46 232	160 081
760	275	8 622	4 325	14 425	35 665	31 077	44 051	52 940	43 835	226 318
88	22	12 096	16 110	36 982	33 733	11 353	8 013	6 178	3 006	115 375
37	8	10 304	16 426	34 276	18 054	4 542	2 987	2 634	1 298	80 217
278	101	9 582	6 251	24 811	41 476	28 064	25 682	18 966	16 742	161 992
136	21	4 166	2 515	6 227	19 829	19 332	20 440	8 826	3 889	81 058
64	12	4 080	4 755	11 725	12 443	6 248	6 451	4 134	2 615	48 371
315	124	13 226	9 407	32 770	61 440	31 240	27 958	21 381	23 449	207 645
671	335	13 190	6 561	22 313	61 598	47 665	62 238	45 016	68 585	313 976
144	68	9 274	7 465	22 515	43 779	20 745	17 153	9 550	13 455	134 662
51	5	8 016	8 448	25 125	27 830	8 692	5 137	3 448	715	79 395
144	37	17 508	20 920	47 722	60 303	22 951	17 522	10 143	5 742	185 303
100	33	9 884	9 477	26 207	40 862	17 498	13 582	6 969	5 158	119 753
44	4	7 624	11 443	21 515	19 441	5 453	3 940	3 174	584	65 550
465	205	15 797	8 958	32 777	80 788	52 450	47 545	32 072	37 818	292 408
203	80	14 164	19 793	35 678	35 041	17 267	17 945	14 055	12 434	152 213
266	115	6 822	5 055	12 798	28 094	22 857	25 433	18 756	20 738	133 731
434	158	5 169	1 460	5 237	23 399	28 834	36 918	29 473	27 144	152 465
60	11	7 893	11 892	17 016	21 304	12 266	8 560	3 941	1 746	76 725
31	12	9 370	9 886	26 851	37 180	12 175	5 256	2 013	2 062	95 423
19	3	12 752	23 432	35 844	16 750	3 707	1 435	1 208	457	82 833
5	—	8 554	15 833	22 837	14 503	3 125	937	309	—	57 544
5	1	16 940	26 913	55 172	31 394	3 186	713	360	153	117 891
4	1	11 301	20 647	32 497	16 272	2 894	807	222	140	73 479
808	379	15 469	6 546	23 374	77 704	61 979	74 122	54 401	74 895	373 021
587	211	17 793	9 861	35 007	88 788	64 000	65 476	38 959	41 385	343 476
1 084	432	22 046	10 918	40 038	110 756	79 207	84 649	75 036	73 052	473 656
2 009	893	26 072	9 134	33 473	122 510	122 211	152 118	139 685	153 227	732 358
549	151	65 965	79 110	201 578	206 745	71 742	53 308	38 240	24 984	675 707
314	111	23 665	29 197	60 609	74 374	36 180	28 006	21 590	20 776	270 732
49	7	30 988	52 080	85 837	60 244	15 317	5 564	3 209	1 053	223 304
10	2	30 922	54 430	92 468	48 484	6 246	1 607	636	293	204 164
5 410	2 186	232 920	251 276	572 384	789 605	456 882	464 850	371 756	389 665	3 296 418
5 373	2 221	268 101	320 280	635 050	860 250	457 974	451 271	369 607	393 566	3 487 998
5 419	2 325	282 187	349 628	681 558	859 457	438 254	432 741	369 486	395 422	3 526 546
5 065	2 325	295 527	398 534	721 447	850 992	427 613	420 054	351 242	396 681	3 566 563
5 077	2 294	307 319	413 677	728 672	864 178	431 415	421 621	347 133	383 276	3 589 972
5 100	2 395	307 379	421 370	715 994	852 310	425 512	416 586	348 794	394 823	3 575 389
5 195	2 469	307 395	423 700	704 746	851 687	422 993	413 402	353 564	393 332	3 563 424

med *brukningsenhet* varje jordbruk, som med avseende på driften utgjorde ett och samma företag och drevs med en och samma arbetsstyrka. Sålunda skulle exempelvis tillarrenderad mark räknas med i brukningsenheten men däremot ej utarrenderad mark. Uppgifter skulle på blankettens framsida lämnas om brukningsenhetens areal, fördelad på ägoslagen åker (med särskiljande av ägd och arrenderad åkerareal), tomt och trädgård, betesmark, skogsmark och övrig mark. Som *åker* skulle räknas all mark, som lagts under plog och som utnyttjades för växtodling. Hit skulle räknas även mångåriga betes- och slåttervallar på mark, som kunde antas på nytt bli plöjd. Till *tomt* skulle räknas den mark, som användes till byggnadsplats, gårdsplan o. d. samt till *trädgård* mark som utan att vara åker användes till köksväxtodling, fruktträdgård, prydnadsträdgård eller parkanläggning. Med *kultiverad betesmark* avsågs gräsbärande mark, som förbättrats genom en eller flera åtgärder såsom bortröjning av träd och buskar, bearbetning med redskap, gödsling eller insådd av vallväxter utan att marken var att hänföra till åker. Till *naturlig betesmark* skulle föras till bete använd. gräsbärande mark som icke varit föremål för sådana förbättringsåtgärder, som nämnts i definitionen på kultiverad betesmark. Med *skogsmark* avsågs all mark, som antingen var skogsbärande eller som skulle kunna göras skogsbärande utan mera omfattande grundförbättringar och som ej var att hänföra till åker, tomt och trädgård, kultiverad eller naturlig betesmark. *Övrig mark* skulle utgöras av dels vägar, avloppsgravar o. d., dels icke odlade eller trädbevuxna mossar och

myrar, kärr, berg och annan dylik mark, som icke kunde hänföras till något av de andra ägoslagen.

Insamling av primäruppgifter

Enligt bestämmelserna för räkningen skulle distribution och insamling av blanketterna handhas av kommunstyrelserna. För att underlätta kommunernas arbete översände centralbyrån listor med namn och adress på uppgiftsskyldiga inom kommunen. Uppgifter rörande de uppgiftsskyldiga erhöll centralbyrån i huvudsak genom RLF:s jordbruksregister, vilket inför jordbruksräkningen genomgått en noggrann kontroll med avseende på ägare- och brukareskiften m. m.

Granskning och komplettering

Granskningen av primärmaterialet påbörjades i november 1961, då så gott som samtliga kommuner avlämnat sitt material. I samband med granskningen, vilken gjordes manuellt, skedde en omfattande komplettering av ej inkomna resp. ofullständigt ifyllda uppgifter.

Resultatberäkning

Efter gransknings- och kompletteringsarbetet framräknades beträffande brukningsenheter med över 2 hektar åker summor för varje församling. Dessa uppgifter stansades på hålkort, i regel 24 för varje församling (sammanlagt stansades cirka 60 300 kort). Primärkortet användes sedan för framställning av summakort för kommuner, län och naturliga jordbruksområden. Med hjälp av summakorten framräknades därefter uppgifterna till de slutliga tabellerna i konventionella hålkortsmaskiner.

Primärmaterialet till undersökningen av brukningsenheter med högst 2 hektar åker bearbetades helt manuellt.

Resultatens tillförlitlighet

I avsikt att förbättra möjligheterna att bedöma fullständigheten av de uppgifter som lämnats till jordbruksräkningen och för att belysa tillämpningen av vissa vid jordbruksräkningen meddelade anvisningar genomfördes hösten 1961 en särskild fältundersökning. Av resultaten från denna framgår att fältundersökningens och jordbruksräkningens uppgifter om antalet brukningsenheter samt den totala åkerarealen vid dessa brukningsenheter för riket visar relativt god överensstämmelse. För arealen arrenderad åker samt antalet helt eller delvis arrenderade brukningsenheter visar fältundersökningen något högre värden än jordbruksräkningen. Skillnader föreligger även i fråga om fördelningen mellan kultiverad och naturlig betesmark, varvid fältundersökningen redovisar något större arealer kultiverad betesmark än jordbruksräkningen, medan det motsatta gäller för naturlig betesmark. I fråga om antalet husdjur av olika slag råder i regel god överensstämmelse mellan fältundersökningens och jordbruksräkningens resultat.

Beträffande brukningsenheter med 0,26—2 hektar åker och djurhållare tyder undersökningen på att jordbruksräkningens redovisning varit något ofullständig.

Resultat

I tab. 1—3 presenteras vissa data från huvudundersökningen. Tab. 4—6 ger en sammanfattning av resultaten från den

särskilda bearbetningen av RLF-registret beträffande skogsmarksinnehavet. Redovisningen i de förstnämnda tabellerna avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker utom i fråga om vissa riks-siffror, där även resultaten för de mindre brukningsenhetera medtagits. I de senare tabellerna ingår uppgifter för samtliga som jordbruk taxerade fastigheter.

Av tab. 1 framgår att den totala åkerarealen minskade från 1956 till 1961 med cirka 250 000 hektar (7 %). Arealen kultiverad betesmark reducerades under samma period med omkring 20 000 hektar. I fråga om den naturliga betesmarken föreligger på grund av klassificeringsändring bristande jämförbarhet med resultaten från 1956.

Det totala antalet brukningsenheter med mer än 2 hektar åker — se tab. 2 — minskade från 1956 till 1961 med omkring 35 000 eller med 13 %. Större delen av minskningen kom på de båda minsta storleksgrupperna, dvs. brukningsenheter med 2—5 och 5—10 hektar åker.

Antalet ägda resp. arrenderade brukningsenheter samt åkerarealens fördelning på ägd och arrenderad areal redovisas i tab. 3. Enligt denna sammanställning skulle den arrenderade åkerarealen 1961 ha uppgått till omkring 29 % av hela åkerarealen.

Beträffande skogsmarksinnehavet visar resultaten bl. a. att totalarealen skogsmark i enskild ägo uppgick till cirka 11,8 milj. hektar. Arealen var fördelad på omkring 200 000 brukningsenheter med såväl åker- som skogsmark samt 65 000 enheter med enbart skogsmark. Sammanlagt cirka 81 000 brukningsenheter redovisades som skoglösa.

Tab. 3. Antal ägda och arrenderade bruksenheter med över 2 hektar åker samt åkerarealens fördelning på ägd och arrenderad areal vid dessa bruksenheter, år 1961, inom län, produktionsområden och hela riket

Område	Antal bruksenheter			Åkerareal, hektar	
	Helt ägda	Helt arrenderade	Delvis arrenderade	Ägd	Arrenderad
<i>Län</i>					
Stockholms stad o. län.....	2 151	1 323	1 059	71 788	55 522
Uppsala »	2 332	1 286	973	84 631	55 372
Södermanlands »	2 238	1 858	874	86 639	73 442
Östergötlands »	3 711	3 567	1 344	117 302	109 016
Jönköpings »	7 754	1 932	2 410	76 970	38 405
Kronobergs »	7 458	993	1 853	62 870	17 347
Kalmar »	5 735	1 914	1 933	107 963	54 029
Gotlands »	2 664	187	1 315	68 663	12 395
Blekinge »	3 125	246	709	40 393	7 978
Kristianstads »	9 407	1 574	2 245	156 913	50 732
Malmöhus »	8 472	2 721	1 997	200 600	113 376
Hallands »	6 974	833	1 467	108 639	26 023
Göteborgs o. Bohus »	5 963	613	1 440	64 695	14 700
Älvsborgs »	12 465	1 749	3 294	145 466	39 837
därav norra delen	7 319	1 003	1 562	95 701	24 052
» södra »	5 146	746	1 732	49 765	15 785
Skaraborgs län.....	10 273	2 987	2 537	199 801	92 607
Värmlands »	10 430	1 282	2 452	121 196	31 017
Örebro »	4 070	1 318	1 434	91 783	41 948
Västmanlands »	3 023	1 298	848	99 069	53 396
Kopparbergs »	4 430	644	2 819	56 851	19 874
Gävleborgs »	6 335	695	2 340	76 936	18 487
Västernorrlands »	10 553	428	1 771	73 140	9 693
Jämtlands »	6 775	427	1 352	49 662	7 882
Västerbottens »	14 486	494	1 960	109 779	8 112
Norrbottens »	9 647	358	1 296	67 233	6 246
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	10 133	2 861	2 475	252 204	120 817
» mellanbygder	12 137	1 962	3 694	262 002	81 474
» norra slättbygder	14 214	4 389	3 443	314 005	159 651
Svealands slättbygder	14 628	6 457	4 987	457 667	274 691
Götalands skogsbygder	44 854	8 969	12 142	486 483	189 224
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	15 241	3 521	4 903	192 299	78 433
Nedre Norrland	23 141	1 537	6 310	186 704	36 600
Övre Norrland	26 123	1 031	3 768	187 618	16 546
<i>Hela riket</i>					
1961.....	160 471	30 727	41 722	2 338 982	957 436
1956.....	204 861	37 862	25 378	2 554 678	933 320
1951.....	..	..	..	2 613 870	912 676
1944.....	..	..	..	2 613 790	952 773
1937.....	..	..	..	2 636 870	953 102
1932.....	..	..	..	2 620 504	954 885
1927.....	..	..	..	..	..

Tab. 4. Antal brukningsenheter och skogsfastigheter i enskild ägo fördelade på storleksgrupper efter åkerarealen och skogsmarksarealen enligt RLF-registret 1962—1964. Hela riket¹

Storleksgrupp, hektar skogsmark	Storleksgrupp, hektar åker										All- män- ningar	Åker saknas	Åkern utarren- derad	Total- summa
	0,1— 1,0	1,1— 2,0	2,1— 5,0	5,1— 10,0	10,1— 20,0	20,1— 30,0	30,1— 50,0	50,1— 100,0	Över 100,0	Summa				
0	6 150	12 469	16 118	13 605	15 916	7 390	5 757	2 881	929	81 215	—	—	—	81 215
1—10	5 733	10 297	17 962	12 784	9 081	2 669	1 295	408	73	60 302	4	8 382	14 672	83 360
11—25	2 271	4 044	14 772	15 620	10 581	3 120	1 621	490	108	52 627	2	5 372	11 085	69 086
26—50	1 153	2 241	10 074	15 331	9 524	2 851	1 732	577	126	43 609	5	3 494	8 313	55 421
51—100.....	661	1 320	5 542	9 445	6 517	1 715	1 236	657	197	27 290	6	2 468	5 307	35 071
101—200.....	313	654	2 830	3 525	2 345	650	487	425	245	11 474	14	1 371	2 364	15 223
201—400.....	89	219	883	940	546	148	135	137	207	3 304	13	581	835	4 733
Över 400	24	49	163	197	125	34	39	63	268	962	91	260	357	1 670
Summa	16 394	31 293	68 344	71 447	54 635	18 577	12 302	5 638	2 153	280 783	135	21 928	42 933	345 779

¹ Exkl. Mora köping.

Tab. 5. Antal brukningsenheter och skogsfastigheter i enskild ägo samt skogsmarksareal i hektar vid dessa enligt RLF-registret 1962—1964. Storleksgrupper efter åkerareal samt fördelning efter brukningsform. Hela riket¹

Storleksgrupp, hektar åker	Ägda brukningsenheter		Arrenderade brukningsenheter		Delvis arrenderade brukningsenheter		Summa	
	Antal	Skogsmarksareal, hektar	Antal	Skogsmarksareal, hektar	Antal	Skogsmarksareal, hektar	Antal	Skogsmarksareal, hektar
Allmänningar...	..	..	..	..	..	..	135	632 715
Skogsfastigheter	..	..	..	..	..	..	21 928	985 014
Åkern utarr.	..	..	..	..	..	..	42 933	1 763 552
0,1—1,0	15 740	275 124	550	302	104	1 847	16 394	277 273
1,1—2,0	29 415	510 197	1 471	944	407	9 026	31 293	520 167
2,1—5,0	59 826	1 870 313	4 894	2 224	3 624	89 651	68 344	1 962 188
5,1—10,0	55 200	2 190 834	6 682	4 028	9 565	292 458	71 447	2 487 320
10,1—20,0	35 446	1 271 449	8 314	5 097	10 875	341 432	54 635	1 617 978
20,1—30,0	9 808	333 292	4 661	4 562	4 108	118 906	18 577	456 760
30,1—50,0	5 502	232 471	4 130	6 232	2 670	86 171	12 302	324 874
50,1—100,0	2 144	174 559	2 342	6 934	1 152	54 070	5 638	235 563
Över 100,0	1 064	389 092	709	3 493	380	91 597	2 153	484 182
Summa	214 145	7 247 331	33 753	33 816	32 885	1 085 158	345 779	11 747 586

¹ Exkl. Mora köping.

Vid en jämförelse mellan antalet brukningsenheter enligt jordbruksräkningen och i RLF:s register konstateras att vissa avvikelser föreligger. En i hög grad bidragande orsak härtill torde vara tidsmässiga olikheter. Medan jordbruksräkningen avsåg förhållandena den 15 september 1961 verkställdes sålunda sammanställningen av RLF-registrets uppgifter under perioden 1962—1964. Vidare bör observeras att jordbruksräkningen, till skillnad från RLF-registret, även omfattade jordbruk på fastigheter taxerade som annan fastighet. Slutligen kan nämnas att bearbetningen av registret också innefattade skogsmark på jordbruksfastigheter som saknade åker eller hade hela åkerarealen utarrenderad. Sådana brukningsenheter ingår ej i jordbruksräkningens redovisning.

Även beträffande brukningsenheteras fördelning efter brukningsformen — se tab. 5 och tab. 6 — föreligger skillnader mellan jordbruksräkningens resultat och RLF-registrets uppgifter. Dessa synes i huvudsak kunna hänföras till något skiljaktiga principer i fråga om klassificeringen av de »delvis arrenderade» brukningsenheterna.

Övrig publicering

För en utförligare redogörelse för 1961 års jordbruksräkning hänvisas till publikationen Jordbruksräkningen 1961 (SOS). Beträffande brukningsenheter med mer än 2 hektar åker redovisas där resultat för enskilda församlingar, kommuner, län, naturliga jordbruksområden och hela riket. I fråga om brukningsenheter med

Tab. 6. Antal brukningsenheter och skogsfastigheter i enskild ägo samt skogsmarksareal i hektar vid dessa enligt RLF-registret 1962—1964. Storleksgrupper efter skogsmarksareal samt fördelning efter brukningsform. Hela riket¹

Storleksgrupp, hektar skogs- mark	Ägda enheter ²		Arrenderade enheter		Delvis arrenderade enheter		Summa	
	Antal	Skogs- marksareal, hektar	Antal	Skogs- marksareal, hektar	Antal	Skogs- marksareal, hektar	Antal	Skogs- marksareal, hektar
0.....	43 841	—	32 744	—	4 630	—	81 215	—
1—10.....	75 663	424 411	386	2 023	7 311	41 807	83 360	468 241
11—25.....	60 706	1 093 585	265	4 718	8 115	143 681	69 086	1 241 984
26—50.....	48 175	1 815 377	182	6 653	7 064	258 752	55 421	2 080 782
51—100.....	30 962	2 258 019	105	7 386	4 004	281 248	35 071	2 546 653
101—200....	13 813	1 966 377	53	6 831	1 357	182 716	15 223	2 155 924
201—400....	4 397	1 227 562	13	3 456	323	84 488	4 733	1 315 506
Över 400....	1 584	1 843 281	5	2 749	81	92 466	1 670	1 938 496
Summa	279 141	10 628 612	33 753	33 816	32 885	1 085 158	345 779	11 747 586

¹ Exkl. Mora köping. — ² Här ingår allmänningar, rena skogsfastigheter samt fastigheter med åkern utarrenderad.

högst 2 hektar åker är redovisningen be-
gränsad till de tre riksområdena.

Uppgifter om jordbrukets skogsmarks-
innehav, baserade på bearbetningen av
RLF-registret, har för olika län, produ-
ktionsområden och för hela riket publice-
rats i Statistiska meddelanden nr J 1964:
31. I separat bilaga till detta meddelande

finns motsvarande resultat för de natur-
liga jordbruksområdena.

Tidpunkt för nästa jordbruksräkning

Enligt statsmakternas beslut skall en ny
allmän jordbruksräkning anordnas under
hösten 1966. Planläggningen av denna
räkning pågår f. n.

2. Jordbruksinventeringarna

Inledning

Liksom tidigare år genomförde statistiska
centralbyrån under 1964 vid tre tillfällen
s. k. jordbruksinventeringar, nämligen i
mars, juni och oktober. En närmare be-
skrivning av dessa undersökningars upp-
läggning, innehåll m. m. samt en samman-
fattande redogörelse för vissa undersök-
ningsresultat rörande jordbrukets före-
tagsstruktur ges i detta avsnitt.

Undersökningarnas genomförande m. m.

Författning

Primärdata till undersökningarna insam-
lades med stöd av Kungl. Maj:ts kungörel-
ser den 13 april 1956 (nr 116) och 21
februari 1964 (nr 22).

Omfattning

Sedan början av 1950-talet har undersökningarna utförts enligt stickprovsmetod, varvid i populationen ingått samtliga brukningsenheter med mer än 2 hektar åker. I samband med en allmän översyn av systemet med de löpande jordbruksinventeringarna¹ har från och med 1964 populationen vid juniundersökningen utsträckts att avse även brukningsenheter med 0,26—2 hektar åker.

I geografiskt hänseende omfattar samtliga undersökningar numera hela riket.

Blanketter, definitioner m. m.

Undersökningarnas huvudsakliga innehåll under 1964 framgår av följande sammanställning (se närmare *bil. 3—5*).

3 mars

Antal nötkreatur

» svin

I jordbruket sysselsatt arbetskraft

2 juni

Förändringar i brukningsenheternas areal
Åkerjordens användning

Antal hästar

» nötkreatur

» svin

» får och lamm

» höns och kycklingar

» kalkoner

I jordbruket sysselsatt arbetskraft

15 oktober

Höstsådd areal

Areal för skörd av vallfrö

Antal nötkreatur

» svin

» höns och kycklingar

I jordbruket sysselsatt arbetskraft

De definitioner på begreppen brukningsenhet, åker m. m. som användes i undersökningarna var desamma som vid 1961 års jordbruksräkning (se närmare härom sid. 2).

Stickprovsförfarande

Den plan som under senare år legat till grund för användningen av stickprovsmetodik vid de jordbruksstatistiska undersökningarna utarbetades under åren 1949—1950². Därvid eftersträvades ett förfarande, som i sig förenade kravet på en rimlig kostnad och enkelhet med tillfredsställande och mätbar precision. Planen har med vissa modifieringar tillämpats sedan inventeringen i juni 1950.

Beträffande brukningsenheter med mer än 2 hektar åker har urvalet formen av stratifierat systematiskt urval varvid stratifieringen sker efter naturligt jordbruksområde och storleksgrupp enligt de inom jordbruksstatistiken använda indelningarna. Med utgångspunkt från det för juniundersökningen ungefärligt fixerade antalet urvalsenheter — 25 à 30 tusen — eftersträvas en fördelning av dessa på områden och storleksgrupper, som ger största

¹ Se närmare Knut Medin: Omläggningen av jordbruksinventeringarna. I. Översikt. Statistisk tidskrift, häfte nr 1963:6. — ² Se närmare Tore Dalenius: Användningen av stickprovsmetodik vid 1950 års arealinventering och kreatursräkning. Jordbruksekonomiska Meddelanden, häfte nr 1951:2.

möjliga precision vid skattningarna. Undersökningar har visat, att en god approximation till en optimal fördelning erhålls genom att antalet urvalsenheter görs proportionellt mot den totala åkerarealen inom strata.

Till skillnad från tidigare, då alla inventeringar omfattade samma urval av gårdar, är sedan 1963 urvalet för oktoberundersökningen begränsat till i stort sett varannan av gårdarna i juniinventeringen. Detsamma gäller sedan 1964 även marsundersökningen, där urvalet huvudsakligen omfattar de gårdar i juniurvalet som ej medtagits i oktober.

Urvalet för 1950 års arealinventering baserades på blankettmaterialet från motsvarande totala inventering 1949. På grundval av RLF-registret (se sid. 2) uttogs därefter nya urval åren 1953, 1957, och 1960. Det sistnämnda urvalet utnyttjades till och med undersökningen i april 1963. Från och med juniinventeringen 1963 tillämpas ett nytt system, innebärande att en tredjedel av urvalet årligen utbyts. Som urvalsram utnyttjas fortfarande RLF-registret.

I fråga om brukningsenheter med högst 2 hektar åker användes 1964 ett annat urvalsförfarande än det ovan beskrivna; urvalet uttogs här från primärmaterialet till 1961 års jordbruksräkning.

Insamling av primäruppgifter

De för undersökningarna utvalda brukningsenheter ordnades församlingsvis å listor upptagande brukarens namn och adress samt uppgift om den till enheten hörande åkerarealen. Dessa listor tillställ-

des sedan tillsammans med erforderligt antal blanketter kommunernas styrelser, vilka ombesörjde uppgiftsinsamlingen. Från och med undersökningen i juni 1963 anges brukarens namn och adress jämte vissa övriga data på blanketterna före utsändandet till kommunerna. Utskriften av såväl listor som blanketter sker maskinellt.

Enligt gällande författning åligger det kommunerna att tillse att uppgifter inkommer från samtliga uppgiftsskyldiga. Efter viss granskning av materialet skall kommunstyrelserna senast på tionde dagen, räknat från den på blanketten angivna tidpunkten för inventeringen, insända uppgifterna till statistiska centralbyrån.

Komplettering och granskning

Kompletteringsarbetet innefattade dels infordrande av resterande blanketter, dels behandling av blanketter som vid granskningen visat sig vara felaktigt eller ofullständigt ifyllda.

Granskningen utförs från och med undersökningen i oktober 1963 till stor del med elektronisk datamaskin¹, vilken genom s. k. felmeddelanden anger vilka uppgifter som skall bli föremål för efterföljande manuell kontroll; denna utförs i huvudsak av jordbruksutbildad personal (agronomer och lantmästare).

Resultatberäkning

På grundval av de granskade och godkända uppgifterna verkställs med datamaskin skattningar storleksgruppsvis för de olika naturliga jordbruksområdena. Härvid används från och med juni 1963

¹ Se närmare Knut Medin och Brita Larson: Omläggningen av jordbruksinventeringarna. II. Maskinella gransknings- och rättningsförfaranden. Statistisk tidskrift, häfte nr 1964:6.

ett nytt förfarande. Metoden innebär i korthet, att varje brukningsenhet tilldelas en individuell uppräkningsfaktor, vilken utgör kvoten mellan antalet brukningsenheter i populationen resp. det i urvalet. Brukningsenheter som nedläggs eller sammanslås med annan enhet avförs efter hand från urvalet enligt särskilda regler. Uppräkningen sker individuellt för varje brukningsenhet. De uppräknade talen summeras sedan för olika kombinationer av naturliga jordbruksområden och storleksgrupper.

Enligt tidigare tillämpat skattningsförfarande har uppräknningen företagits *efter* summering för varje kombination av storleksgrupp och naturligt jordbruksområde. Uppräkningsfaktorerna storlek bestämdes därvid av förhållandet mellan den totala åkerarealen enligt senaste jordbruksräkning och den i urvalet redovisade åkerarealen. Förfarandet innebar, att totalarealen hölls oförändrad under perioderna mellan jordbruksräkningarna.

Resultatens tillförlitlighet

I de årliga jordbruksstatistiska undersökningarna enligt stickprovsmetod är erhållna resultat behäftade med vissa slumpfel. För hela riket och större områden torde emellertid de relativa medelfelen vara obetydliga. Beräkningar för antalet kor vid husdjursräkningen 1950 gav ett medelfel för hela riket av cirka 0,3 %. Medelfelens relativa storlek hos länssiffrorna varierade mellan 0,8 och 2,7 %. För uppgifter med ojämn förekomst är de skattade resultaten mera osäkra, särskilt för små områden, vilket bör beaktas vid användningen av uppgifterna. Beträffande den skattade arealen

för sockerbetor finns möjlighet att erhålla kontroll av tillförlitligheten. Denna uppgick vid jordbruksinventeringen i juni 1964 till 44 800 hektar. Enligt uppgift från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget utgjorde den kontraherade arealen 43 990 hektar. För denna gröda förelåg således god överensstämmelse, trots att den omfattade relativt liten areal.

Av betydelse för tillförlitligheten hos resultaten är även bortfallets storlek. Fastän uppgifterna lämnas av brukaren personligen genom postenkät och urvalet är av betydande omfattning, brukar bortfallet icke vara stort. Förklaringen härtill torde vara dels att brukarna är skyldiga att lämna uppgifter, dels att ett omfattande arbete nedläggs av kommunala myndigheter och av centralbyrån för att införskaffa resterande uppgifter.

Nedanstående tablå utvisar bortfallets storlek vid inventeringarna under 1964.

Undersöknings- tidpunkt	Antal ut- tagna bruk- ningsen- heter	Bortfall (procent)
Mars	12 725	1,6
Juni	12 581	0,9
Oktober	13 033	1,6

¹Inkl. brukningsenheter med 0,26—2 hektar åker.

Resultat

Genom övergång till nytt skattningsförfarande i jordbruksinventeringarna — se ovan — är det numera möjligt att på grundval av juniundersökningens uppgifter följa utvecklingen år från år i fråga om antalet brukningsenheter samt åkerarealens storlek. I tab. 7 har med fördelning på de olika storleksgrupperna sammanställts uppgifter för 1964 om brukningsenheternas antal samt om arealen

Tab. 7. Antal bruksenheter inom olika storleksgrupper samt åkerareal i hektar vid dessa bruksenheter, år 1964, inom produktionsområden och hela riket

Område	Storleksgrupp, hektar åker							Summa
	2,1— 5,0	5,1— 10,0	10,1— 20,0	20,1— 30,0	30,1— 50,0	50,1— 100,0	Över 100,0	
<i>Antal bruksenheter</i>								
Götalands södra slättbygder . . .	1 655	2 431	4 648	2 614	2 017	888	372	14 625
» mellanbygder	2 130	3 862	5 242	2 765	1 838	677	218	16 732
» norra slättbygder	2 581	4 395	6 278	3 458	2 294	1 212	467	20 685
Svealands slättbygder	2 026	3 593	6 413	4 460	3 987	2 240	881	23 600
Götalands skogsbygder	18 048	22 922	13 702	3 568	1 528	617	144	60 529
Mellersta Sveriges skogsbygder . .	7 168	7 105	4 601	1 523	861	313	104	21 675
Nedre Norrland	12 138	11 001	4 337	758	278	47	7	28 566
Övre Norrland	12 710	11 990	3 648	549	93	5	3	28 998
Hela riket	58 456	67 299	48 869	19 695	12 896	5 999	2 196	215 410
<i>Åkerareal, hektar</i>								
Götalands södra slättbygder . . .	6 114	19 906	70 626	66 204	79 311	60 179	74 404	376 744
» mellanbygder	8 311	31 056	80 855	69 035	71 679	45 405	41 820	348 161
» norra slättbygder	9 718	35 874	96 217	86 775	90 470	84 292	76 983	480 329
Svealands slättbygder	7 489	29 139	100 380	112 640	157 525	157 397	152 555	717 125
Götalands skogsbygder	71 640	175 748	200 172	89 018	58 769	42 814	23 579	661 740
Mellersta Sveriges skogsbygder . .	27 303	53 726	68 933	37 543	33 454	21 263	20 413	262 635
Nedre Norrland	45 408	82 110	61 219	18 253	10 347	2 899	1 321	221 557
Övre Norrland	48 231	87 463	50 732	14 083	3 570	364	417	204 860
Hela riket	224 214	515 022	729 134	493 551	505 125	414 613	391 492	3 273 151

åker inom produktionsområdena och hela riket. Vid en jämförelse med motsvarande uppgifter enligt den senaste jordbruksräkningen — se tab. 2 — framgår att antalet bruksenheter i de lägre storleksgrupperna totalt sett fortsatte att minska kraftigt mellan 1961 och 1964, medan antalet i de högre grupperna var ungefär oförändrat.

Övrig publicering

Jordbruksinventeringarnas resultat publiceras fortlöpande i Statistiska meddelanden. Uppgifterna för 1964 om åkerarealens storlek och om antalet bruksenheter inom olika områden och storleksgrupper finns redovisade i meddelandena nr J 1964: 35 resp. 1965: 5.

3. Statistik över skogsmarksarealens storlek

Inledning

Uppgifter om den produktiva skogsmarksarealens storlek sammanställs och publiceras årligen av skogsstyrelsen. Som särskild post i denna statistik ingår de s. k. gods- och bondeskogarna, vilka tillsammans utgör omkring hälften av rikets totala skogsmarksareal.

Resultat

Vissa huvuddata från skogsstyrelsens redovisning avseende 1962 lämnas i *tab. 8*. Vid sammanställningen av dessa upp-

gifter har i fråga om domänverkets skogar använts arealdata som publicerats i verkets årliga officiella statistik, medan uppgifterna för övriga allmänna skogar baseras på särskilda till skogsstyrelsen ingivna rapporter från berörda myndigheter. Aktiebolagens skogsarealer har hämtats från 1957 års allmänna fastighets-taxering, vars uppgifter ej nämnvärt torde ha ändrats de senaste åren. Arealuppgifterna för övriga enskilda skogar, dvs. gods- och bondeskogar, har slutligen framkommit som en restpost mellan den totala

Tab. 8. Produktiv skogsmarksareal, i 1 000-tal hektar, år 1962, inom län och hela riket

Län	Allmänna skogar			Enskilda skogar			Samtliga skogar
	Krono-skogar	Övriga allmänna skogar	Summa	Aktiebo-lagseskogar	Övriga enskilda skogar	Summa	
Stockholms stad o. län...	23,3	50,2	73,5	38,6	289,9	328,5	402,0
Uppsala »...	7,2	42,0	49,2	103,7	140,1	243,8	293,0
Södermanlands »...	22,7	37,6	60,3	26,1	251,6	277,7	338,0
Östergötlands »...	41,6	48,7	90,3	85,1	376,6	461,7	552,0
Jönköpings »...	31,4	34,4	65,8	31,0	569,2	600,2	666,0
Kronobergs »...	30,1	31,0	61,1	73,4	472,5	545,9	607,0
Kalmar »...	62,8	28,9	91,7	39,2	558,1	597,3	689,0
Gotlands »...	7,5	10,7	18,2	5,2	116,6	121,8	140,0
Blekinge »...	4,6	6,4	11,0	6,6	155,4	162,0	173,0
Kristianstads »...	17,5	11,0	28,5	8,1	228,4	236,5	265,0
Malmöhus »...	4,2	5,5	9,7	0,4	53,9	54,3	64,0
Hallands »...	11,0	13,5	24,5	4,1	169,4	173,5	198,0
Göteborgs o. Bohus »...	10,4	14,5	24,9	3,2	122,9	126,1	151,0
Älvsborgs »...	29,2	30,4	59,6	39,1	549,3	588,4	648,0
Skaraborgs »...	40,1	26,2	66,3	27,5	257,2	284,7	351,0
Värmlands »...	28,5	47,0	75,5	472,8	722,7	1 195,5	1 271,0
Örebro »...	81,2	36,4	117,6	174,6	242,8	417,4	535,0
Västmanlands »...	45,9	42,6	88,5	88,9	193,6	282,5	371,0
Kopparbergs »...	270,0	220,5	490,5	651,9	888,6	1 540,5	2 031,0
Gävleborgs »...	86,8	81,7	168,5	608,9	676,6	1 285,5	1 454,0
Västernorrlands »...	135,6	54,9	190,5	853,7	853,8	1 707,5	1 898,0
Jämtlands »...	127,6	139,3	266,9	1 161,2	1 120,9	2 282,1	2 549,0
Västerbottens »...	1 033,6	149,9	1 183,5	746,7	1 272,8	2 019,5	3 203,0
Norrbottnens »...	2 123,4	282,1	2 405,5	391,0	1 169,5	1 560,5	3 966,0
Hela riket	4 276,2	1 445,4	5 721,6	5 641,0	11 452,4	17 093,4	22 815,0

arealen¹ och de tidigare uppräknade ägarekategorier.

Som framgår av tabellen råder stora olikheter mellan skilda delar av riket i fråga om ägaregruppernas andel av den totala skogsmarksarealen. I Norrbottens län utgjorde sålunda de allmänna skogarna 1962 drygt 60 % av skogsarealen, medan motsvarande andel för Blekinge och Värmlands län var endast 6 %. Gods- och bondeskogsbruket dominerar kraftigt i

södra Sverige och omfattade där 85 à 90 % av de totala skogsmarksarealerna.

Övrig publicering

Detaljuppgifter om skogsmarksarealens storlek 1962 har av skogsstyrelsen redovisats i Skogsstatistisk årsbok (SOS). Förutom länsvisa uppgifter ges där även resultat för fem större s. k. skogliga huvudområden.

4. Struktur- och befolkningsutredningarna

Inledning

Genom olika grenar av den officiella statistiken, främst jordbruksräkningarna och folkräkningarna, erhålles grundläggande information om företagsstrukturen, befolkningsförhållandena m. m. inom jordbruket. Det är dock i regel inte möjligt att med dessa data detaljstudera olika slag av förändringar, exempelvis hur förskjutningar av brukningsenheter mellan de olika storleksgrupperna av jordbruk skett från en jordbruksräkning till en annan. Som komplement till den officiella statistiken har Jordbrukets utredningsinstitut därför genomfört de s. k. struktur- och befolkningsutredningarna.

Den första struktur- och befolkningsutredningen avsåg förhållandena 1956 och den har senare följts av en liknande undersökning för 1961. Grundmaterialet för undersökningarna har utgjorts av ett urval brukningsenheter, uttagna från pri-

märmaterialiet till 1951 års jordbruksräkning. Genom att observera utvecklingen för de enskilda gårdarna i urvalet har det bl. a. varit möjligt att följa olika slag av bruttoförändringar — exempelvis beträffande antalet brukningsenheter och åkerarealens storlek — för perioderna 1951—1956, 1951—1961 samt 1956—1961.

Genomförandet av 1961 års undersökning

Omfattning

Den senast utförda struktur- och befolkningsutredningen baserades på ett urval om 8 087 brukningsenheter, dvs. de gårdar i det ursprungliga urvalet som 1956 fanns kvar som självständiga brukningsenheter. Av de från början uttagna brukningsenheterna — sammanlagt 9 109 st — hade 913 gårdar redovisats som upphörda

¹ Enligt den tredje s. k. riksskogstaxeringen. En redogörelse för denna inventeringsuppläggning och för dess huvudresultat kommer att införas i en följande årgång av årsboken (slutgiltigt resultatredovisning från taxeringen har ännu ej skett).

mellan 1951 och 1956, medan 109 på grund av identifieringssvårigheter utesluts ur undersökningen.

De undersökta brukningsenheterna har vid såväl 1956 som 1961 års undersökning ansetts utgöra ett representativt urval av landets samtliga jordbruk med mer än 2 hektar åker.

Insamling av primäruppgifter

Vid själva uppgiftsinsamlingen medverkade utredningsinstitutets lokala kontaktmän, vilka enligt instruktionerna skulle besöka de uttagna brukningsenheterna för att i samråd med brukaren ifylla undersökningsblanketterna. Totalt medverkade cirka 2 200 kontaktmän vid insamlingen av primäruppgifterna. I några enstaka fall översände utredningsinstitutet blanketten direkt till brukaren för ifyllande.

De lämnade uppgifterna skulle avse förhållandena den 15 september 1961, dvs. samma tidpunkt som 1961 års jordbruksräkning (se sid. 2). Tre olika typer av blanketter användes i undersökningen, varav en hade karaktär av huvudblankett och skulle ifyllas av samtliga brukare. I denna skulle information lämnas om bl. a.:

- Ägareförhållanden
- Brukareförhållanden
- Arealer och arealförändringar
- Brukarens intresse för och möjligheter till utökning av brukningsenheten
- Brukarens (och dennes hustrus) arbete utom gården

I en andra blankett skulle tilläggsuppgifter lämnas för de jordbruk, vilka upphört som självständiga jordbruk mellan

1956 och 1961. Här ombads kontaktmännen söka upp den person som bäst kunde lämna erforderliga upplysningar. Blanketten omfattade bl. a. information om brukningsförhållandena åren närmast före upphörandet samt om den tidigare brukarens och hans familjs sysselsättningsförhållanden 1961.

Den tredje blanketten var en specialblankett för sterbhus och avsåg bl. a. uppgifter om delägare i sterbhuset, sterbhusets uppkomst och bestånd m. m.

Resultatberäkning

Bearbetningen, vilken till större delen gjordes maskinellt, var främst inriktad på en redovisning av relativa förändringstal för utvecklingen 1951—1961 samt 1956—1961. I viss utsträckning avsåg beräkningarna dock även skattning av totalsummor för olika variabler; dessa summor erhöles genom multiplicering av resultaten i urvalet med talet 30 (= relationen mellan antalet gårdar i populationen resp. i urvalet vid urvalstillfället).

Resultatens tillförlitlighet

Förutom de rena slumpfelen, betingade av själva undersökningsmetodik, torde resultaten från struktur- och befolkningsutredningarna vara behäftade med vissa systematiska fel. Av detta skäl bör större avseende fästas vid redovisade relativa förändringar än vid uppräknade totalresultat.

Svarsprocenten var vid 1961 års undersökning totalt sett 98 %. För några län redovisas hundraprocentig anslutning av de uttagna uppgiftslämnarna.

Tab. 9. Brukningsenheternas fördelning på olika storleksgrupper åren 1956 och 1961 enligt struktur- och befolkningsutredningarna

Avser brukningsenheter i urvalet

Storleksgrupp 1956, hektar åker	Upphörda 1956—1961	Storleksgrupp 1961, hektar åker								Summa
		2-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	Över 100	
2—5	408	1 785	94	6	1	2	1	—	—	2 297
5—10	260	115	2 156	105	39	10	2	—	—	2 687
10—15	94	9	94	944	70	42	6	2	—	1 261
15—20	38	4	11	56	482	47	10	1	1	650
20—30	23	4	3	11	39	472	34	3	1	590
30—50	9	—	—	2	2	21	300	14	1	349
50—100	6	—	—	—	—	3	10	147	3	169
Över 100	1	—	—	—	—	—	—	7	76	84
Nybildade 1956—1961	—	10	5	3	1	4	3	—	—	26
Summa	839	1 927	2 363	1 127	634	601	366	174	82	8 113

Resultat

Vissa huvudresultat från 1961 års undersökning redovisas i tab. 9—11. Huvudvikten är i denna redovisning lagd vid sådana data som ej tidigare framkommit i den officiella statistiken och som därför ansetts ha speciellt intresse. Det kan i detta sammanhang nämnas att struktur- och befolkningsutredningarna samt jordbruksräkningarna i långa stycken har en parallellt löpande redovisning. Sålunda ger båda undersökningarna uppgifter om antalet brukningsenheter, åkerarealens storlek, arrendeförhållanden m. m. (jordbruksräkningarna dock med en mera långtgående regional differentiering).

Minskningen i antalet brukningsenheter (med mer än 2 hektar åker) från 1956 till 1961 uppgick enligt den senaste jordbruksräkningen till cirka 35 000 eller 13,1 %. Motsvarande nedgång enligt struktur- och befolkningsutredningen var omkring 24 000 eller 10,1 %. I tab. 9 kan med hjälp av struktur- och befolk-

ningsutredningarnas resultat närmare studeras dels hur antalet under perioden upphörda jordbruk varit fördelat på olika storleksgrupper, dels fördelningen av de under samma tid nybildade brukningsenheter.

Av tabellen framgår att antalet upphörda jordbruk, varmed menas jordbruk som upphört att drivas som självständiga brukningsenheter, utgjorde 10,4 % av de bestående jordbruken enligt 1956 års undersökning. Antalet nybildade fastigheter, dvs. fastigheter som avsöndrats från andra brukningsenheter och som i fortsättningen utgjort en självständig driftsenhet, har enligt undersökningen varit helt obetydligt. I själva verket torde detta antal dock vara något underskattat eftersom registrering ej skett av nya enheter som uppstått genom att två eller flera fastigheter med vardera mindre än 2 hektar åker sammanslagits till en enhet.

Beträffande nedläggningen av gårdar visar resultaten att denna varit starkt

Tab. 10. Förändringar i brukningsenheternas åkerareal¹, i hektar, mellan 1956 och 1961, enligt struktur- och befolkningsutredningarna

Avser uppräknade tal

Typ av förändring	Storleksgrupp 1956, hektar åker				
	2—10	10—20	20—30	Över 30	Summa
Ökning					
Förvärv av tillskottsåker.....	15 000	17 000	7 500	5 000	44 500
Arrende » »	31 900	61 700	13 600	31 100	138 300
Nybildning av brukningsenhet	2 500	1 800	2 900	3 600	10 800
Nyodling.....	3 100	3 100	600	1 500	8 300
Summa ökning	52 500	83 600	24 600	41 200	201 900
Minskning					
Försäljning av del av åker	2 700	3 700	1 800	8 100	16 300
Bortarrendering av del av åker	10 400	16 100	10 500	25 300	62 300
Brukningens enheten upphörd	101 200	55 600	17 300	25 200	199 300
Överföring till betesmark.....	8 400	7 900	3 900	8 900	29 100
» » skogsmark	3 200	3 000	1 500	4 200	11 900
» » övrig mark	2 000	2 000	800	4 700	9 500
Summa minskning	127 900	88 300	35 800	76 400	328 400

¹ Till följd av ofullständigheter i uppgiftsmaterialet blir skillnaden i tabellen mellan minskningar och ökningar cirka 17 000 hektar lägre än den skattade totala nedgången i åkerarealen mellan 1956 och 1961.

koncentrerad till de mindre enheterna. I fråga om s. k. gruppförskjutningar av brukningsenheter mellan 1956 och 1961 framgår att uppflyttningar till högre grupper överväger i de tre lägsta storleksgrupperna, men att redan i gruppen 15—20 hektar åker nedflyttningar är vanligare än uppflyttningar.

Den samlade åkerarealen har enligt 1961 års undersökning minskat med 143 000 hektar mellan 1956 och 1961. I tab. 10 kan närmare studeras hur denna nettoförändring uppkommit. Minussidan, vilken upptar nära 330 000 hektar, domineras av den åkerareal som tillhört de mellan 1956 och 1961 som självständiga enheter upphörda gårdarna. På plussidan observeras att ökning av åkerarealen genom arrende är vanligare än genom tillköp.

Tab. 11. Brukningsenheternas fördelning på ägarekategorier åren 1956 och 1961 enligt struktur- och befolkningsutredningarna

Avser brukningsenheter i urvalet

Ägarekategori	1956	1961
Enskild person.....	6 810	6 113
Enskild person, två eller flera	365	358
Sterbhus	443	416
Bolag och stiftelser	192	150
Staten (inkl. lantbruksnämnder)	111	86
Kommun och allmänningar	44	38
Kyrkan och universitet... ..	116	108
Övriga	6	5
Summa	8 087	7 274

I tab. 11 redovisas uppgifter om brukningsenheternas fördelning åren 1956 och 1961 efter ägarekategori. I den mån bruk-

ningsenheten bestått av flera fastigheter och dessa innehafts av ägare representerande olika ägarekategorier har klassificeringen i undersökningen skett efter huvudfastigheten (som sådan har då i regel räknats den fastighet, där brukaren haft sin bostad). Av tabellsammanställningen framgår att brukningsenheterna till nära 95 % ägdes av enskilda personer eller sterbhus. I fråga om åkerarealen var

dess ägarekategoriers andel något lägre, nämligen 90 %.

Övrig publicering

Huvudresultaten från den senaste struktur- och befolkningsutredningen har av Jordbrukets utredningsinstitut publicerats i häften nr 5—64 och 6—64 i institutets meddelandeserie.

III. Befolkning och arbetskraft

1. 1960 års folkräkning

Inledning

I resultaten från 1960 års folkräkning ingår åtskilliga uppgifter, som kan bidra till att belysa förhållandena inom jordbruket. Sålunda redovisas data rörande befolkningens fördelning på landsbygd och städer samt på gles- och tätbebyggelse, antalet förvärvsarbetande inom jordbruk med binärningar, jordbrukarnas fördelning på olika åldersklasser etc. En sammanfattning av dessa resultat ges i föreliggande avsnitt.

Folkräkningens uppläggning

I folkräkningen ingick dels en totalräkning, dels en serie urvalsundersökningar. Totalräkningen bearbetades i två etapper, varav den första omfattade uppgifter i mantalslängden om kön, ålder, civilstånd och vigselår samt för utlänningar om medborgarskap och födelseland. I den regionala fördelningen ingick dessutom en tätortsredovisning. Underlaget för totalräkningens andra etapp utgjordes av uppgifter som inhämtades direkt från allmänheten på särskild blankett och som bl. a. avsåg förvärvsverksamhet, yrke, näringsgren, hushåll, viss högre utbildning, bilinnehav samt pendling mellan bostadsort och arbetsplats.

För att på ett tidigt skede kunna redovisa vissa uppgifter ingående i totalräkningens andra etapp bearbetades materialet för ett urval av fastigheter med förtur. Denna undersökning — snabbstatistiken — omfattade cirka 280 000 personer.

I folkräkningen ingick vidare en bearbetning inom befolkningsregistrets ram¹, avsedd att ge uppgifter om bl. a. familje- och inkomstförhållanden, inrikes omflyttning samt växling av näringsgren mellan 1950 och 1960. Folkräkningen omfattade slutligen en intervjuundersökning, vars huvudsakliga syfte var att kontrollera uppgifterna i totalräkningen.

På grundval av folkräkningsmaterialet genomfördes dessutom en maskinell samkörning med brukare- och arealuppgifter enligt RLF:s jordbruksregister. Detta omfattar i princip landets totala åkerareal samt i vad avser skogsmark sådana som ägs av enskilda, lantbruksbolag och allmänningar, allt under förutsättning att fastigheterna taxerats som jordbruksfastigheter. Den i samband med folkräkningen genomförda bearbetningen var dock begränsad till brukningsenheter med mer än 2 hektar åker samt sådana enheter med mindre åkerareal, vilka upptog mer än 10 hektar skog.

¹ Befolkningsregistret omfattar 1/30 av hela befolkningen.

Tab. 12. Folkmängdens fördelning på städer resp. landsbygd, år 1960, inom län och hela riket

Område	Städer			Landsbygd			Hela folkmängden		
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
<i>Län</i>									
Stockholms stad o. län	478 257	533 299	1 011 556	130 491	127 519	258 010	608 748	660 818	1 269 566
Uppsala »	42 908	47 648	90 556	39 846	37 333	77 179	82 754	84 981	167 735
Södermanlands »	67 114	68 667	135 781	47 361	44 473	91 834	114 475	113 140	227 615
Östergötlands »	100 871	106 567	207 438	77 428	72 827	150 255	178 299	179 394	357 693
Jönköpings »	67 595	71 655	139 250	75 602	70 419	146 021	143 197	142 074	285 271
Kronobergs »	15 739	17 529	33 268	65 607	60 102	125 709	81 346	77 631	158 977
Kalmar »	38 405	41 003	79 408	80 978	75 384	156 362	119 383	116 387	235 770
Gotlands »	7 290	8 336	15 626	20 075	18 621	38 696	27 365	26 957	54 322
Blekinge »	28 320	30 993	59 313	44 327	40 828	85 155	72 647	71 821	144 468
Kristianstads »	28 064	31 061	59 125	100 963	96 387	197 350	129 027	127 448	256 475
Malmöhus »	203 928	221 667	425 595	102 551	97 521	200 072	306 479	319 188	625 667
Hallands »	35 253	37 815	73 068	50 649	46 343	96 992	85 902	84 158	170 060
Göteborgs o. Bohus »	236 948	247 809	484 757	71 748	68 257	140 005	308 696	316 066	624 762
Älvsborgs »	73 337	79 073	152 410	113 952	108 644	222 596	187 289	187 717	375 006
Skaraborgs »	42 246	45 220	87 466	84 623	78 091	162 714	126 869	123 311	250 180
Värmlands »	52 306	54 927	107 233	95 656	88 196	183 852	147 962	143 123	291 085
Örebro »	65 612	69 406	135 018	65 717	61 504	127 221	131 329	130 910	262 239
Västmanlands »	67 130	65 834	132 964	51 917	47 708	99 625	119 047	113 542	232 589
Kopparbergs »	38 911	39 938	78 849	106 067	100 946	207 013	144 978	140 884	285 862
Gävleborgs »	57 899	60 277	118 176	90 126	84 768	174 894	148 025	145 045	293 070
Västernorrlands »	37 237	39 965	77 202	107 443	100 975	208 418	144 680	140 940	285 620
Jämtlands »	11 665	13 112	24 777	60 346	54 677	115 023	72 011	67 789	139 800
Västerbottens »	24 564	26 465	51 029	98 563	90 033	188 596	123 127	116 498	239 625
Norrbottens »	41 106	40 549	81 655	93 955	86 062	180 017	135 061	126 611	261 672
<i>Hela riket</i>									
1960.....	1 862 705	1 998 815	3 861 520	1 875 991	1 757 618	3 633 609	3 738 696	3 756 433	7 495 129
1950.....	1 567 120	1 711 184	3 278 304	1 939 322	1 824 203	3 763 525	3 506 442	3 535 387	7 041 829
1945.....	1 325 705	1 481 535	2 807 240	1 994 272	1 872 237	3 866 509	3 319 977	3 353 772	6 673 749
1940.....	1 111 210	1 269 702	2 380 912	2 048 918	1 941 602	3 990 520	3 160 128	3 211 304	6 371 432
1930.....	919 697	1 076 178	1 995 875	2 101 151	2 045 165	4 146 316	3 020 848	3 121 343	6 142 191
1920.....	811 354	931 757	1 743 111	2 086 902	2 074 476	4 161 378	2 898 256	3 006 233	5 904 489
1910.....	631 472	736 128	1 367 600	2 067 257	2 087 546	4 154 803	2 698 729	2 823 674	5 522 403
1900.....	507 780	596 171	1 103 951	1 998 656	2 033 834	4 032 490	2 506 436	2 630 005	5 136 441
1890.....	410 693	489 005	899 698	1 906 494	1 978 789	3 885 283	2 317 187	2 467 794	4 784 981
1880.....	313 423	377 008	690 431	1 901 820	1 973 417	3 875 237	2 215 243	2 350 425	4 565 668
1870.....	244 081	295 568	539 649	1 772 572	1 856 304	3 628 876	2 016 653	2 151 872	4 168 525

Tab. 13. Folkmängdens fördelning på större åldersgrupper, år 1960, inom län och

Län	Män			
	0—14 år	15—44 år	45—64 år	Över 64 år
<i>Glesbebyggelse¹</i>				
Stockholms stad o. län.....	7 850	13 633	10 536	5 690
Uppsala »	5 577	9 443	6 824	3 843
Södermanlands »	7 660	12 240	9 461	4 949
Östergötlands »	11 064	18 388	14 186	7 678
Jönköpings »	9 389	15 849	12 785	7 252
Kronobergs »	7 547	13 394	11 526	6 696
Kalmar »	9 920	17 694	14 117	7 535
Gotlands »	3 792	5 934	4 305	2 444
Blekinge »	5 133	10 060	8 106	4 317
Kristianstads »	10 888	19 792	14 966	7 978
Malmöhus »	13 356	22 886	17 466	8 835
Hallands »	8 405	14 818	11 025	5 665
Göteborgs o. Bohus »	8 085	14 242	11 193	6 542
Älvsborgs »	13 711	24 634	19 589	11 066
Skaraborgs »	13 160	22 199	17 569	9 541
Värmlands »	12 317	23 030	18 015	9 591
Örebro »	7 370	13 016	10 629	5 709
Västmanlands »	5 820	9 711	7 294	3 860
Kopparbergs »	8 377	14 905	11 455	6 339
Gävleborgs »	10 071	17 761	13 308	6 988
Västernorrlands »	11 850	21 173	15 399	7 791
Jämtlands »	9 054	15 983	11 580	6 409
Västerbottens »	14 601	24 684	15 632	6 813
Norrbottens »	12 947	20 546	11 821	4 714
Hela riket	227 944	396 015	298 787	158 245
<i>All bebyggelse</i>				
Stockholms stad o. län.....	135 693	266 689	150 632	55 734
Uppsala »	19 235	33 864	19 777	9 878
Södermanlands »	26 362	45 559	29 303	13 251
Östergötlands »	40 426	71 533	45 915	20 425
Jönköpings »	33 115	57 201	36 557	16 324
Kronobergs »	17 686	31 148	21 615	10 897
Kalmar »	26 364	46 078	32 023	14 918
Gotlands »	6 799	10 341	6 752	3 473
Blekinge »	15 642	29 256	18 933	8 816
Kristianstads »	28 505	50 908	32 816	16 798
Malmöhus »	66 561	127 090	78 205	34 623
Hallands »	19 215	33 816	22 428	10 443
Göteborgs o. Bohus »	69 041	130 381	77 676	31 598
Älvsborgs »	41 929	74 646	48 977	21 737
Skaraborgs »	28 718	49 215	32 729	16 207
Värmlands »	31 783	58 821	39 513	17 845
Örebro »	28 453	52 468	35 291	15 117
Västmanlands »	28 498	50 805	28 377	11 367
Kopparbergs »	33 097	57 568	37 218	17 095
Gävleborgs »	33 027	58 718	39 067	17 213
Västernorrlands »	32 972	58 578	37 094	16 036
Jämtlands »	16 458	28 107	18 282	9 164
Västerbottens »	30 467	51 962	29 227	11 471
Norrbottens »	36 632	59 758	28 800	9 871
Hela riket	846 678	1 534 510	947 207	410 301

¹ Se not till tab. 14.

hela riket

Kvinnor				Summa			
0—14 år	15—44 år	45—64 år	Över 64 år	0—14 år	15—44 år	45—64 år	Över 64 år
7 585	11 806	9 429	5 627	15 435	25 439	19 965	11 317
5 242	8 028	6 194	3 593	10 819	17 471	13 018	7 436
7 250	10 695	8 360	4 567	14 910	22 935	17 821	9 516
10 494	15 723	12 851	7 021	21 558	34 111	27 037	14 699
8 907	13 236	11 542	6 665	18 296	29 085	24 327	13 917
7 048	10 529	9 942	6 086	14 595	23 923	21 468	12 782
9 410	14 606	12 541	7 112	19 330	32 300	26 658	14 647
3 531	5 103	4 049	2 400	7 323	11 037	8 354	4 844
4 932	8 099	7 218	4 354	10 065	18 159	15 324	8 671
10 460	15 899	13 384	7 709	21 348	35 691	28 350	15 687
12 332	19 556	15 495	8 749	25 688	42 442	32 961	17 584
7 857	12 387	9 532	5 530	16 262	27 205	20 557	11 195
7 471	12 014	10 195	6 517	15 556	26 256	21 388	13 059
12 706	20 711	18 036	11 166	26 417	45 345	37 625	22 232
12 117	18 529	15 495	9 217	25 277	40 728	33 064	18 758
11 479	19 174	16 266	9 305	23 796	42 204	34 281	18 896
6 990	10 926	9 466	5 372	14 360	23 942	20 095	11 081
5 392	8 177	6 276	3 621	11 212	17 888	13 570	7 481
7 734	12 704	10 498	6 005	16 111	27 609	21 953	12 344
9 382	14 842	11 962	6 914	19 453	32 603	25 270	13 902
11 023	17 555	14 105	7 370	22 873	38 728	29 504	15 161
8 418	13 048	9 865	5 568	17 472	29 031	21 445	11 977
13 627	20 011	13 257	5 875	28 228	44 695	28 889	12 688
12 543	16 544	10 104	4 246	25 490	37 090	21 925	8 960
213 930	329 902	266 062	150 589	441 874	725 917	564 849	308 834
128 725	273 825	175 168	83 100	264 418	540 514	325 800	138 834
18 087	34 246	20 798	11 850	37 322	68 110	40 575	21 728
24 951	44 475	29 027	14 687	51 313	90 034	58 330	27 938
38 553	70 667	46 592	23 582	78 979	142 200	92 507	44 007
31 634	56 499	35 895	18 046	64 749	113 700	72 452	34 370
16 815	29 451	20 033	11 332	34 501	60 599	41 648	22 229
25 209	44 204	30 759	16 215	51 573	90 282	62 782	31 133
6 449	9 998	6 777	3 733	13 248	20 339	13 529	7 206
15 096	27 608	18 686	10 431	30 738	56 864	37 619	19 247
27 399	48 203	32 473	19 373	55 904	99 111	65 289	36 171
63 406	126 821	84 098	44 863	129 967	253 911	162 303	79 486
18 289	32 270	21 791	11 808	37 504	66 086	44 219	22 251
64 761	129 565	82 353	39 387	133 802	259 946	160 029	70 985
39 285	73 722	49 548	25 162	81 214	148 368	98 525	46 899
26 849	47 150	31 465	17 847	55 567	96 365	64 194	34 054
30 044	55 537	38 362	19 180	61 827	114 358	77 875	37 025
27 315	51 440	34 759	17 396	55 768	103 908	70 050	32 513
26 462	47 750	26 513	12 817	54 960	98 555	54 890	24 184
31 230	54 716	36 367	18 571	64 327	112 284	73 585	35 666
31 366	56 038	38 304	19 337	64 393	114 756	77 371	36 550
31 022	55 935	36 322	17 661	63 994	114 513	73 416	33 697
15 509	26 549	16 823	8 908	31 967	54 656	35 105	18 072
28 999	49 563	26 756	11 180	59 466	101 525	55 983	22 651
34 762	54 773	26 625	10 451	71 394	114 531	55 425	20 322
802 217	1 501 005	966 294	486 917	1 648 895	3 035 515	1 913 501	897 218

Tab. 14. Folkmängd i gles- resp. tätbebyggelse¹, år 1960, inom län och hela riket

Län	Glesbebyggelse				Tätbebyggelse				Folkmängd i glesbebyggelse i procent av hela folkmängden
	Landskommuner	Köpingar	Städer	Summa	Landskommuner	Köpingar	Städer	Summa	
Stockholms stad o. län	62 663	1 143	8 350	72 156	127 143	67 061	1 003 206	1 197 410	5.7
Uppsala »	45 987	829	1 928	48 744	27 436	2 927	88 628	118 991	29.1
Södermanlands »	56 434	2 687	6 061	65 182	28 583	4 130	129 720	162 433	28.6
Östergötlands »	82 621	4 616	10 168	97 405	37 281	25 737	197 270	260 288	27.2
Jönköpings »	72 763	4 900	7 962	85 625	44 348	24 010	131 288	199 646	30.0
Kronobergs »	58 967	12 117	1 684	72 768	26 534	28 091	31 584	86 209	45.8
Kalmar »	86 034	3 829	3 072	92 935	52 606	13 893	76 336	142 835	39.4
Gotlands »	30 171	783	604	31 558	5 991	1 751	15 022	22 764	58.1
Blekinge »	48 759	378	3 082	52 219	29 682	6 336	56 231	92 249	36.1
Kristianstads »	88 964	8 163	3 949	101 076	62 421	37 802	55 176	155 399	39.4
Malmöhus »	107 813	6 272	4 590	118 675	56 452	29 535	421 005	506 992	19.0
Hallands »	72 581	77	2 561	75 219	21 482	2 852	70 507	94 841	44.2
Göteborgs o. Bohus »	71 925	—	4 334	76 259	68 080	—	480 423	548 503	12.2
Älvsborgs »	118 785	4 574	8 260	131 619	76 471	22 766	144 150	243 387	35.1
Skaraborgs »	105 576	7 086	5 165	117 827	36 037	14 015	82 301	132 353	47.1
Värmlands »	105 833	6 130	7 214	119 177	40 540	31 349	100 019	171 908	40.9
Örebro »	57 850	3 338	8 290	69 478	35 409	30 624	126 728	192 761	26.5
Västmanlands »	42 012	2 643	5 496	50 151	34 773	20 197	127 468	182 438	21.6
Kopparbergs »	74 837	2 000	1 180	78 017	110 199	19 977	77 669	207 845	27.3
Gävleborgs »	84 093	86	7 049	91 228	84 181	6 534	111 127	201 842	31.1
Västernorrlands »	101 375	1 949	2 942	106 266	77 480	27 614	74 260	179 354	37.2
Jämtlands »	77 884	1 194	847	79 925	26 167	9 778	23 930	59 875	57.2
Västerbottens »	109 231	4 207	1 062	114 500	61 375	13 783	49 967	125 125	47.8
Norrbottnens »	88 940	744	3 781	93 465	87 501	2 832	77 874	168 207	35.7
Hela riket	1 852 098	79 745	109 631	2 041 474	1 258 172	443 594	3 751 889	5 453 655	27.2

¹ Som »tätbebyggt» område har i allmänhet räknats alla hussamlingar med minst 200 invånare, såvida avståndet mellan husen normalt icke överstigit 200 meter. Övriga områden har i regel hänförs till »glesbebyggelse».

Tab. 15. Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk m. m. samt dennas procentuella andel av den totala förvärvsarbetande befolkningen, år 1960, inom län och hela riket

Län	Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk m. m.	Inom jordbruk, skogsbruk m. m. förvärvsarbetande befolkning i procent av totala antalet för- värvsarbetande
Stockholms stad o. län.....	15 460	2,6
Uppsala »	10 438	15,1
Södermanlands »	13 084	13,5
Östergötlands »	20 658	13,7
Jönköpings »	19 376	15,9
Kronobergs »	15 753	23,7
Kalmar »	20 788	21,8
Gotlands »	7 594	34,6
Blekinge »	9 668	16,2
Kristianstads »	27 099	24,7
Malmöhus »	32 587	11,4
Hallands »	16 888	23,4
Göteborgs o. Bohus »	17 656	6,4
Älvsborgs »	26 227	15,4
Skaraborgs »	25 130	24,2
Värmlands »	25 330	20,6
Örebro »	13 384	11,8
Västmanlands »	11 023	11,0
Kopparbergs »	19 213	16,2
Gävleborgs »	19 544	16,2
Västernorrlands »	19 502	16,8
Jämtlands »	17 707	31,3
Västerbottens »	24 001	25,5
Norrbottnens »	18 842	18,6
Hela riket	446 952	13,8

Resultat

I *tab. 12* och *tab. 14* har sammanställts vissa uppgifter om befolkningens fördelning på landsbygd och städer resp. gles- och tätbebyggelse. *Tab. 13* redogör för folkmängdens fördelning på större åldersgrupper inom olika län. Uppgifter om antalet förvärvsarbetande inom jordbruk m. m. ges i *tab. 15*. Slutligen presenteras i *tab. 16* och *tab. 17* vissa resultat från den speciella bearbetningen av RLF-registret.

Av redovisade uppgifter framgår bl. a. att landsbygdsbefolkningens andel av totala folkmängden minskat från 87 % år 1870 till 48 % år 1960. Endast något mer än en fjärdedel av befolkningen var sist-

nämnda år bosatt i egentlig glesbebyggelse. Antalet inom jordbruk, skogsbruk m. m. förvärvsarbetande personer uppgick vid den senaste räkningen till knappt 14 % av det totala antalet förvärvsarbetande.

Övrig publicering

Folkräkningens resultatmaterial har publicerats i publikationen *Folkräkningen* den 1 november 1960, I—XI (SOS). Detaljerade resultat redovisas där för bl. a. enskilda församlingar och kommuner.

Utöver nämnda publicering har i separat redogörelse¹ lämnats en utförlig beskrivning av räkningens uppläggning och utförande.

¹ "Folk- och bostadsräkningen den 1 november 1960: Redogörelse för folk- och bostadsräkningens uppläggning och utförande" (SOS).

Tab. 16. Jordbrukare i RLF:s jordbruksregister¹: Fördelning efter åkerarealens storlek samt brukarens ålder och förvärvsverksamhet enligt 1960 års folkräkning. Hela riket

Storleksgrupp, hektar åker; brukarens ålder	Förvärvsarbetande efter näringsgren			Ej för- värvsar- betande	Summa	Därav kvinnor
	Företagare i jordbruk m. m.	Anställda i jordbruk m. m.	Förvärvs- arbetande i andra närings- grenar			
<i>Högst 2 hektar åker</i>						
Under 35 år	190	185	529	154	1 058	135
35—44 »	564	468	1 644	282	2 958	326
45—54 »	1 111	773	2 831	794	5 509	823
55—64 »	1 966	1 007	2 581	2 225	7 779	1 667
Över 64 »	1 704	515	829	9 800	12 848	3 098
Summa	5 535	2 948	8 414	13 255	30 152	6 049
<i>2—10 hektar åker</i>						
Under 35 år	4 996	1 271	2 561	351	9 179	332
35—44 »	14 434	2 517	6 265	714	23 930	877
45—54 »	24 765	3 278	8 864	1 645	38 552	2 113
55—64 »	29 420	2 552	5 627	3 802	41 401	3 514
Över 64 »	18 124	592	1 210	13 224	33 150	4 387
Summa	91 739	10 210	24 527	19 736	146 212	11 223
<i>10—20 hektar åker</i>						
Under 35 år	4 872	339	409	136	5 756	129
35—44 »	11 660	319	682	170	12 831	266
45—54 »	15 370	303	746	328	16 747	538
55—64 »	12 916	236	331	487	13 970	624
Över 64 »	5 077	114	97	1 353	6 641	590
Summa	49 895	1 311	2 265	2 474	55 945	2 147
<i>Över 20 hektar åker</i>						
Under 35 år	4 361	238	101	100	4 800	77
35—44 »	9 425	153	180	107	9 865	173
45—54 »	10 443	135	209	138	10 925	280
55—64 »	7 365	112	126	195	7 798	284
Över 64 »	2 403	88	64	509	3 064	254
Summa	33 997	726	680	1 049	36 452	1 068
<i>Samtliga storleksgrupper</i>						
Under 35 år	14 419	2 033	3 600	741	20 793	673
35—44 »	36 083	3 457	8 771	1 273	49 584	1 642
45—54 »	51 689	4 489	12 650	2 905	71 733	3 754
55—64 »	51 667	3 907	8 665	6 709	70 948	6 089
Över 64 »	27 308	1 309	2 200	24 886	55 703	8 329
Summa	181 166	15 195	35 886	36 514	268 761	20 487

¹ Se texten.

**Tab. 17. Jordbrukare enligt 1960 års folkräkning och RLF:s jordbruksregister¹:
Fördelning efter ålder inom län, produktionsområden och hela riket**

Område		Antal jordbrukare i åldern					Summa
		Under 35 år	35—44 år	45—54 år	55—64 år	Över 64 år	
<i>Län</i>							
Stockholms län		460	983	1 402	1 431	1 164	5 440
Uppsala »		480	1 177	1 409	1 281	803	5 150
Södermanlands »		536	1 138	1 555	1 476	986	5 691
Östergötlands »		971	2 121	2 821	2 582	1 736	10 231
Jönköpings »		1 111	2 594	3 735	3 812	3 079	14 331
Kronobergs »		902	2 092	3 127	3 155	2 424	11 700
Kalmar »		1 089	2 289	3 042	2 865	1 994	11 279
Gotlands »		435	894	1 294	1 080	820	4 523
Blekinge »		401	849	1 216	1 304	886	4 656
Kristianstads »		1 388	2 950	4 013	3 613	2 329	14 293
Malmöhus »		1 368	2 851	3 967	3 494	1 812	13 492
Hallands »		864	2 021	2 563	2 600	1 689	9 737
Göteborgs o. Bohus »		682	1 535	2 199	2 188	1 855	8 459
Älvsborgs »		1 404	3 212	4 946	5 170	4 598	19 330
Skaraborgs »		1 619	3 350	4 641	4 534	3 120	17 264
Värmlands »		888	2 414	3 840	4 424	4 682	16 248
Örebro »		559	1 330	2 043	2 120	1 644	7 696
Västmanlands »		539	1 209	1 564	1 479	1 005	5 796
Kopparbergs »		572	1 758	3 163	3 955	4 901	14 349
Gävleborgs »		682	1 905	2 829	2 783	2 544	10 743
Västernorrlands »		798	2 441	3 791	3 725	3 002	13 757
Jämtlands »		562	1 671	2 790	2 836	2 738	10 597
Västerbottens »		1 528	4 200	5 573	5 057	3 073	19 431
Norrbottnens »		955	2 600	4 210	3 984	2 819	14 568
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	..	1 625	3 359	4 610	4 123	2 067	15 784
» mellanbygder		1 950	4 049	5 467	4 652	2 923	19 041
» norra slättbygder	..	2 239	4 742	6 496	6 142	4 121	23 740
Svealands slättbygder		2 539	5 885	7 795	7 695	5 638	29 552
Götalands skogsbygder		6 044	13 703	19 657	20 061	15 931	75 396
Mellersta Sveriges skogsbygder		1 693	4 344	6 803	7 339	7 218	27 397
Nedre Norrland		2 046	6 119	10 082	10 767	10 554	39 568
Övre Norrland		2 657	7 383	10 823	10 169	7 251	38 283
<i>Hela riket</i>		20 793	49 584	71 733	70 948	55 703	268 761

¹ Se texten.

2. Jordbruksinventeringarna

Inledning

Uppgifter om antalet i jordbruket sysselsatta personer infordrades även under 1964 i samband med statistiska centralbyråns jordbruksinventeringar. Dessutom inhämtades vid marsundersökningen uppgifter om totalantalet i jordbruket lejda arbetstimmar under 1963.

För inventeringarnas metodik etc. har en närmare redogörelse lämnats i kap. II (se sid. 11), till vilken hänvisas.

Undersökningarnas innehåll

Undersökningarna syftar till en redovisning av totala antalet män och kvinnor över 15 år sysselsatta i jordbruket vid resp. undersökningstidpunkter. Redovisningen är uppdelad på två huvudgrupper, nämligen dels brukaren och dennes familjemedlemmar, dels lejd arbetskraft. Den senare gruppen är i sin tur uppdelad på fast resp. tillfälligt anställda.

Tab. 18. Antal i jordbruket den 2 juni 1964 sysselsatta personer över 15 år inom produktionsområden, riksområden och hela riket

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Område	Brukaren jämte familjemedlemmar		Lejd arbetskraft				Samtliga sysselsatta	
			Fast anställda		Tillfälligt anställda			
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	14 990	9 930	4 990	880	3 580	4 060	23 560	14 870
» mellanbygder . . .	18 210	12 910	3 510	730	2 370	2 350	24 090	15 990
» norra slättbygder	21 960	14 890	3 650	690	1 330	220	26 940	15 800
Svealands slättbygder . . .	25 150	16 060	7 140	810	1 620	300	33 910	17 170
Götalands skogsbygder . . .	61 710	44 180	4 490	1 980	2 980	970	69 180	47 130
Mellersta Sveriges skogsby.	19 320	14 730	1 670	530	890	290	21 880	15 550
Nedre Norrland	23 550	19 720	660	490	1 580	630	25 790	20 840
Övre Norrland	23 640	19 260	340	570	1 310	510	25 290	20 340
<i>Riksområden</i>								
Södra och mellersta Sveriges slättbygder	80 310	53 790	19 290	3 110	8 900	6 930	108 500	63 830
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	81 030	58 910	6 160	2 510	3 870	1 260	91 060	62 680
Norra Sverige	47 190	38 980	1 000	1 060	2 890	1 140	51 080	41 180
<i>Hela riket</i>								
Juni 1964	208 530	151 680	26 450	6 680	15 660	9 330	250 640	167 690
» 1963	228 250	166 090	28 220	6 290	18 220	11 170	274 690	183 550
» 1962	248 310	181 020	30 250	7 800	20 220	11 880	298 780	200 700
» 1961	262 900	192 810	31 990	8 380	23 120	13 480	318 010	214 670
» 1960	272 160	203 510	34 050	7 680	25 670	15 590	331 880	226 780

Tab. 19. Antal i jordbruket den 2 juni 1964 sysselsatta personer över 15 år, totalt och per 100 hektar åker, inom olika storleksgrupper. Hela riket

Storleksgrupp (hektar åker)	Brukaren jämte familjemedlemmar		Lejd arbetskraft				Samtliga syssel- satta	
			Fast anställda		Tillfälligt anställda			
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
<i>Antal sysselsatta</i>								
2,1— 5,0 hektar	40 180	31 700	..	..	..	..	41 380	32 730
5,1— 10,0 »	64 920	50 480	1 230	1 870	3 270	1 310	69 420	53 660
10,1— 20,0 »	54 490	40 370	2 420	2 070	3 370	1 850	60 280	44 290
20,1— 30,0 »	23 700	16 390	2 460	840	2 440	1 670	28 600	18 900
30,1— 50,0 »	15 950	9 330	4 180	620	2 290	1 820	22 420	11 770
50,1—100,0 »	7 360	3 030	6 050	310	1 860	1 210	15 270	4 550
Över 100,0 »	1 930	380	9 920	360	1 420	1 050	13 270	1 790
Summa	208 530	151 680	26 450	6 680	15 660	9 330	250 640	167 690
<i>Antal sysselsatta per 100 hektar åker</i>								
2,1— 5,0 hektar	17,9	14,1	..	..	..	..	18,5	14,6
5,1— 10,0 »	12,6	9,8	0,2	0,4	0,6	0,3	13,4	10,5
10,1— 20,0 »	7,5	5,5	0,3	0,3	0,5	0,3	8,3	6,1
20,1— 30,0 »	4,8	3,3	0,5	0,2	0,5	0,3	5,8	3,8
30,1— 50,0 »	3,2	1,8	0,8	0,1	0,5	0,4	4,5	2,3
50,1—100,0 »	1,8	0,7	1,5	0,1	0,5	0,3	3,8	1,1
Över 100,0 »	0,5	0,1	2,5	0,1	0,4	0,3	3,4	0,5
Totalt	6,4	4,6	0,8	0,2	0,5	0,3	7,7	5,1

Enligt anvisningarna för uppgiftslämnandet skulle under rubriken »brukaren och dennes familjemedlemmar» redovisas endast brukaren, dennes maka och hemmavarande barn samt föräldrar. Som lejd arbetskraft betraktas sålunda även brukarens syskon, mågar, sonhustrur, barnbarn och ej hemmavarande barn, vilka på undersökningssdagen mot avlöning utfört jordbruksarbete för brukaren.

Det är tydligt att en redovisning av antalet sysselsatta vissa bestämda dagar i stor utsträckning — speciellt när det gäller den lejda arbetskraften — kommer att påverkas av tillfälliga faktorer, såsom onormala väderleksförhållanden, förskjutningar i växtlighetens utveckling etc. För att en säkrare bild skall erhållas av den lejda arbetskraften inhämtas därför

i marsinventeringen (se ovan) uppgift om totala antalet lejda arbetstimmar under närmast föregående kalenderår.

Resultat

I tab. 18—20 ges vissa huvudresultat från undersökningarna 1964 rörande arbetskraften inom jordbruket. Av tab. 18 framgår att *totalantalet sysselsatta* vid brukningsenheter med mer än 2 hektar åker i juni 1964 var 40 000 (9 %) lägre än vid motsvarande undersökning 1963. Nedgången var procentuellt sett ungefär lika stor för män som för kvinnor. Beträffande utvecklingen i hela riket för olika kategorier sysselsatta konstateras att minskningen varit störst för tillfälligt anställda (14—16 %) och minst för fast anställda män (6 %).

Tab. 20. Antal i jordbruket den 1 oktober 1963, 3 mars, 2 juni och 1 oktober 1964 sysselsatta personer över 15 år. Hela riket

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Tidpunkt	Brukaren jämte familjemedlemmar		Lejd arbetskraft				Samtliga sysselsatta	
			Fast anställda		Tillfälligt anställda			
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Oktober 1963 ...	216 100	158 520	28 080	7 340	19 470	15 670	263 650	181 530
Mars 1964	210 050	143 970	24 980	6 280	10 210	3 170	245 240	153 420
Juni »	208 530	151 680	26 450	6 680	15 660	9 330	250 640	167 690
Oktober »	207 070	144 210	29 140	7 400	18 770	12 010	254 980	163 620

Arbetskraftens storlek 1964, totalt och per 100 hektar åker, inom olika storleksgrupper av jordbruk framgår av tab. 19. Liksom tidigare var antalet i jordbruket sysselsatta brukare jämte familjemedlemmar per 100 hektar åker störst i den lägsta storleksgruppen och avtog starkt med ökad storlek på brukningsenheterna. För fast anställda män rådde ett motsatt förhållande. Beträffande tillfälligt anställda föreligger däremot ej något utpräglat samband mellan antalet anställda per 100 hektar åker och brukningsenheternas storlek.

Antalet lejda arbetstimmar under 1963 — se följande tablå — var 8 % lägre än under närmast föregående år.

	1959	1960	1961	1962	1963
Totala antalet lejda arbetstim., i milj.	133,4	123,5	120,0	108,4	100,2

I tab. 20 har gjorts en sammanställning av antalet i jordbruket sysselsatta personer vid fyra tidpunkter under ett produktionsår nämligen den 1 oktober 1963 samt den 3 mars, 2 juni och 1 oktober 1964.

Beträffande de tre kategorierna arbetskraft konstateras stora olikheter i fråga om variationerna under året; som väntat företedde brukare jämte familjemedlemmar samt den fast anställda arbetskraften de minsta växlingarna, under det att antalet tillfälligt anställda varierade betydligt.

Övrig publicering

En sammanfattande redogörelse för resultaten från de tre arbetskraftsundersökningarna under 1964 finns införd i Statistiska meddelanden nr J 1965:3.

3. Undersökning rörande lantarbetarlönerna

Inledning

Officiella uppgifter rörande lantarbetarlönerna har insamlats alltsedan 1911. Ifrågasvarande statistik har tidigare utarbetats av socialstyrelsen men är från och med 1 juli 1963 överförd till statis-

tiska centralbyrån.

De i föreliggande redogörelse införda uppgifterna avser i huvudsak inkomst-året 1963.

Undersökningens genomförande

Omfattning

Till undersökningen av lantarbetarnas löneförhållanden 1954 begärdes uppgifter från 4 324 brukningsenheter med över 2 hektar åker, uttagna genom systematiskt urval ur statistiska centralbyråns primärmaterial till 1954 års arealinventering. Vid de för åren 1955—1963 utförda undersökningarna har i huvudsak samma urval av brukningsenheter som för 1954 års undersökning använts. Enligt särskilda regler har dock vissa enheter sedermera uteslutits från det ursprungliga urvalet. I följande tabell redovisas uppgiftsmaterialets omfattning för undersökningen avseende inkomståret 1963.

Storleksgrupp (hektar åker)	Antal bruknings- enheter i urvalet	Bortfall (procent)
2—10	879	23,9
10—20	949	24,2
20—50	958	25,9
Över 50	1 049	33,8
Summa	3 835	27,2

Lejd arbetskraft hade enligt de inkomna uppgifterna anlitats vid omkring 1 150 (40 %) av de i urvalet ingående brukningsenheter. Totalt redovisades för dessa brukningsenheter cirka 4 900 arbetare.

Blankett, definitioner m. m.

Liksom tidigare begärdes vid 1963 års undersökning uppgifter om arbetstid och löner för lejda arbetare (exkl. brukarens familjemedlemmar). Skogsarbetare, trädgårdsarbetare och arbetare vid maskinstationer skulle ej redovisas, och av lant-

arbetare utfört skogsarbete skulle medräknas endast om det utförts mot samma lön som jordbruksarbetet.

Särskilda uppgifter inhämtades om hur den kontanta lönen för ackordsarbete fördelats på olika poster för de arbetare som haft sådant arbete. »Fria naturprodukter» — t. ex. mjölk eller biänsle — skulle av uppgiftslämnaren värderas enligt gällande marknadspriser. För fritt logi, fri bostad, fri kost etc. skulle anges under vilken tidsperiod resp. förmån åtnjuts.

Blankett för uppgiftslämnandet utsändes direkt till de berörda brukarna. Insamlingen av primäruppgifterna skedde däremot under medverkan av hushållningssällskapen i resp. län.

Resultatberäkning

De 2 792 brukningsenheter, för vilka användbara svar inkommit, uppdelades vid bearbetningen på fyra storleksgrupper med ledning av uppgifter om brukningsenheterens areal vid 1954 års inventering. För varje redovisad arbetare överfördes flertalet uppgifter från blanketten till ett hålkort. Innan hålkortsmassan användes för bearbetning »uppräknades» (mångfaldigades) hålkorten i de tre mindre storleksklasserna, så att antalet hålkort inom varje klass blev lika med det antal arbetare, för vilka uppgifter uppskattningsvis skulle ha erhållits, om man i resp. klass haft samma urvalskvot och svarsprocent som i storleksklassen över 50 hektar åker. I konventionella hålkortsmaskiner kunde därefter direkta uppgifter erhållas bl. a. om genomsnittliga tim- och årsförtjänster för olika grupper av lantarbetare samt om arbetarnas fördelning

Tab. 21. Genomsnittliga timförtjänster samt timförtjänsternas spridning år 1963 för lantarbetare i åldern 18—64 år

m. k. = med kollektivavtal; u. k. = utan kollektivavtal

Kategori	Timförtjänst, öre			
	Genomsnittlig förtjänst ¹	Undre kvartil ²	Median ²	Övre kvartil ²
Män				
Arbetare utan naturaförmåner				
Rättare m. k.	700	640	674	739
Egentliga lantarbetare m. k.	580	525	569	600
..... u. k.	505	499	501	600
Traktorförare m. k.	614	594	611	636
..... u. k.	604	500	551	600
Ladugårdsförmän m. k.	736	676	730	792
Djurskötare m. k.	649	608	637	678
Specialarbetare m. k.	636	624	669	698
Arbetare med fri kost				
Egentliga lantarbetare u. k.	425	386	483	579
Arbetare med kost och logi				
Egentliga lantarbetare u. k.	396	289	421	521
Samtliga arbetare (oavsett löneform) m. k.				
..... u. k.	630	568	607	648
S:a	480	437	500	600
Rättare m. k.	584	483	556	610
Egentliga lantarbetare m. k.	708	643	681	749
..... u. k.	574	518	568	600
Traktorförare m. k.	450	429	500	595
..... u. k.	615	594	611	638
Ladugårdsförmän m. k.	603	530	594	653
Djurskötare m. k.	743	678	738	813
Specialarbetare m. k.	650	610	639	681
..... u. k.	640	625	669	700
Kvinnor				
Samtliga arbetare (oavsett löneform) m. k.				
..... u. k.	512	476	489	514
S:a	372	450	488	500
..... u. k.	405	467	488	503

¹ Se texten. — ² Om arbetare i en viss grupp ordnas i stigande följd efter förtjänstens storlek, är undre kvartilen, medianen och övre kvartilen den förtjänst som uppnås eller överskrides av resp. 75, 50 och 25 % av samtliga arbetare i gruppen.

efter de individuella tim- och årsförtjänsternas storlek. Den *genomsnittliga timförtjänsten* för olika grupper framräknades på så sätt att lönesumman för samtliga arbetare inom resp. grupp divi-

derades med det antal arbetstimmar som mot tidlön utförts av dessa arbetare. Den *individuella genomsnittliga timförtjänsten* definierades som kvoten mellan en arbetares lönesumma och det antal arbets-

Tab. 22. Genomsnittliga årsförtjänster samt årsförtjänsternas spridning år 1963 för manliga lantarbetare i åldern 18—64 år

m. k. = med kollektivavtal; u. k. = utan kollektivavtal

Kategori	Årsförtjänst, kronor			
	Genomsnittlig förtjänst ¹	Undre kvartil ²	Median ²	Övre kvartil ²
Arbetare utan naturaförmåner				
Egentliga lantarbetare m. k.	12 782	11 870	12 720	13 600
Traktorförare m. k.	13 650	12 820	13 510	14 370
Ladugårdsförmän m. k.	17 566	15 670	16 600	18 990
Djurskötare m. k.	15 639	13 510	14 850	17 110
Samtliga arbetare (oavsett löneform)				
..... m. k.	14 622	12 860	14 070	15 830
..... u. k.	9 237	6 040	8 960	12 070
..... S:a	12 902	11 240	13 360	15 200
Rättare m. k.	15 875	14 740	15 750	16 930
Egentliga lantarbetare m. k.	12 592	11 560	12 660	13 530
..... u. k.	7 994	5 370	7 920	10 490
Traktorförare m. k.	13 723	12 820	13 510	14 440
Ladugårdsförmän m. k.	17 978	15 800	17 370	19 870
Djurskötare m. k.	15 414	13 480	14 850	17 300

¹ Se texten. — ² Se not till tab. 21.

timmar han utfört mot tidlön. Den *genomsnittliga årsförtjänsten* erhöles genom att dividera summan av arbetarnas förtjänster under året med antalet arbetare; vid dessa beräkningar medtogs dock endast arbetare med minst 250 arbetsdagar under året hos den arbetsgivare som lämnat uppgifterna.

Vid bearbetningen av materialet värderades förmånen av fritt logi, fri bostad, fri kost och fri tvätt med användande av de i gällande kollektivavtal föreskrivna nyttjanderättsavgifterna m. m.

Resultat

Vissa huvudresultat från 1963 års undersökning redovisas i tab. 21—25.

I tab. 21 lämnas uppgifter om timför-

tjänsternas genomsnittliga storlek för lantarbetare i åldern 18—64 år samt om timförtjänsternas spridning. Motsvarande uppgifter beträffande årsförtjänsterna redovisas i tab. 22. Tab. 23 innehåller data om genomsnittliga timförtjänster samt tim- och årsförtjänsternas spridning inom olika storleksgrupper av jordbruk. I tab. 24 och tab. 25 redogörs för förtjänsternas sammansättning. Tab. 26 slutligen visar utvecklingen av de *genomsnittliga lantarbetarförtjänsterna* under perioden 1954—1963.

Av tabelluppgifterna framgår bl. a. att den genomsnittliga timförtjänsten för män steg med 10 % och för kvinnor med 1—2 % mellan 1962 och 1963. Den genomsnittliga årsförtjänsten för manliga lantarbetare, för vilka uppgiftslämnaren re-

Tab. 23. Genomsnittliga timförtjänster samt tim- och årsförtjänsternas spridning år 1963 för manliga lantarbetare i åldern 18—64 år på brukningsenheter av olika storlek

m. k. = med kollektivavtal; u. k. = utan kollektivavtal

Storleksgrupp (hektar åker); kategori	Timförtjänst, öre				Årsförtjänst, kr		
	Genomsnittlig förtjänst ¹	Undre kvartil ²	Median ²	Övre kvartil ²	Undre kvartil ²	Median ²	Övre kvartil ²
<i>Brukningsenheter med 2—20 hektar åker</i>							
Samtliga arbetare (oavsett yrke) m. k.	418	429	500	594	..	..	..
Egentliga lantarbetare .. u. k.	417	429	500	589	..	..	..
<i>Brukningsenheter med 20—50 hektar åker</i>							
Samtliga arbetare (oavsett yrke) m. k.	606	529	587	607	..	..	..
u. k.	478	449	521	600	6 400	9 410	11 810
Egentliga lantarbetare ... m. k.	548	500	554	600	..	..	..
u. k.	461	440	521	600	..	..	..
<i>Brukningsenheter med över 50 hektar åker</i>							
Samtliga arbetare (oavsett yrke) m. k.	635	583	615	656	12 970	14 190	15 880
u. k.	575	496	561	622	9 630	13 230	15 790
Rättare m. k.	705	641	678	743	14 530	15 590	16 740
Egentliga lantarbetare ... m. k.	583	536	574	606	12 110	12 700	13 540
u. k.	515	473	527	600	..	..	..
Traktorförare m. k.	618	596	613	640	12 820	13 540	14 530
u. k.	612	530	598	632	..	..	..
Ladugårdsförmän m. k.	742	677	740	804	15 670	17 440	20 140
Djurskötare m. k.	654	614	643	684	13 820	15 170	17 280
Specialarbetare m. k.	640	625	669	700	..	..	..

¹ Se texten. — ² Se not till tab. 21.

dovisat minst 250 arbetsdagar, ökade under samma tid med 9 %. Vidare noteras att den genomsnittliga timförtjänsten för manliga egentliga lantarbetare var cirka 15 % högre på brukningsenheter med kollektivavtal än på brukningsenheter utan kollektivavtal.

Övrig publicering

En utförlig redogörelse för undersökningsmetodiken samt för resultaten avseende inkomståret 1963 har lämnats i Statistiska meddelanden nr Am 1965: 6. Publicering kommer dessutom att ske i Löner 1963 (SOS).

Tab. 24. Timförtjänsternas sammansättning år 1963 för lantarbetare i åldern 18—64 år

m. k. = med kollektivavtal; u. k. = utan kollektivavtal

Kategori	Total genom- snittlig timför- tjänst ¹ , öre	Därav (öre)				
		Kontant tidlön vid arbete på ordinarie arbetstid	Kontant lön vid övertid, ersättning på sön- o. helg- dagar etc.	Kontant semester- lön och semester- ersättn.	Provisioner och övr. kontanta ersättn.	Naturaför- månernas värde
Män (oavsett löneform)						
Rättare m. k.	708	617	36	35	10	10
Egentliga lantarbetare . . . m. k.	574	511	26	30	2	5
u. k.	450	372	1	10	1	66
Traktorförare m. k.	615	525	50	37	2	1
u. k.	603	548	10	23	1	21
Ladugårdsförmän m. k.	743	622	24	42	45	10
Djurskötare m. k.	650	558	34	38	13	7
Specialarbetare m. k.	640	559	39	35	6	1
Kvinnor (oavsett löneform)						
Samtliga arbetare m. k.	512	486	2	21	2	1
u. k.	372	311	—	1	—	60
S:a	405	353	0	6	0	46

¹ Se texten.**Tab. 25. Årsförtjänsternas sammansättning år 1963 för manliga lantarbetare i åldern 18—64 år (oavsett löneform)**

m. k. = med kollektivavtal; u. k. = utan kollektivavtal

Kategori	Total genom- snittlig års- förtjänst ¹ , kronor	Därav (kronor)				
		Kontant tidlön ¹	Kontant ackordslön	Kontant semester- lön och semester- ersättn.	Provisioner och övr. kontanta ersättn.	Naturaför- månernas värde
Rättare	m. k. 15 875	14 607	32	691	222	323
Egentliga lantarbetare ...	m. k. 12 592	11 554	176	659	29	174
	u. k. 7 994	5 620	11	186	19	2 158
Traktorförare	m. k. 13 723	12 657	188	777	45	56
Ladugårdsförmän	m. k. 17 978	14 684	1 353	897	920	124
Djurskötare	m. k. 15 414	12 681	1 451	824	279	179

¹ Se texten. — ² Inkl. övertidsersättning samt lön för rykt, förberedelse- och avslutningsarbete samt ersättartjänstgöring på sön- och helgdagar.

Tab. 26. Genomsnittliga tim- och årsförtjänster åren 1954—1963 för lantarbetare i åldern 18—64 år

År m. m.	Män										Kvinnor	
	Oavsett löneform		Egentliga lantarbetare ²		Djurskötare ²		Egentliga lantarbetare med fri kost		Egentliga lantarbetare m. kost o. logi		Oavsett löneform	
	Öre resp. kronor	Index ¹	Öre resp. kronor	Index ¹	Öre resp. kronor	Index ¹	Öre resp. kronor	Index ¹	Öre resp. kronor	Index ¹	Öre resp. kronor	Index ¹
<i>Timförtjänster², öre</i>												
1963 ⁴	584	206	552	197	639	207	428	160	397	171	405	219
1962 ⁴	531	187	500	179	583	189	413	155	366	158	399	216
1961 ⁴	479	169	458	164	534	173	378	142	334	144	358	194
1960 ⁴	433	152	418	149	475	154	362	136	333	144	332	179
1959	391	138	376	134	429	139	338	127	335	144	300	162
1958	374	132	365	130	412	133	325	122	307	132	278	150
1957	353	125	354	126	391	127	309	116	264	114	269	145
1956	332	117	325	116	365	118	296	111	265	114	233	126
1955	312	110	310	111	342	111	289	108	241	104	208	112
1954	284	100	280	100	309	100	267	100	232	100	185	100
<i>Årsförtjänster², kronor</i>												
1963 ⁴	12 902	191	12 550	187	15 461	192	..	..	7 024	143	..	..
1962 ⁴	11 819	175	11 243	167	14 163	176	..	..	7 131	145	..	..
1961 ⁴	10 551	157	10 419	155	12 988	161	..	..	6 280	127	..	..
1960 ⁴	9 747	145	9 461	141	12 031	150	..	..	6 534	133	..	..
1959	8 939	133	8 463	126	10 640	132	..	..	6 853	139	..	..
1958	8 825	131	8 328	124	10 409	129	..	..	6 536	133	4 686	136
1957	8 338	124	8 271	123	10 167	126	..	..	5 600	114	..	..
1956	7 851	117	7 704	114	9 421	117	..	..	5 723	116	3 841	112
1955	7 386	110	7 332	109	8 848	110	..	..	5 230	106	3 274	95
1954	6 738	100	6 729	100	8 047	100	..	..	4 927	100	3 441	100

¹ År 1954 = 100. — ² Utan naturaförmåner. — ³ Se texten. — ⁴ Arbetare med både djurskötsel och annat arbete, vilka tidigare är redovisats inom en särskild yrkesgrupp, »arbetare med blandat arbete», har vid undersökningarna 1960—1963 hänförs till den yrkesgrupp inom vilken de huvudsakligen varit sysselsatta.

4. Undersökningar rörande sysselsättningen inom enskilt skogsbruk

Inledning

Statistiska centralbyrån utför — liksom tidigare arbetsmarknadsstyrelsen — varje år i februari, maj, augusti och november särskilda undersökningar rörande sysselsättningen inom det enskilda skogsbruket. Dessa undersökningar baseras på uppgifter för ett slumpmässigt urval av brukningsenheter i RLF:s jordbruksregister (se sid. 22).

Undersökningarnas genomförande

Omfattning m. m.

I det ursprungliga urvalet (uttaget år 1957), ingick sammanlagt 6 010 brukningsenheter, motsvarande 1/28 av de i RLF-registret medtagna enheterna med minst 25 hektar skogsmark i norra Sverige och med minst 10 hektar skogsmark i mellersta och södra Sverige. Vissa av de ursprungligen utvalda brukningsenheter-

Tab. 27. Sysselsättningen inom det enskilda skogsbruket åren 1961—1964: Totala antalet under en vecka utförda dagsverken

Undersöknings- tidpunkt	Antal dagsverken, i 1 000-tal, utförda av lejd arbetskraft				Antal dagsverken, i 1 000-tal, utförda av skogsägarna och deras familjemedlemmar				Summa dagsverken, i 1 000-tal			
	Södra Sve- rige ¹	Meller- sta Sve- rige ²	Norra Sverige	Hela riket	Södra Sve- rige ¹	Meller- sta Sve- rige ²	Norra Sverige	Hela riket	Södra Sve- rige ¹	Meller- sta Sve- rige ²	Norra Sverige	Hela riket
1964												
November...	49	52	40	141	64	37	83	184	113	89	123	325
Augusti.....	31	34	19	84	43	21	37	101	74	55	56	185
Maj.....	58	45	29	132	50	26	47	123	108	71	76	255
Februari....	85	82	45	212	162	76	87	325	247	158	132	537
1963												
November...	47	40	29	116	61	33	75	169	108	73	104	285
Augusti.....	30	29	17	76	47	19	39	105	77	48	56	181
Maj.....	76	48	33	157	52	24	49	125	128	72	82	282
Februari....	73	83	53	209	121	68	83	272	194	151	136	481
1962												
November...	40	57	38	135	43	28	89	160	83	85	127	295
Augusti.....	36	41	31	108	41	18	39	98	77	59	70	206
Maj.....	73	75	29	177	61	37	60	158	134	112	89	335
Februari....	90	95	36	221	165	76	71	312	255	171	107	533
1961												
November...	51	64	40	155	65	45	88	198	116	109	128	353
Augusti.....	37	42	21	100	44	23	35	102	81	65	56	202
Maj.....	52	45	28	125	55	33	55	143	107	78	83	268
Februari....	92	96	40	228	161	73	73	307	253	169	113	535

¹ Omfattar Götalands södra slättbygder, Götalands mellanbygder, Götalands skogsbygder samt Götalands norra slättbygder. — ² Omfattar Svealands slättbygder samt Svealands skogsbygder.

na har efter hand ersatts med andra enheter. Vidare har en del enheter på grund av olika slags förändringar, t. ex. sammanslagning med andra brukningsenheter eller uppdelning på flera enheter, borttagits ur undersökningsurvalet. För åren 1961—1964 har totalantalet uppgiftslämnare vid undersökningarna varierat mellan 5 500 och 5 800.

Innehåll

På särskilda blanketter, vilka utsändes direkt till uppgiftslämnarna, skall vid

varje undersökningstillfälle uppgifter lämnas om sysselsättningen i skogsarbete för gårdens räkning under en viss angiven vecka. Uppgifterna skall avse antalet dagsverken som utförts på gårdens skogsareal beträffande leverans- och husbehovsvirke samt skogsvärd och andra skogsarbeten (som ett dagsverke räknas 6 à 8 timmars arbetsdag). Skilda uppgifter anges för å ena sidan skogsägaren och dennes familjemedlemmar över 15 år, å andra sidan fast och tillfälligt lejd arbetskraft.

Resultatberäkning

Vid bearbetningen multipliceras de redovisade uppgifterna om antalet dagsverken med talet 28, dvs. med inverterade värdet av den ursprungliga urvalskvoten.

Resultat

Undersökningsresultat för åren 1961—1964 redovisas områdesvis i *tab. 27*. Av uppgifterna framgår bl. a. att antalet under resp. mätveckor utförda dagsverken

visar stora variationer under året med det högsta värdet redovisat för februari och det lägsta för augusti.

Övrig publicering

Resultaten från undersökningarna rörande sysselsättningen inom enskilt skogsbruk meddelas fortlöpande i Statistiska meddelanden. Uppgifter från 1964 års undersökningar finns publicerade i nr Am 1964:18, 28 och 37 samt 1965:5.

IV. Fastigheter och byggnader

1. Statistik över jordbruksfastigheternas taxeringsvärden

Inledning

Uppgifter över taxeringsutfallet (enligt taxeringsnämndernas beslut) sammanställs och publiceras årligen av statistiska centralbyrån. I föreliggande avsnitt redovisas vissa data rörande jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt statistiken för taxeringsåret 1964. Ytterligare resultat från taxeringsstatistiken finns intagna i kapitlet »Jordbruksekonomiska uppgifter» (sid. 166).

Undersökningens genomförande

Huvuddelen av primärmaterialet till statistiken över taxeringsutfallet utgöres av sammandrag över den av taxeringsnämnderna verkställda taxeringen, vilka jämlikt taxeringskungörelsen den 27 juni 1957 (svensk författningssamling nr 513) insändes till statistiska centralbyrån av de lokala skattemyndigheterna. Dessa sammandrag innehåller även uppgifter om påförda pensionsavgifter enligt lagen om folkpensionering, underlag för beräkning av skogsvårdsavgift samt skattepliktig omsättning vid taxering till allmän varus katt. Nämda sammandrag skall före den 1 september under taxeringsåret avges till centralbyrån.

Under år då allmän fastighetstaxering icke sker skall i vissa fall s. k. särskild fastighetstaxering verkställas. De vanligaste fallen av dylik taxering är nytaxering av avstyckade tomter samt omtaxering av fastighet, vars värde genom

ny-, till- eller ombyggnad väsentligt förhöjts. Om nytaxering icke ägt rum upptages vid taxeringen fastighetens värde till det vid den senaste allmänna fastighetstaxeringen åsatta. Detta innebär att förändringarna år från år i fråga om fastighetsvärdena — bortsett från år då allmän taxering äger rum — blir förhållandevis små.

Resultat

I tab. 28 lämnas med fördelning på olika ägarekategorier uppgifter om de vid 1964 års taxering åsatta värdena på jordbruksfastigheter. Enligt sammanställningen uppgick jordbruksfastigheternas sammanlagda taxeringsvärden 1964 till 22 066 milj. kronor, varav 19 243 milj. belöpte sig på fastigheter ägda av fysisk person eller annan juridisk person än svenskt aktiebolag. I förhållande till närmast föregående år hade taxeringsvärdena totalt minskat med 24 milj. kronor eller 0,1 %. Jämfört med 1957, dvs. det år då allmän fastighetstaxering senast utförts, redovisas en minskning med 99 milj. kronor (0,4 %).

Av det totala fastighetsvärdet 1964 (för skattepliktig jordbruksfastighet) utgjorde jordbruksvärdet 57,4 %, skogsvärdet 42,0 % samt tomt- och industrivärdet 0,6 %. Med jordbruksvärdet förstås fastighetens värde utom värdet av växande skog (skogsvärdet) och med

Tab. 28. Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt fastighetstaxeringen år 1964,

Län	Skattepliktig jordbruksfastighet ägd av fysisk person eller annan juridisk person än svenskt aktiebolag				Skattepliktig jordbruksfast- aktiebolag	
	Jordbruks- värde	Skogsvärde	Tomt- och industrivärde	Summa	Jordbruks- värde	Skogsvärde
Stockholms stad o. län	391 795,5	181 571,3	36 571,7	609 938,5	20 173,2	24 560,7
Uppsala »	332 794,6	130 066,1	4 122,2	466 982,9	33 736,7	75 522,4
Södermanlands »	420 714,0	262 919,6	3 387,4	687 021,0	13 155,3	19 273,3
Östergötlands »	808 047,1	417 175,2	6 913,1	1 232 135,4	29 172,1	84 604,0
Jönköpings »	519 562,9	572 667,0	4 998,1	1 097 228,0	14 044,4	33 080,3
Kronobergs »	404 726,2	398 994,3	1 382,9	805 103,4	18 756,9	63 918,7
Kalmar »	569 541,4	565 043,2	2 672,3	1 137 256,9	19 192,0	40 001,2
Gotlands »	173 848,1	43 469,7	243,1	217 560,9	2 119,1	1 203,4
Blekinge »	245 267,7	110 096,9	1 193,3	356 557,9	4 081,0	5 989,1
Kristianstads »	934 744,3	150 437,7	3 755,4	1 088 937,4	12 061,0	6 214,8
Malmöhus »	1 687 053,8	45 750,5	7 048,8	1 739 853,1	52 991,5	451,2
Hallands »	592 871,0	112 834,6	3 087,6	708 793,2	4 014,7	3 561,9
Göteborgs o. Bohus »	311 523,3	78 491,5	9 370,0	399 384,8	3 727,3	1 779,7
Älvsborgs »	615 726,2	495 986,5	10 287,4	1 122 000,1	14 673,4	34 220,1
Skaraborgs »	821 640,4	272 873,6	2 934,5	1 097 448,5	21 990,2	27 264,8
Värmlands »	461 958,6	560 391,2	2 647,4	1 024 997,2	61 603,7	300 254,2
Örebro »	385 917,3	269 440,4	1 587,5	656 945,2	34 030,1	127 988,5
Västmanlands »	324 060,3	188 417,7	1 491,7	513 969,7	29 488,9	70 422,5
Kopparbergs »	390 453,8	510 536,1	1 856,5	902 846,4	54 935,6	304 762,4
Gävleborgs »	296 046,8	405 591,7	4 656,1	706 294,6	51 250,1	331 294,5
Västernorrlands »	304 911,6	263 089,6	1 686,6	569 687,8	23 238,8	220 771,0
Jämtlands »	272 204,3	229 181,4	1 758,4	503 144,1	49 155,0	188 056,3
Västerbottens »	437 558,3	389 529,0	2 248,8	829 336,1	8 403,2	151 030,2
Norrbottnens »	343 938,0	423 690,8	1 889,0	769 517,8	3 944,7	58 835,5
Hela riket 1964	12 046 905,5	7 078 245,6	117 789,8	19 242 940,9	579 938,9	2 175 060,7
» » 1963	12 058 923,9	7 078 625,2	126 981,6	19 264 530,7	582 422,3	2 176 145,6
» » 1962	12 066 165,2	7 083 424,1	130 351,8	19 279 941,1	575 391,5	2 173 914,6
» » 1961	12 069 742,5	7 079 998,9	134 902,3	19 284 643,7	569 867,5	2 174 214,2
» » 1960	12 067 431,3	7 088 804,1	135 070,1	19 291 305,5	561 781,2	2 176 433,8

tomt- och industrivärde det värde som fastigheten eller del därav äger utöver jordbruksvärdet och skogsvärdet, på grund av att till fastigheten hörande mark kan tillgodogöras för annat ändamål än jordbruk med binärningar eller skogsbruk.

Övrig publicering

Detaljuppgifter om taxeringsutfallet 1964 har redovisats i den av statistiska centralbyrån utgivna publikationen »Skatt-taxeringarna samt fördelningen av inkomst och förmögenhet taxeringsåret 1964» (SOS).

i 1 000-tal kronor, inom län och hela riket

het ägd av svenskt		Summa skattepliktig jordbruksfastighet				Icke skattepliktig jordbruksfastighet (summa fastighetsvärde)		Samtliga jordbruksfastigheter (summa fastighetsvärde)
Tomt- och industrivärde	Summa	Jordbruksvärde	Skogsvärde	Tomt- och industrivärde	Summa	Tillhörig staten	Tillhörig kommuner m. fl.	
7 969,2	52 703,1	411 968,7	206 132,0	44 540,9	662 641,6	11 601,4	1 176,4	675 419,4
1 150,0	110 409,1	366 531,3	205 588,5	5 272,2	577 392,0	681,8	4 486,0	582 559,8
399,8	32 828,4	433 869,3	282 192,9	3 787,2	719 849,4	1 795,2	1 325,5	722 970,1
454,1	114 230,2	837 219,2	501 779,2	7 367,2	1 346 365,6	2 955,2	527,9	1 349 848,7
410,9	47 535,6	533 607,3	605 747,3	5 409,0	1 144 763,6	933,0	—	1 145 696,6
224,3	82 899,9	423 483,1	462 913,0	1 607,2	888 003,3	137,3	153,0	888 293,6
579,6	59 772,8	588 733,4	605 044,4	3 251,9	1 197 029,7	466,4	59,2	1 197 555,3
719,1	4 041,6	175 967,2	44 673,1	962,2	221 602,5	290,1	23,9	221 916,5
487,1	10 557,2	249 348,7	116 086,0	1 680,4	367 115,1	23,0	88,0	367 226,1
1 360,0	19 635,8	946 805,3	156 652,5	5 115,4	1 108 573,2	1 860,9	55,5	1 110 489,6
965,6	54 408,3	1 740 045,3	46 201,7	8 014,4	1 794 261,4	578,8	1 495,8	1 796 336,0
91,8	7 668,4	596 885,7	116 396,5	3 179,4	716 461,6	493,0	22,9	716 977,5
668,9	6 175,9	315 250,6	80 271,2	10 038,9	405 560,7	1 150,5	248,1	406 959,3
1 240,2	50 133,7	630 399,6	530 206,6	11 527,6	1 172 133,8	108,5	30,2	1 172 272,5
956,0	50 211,0	843 630,6	300 138,4	3 890,5	1 147 659,5	810,1	308,6	1 148 778,2
294,5	362 152,4	523 562,3	860 645,4	2 941,9	1 387 149,6	19,5	52,2	1 387 221,3
269,7	162 288,3	419 947,4	397 428,9	1 857,2	819 233,5	819,5	48,4	820 101,4
269,8	100 181,2	353 549,2	258 840,2	1 761,5	614 150,9	148,8	—	614 299,7
577,5	360 275,5	445 389,4	815 298,5	2 434,0	1 263 121,9	529,3	798,0	1 264 449,2
1 127,2	383 671,8	347 296,9	736 886,2	5 783,3	1 089 966,4	39,7	121,7	1 090 127,8
361,2	244 371,0	328 150,4	483 860,6	2 047,8	814 058,8	83,8	534,2	814 676,8
1 190,0	237 330,3	321 359,3	417 237,7	1 877,4	740 474,4	7,5	980,2	741 462,1
651,6	160 085,0	445 961,5	540 559,2	2 900,4	989 421,1	459,7	1 500,4	991 381,2
—	62 780,2	347 882,7	482 526,3	1 889,0	832 298,0	3 377,2	3 251,9	838 927,1
21 347,1	2 776 346,7	12 626 844,4	9 253 306,3	139 136,9	22 019 287,6	29 370,2	17 288,0	22 065 945,8
21 334,5	2 779 902,4	12 641 346,2	9 254 770,8	148 316,1	22 044 433,1	28 744,9	17 003,8	22 090 181,8
21 807,9	2 771 114,0	12 641 556,7	9 257 338,7	152 159,7	22 051 055,1	29 548,7	16 379,9	22 096 983,7
22 376,5	2 766 458,2	12 639 610,0	9 254 213,1	157 278,8	22 051 101,9	31 815,6	18 307,1	22 101 224,6
22 174,4	2 760 389,4	12 629 212,5	9 265 237,9	157 244,5	22 051 694,9	28 159,7	14 854,9	22 094 709,5

2. Undersökning rörande jordbruksfastigheternas priser

Inledning

Statistiska centralbyrån upprättar årligen en sammanställning av priserna på de jordbruksfastigheter, för vilka lagfart sökts på grund av köp vid frivillig försäljning under året. Resultaten härifrån redovisas för områden, som i stort ansluter till indelningen i övrig jordbruksstatistik.

Undersökningens genomförande

Primäruppgifterna erhålles dels ur de lagfartsunderrättelser som finns tillgängliga hos häradskrivarna, dels ur fastighets-taxeringslängderna. Uppgifter inhämtas dock endast beträffande fastigheter som under redogörelseåret (a) lydde under häradsrätt, (b) var taxerade som jordbruksfastighet och (c) var åsatta ett taxeringsvärde överstigande 5 000 kronor. Förvärv på exekutiv auktion eller konkursauktion, genom inlösen, expropriation eller annat s. k. exstinktivt fång faller enligt anvisningarna helt utanför redovisningen. Även vissa frivilliga köp, vilka icke kan anses representativa för prisbildningen på den allmänna fastighetsmarknaden, lämnas utanför statistiken. Hit hör bl. a. de s. k. släktköpen.

Resultat

Preliminära resultat avseende kalenderåret 1964 meddelas i *tab. 29—31*. Den

första tabellen visar för län och produktionsområden antalet försålda fastigheter, den totala köpeskillingen, det sammanlagda taxeringsvärdet samt den s. k. överprisprocenten, dvs. förhållandet mellan å ena sidan skillnaden mellan köpeskillning och taxeringsvärde samt å andra sidan taxeringsvärdet. I *tab. 30* lämnas motsvarande uppgifter med fördelning efter taxeringsvärdet och i *tab. 31* med fördelning efter åkerarealen.

Enligt *tab. 29* steg överprisprocenten från totalt 47,0 till 59,0 % mellan 1963 och 1964. Fastigheter med taxeringsvärden högre än 100 000 kronor visade ökning med 17 procentenheter, medan för övriga fastigheter uppgången stannade vid cirka 10 enheter.

Övrig publicering

Detaljerade resultat från undersökningen ges årligen i Statistiska meddelanden. Redovisningen sker dels i preliminär, dels i definitiv form, varvid i de preliminära uppgifterna ej inkluderas fastigheter för vilka lagfart sökts efter utgången av redogörelseåret. I fråga om 1964 års undersökning har preliminära resultat lämnats i meddelande nr R 1965:12. Definitiva uppgifter för 1963 återfinns i nr R 1964:26.

Tab. 29. Köpeskillingar och taxeringsvärden, i 1 000-tal kronor, för år 1964 frivilligt försälda jordbruksfastigheter, inom län, produktionsområden och hela riket. Preliminära resultat

Område	Antal köp	Köpeskilling, 1 000-tal kronor	Taxerings- värde, 1 000-tal kronor	Överpris ¹ , procent
<i>Län</i>				
Stockholms stad o. län	20	2 087,0	1 371,6	52,2
Uppsala »	47	6 049,1	3 927,0	54,0
Södermanlands »	49	5 665,0	3 593,3	57,7
Östergötlands »	115	11 792,2	7 535,7	56,5
Jönköpings »	93	8 665,2	5 737,6	51,0
Kronobergs »	83	6 153,0	3 502,6	75,7
Kalmar »	72	5 915,4	4 037,1	46,5
Gotlands »	29	1 391,8	904,8	53,8
Blekinge »	38	1 724,3	1 241,7	38,9
Kristianstads »	144	10 219,0	5 922,5	72,5
Malmöhus »	305	26 145,9	15 148,1	72,6
Hallands »	60	5 047,4	3 317,8	52,1
Göteborgs o. Bohus »	30	1 788,5	1 106,4	61,7
Älvsborgs »	165	10 516,5	6 850,5	53,5
Skaraborgs »	196	12 483,4	8 076,4	54,6
Värmlands »	108	6 881,7	4 247,1	62,0
Örebro »	88	7 244,9	4 659,5	55,5
Västmanlands »	50	4 529,4	2 866,4	58,0
Kopparbergs »	28	2 034,1	1 314,7	54,7
Gävleborgs »	99	4 965,2	3 236,4	53,4
Västernorrlands »	84	2 431,1	1 546,9	57,2
Jämtlands »	49	1 675,4	1 161,9	44,2
Västerbottens »	49	1 510,9	1 091,4	38,4
Norrbottens »	38	1 390,5	905,3	53,6
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	251	24 551,3	14 431,5	70,1
» mellanbygder	230	15 242,2	9 260,9	64,6
» norra slättbygder	267	20 164,4	13 146,4	53,4
Svealands slättbygder	262	26 861,7	17 361,2	54,7
Götalands skogsbygder	518	37 914,7	23 969,9	58,2
Mellersta Sveriges skogsbygder	209	12 830,0	8 191,7	56,6
Nedre Norrland	205	7 501,9	4 743,4	58,2
Övre Norrland	97	3 240,7	2 197,7	47,5
<i>Hela riket</i>				
1964	2 039	148 306,9	93 302,7	59,0
1963 ¹	2 504	158 270,0	107 654,1	47,0
1962 ¹	2 620	171 265,3	119 542,9	43,3
1961 ¹	2 595	162 267,5	116 951,6	38,7
1960 ¹	2 491	154 563,2	114 773,0	34,7

¹ Se texten. — ² Definitiva resultat.

Tab. 30. Köpeskillingar och taxeringsvärden, i 1 000-tal kronor, för år 1964 frivilligt resultat

Område	5 100—10 000 kronor				10 100—50 000 kronor		
	Antal köp	Köpeskilling, 1 000-tal kronor	Tax.-värde, 1 000-tal kronor	Överpris ¹ , procent	Antal köp	Köpeskilling, 1 000-tal kronor	Tax.-värde, 1 000-tal kronor
<i>Län</i>							
Stockholms stad o. län...	—	—	—	—	9	386,5	230,1
Uppsala » ...	2	20,7	14,7	41	22	889,3	625,4
Södermanlands » ...	1	10,0	7,9	27	25	1 391,8	793,5
Östergötlands » ...	8	98,7	65,3	51	56	2 285,8	1 554,6
Jönköpings » ...	4	49,0	30,8	59	52	2 197,0	1 579,8
Kronobergs » ...	5	68,2	36,3	88	60	2 514,3	1 479,4
Kalmar » ...	4	63,5	35,4	79	34	1 484,2	945,7
Gotlands » ...	6	75,3	42,7	76	16	622,5	391,6
Blekinge » ...	11	165,5	92,7	79	18	654,4	452,1
Kristianstads » ...	7	125,5	56,2	123	96	4 083,3	2 396,5
Malmöhus » ...	12	174,3	101,3	72	189	8 535,8	5 043,7
Hallands » ...	2	26,0	16,6	57	31	1 562,4	1 075,7
Göteborgs o. Bohus » ...	2	23,5	16,3	44	20	1 027,5	618,7
Älvsborgs » ...	5	77,0	45,8	68	115	4 855,8	3 229,4
Skaraborgs » ...	16	207,1	127,5	62	128	5 233,9	3 414,1
Värmlands » ...	13	159,8	100,9	58	74	2 967,9	1 822,2
Örebro » ...	5	57,0	44,9	27	62	2 453,9	1 674,7
Västmanlands » ...	3	46,0	22,7	103	25	1 030,3	691,7
Kopparbergs » ...	2	31,0	13,5	130	17	783,4	482,4
Gävleborgs » ...	15	172,1	106,8	61	71	2 443,9	1 568,0
Västernorrlands » ...	27	297,1	206,7	44	54	1 809,0	1 152,3
Jämtlands » ...	3	76,1	25,4	200	42	1 275,3	917,2
Västerbottens » ...	11	147,6	79,9	85	38	1 363,3	1 011,5
Norrbottnens » ...	6	68,0	43,9	55	29	1 054,0	691,7
<i>Hela riket</i>							
1964	170	2 239,0	1 334,2	67,8	1 283	52 905,5	33 842,0
1963 ²	249	3 119,3	1 986,9	57,0	1 627	62 164,9	42 149,3
1962 ²	248	2 965,8	1 958,5	51,4	1 633	60 480,6	42 565,5
1961 ²	274	3 121,3	2 143,3	45,6	1 602	57 045,5	41 108,1
1960 ²	282	3 200,0	2 222,1	44,0	1 560	52 271,0	39 113,7

¹ Se texten. — ² Definitiva resultat.

försålda jordbruksfastigheter efter taxeringsvärdet, inom län och hela riket. Preliminära

	50 100—100 000 kronor					Över 100 000 kronor			
Överpris¹, procent	Antal köp	Köpeskil- ling, 1 000- tal kronor	Tax.värde, 1 000-tal kronor	Överpris¹, procent	Antal köp	Köpeskil- ling, 1 000- tal kronor	Tax.värde, 1 000-tal kronor	Överpris¹, procent	
68	7	815,5	483,9	69	4	885,0	657,6	35	
42	13	1 085,1	871,3	25	10	4 054,0	2 415,6	68	
75	14	1 279,0	937,4	36	9	2 984,2	1 854,5	61	
47	30	3 135,7	2 111,8	48	21	6 272,0	3 804,0	65	
39	23	2 506,0	1 620,1	55	14	3 913,2	2 506,9	56	
70	12	1 487,5	880,0	69	6	2 083,0	1 106,9	88	
57	24	2 382,0	1 614,2	48	10	1 985,7	1 441,8	38	
59	6	504,0	330,0	53	1	190,0	140,5	35	
45	8	769,0	566,6	36	1	135,4	130,3	4	
70	28	2 939,7	1 770,6	66	13	3 070,5	1 699,2	81	
69	73	8 595,6	5 035,4	71	31	8 840,2	4 967,7	78	
45	22	2 306,5	1 504,7	53	5	1 152,5	720,8	60	
66	8	737,5	471,4	56	—	—	—	—	
50	38	4 042,7	2 565,4	58	7	1 541,0	1 009,9	53	
53	42	4 018,3	2 810,8	43	10	3 024,1	1 724,0	75	
63	14	1 271,0	893,5	42	7	2 483,0	1 430,5	74	
47	13	1 374,0	798,8	72	8	3 360,0	2 141,1	57	
49	13	1 306,5	834,4	57	9	2 146,6	1 317,6	63	
62	7	649,7	430,3	51	2	570,0	388,5	47	
56	10	858,3	673,1	28	3	1 490,9	888,5	68	
57	3	325,0	187,9	73	—	—	—	—	
39	4	324,0	219,3	48	—	—	—	—	
35	—	—	—	—	—	—	—	—	
52	3	268,5	169,7	58	—	—	—	—	
56,3	415	42 981,1	27 780,6	54,7	171	50 181,3	30 345,9	65,4	
47,5	436	43 734,0	30 257,0	44,5	192	49 251,8	33 260,9	48,1	
42,1	537	51 097,0	36 230,5	41,0	202	56 721,9	38 788,4	46,2	
38,8	510	47 353,8	35 220,8	34,4	209	54 746,9	38 479,4	42,3	
33,6	445	39 515,4	30 644,7	28,9	204	59 576,8	42 792,5	39,2	

Tab. 31. Köpeskillingar och taxeringsvärden, i 1 000-tal kronor, för år 1964 frivilligt försälda och hela riket. Preliminära resultat

Område	Högst 5 hektar				5—10 hektar				10—20 hektar	
	Antal köp	Köpeskilling, 1 000-tal kronor	Tax.-värde, 1 000-tal kronor	Överpris ¹ , procent	Antal köp	Köpeskilling, 1 000-tal kronor	Tax.-värde, 1 000-tal kronor	Överpris ¹ , procent	Antal köp	Köpeskilling, 1 000-tal kronor
<i>Län</i>										
Stockholms stad o. län	2	280,0	135,6	106	8	476,0	286,9	66	—	—
Uppsala »	5	116,0	71,6	62	6	175,7	120,7	46	7	395,5
Södermanlands »	3	106,0	49,6	114	1	60,0	29,4	104	6	477,5
Östergötlands »	20	467,2	307,0	52	11	542,8	331,2	64	11	929,0
Jönköpings »	11	347,0	255,0	36	5	229,5	172,5	33	1	36,0
Kronobergs »	15	348,7	206,4	69	3	172,0	70,4	144	1	82,5
Kalmar »	9	231,0	126,1	83	—	—	—	—	7	361,5
Gotlands »	8	114,3	64,6	77	6	184,5	126,7	46	7	427,0
Blekinge »	6	116,0	72,2	61	3	218,3	124,2	76	3	226,0
Kristianstads »	50	1 446,1	840,8	72	31	1 615,0	997,8	62	30	2 787,2
Malmöhus »	117	3 822,5	2 178,4	75	75	4 805,7	2 836,8	69	81	9 493,7
Hallands »	10	575,4	378,9	52	8	536,5	386,0	39	25	2 378,0
Göteborgs o. Bohus »	6	209,0	110,7	89	4	247,5	112,8	119	5	379,0
Älvsborgs »	19	418,0	235,3	78	10	357,7	241,1	48	17	1 026,7
Skaraborgs »	29	687,2	416,2	65	39	1 150,5	768,2	50	36	2 044,6
Värmlands »	23	538,8	343,3	57	8	276,0	158,9	74	3	97,5
Örebro »	24	527,2	342,4	54	8	253,5	191,5	32	12	736,0
Västmanlands »	7	174,5	94,5	85	2	35,0	31,9	10	8	394,3
Kopparbergs »	4	70,5	38,2	85	1	38,5	19,5	97	1	50,0
Gävleborgs »	39	808,1	515,0	57	8	237,5	165,3	44	2	80,0
Västernorrlands »	51	923,2	565,3	63	3	80,5	66,9	20	2	48,4
Jämtlands »	23	580,3	356,4	63	8	290,2	201,2	44	3	158,6
Västerbottens »	17	311,7	224,8	39	12	330,6	295,6	12	5	226,0
Norrbottens »	14	240,5	182,9	31	5	195,5	143,6	36	2	120,0
<i>Hela riket</i>										
1964.....	512	13 459,2	8 111,2	65,9	265	12 509,0	7 879,1	58,8	275	22 955,0
1963 ²	695	16 102,5	10 458,6	54,0	360	14 927,6	10 173,4	46,7	314	24 483,3
1962 ²	691	15 357,9	10 609,8	44,8	377	15 800,4	10 931,1	44,5	340	25 638,1
1961 ²	721	15 136,9	10 677,2	41,8	363	14 793,6	10 550,5	40,2	306	23 173,8
1960 ²	720	15 001,1	10 821,4	38,6	329	12 820,2	9 412,2	36,2	295	19 764,2

¹ Se texten. — ² Definitiva resultat.

jordbruksfastigheter (med högst 25 procent skogsmark) efter åkerarealens storlek, inom län

		20—50 hektar				50—100 hektar				Över 100 hektar			
Tax.- värde, 1 000-tal kronor	Över- pris', procent	Antal köp	Köpe- skilling, 1 000-tal kronor	Tax.- värde, 1 000-tal kronor	Över- pris', procent	Antal köp	Köpe- skilling, 1 000-tal kronor	Tax.- värde, 1 000-tal kronor	Över- pris', procent	Antal köp	Köpe- skilling, 1 000-tal kronor	Tax.- värde, 1 000-tal kronor	Över- pris', procent
—	—	2	291,0	212,0	37	—	—	—	—	—	—	—	—
270,1	46	6	761,0	553,6	37	3	1 062,0	592,1	79	1	1 300,0	824,4	58
294,1	62	3	348,0	248,5	40	1	300,0	235,0	28	1	950,0	468,8	103
620,6	50	7	1 486,0	975,7	52	2	858,0	507,8	69	2	1 240,0	706,9	75
32,0	13	1	257,2	141,9	81	—	—	—	—	—	—	—	—
65,5	26	1	160,0	102,2	57	—	—	—	—	—	—	—	—
267,5	35	2	235,7	220,4	7	—	—	—	—	—	—	—	—
269,8	58	1	100,0	71,4	40	1	190,0	140,5	35	—	—	—	—
183,9	23	1	135,4	130,3	4	—	—	—	—	—	—	—	—
1 639,5	70	13	2 571,0	1 488,4	73	1	300,0	189,0	59	—	—	—	—
5 654,4	68	26	7 203,0	3 985,8	81	1	500,0	342,7	46	—	—	—	—
1 531,3	55	1	125,0	104,7	19	1	400,0	244,3	64	—	—	—	—
248,9	52	1	90,0	57,5	57	—	—	—	—	—	—	—	—
721,6	42	5	547,0	371,6	47	1	250,0	146,7	70	—	—	—	—
1 437,5	42	21	2 514,4	1 655,6	52	—	—	—	—	—	—	—	—
68,6	42	3	264,0	170,2	55	—	—	—	—	—	—	—	—
537,0	37	4	330,0	289,3	14	2	750,0	462,8	62	1	750,0	391,5	92
283,5	39	6	587,5	389,6	51	1	302,5	156,1	94	2	595,0	375,0	59
34,6	45	2	335,0	157,1	113	1	300,0	279,7	7	—	—	—	—
70,7	13	1	84,0	84,0	0	—	—	—	—	—	—	—	—
34,0	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
113,3	40	1	22,0	14,4	53	—	—	—	—	—	—	—	—
189,5	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
74,9	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14 642,8	56,8	108	18 447,2	11 424,2	61,5	15	5 212,5	3 296,7	58,1	7	4 835,0	2 766,6	74,8
16 191,3	51,2	152	20 720,6	14 013,6	47,9	19	5 440,0	4 042,3	34,6	2	2 400,0	1 885,1	27,3
18 268,0	40,3	143	21 101,3	14 900,3	41,6	13	4 215,2	2 943,2	43,2	11	7 276,8	4 818,6	51,0
16 863,1	37,4	156	21 787,7	16 114,6	32,7	22	7 601,0	5 299,1	43,4	3	2 230,0	1 645,6	35,5
15 392,5	28,4	140	18 979,7	14 470,0	31,2	21	7 763,0	5 504,3	41,0	13	10 187,0	6 934,0	46,9

3. Statistik över nybyggnadsverksamheten inom jordbruket

Inledning

Sedan 1943 har inom statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader, numera statens lantbruksbyggnadsförsök, företagits årliga undersökningar för att belysa nybyggnadsverksamheten inom jordbruket. Genom dessa undersökningar, vilka utförts under medverkan av hushållningssällskapens gillesombud i för undersökningen utvalda socknar, erhålles statistik över bl. a. antalet nyuppförda byggnader av olika slag samt kostnaderna för nybyggnadsverksamheten.

Undersökningens genomförande

Omfattning

Primäruppgifter till undersökningen har under senare år insamlats från cirka 500 socknar (församlingar), vilka uttagits från en population omfattande samtliga socknar i riket. Uppgiftslämnandet, vilket enligt reglerna för undersökningen skall avse brukningsenheter med mer än 2 hektar åker, berörde vid 1963 års undersökning omkring 55 000 gårdar representerande cirka 20 % av landets totala åkerareal.

Innehåll

För uppgiftsinsamlingen användes särskilda frågeformulär, fastställda av statens lantbruksbyggnadsförsök. Uppgifterna gäller dels rena nybyggnader, dels byggnader som uppförts på gammal grund eller på gamla murar. I princip

skall undersökningen omfatta den totala nybyggnadsverksamheten inom jordbruket, dvs. både ekonomibyggnader och bostadshus.

Resultatberäkning

Skattningar av totalsummor för de undersökta variablerna utförs med utgångspunkt från relationen mellan antalet brukningsenheter enligt senaste allmänna jordbruksräkning och antalet i undersökningen ingående brukningsenheter. Vid beräkningarna uppdelas materialet på fyra större produktionsområden — se not till tab. 33 — samt storleksgrupperna 2—10, 10—20, 20—50 och över 50 hektar åker.

Kostnaderna för den i undersökningen redovisade byggnadsverksamheten uppskattas med ledning av enhetspriser, vilka framräknas inom statens lantbruksbyggnadsförsök. Utgångspunkt för bestämningen av dessa priser har varit kostnadsläget för byggnader projekterade under 1950. En justering för under mellantiden inträffade kostnadsförändringar görs med hjälp av jordbrukets byggnadskostnadsindex (se sid. 52).

Resultatens tillförlitlighet

För flertalet av undersökningsvariablerna redovisas årligen uppgifter om resultatens medelfel. Av denna redovisning framgår att slumpfelen i vissa fall är av betydande storlek (50—70 % av totalvärdet för variabeln).

Tab. 32. Nybyggnadsverksamheten inom jordbruket åren 1959—1963: Antal nyuppförda byggnader av olika slag samt antal nyuppförda ladugårdar och mangårdsbyggnader i procent av totala antalet ladugårdar resp. mangårdsbyggnader

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Typ av byggnad m. m.	1959	1960	1961	1962	1963
<i>Antal nyuppförda byggnader</i>					
Ladugårdar	601	674	636	599	510
Häststall	53	62	61	45	19
Svinhus	299	222	328	343	350
Vagn- o. redskapsbodar	143	219	255	260	281
Logar och lador	330	390	340	332	325
Magasin	87	127	74	95	109
Gödselstäder	161	130	256	190	168
Urinbrunnar	41	71	105	82	83
Traktorgarage	682	523	646	564	545
Spannmålstorkar	153	556	989	828	1 487
Mangårdsbyggnader ...	618	550	527	544	551
Övriga bostadshus	96	100	95	106	151
<i>Antal nyuppförda byggnader i procent av totalantalet byggnader av resp. slag</i>					
Ladugårdar	0,22	0,25	0,24	0,22	0,19
Mangårdsbyggnader	0,23	0,21	0,20	0,20	0,21

Tab. 33. Nybyggnadsverksamheten inom jordbruket åren 1959—1963: Antal nyuppförda kreatursplatser resp. rumsenheter inom riksområden och hela riket

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Område m. m.	1959	1960	1961	1962	1963
<i>Antal nyuppförda kreatursplatser¹</i>					
Södra Sveriges slättbygder ²	3 231	3 800	4 733	4 149	5 457
Mellersta Sveriges slättbygder ³ ...	3 168	3 517	3 114	2 711	4 110
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	6 085	7 293	6 777	7 482	4 323
Norra Sverige	2 573	2 601	3 261	3 146	2 853
Hela riket	15 057	17 211	17 885	17 488	16 743
<i>Antal nyuppförda rumsenheter¹</i>					
Södra Sveriges slättbygder ²	325	171	145	164	566
Mellersta Sveriges slättbygder ³ ...	719	636	864	816	696
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	1 074	734	920	1 040	1 091
Norra Sverige	835	954	609	650	462
Hela riket	2 953	2 495	2 538	2 670	2 815

¹ Se not till texten. — ² Omfattar Skåne-Hallands slättbygder samt sydsvenska mellanbygden. —

³ Omfattar Öland, Gotland, Östgötaslätten, Vänerslätten samt Mälars- och Hjälmabygden.

Tab. 34. Nybyggnadsverksamheten inom jordbruket åren 1959—1963: Kostnader i milj. kronor för den totala nybyggnaden

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Prisnivå	1959	1960	1961	1962	1963
Löpande priser	70	84	88	95	99
1949 års priser	43	43	44	45	43

Resultat

I tab. 32 har för åren 1959—1963 sammanställts uppgifter om antalet nyuppförda byggnader av olika slag. Tab. 33 innehåller beräknade värden för antalet nyuppförda kreatursplatser¹ och rumsenheter² inom vissa större jordbruksområden. Tab. 34 slutligen ger data rörande kostnaderna för den i tab. 32 redovisade byggnadsverksamheten (angivna i såväl löpande som fasta priser).

Övrig publicering

En tryckt redogörelse för jordbrukets nybyggnadsverksamhet har hittills publicerats vartannat år i serien Meddelanden från statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. Under mellanåren sker redovisningen i förhandsmeddelanden, vilka brukar föreligga inom ett halvår efter utgången av resp. undersökningsår. Uppgifterna avseende 1963 har redovisats i förhandsmeddelande nr 300 från statens lantbruksbyggnadsförsök.

4. Indexberäkningar rörande jordbrukets byggnadskostnader

Inledning

Fortlöpande uppgifter rörande jordbrukets byggnadskostnader erhålles genom de beräkningar som årligen utförs av statens lantbruksbyggnadsförsök (tidigare statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader). Med hjälp av dessa data är det möjligt att följa kostnadsutvecklingen för dels jordbrukets totala byggnadsbestånd, dels bostäder och ekonomibyggnader var för sig.

Beräkningsunderlag m. m.

Beräkningarna av jordbrukets byggnadskostnader avser två olika indexserier, nämligen dels en total riksindex, dels en s. k. gårdsindex, där separata uppgifter ges för olika naturliga jordbruksområden (enligt särskild indelning) samt för olika storleksgrupper av jordbruk.

I beräkningarna, vilka i princip skall avse förhållandena i juli resp. år, ingår som delposter kostnader för grund, över-

¹ En kreatursplats = så stor del av en stallbyggnad som erfordras för ett fullvuxet nötkreatur motsvarande 2 ungdjur eller kalvar, 2/3 häst, 4/3 unghäst eller föl, 10/3 får eller getter, 5 svin eller 20 höns. — ² Inkl. kök.

Tab. 35. Jordbrukets byggnadskostnadsindex åren 1960—1964: Generalindex samt riksisindex för bostäder och ekonomibyggnader (1935/37 = 100)

Index; kostnadspost	1960	1961	1962	1963	1964
<i>Generalindex</i>					
Material	370,1	372,9	385,1	399,8	420,8
Arbete	457,5	494,7	558,1	614,5	638,8
Totalkostnader	398,9	413,0	442,1	470,5	492,7
<i>Riksisindex för bostäder</i>					
Material	371,0	372,5	385,1	399,8	422,7
Arbete	444,8	481,0	541,3	594,5	618,8
Totalkostnader	398,3	412,6	442,8	471,7	495,2
<i>Riksisindex för ekonomibyggnader</i>					
Material	369,3	373,1	385,0	399,6	419,1
Arbete	472,9	511,3	578,5	638,6	663,1
Totalkostnader	399,5	413,4	441,5	469,3	490,2

Tab. 36. Jordbrukets byggnadskostnadsindex åren 1960—1964: Gårdsindex för hela byggnadsbeståndet (1935/37 = 100)

Område ¹ ; storleksgrupp (hektar åker)	1960	1961	1962	1963	1964
<i>Södra Sveriges släubygder</i>					
2—20	360	380	409	435	454
20—50	360	380	409	435	454
Över 50	350	369	397	421	439
<i>Sydsvenska höglandet</i>					
2—20	389	401	426	455	482
20—50	383	394	418	447	473
Över 50	368	378	401	428	453
<i>Västra Mellansverige</i>					
2—20	417	416	438	467	487
20—50	408	408	430	458	477
Över 50	393	392	413	439	457
<i>Östra Mellansverige</i>					
2—20	381	396	427	455	474
20—50	382	398	429	457	476
Över 50	375	387	417	443	461
<i>Norra Sverige</i>					
2—20	400	413	442	469	493
20—50	388	400	428	454	478

¹ Beträffande områdesindelningen, se meddelande nr 9 från statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader.

byggnad och inredning samt installationer.

Erforderliga uppgifter om de aktuella *materialkostnaderna* erhålles varje år genom insamling av prisuppgifter från olika håll, bl. a. från ett stort antal privata firmor (tillverkare och importörer). *Arbetskostnaderna* uppskattas i regel med utgångspunkt från tidlönebetalningen enligt gällande avtal för de olika yrkesgrupperna.

Resultat

Den s. k. riksindexen redovisas i *tab. 35* dels som generalindex avseende de totala kostnaderna, dels med angivande av särskilda uppgifter för bostäder resp. ekonomibyggnader. I *tab. 36* lämnas data

rörande kostnadsutvecklingen inom olika storleksgrupper samt större jordbruksområden.

Enligt *tab. 35* steg jordbrukets totala byggnadskostnader med omkring 5 % mellan 1963 och 1964. Uppgången var ungefär lika fördelad på material- resp. arbetskostnader. Detsamma gällde fördelningen på kostnader för bostäder resp. ekonomibyggnader.

Övrig publicering

Resultat från indexberäkningarna publiceras fortlöpande i särskilda meddelanden. De senaste uppgifterna — avseende byggnadskostnaderna under 1964 — återfinns i häfte nr 103 (1965) i serien Handlingar från statens lantbruksbyggnadsförsök.

V. Maskiner. Anläggningar m. m.

1. 1961 års allmänna jordbruksräkning

Inledning

Till 1961 års jordbruksräkning — se närmare sid. 2 — skulle även lämnas vissa upplysningar rörande innehavet av maskiner och anläggningar. På blanketten skulle brukaren sålunda dels uppge antalet ägda traktorer, skördetröskor och självbindare, dels meddela om skulltork, spannmålstork eller silo fanns vid brukningsenheten.

Resultat

Redovisningen av maskininnehavet m. m. 1961 har uppdelats på två tabeller. I den första — *tab. 37* — ingår uppgifter om antalet brukningsenheter med maskiner och anläggningar av olika slag. I den

andra — *tab. 38* — redovisas antalet maskiner¹.

Resultaten visar bl. a. att traktor fanns vid drygt hälften av samtliga brukningsenheter med mer än 2 hektar åker. Självbindare förekom på ungefär 42 % av gårdarna.

Övrig publicering

Utförliga uppgifter om innehavet 1961 av maskiner och anläggningar återfinns i publikationen Jordbruksräkningen 1961 (SOS). Utöver de i *tab. 37* och *tab. 38* presenterade resultaten lämnas där data för bl. a. olika storleksgrupper av jordbruk.

¹ I antalet maskiner ingår i förekommande fall varje redovisad andel med andelens storlek.

Tab. 37. Antal bruksenheter med olika slag av maskiner m. m., år 1961, inom län, produktionsområden och hela riket

Avser bruksenheter med mer än 2 hektar åker

Område	Antal bruksenheter med egen (egna) eller samiägd(-a) maskin(-er) av nedanstående slag				Antal bruksenheter med anläggningar av nedanstående slag						
	Traktor	Skördetröska			Själv- bindare	Skulltork	Spannmålstork		Silo för ensilering		
		Självgående	Bogserad, med hjälp- motor	Bogserad, utan hjälp- motor			Med varm- luft	Med kall- luft	Tornsilo av betong	Tornsilo av trä, plåt etc.	Gropsilo, plansilo, etc.
Län											
Stockholms stad o. län	3 806	283	56	860	3 298	86	205	205	395	249	321
Uppsala »	4 091	273	49	1 318	3 601	52	326	305	450	168	369
Södermanlands »	4 339	335	65	1 192	4 015	65	232	261	494	609	600
Östergötlands »	6 790	513	76	2 258	6 031	106	176	235	600	1 185	860
Jönköpings »	4 841	51	9	220	4 585	112	36	134	629	495	326
Kronobergs »	3 124	29	8	199	3 085	47	29	135	322	187	237
Kalmar »	5 983	274	63	975	5 015	71	51	258	597	368	751
Gotlands »	3 250	97	110	1 107	1 670	21	18	118	340	103	536
Blekinge »	1 763	104	28	355	1 311	27	10	79	154	82	374
Kristianstads »	8 657	231	69	1 126	6 990	160	80	421	370	158	1 948
Malmöhus »	10 446	463	233	2 981	7 603	293	209	604	369	172	2 858
Hallands »	5 801	93	58	668	5 625	88	36	259	1 048	725	1 756
Göteborgs o. Bohus »	3 867	34	7	208	3 836	80	33	166	241	95	177
Älvsborgs »	7 850	110	18	586	7 663	175	103	419	561	302	309
därav norra delen	4 896	82	14	435	4 616	119	74	268	274	71	150
» södra »	2 954	28	4	151	3 047	56	29	151	287	231	159
Skaraborgs län	11 387	307	48	1 964	10 260	254	269	496	892	327	798
Värmlands »	5 202	116	62	665	4 135	105	111	256	166	287	132
Örebro »	4 846	255	54	1 263	4 092	67	216	241	240	186	162
Västmanlands »	4 619	280	58	1 833	3 911	62	360	514	365	205	253
Kopparbergs »	3 694	92	44	570	2 894	78	253	212	345	77	319
Gävleborgs »	3 882	64	27	329	3 325	48	81	176	235	61	87
Västernorrlands »	2 941	43	12	150	1 351	80	51	267	71	99	48
Jämtlands »	2 082	6	8	64	1 366	56	12	81	164	111	57
Västerbottens »	4 771	74	10	26	2 131	104	22	246	380	59	182
Norrbottens »	2 666	23	1	55	1 026	54	17	120	131	13	85
Produktionsområden											
Götalands södra slättbygder	12 804	561	300	3 624	9 532	301	263	839	1 014	598	4 072
» mellanbygder	13 195	542	215	2 834	9 478	216	110	613	950	310	2 638
» norra slättbygder	16 339	765	103	3 941	14 610	376	444	798	1 315	975	1 338
Svealands slättbygder	21 897	1 453	303	6 605	18 973	319	1 371	1 558	1 924	1 453	1 706
Götalands skogsbygder	29 205	387	93	1 954	27 979	513	201	1 014	2 681	2 152	2 733
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 864	230	102	1 447	9 000	190	352	502	684	495	527
Nedre Norrland	8 484	115	45	483	5 962	199	156	514	420	238	225
Övre Norrland	7 910	97	12	84	3 285	177	39	370	571	102	306
Hela riket	120 698	4 150	1 173	20 972	98 819	2 291	2 936	6 208	9 559	6 323	13 545

Tab. 38. Antal maskiner, år 1961, inom län, produktionsområden och hela riket

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Område	Traktor	Skördetröska				Självbindare
		Självgående	Bogserad, med hjälpmotor	Bogserad, utan hjälpmotor	Summa	
Län						
Stockholms stad o. län	5 224	306	58	876	1 240	3 305
Uppsala »	5 884	296	49	1 380	1 725	3 591
Södermanlands »	6 289	365	66	1 236	1 667	4 058
Östergötlands »	9 987	527	82	2 339	2 948	6 046
Jönköpings »	5 128	47	11	211	269	4 068
Kronobergs »	3 209	32	8	193	233	2 505
Kalmar »	7 289	238	54	945	1 237	4 794
Gotlands »	3 866	58	84	949	1 091	1 610
Blekinge »	2 159	68	23	331	422	1 202
Kristianstads »	11 388	257	71	1 186	1 514	6 785
Malmöhus »	16 536	525	236	3 165	3 926	7 598
Hallands »	6 548	99	58	671	828	5 209
Göteborgs o. Bohus »	3 938	31	8	202	241	3 207
Älvsborgs »	8 374	107	18	582	707	6 803
därav norra delen	5 261	80	14	432	526	4 149
» södra »	3 113	27	4	150	181	2 654
Skaraborgs län	13 679	336	49	1 980	2 365	10 051
Värmlands »	5 680	114	60	635	809	3 364
Örebro »	6 162	267	54	1 275	1 596	4 012
Västmanlands »	6 529	298	59	1 862	2 219	3 921
Kopparbergs »	3 930	69	41	518	628	2 442
Gävleborgs »	4 003	52	16	292	360	2 843
Västernorrlands »	2 997	18	9	130	157	1 021
Jämtlands »	2 051	3	7	47	57	768
Västerbottens »	4 746	34	6	23	63	1 140
Norrbottens »	2 649	7	2	34	43	570
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	19 800	627	307	3 844	4 778	9 442
» mellanbygder	17 053	473	177	2 659	3 309	9 155
» norra slättbygder	21 291	805	109	4 032	4 946	14 349
Svealands slättbygder	30 356	1 557	305	6 755	8 617	18 833
Götalands skogsbygder	31 350	362	92	1 919	2 373	25 019
Mellersta Sveriges skogsbygder	12 003	223	99	1 382	1 704	7 934
Nedre Norrland	8 533	66	31	412	509	4 414
Övre Norrland	7 859	41	9	59	109	1 767
Hela riket						
1961	148 245	4 154	1 129	21 062	26 345	90 913
1951	69 292	..	..	..	8 347	101 608

2. Undersökning rörande jordbrukets inköp av maskiner, redskap m. m.

Inledning

Inom Jordbrukets utredningsinstitut utarbetas årligen statistik över jordbrukets och trädgårdsbrukets anskaffning av maskiner, redskap och varaktiga inventarier för driften. Primärmaterialet härför insamlas från tillverkare och importörer, som uppger försäljningsvärdet på den svenska marknaden beräknat i förbrukarpriser (riktpriser, katalogpriser o. d.).

I avsikt att förenkla undersökningen har företag, vilkas leveranser av lantbruksmaskiner under tre på varandra följande år understigit 50 000 kronor per år, endast tillskrivits vart tredje år. För de mellan-

liggande åren har i undersökningen medtagits vederbörande företags senaste uppgift. Beträffande undersökningen för 1964 innebär detta att 92 företag med ett sammanlagt leveransvärde till jordbruket om cirka 1,8 milj. kronor ej tillfrågats om färskas uppgifter. Antalet faktiska uppgiftslämnare till den senaste undersökningen uppgick till 241 av vilka 17 var nytillkomna tillverkare resp. importörer.

För vissa maskingrupper har det av olika skäl inte ansetts möjligt att erhålla uppgifter till undersökningen. De viktigaste av dessa grupper är elektriska mo-

Tab. 39. Jordbrukets totala inköp av maskiner och redskap åren 1960—1964, i milj. kronor

Varuslag	1960	1961	1962	1963	1964
<i>Löpande priser</i>					
Traktorer och jeepar					
Egentliga traktorer	148,1	186,4	193,1	224,9	211,5
Övriga traktorer	15,0	14,9	12,3	13,6	15,4
Jordbearbningsredskap	26,2	29,4	29,2	33,6	40,6
Redskap för sådd, spridning m. m.	27,4	31,0	32,0	31,3	34,6
» » skörd och tröskning	77,6	93,0	116,6	124,4	143,2
Kombivagnar	..	..	1,7	3,8	5,3
Torkar, kvarnar, rensningsmaskiner och stationära skärmaskiner	7,2	8,4	10,4	12,2	14,4
Potatis- och rotfruktsredskap	9,2	9,0	8,0	11,8	12,5
Transportredskap och lastapparater ¹ ...	23,3	28,4	30,2	30,5	32,5
Mjölkningsmaskinanläggningar jämte andra fasta och lösa invent. i djurstallar	7,3	10,4	10,3	9,9	9,7
Mjolktransportkärl ²	3,4	3,2	3,8	7,8	8,6
Diverse	14,5	17,4	14,7	15,5	15,8
Summa ²	359,2	431,5	462,3	519,3	544,1
<i>1964 års priser</i>					
Traktorer	166,7	205,9	203,5	229,2	211,5
Övriga maskiner och redskap ²	239,1	268,7	279,4	299,4	332,6
Summa ²	405,8	474,6	482,9	528,6	544,1

¹ Exkl. vagnar. — ² I uppgifterna för 1963—1964 ingår till skillnad från tidigare år även inköp av gårdstankar.

Tab. 40. Jordbrukets inköp av traktorer¹ åren 1960—1964: Antal levererade traktorer, medelpris, i kronor per traktor, samt totalt inköpsvärde, i milj. kronor

År	Antal levererade traktorer	Medelpris, kronor per traktor	Totalt inköpsvärde, milj. kronor	
			Löpande priser	1964 års priser
1964.....	11 023	19 184	211,5	211,5
1963.....	12 004	18 734	224,9	229,2
1962.....	11 078	17 430	193,1	203,5
1961.....	11 228	16 599	186,4	205,9
1960.....	9 385	15 779	148,1	166,7

¹ Exkl. s. k. dragbilar.

torer, pumpar, hydroforer, kälkar samt äggklädningsmaskiner och annan utrustning för hönsgårdar.

Uppgifter om anskaffningen av vagnar har infördrats i de fall tillverkarnas adresser kunnat erhållas. Sannolikt har därvid praktiskt taget alla större tillverkare blivit medtagna. Däremot torde uppgifter från ett stort antal småtillverkare saknas. Hur stor del av den årliga omsättningen av transportredskap, som härigenom saknas i redovisningen, kan emellertid inte fastställas utan närmare undersökningar.

Resultat

Jordbrukets kända inköp av maskiner, redskap etc. under åren 1960—1964 framgår av *tab. 39*. Värdesummor för investeringarna redovisas där dels i löpande priser, dels — för varugrupperna som helhet — även i konstant prisnivå.

Vid användningen av undersökningsresultaten bör observeras att eventuella rabatter på de av tillverkarna och importörerna angivna riktpiserna (katalogpriserna) i regel ej kunnat beaktas i undersökningen. Vidare bör erinras om att möjligheter saknats att för vissa var för sig mindre betydande grupper av in-

ventarier frilägga jordbrukets andel (gäller bl. a. utrustning till traktorer, handredskap o. d.). I sådant fall har beloppen i sin helhet upptagits som hörande till jordbruket, såvida det ansetts att huvudparten i själva verket gått till detta, men utelämnats om största delen antagits gå till andra områden (trädgårdsodling, skogsbruk etc.).

Anskaffningen till jordbruket av nya traktorer åren 1960—1964 belyses närmare i *tab. 40*. Därav framgår att den totala försäljningen till jordbruket (inkl. till kombinerade jordbruk/skogsbruk) under 1964 omfattade 11 000 traktorer. Av dessa var omkring två femtedelar tillverkade inom landet. Totalt representerade traktorleveranserna under året ett försäljningsvärde av 211,5 milj. kronor.

Övrig publicering

Resultaten från Jordbrukets utredningsinstituts undersökningar av maskininköpen m. m. publiceras i två stencilerade redogörelser, vanligen 4 à 5 månader efter undersökningsårets utgång. I den ena rapporten redogörs för anskaffningen av traktorer, medan den andra innehåller en sammanfattande redovisning för samtliga i undersökningen ingående varuslag.

VI. Förnödenheter

1. Statistik över statsplomberingsverksamheten

Inledning

I den s. k. frölagen från år 1928 stadgas om skyldighet för försäljare av utsäde att lämna vissa uppgifter, som är av betydelse för bedömandet av det utbudna utsädes kvalitet. Härutöver finns ytterligare kontroll, bl. a. i form av de särskilda statsplomberingsbestämmelserna. Statsplombering av utsäde är obligatorisk i fråga om stråsäd och trindsäd men frivillig för övriga växtslag.

Plomberingsverksamhetens organisation m. m.

I särskild kungörelse har Kungl. Maj:t fastställt vilka organ som äger utföra statsplombering och vilka grundläggande krav som dessa organ skall uppfylla. Förutom av statens centrala frökontrollanstalt, som är centralt organ för den statliga och den med statsunderstöd bedrivna frökontrollverksamheten inom riket, får plombering sålunda utföras av sådan lokal frökontrollanstalt som lantbruksstyrelsen förklarat behörig härtill. Sådan behörighet hade under verksamhetsåret 1963/64 frökontrollanstalterna i Örebro, Linköping och Skara.

Det ankommer vidare på lantbruksstyrelsen att utfärda närmare föreskrifter rörande plomberingsförfarandet. Med stöd härav har lantbruksstyrelsen som grundläggande villkor för statsplombering skrivit att vederbörande uppdragsgivare skall disponera lokaler och anordningar för rensning av utsädet. Varuparti prov-

tages i sådan lokal av provtagare från frökontrollanstalt, behörig att utföra statsplombering.

Plomberingen utföres enligt någon av följande plomberingsklasser.

Statsplomb	Original
»	KOB
»	A
»	B
»	U

(Rätten att plombera såsom Statsplomb Original tillkommer främst förädlaren, sortägaren eller dennes representant).

För var och en av plomberingsklasserna utom klass Statsplomb U gäller särskilt fastställda kvalitetsfordringar, strängast för klass Statsplomb Original och mildast för klass Statsplomb B. Plombering i klass Statsplomb U förekommer främst under bristsituationer. Kvalitetskrav för klassen bestämmes därför först då sådan plombering behöver tillgripas.

Enligt gällande bestämmelser får statsplombering ske endast av utsäde av sådan sort som en av lantbruksstyrelsen tillsatt nämnd — den s. k. originalutsädesnämnden — prövat vara lämplig för odling inom landet (eller för export). Där ur försörjningssynpunkt så är påkallat äger lantbruksstyrelsen dock medge att statsplombering får ske även av annat utsäde. Genom riksdagsbeslut har Kungl. Maj:t dessutom haft bemyndigande att för strå- och trindsäd intill den 1 juli 1964 medge

Tab. 41. Statsplomberat utsäde 1963/64: Total plomberad kvantitet, i deciton

Växtslag	Slag av bevis ¹							
	Statsplomb Original	Statsplomb KOB	Statsplomb A	Statsplomb B	Statsplomb U	Provtagningsbevis	Partiellt bevis	Summa
Stråsäd	156 905	252 871	625 374	345 876	28 731	43 597	87 339	1 540 693
Baljväxter	4 675	2 097	9 423	5 460	22 086	—	—	43 741
Vallväxter	3 348	6 893	15 397	18 260	—	—	464	44 362
Oljeväxter, spånadsväxter ..	3 918	3 452	6 107	2 478	7	—	160	16 122
Summa	168 846	265 313	656 301	372 074	50 824	43 597	87 963	1 644 918

¹ Se texten.

undantag från kravet på att endast sorter som blivit godkända vid originalutsädesnämndens prövning får statsplomberas. Sådana undantag gällde under verksamhetsåret 1963/64.

Enligt bestämmelserna skall partiet för att kunna statsplomberas uppfylla vissa krav avseende

sortäktighet,
sortrenhet,
inblandning av främmande gagnväxtfrön,
grobarhet,
vattenhalt,
sundhet,
renhetsgrad,
ogräshalt,
rensningsgrad,
sorteringsgrad samt
halt av skalade frön.

Varje kolli med statsplomberat utsädesvara förses med plomberingsbevis innehållande uppgift om plomberingsklass, renhetsgrad i viktprocent, antal främmande gagnväxtfrön per kilogram, totalantal samt antal svårare ogräsfrön per kilogram, rent grott frö i procent, vattenhalt m. m. Tre olika former av plomberingsbevis förekommer, nämligen dels bevis för vara som undergått fullständig undersök-

ning, dels partiellt plomberingsbevis för vara, där alla undersökningar utom grobarhetsundersökning verkställts samt dels s. k. provtagningsbevis för vara som icke undergått undersökning avseende frökvaliteten.

På bevis finns uppgift om plomberingens giltighet. Plombering som verkställts under tiden 1 oktober ett år—30 april följande år äger i regel giltighet till den 30 juni sistnämnda år.

Resultat

Omfattningen av statsplomberingsverksamheten året 1963/64 belyses i tab. 41. Ifrågavarande uppgifter har erhållits genom summering av uppgifter för den centrala verksamheten samt för de lokala anstalterna i Örebro, Linköping och Skara.

Tabellen visar att ungefär 40 % av hela den för statsplombering godkända kvantiteten 1963/64 statsplomberats enligt plomberingsklass A. Plomberingen enligt klasserna KOB och B omfattade 16 resp. 23 % av den totala plomberingsmängden.

Övrig publicering

I de olika frökontrollanstalternas årsredovisningar återfinns detaljuppgifter om plomberingsverksamhetens omfattning.

2. Statistik över förbrukningen av handelsgödsel

Inledning

Inom statens jordbruksnämnd görs årligen en sammanställning över den uppskattade inhemska förbrukningen av handelsgödsel. Som basmaterial för dessa beräkningar användes uppgifter erhållna från tillverkare och importörer. Utöver nämnda statistik redovisar jordbruksnämnden på grundval av uppgifter från Svenska Superfosfatförsäljnings Aktiebolaget data rörande priser för vissa gödselslag (avser förbrukarpriser).

Resultat

Förbrukningen av handelsgödsel under gödselåren¹ 1959/60—1963/64, uttryckt i milj. kilogram, redovisas i *tab. 42*. Därav framgår bl. a. att användningen av sammansatta gödselmedel ökat under hela

perioden och dessa svarade 1963/64 för 80, 90 resp. 16 % av den totala fosfor-, kalium- resp. kvävegödsel förbrukningen.

Uppgifter om prisutvecklingen för handelsgödsel under den angivna femårsperioden har sammanfattats i *tab. 43*.

Övrig publicering

En utförlig redogörelse rörande försörjningen med handelsgödsel publiceras varje år i Jordbruksekonomiska Meddelanden. I tabelldelen till denna publikation ges dessutom i varje nummer uppgifter om priserna för olika gödselslag.

Beträffande förbrukning, priser, m. m. gödselåret 1963/64 hänvisas till den särskilda redogörelsen i häfte nr 1964:12 av tidskriften.

¹ Juni—maj.

Tab. 42. Inhemsk förbrukning av handelsgödselmedel gödselåren 1959/60—1963/64, i milj. kilogram¹

Gödselslag	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64
<i>Fosforgödsel</i>					
Enkla gödselmedel	53	42	34	26	22
Sammansatta gödselmedel	55	62	72	77	88
Summa	108	104	106	103	110
<i>Kaliumgödsel</i>					
Enkla gödselmedel	36	27	20	13	9
Sammansatta gödselmedel	50	56	66	72	84
Summa	86	83	86	85	93
<i>Kvävegödsel</i>					
Enkla gödselmedel	99	98	102	102	109
Sammansatta gödselmedel	5	8	10	14	21
Summa	104	106	112	116	130

¹ Avser mängd fosforsyra, kali resp. kväve.

Tab. 43. Priser¹ på vissa slag av handelsgödselmedel gödselåren 1959/60—1963/64, i kronor per deciton

Gödselslag	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64
Chilesalpeter	31,20	30,52	30,88	30,49	31,28
Kalksalpeter	24,15	23,22	23,13	23,14	22,69
Kalkkväve ²	31,87	33,37	34,12	35,02	35,02
Ammoniumsulfat	31,14	28,77	28,62	28,11	27,78
Kalkammonsalpeter ³ ..	35,70	34,95	35,00	34,95	34,22
Superfosfat ⁴	16,45	16,08	16,33	17,35	17,75
Thomasfosfat	13,43	12,48	12,08	12,58	12,58
Kalisalt ⁵	22,80	22,80	23,55	23,95	23,95

¹ Förbrukarpris banfritt Stockholm (med ev. tariffhamnstillägg). — ² Kornat, 18 %. — ³ 25 %. T. o. m. juni 1961 20,5 %-ig vara (tidigare priser omräknade att avse 25 % halt). — ⁴ Kornat, 19—20 %. — ⁵ Pulveriserat, 48—52 %.

3. Undersökning rörande försäljningen av växtskyddsmedel m. m.

Inledning

Uppgifter rörande försäljningen av växtskyddsmedel m. m. till jordbruk och trädgårdsodling insamlas varje år av Jordbrukets utredningsinstitut. Primärmaterial utgörs av sammanställningar över leveransernas storlek och värde, upprättade av de företag som under resp. kalenderår haft import eller tillverkning av berörda preparat. Under senare år har ett 60-tal företag medverkat som uppgiftslämnare.

Resultat

I tab. 44 och tab. 45 har för åren 1960—1964 sammanställts data rörande jordbrukets resp. trädgårdsbrukets inköp av växtskyddsmedel m. m.

De i tabellerna givna kvantitetsuppgifterna avser levererade kvantiteter utan omräkning med hänsyn till preparatens varierande koncentrationer. I fråga om leveransvärdena gäller att beräkningarna

i princip skall avse förbrukarpriser. Vissa svårigheter har emellertid förelegat för uppgiftslämnarna att ange dessa priser eftersom de av återförsäljarna eventuellt lämnade rabatterna ej varit kända. Vidare bör i detta sammanhang understrykas att värdena är angivna i resp. års priser eftersom omräkningar till konstant penningvärde ej kan ske utan omfattande specialberäkningar.

I undersökningen har en så exakt fördelning som möjligt av försäljningen till jordbruk resp. trädgårdsbruk eftersträfvats. Vissa preparat användes emellertid inom båda produktionsgrenarna. I sådana fall har varje vara, som inte kunnat fördelas, påförts den produktionsgren där den haft sin huvudsakliga användning. Detta innebär exempelvis att ett preparat, som till största delen använts i jordbruket men också i viss utsträckning inom trädgårdsodling, helt påförts jordbruket.

Tab. 44. Jordbrukets totala inköp av växtskyddsmedel m. m. åren 1960—1964, i ton resp. 1 000-tal kronor

Preparattyp	Kvantitet, ton					Värde, 1 000-tal kronor				
	1960	1961	1962	1963	1964	1960	1961	1962	1963	1964
Växtskyddsmedel										
Insektssmedel	1 647	1 246	1 182	1 245	1 343	5 452	4 428	4 428	5 660	5 353
Medel mot växtsjukdomar ¹	1 622	1 702	2 672	2 449	2 148	5 660	6 784	8 745	10 545	9 210
Ogräsmedel	2 757	3 095	3 345	3 671	3 866	11 201	14 354	17 190	19 783	22 726
Baljväxtbakterier	..	..	..	..	..	141	107	88	125	100
Rengörings- och desinfektionsmedel ..	1 952	2 143	2 102	2 020	2 168	3 905	4 384	4 491	4 372	4 687

¹ Inkl. betningsmedel, förbrukade av företag inom utsädesbranschen.

Enligt tab. 44 var det sammanlagda värdet av till jordbruket inköpta växtskyddsmedel m. m. under 1964 omkring 37,3 milj. kronor mot 36,0 milj. året dessförrinnan. Ökningen kom helt på ogräsmedlen, medan inköpen av insektssmedel och medel mot växtsjukdomar avtog jämfört med närmast föregående år.

Övrig publicering

En detaljerad redogörelse för jordbrukets resp. trädgårdsbrukets samlade inköp av växtskyddsmedel m. m. utges årligen i stencilform av Jordbrukets utredningsinstitut. Dessa resultat föreligger i regel 4 à 5 månader efter redogörelseårets utgång.

Tab. 45. Trädgårdsbrukets totala inköp av växtskyddsmedel åren 1960—1964, i ton resp. 1 000-tal kronor

Preparattyp	Kvantitet, ton					Värde, 1 000-tal kronor				
	1960	1961	1962	1963	1964	1960	1961	1962	1963	1964
Insektssmedel	426	353	291	285	266	2 367	2 124	2 147	2 037	2 107
Medel mot växtsjukdomar ¹	518	414	396	406	406	2 057	2 126	2 583	2 561	2 471
Ogräsmedel	57	60	66	70	99	532	576	670	714	750
Övriga preparat för växtodling och lagring	8	4	14	8	18	50	29	66	54	114

¹ Inkl. betningsmedel, förbrukade av företag inom utsädesbranschen.

4. Statistik över förbrukningen av fodermedel

Inledning

Sammanställningar över förbrukningen av s. k. köpfodermedel upprättas varje år av statens jordbruksnämnd. Till grund för denna statistik ligger uppgifter som av jordbruksnämnden erhållits direkt från resp. tillverkare och importörer¹.

Resultat

Förbrukningen under åren 1959/60—1963/64 av vissa typer av fodermedel redovisas i sammandrag i tab. 46. Enligt föreliggande uppgifter minskade förbrukningen av importerad fodersäd mellan 1962/63 och

1963/64, medan övriga redovisade grupper företer ökning.

Övrig publicering

Uppgifter om inhemsk tillverkning, utrikeshandel, förbrukning m. m. beträffande fodermedel meddelas årligen av statens jordbruksnämnd i stencilform. En motsvarande sammanfattning över fodermedelsförsörjningen under de senaste 25 åren återfinns i Jordbruksekonomiska Meddelanden, häfte nr 1965:5.

¹ Härutöver hämtas vissa uppgifter från den officiella handelsstatistiken.

Tab. 46. Inhemsk förbrukning av vissa slag av fodermedel åren 1959/60—1963/64, i milj. kilogram

År	Importerad fodersäd	Vetekli		Oljekraftfoder						Köttfodermjöl	Fiskmjöl
		Importerat	Inhemskt	Bomullsfrö	Jordnöt	Sojabönor	Kokos	Övriga slag	Summa		
1963/64	68	40	105	88	48	126	49	63	374	20	40
1962/63	119	42	100	82	39	120	27	87	355	19	33
1961/62	102	21	105	73	40	109	37	72	331	19	28
1960/61	92	46	102	57	35	125	36	58	311	18	24
1959/60	358	77	98	59	29	126	26	78	318	17	22

VII. Växtodling. Vegetabilisk produktion

1. Jordbruksinventeringarna

Inledning

I ett tidigare kapitel — se sid. 11 — har utförligt redogjorts för uppläggnings- och statistiska centralbyråns årliga jordbruksinventeringar. Föreliggande avsnitt är begränsat till en sammanfattning av de resultat beträffande åkerjordens användning, höstsådda arealer etc. som framkommit vid 1964 års undersökningar.

Resultat

Åkerarealens användning 1964

Vissa huvuddata från undersökningen i juni 1964 lämnas i *tab. 47* och *tab. 48*. I den första tabellen redovisas för brukningsenheter med mer än 2 hektar åker arealer av olika växtslag med fördelning på län, produktionsområden och hela riket. *Tab. 48* redogör för åkerjordens användning 1964 inom olika storleksgrupper av jordbruk (rikssiffror).

Av *tab. 47* framgår att den totala åkerarealen vid brukningsenheter med mer än 2 hektar åker i juni 1964 uppgick till cirka 3 273 000 hektar. I fråga om arealdispositionen förelåg jämfört med 1963 en ökning av arealerna för brödsäd (10 %), baljväxter (7 %), oljeväxter (34 %) och sockerbeter (10 %) samt minskning av arealerna för fodersäd (3 %), vall (2 %) och potatis (13 %). Ökningen av brödsädsarealen kom uteslutande på höstvetete (16 %) och höstråg (8 %). Arealen vårsädd brödsäd visade endast obetydlig förändring jämfört med 1963.

Arealen korn minskade något efter de närmast föregående årens kraftiga uppgång. Havreodlingen hade ungefär samma omfattning som under 1963, medan odlingen av blandsäd gick ytterligare tillbaka.

En jämförelse med uppgifter från oktober 1963 om de höstsådda arealernas storlek visar en minskning för höstvetete och höstråg med cirka 4 %, för höstraps med 20 % och för höstrybs med 29 %. Dessa tal visar god överensstämmelse med de beräkningar rörande utvintringens omfattning, som gjorts på grundval av årsväxtrapporterna för den 15 maj 1964 (se sid. 75).

Resultaten enligt *tab. 48* visar att vissa karaktäristiska skillnader föreligger mellan de olika storleksgrupperna i fråga om åkerjordens användning. Odlingen av brödsäd, baljväxter och oljeväxter samt förekomsten av helträda synes vara förhållandevis större vid de stora brukningsenheterna än vid de mindre. Ett motsatt förhållande kännetecknar odlingen av potatis och rotfrukter samt foderväxter. Fodersädsarealens relativa andel av åkerarealen är något mindre i de lägsta storleksgrupperna men varierar endast obetydligt mellan övriga grupper.

I *tab. 49* har sammanställts olika växtslagsgruppers procentuella andel av den odlade åkerarealen under tiden 1913—1960 i femårsmedeltal (utom perioden

År	Timotejfrö, hektar	Rödklöverfrö, hektar	Alsikeklöver- frö, hektar	Annat vallfrö, hektar	Summa vallfrö, hektar
1964	11 910	8 450	710	3 300	24 370
1963	12 500	13 200	1 140	3 950	30 790
1962	16 120	12 570	3 130	3 960	35 780
1961	19 940	19 050	3 330	4 590	46 910
1960	21 130	11 810	1 460	4 490	38 890

1913—15) och för åren 1961—1964. Enligt tabellen har brödsädsarealens andel inte företett någon märkbar långtidsutveckling. Fodersädsodlingen däremot kännetecknades till och med sista hälften av 1940-talet av en bestämd nedgång, men utvidgades under 1950-talet åter till den omfattning, som redovisades under de sista åren före första världskriget. Odlingen av potatis och rotfrukter utvidgades till början av 1920-talet. Bortsett från en obetydlig ökning under de sista krigsåren, har emellertid sedan dess en tillbakagång ägt rum. Odlingen av foderväxter ökade starkt i förhållande till övriga växter till och med slutet av 1940-talet, men har därefter begränsats; fortfarande upptar den dock drygt två femtedelar av den odlade arealen.

Arealer för skörd av vallfrö 1964

I samband med jordbruksinventeringen i oktober 1964 inhämtades definitiva uppgifter om storleken av den areal som använts för skörd av vallfrö under sommaren. Fram till 1963 insamlades preliminära uppgifter om arealerna för olika vallfröväxter i anslutning till inventeringen i juni. För många uppgiftslämnare var det emellertid svårt att lämna en redovisning så tidigt på sommaren. I avsikt att erhålla preliminära arealuppgifter vid en något senare tidpunkt prövades under 1962 möjligheten att inhämta motsvarande

uppgifter i samband med de objektiva skördeuppskattningarna. Under 1963 skedde en övergång till detta förfarande, varvid den särskilda arealredovisningen i juni slopades. En totalsumma för vallfröarealen erhålls dock fortfarande vid denna undersökning.

I tabllån ovan redovisas uppgifter om de arealer, som under sommaren 1964 användes för odling av vallfrö samt motsvarande uppgifter för åren 1960—1963. Angivna resultat avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker inom Svealand och Götaland och grundar sig på undersökningarna i oktober resp. år.

Hösten 1964 besädda arealer

Jordbruksinventeringen i oktober innefattar varje år en undersökning av de arealer som under hösten besätts med höstvet, höstråg, höstraps och höstrybs. I samband med 1963 års undersökning utsträcktes denna inventering att avse hela riket, medan tidigare i regel endast Svealand, Götaland och Gävleborgs län medtagits.

Storleken av de 1964 höstsådda arealerna inom Svealand och Götaland framgår av tabllå på sid 71. För jämförelse redovisas motsvarande arealer för åren 1960—1963.

Enligt denna sammanställning ökade arealen höstsäd med 58 000 hektar (24 %) från 1963 till 1964. I fråga om oljeväxter

Tab. 47. Åkerjordens användning, i hektar, år 1964, inom län, produktionsområden och hela riket

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Vår- råg	Korn	Havre	Bland- säd	Kök- arter	Foder- arter och vicker	Höst- raps	Vår- raps	Höst- rybs	Vår- rybs
<i>Län</i>													
Stockholms stad o. län	12 287	5 172	714	1	15 656	17 002	12 700	368	103	1 513	410	1 161	43
Uppsala »	14 540	7 171	1 306	—	21 558	19 163	17 954	700	44	848	811	1 262	106
Södermanlands	20 330	3 590	1 046	—	21 151	36 587	5 508	894	134	1 188	768	870	—
Östergötlands	36 630	6 485	4 497	27	25 988	37 617	19 542	3 249	354	7 110	93	2 410	39
Jönköpings	1 423	1 678	619	118	7 815	25 444	8 597	—	160	233	69	93	—
Kronobergs	894	605	688	46	4 984	16 551	4 689	—	75	41	116	32	—
Kalmar »	12 176	2 500	5 764	329	19 085	18 103	10 689	252	108	3 689	107	823	9
Gotlands	7 594	913	3 343	155	17 578	1 488	859	682	118	2 542	105	2 154	107
Blekinge	2 037	1 978	1 746	87	6 412	2 727	3 006	16	46	811	220	18	—
Kristianstads	7 253	5 708	7 263	218	37 137	10 869	17 227	52	562	7 199	473	1 555	148
Malmöhus	23 947	22 365	5 218	436	61 900	19 568	20 540	94	1 069	16 705	2 370	3 159	126
Hallands	1 936	3 955	1 200	67	23 852	24 903	8 763	44	393	194	594	90	12
Göteborgs o. Bohus	809	2 467	244	42	7 161	14 816	3 799	1	181	3	209	—	—
Älvsborgs	2 929	2 308	721	14	19 876	43 490	5 405	30	227	153	1 016	216	54
därav norra delen	2 823	1 805	543	8	13 947	28 962	2 311	30	169	147	869	197	54
» södra »	106	503	178	6	5 929	14 528	3 094	—	58	6	147	19	—
Skaraborgs län	23 324	1 577	4 009	30	39 129	89 383	7 479	364	592	2 674	1 141	2 574	70
Värmlands »	3 742	1 385	503	103	16 277	28 165	2 344	45	31	7	780	97	943
Örebro »	5 936	3 031	1 056	16	22 267	35 744	2 229	53	55	283	3 330	556	142
Västmanlands	7 719	7 998	813	40	25 795	41 408	9 526	352	36	334	4 061	426	379
Kopparbergs	1 697	107	682	50	18 405	10 974	1 735	3	29	—	13	37	61
Gävleborgs	1 156	500	136	9	14 147	11 920	4 915	6	48	9	12	212	135
Västernorrlands	18	13	5	—	10 647	2 059	3 753	—	0	—	76	—	—
Jämtlands »	—	—	—	—	7 365	752	1 503	—	38	12	6	—	1
Västerbottens »	14	3	—	—	18 324	611	3 255	—	3	35	45	—	—
Norrbottnens »	—	8	—	—	7 384	427	971	—	8	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>													
Götalands s:a slättbygder	27 336	25 926	6 169	285	78 354	32 886	19 498	187	1 320	18 470	2 724	4 116	222
» mellanbygder	22 036	7 990	15 739	859	63 806	15 150	19 451	811	728	11 454	911	3 534	160
» n:a slättb. . .	54 352	7 906	7 182	20	63 431	119 868	18 719	3 265	961	8 723	2 010	4 811	152
Svealands slättbygder	61 678	27 507	4 873	145	109 979	153 405	48 003	2 363	363	4 097	9 522	4 321	1 321
Götalands skogsbygder	13 486	10 158	5 316	398	60 245	124 175	50 287	331	850	2 216	857	497	26
Mellersta Sveriges skogsb.	8 448	1 836	1 932	48	36 657	49 172	6 759	248	137	567	663	254	491
Nedre Norrland	1 041	182	362	33	30 737	13 877	9 865	—	43	18	93	212	3
Övre Norrland	14	12	—	—	26 684	1 238	4 406	—	12	38	45	—	—
<i>Hela riket</i>													
1964	188 391	81 517	41 573	1 788	469 893	509 771	176 988	7 205	4 414	45 583	16 825	17 745	2 375
1963	161 951	82 479	38 414	1 971	482 001	517 246	190 505	6 802	4 014	37 402	7 365	10 630	1 646
1962	208 273	105 600	72 312	2 984	368 814	513 653	198 666	9 231	4 740	46 208	4 838	11 973	1 580
1961	153 363	119 579	71 200	3 057	356 169	557 932	221 277	9 163	6 352	36 442	4 148	11 137	869
1960	242 065	94 462	99 346	4 029	320 922	547 561	226 664	10 936	9 332	23 596	3 567	6 668	1 148

¹ Gruppen »övriga oljeväxter» omfattar i huvudsak vitsenap.² = summa åker enligt 1956 års jordbruksräkning.

Olje- lin	Övriga olje- växter ¹	Grön- foder av säd, ärter och vicker	Övriga grön- foder- och ensi- lage- växter	Slätter- vall på åker	Vall till fröskörd	Betes- vall på åker	Potatis	Socke- r- betor	Foder- rot- frukter	Köks- väx- ter på åker	Frukt- träd och bär- bus- kar på åker	Andra växt- slag	Hel- träda	Obru- kad åker	Summa åker
2	739	564	419	28 399	512	7 529	2 017	—	54	74	75	115	11 211	2 777	121 617
—	818	784	538	26 152	570	7 995	1 062	—	11	36	45	34	11 920	903	136 331
6	937	827	1 127	33 843	1 985	11 303	1 269	—	60	79	42	35	11 163	1 113	155 855
15	2 823	1 226	1 188	45 440	3 175	7 305	2 503	176	250	57	104	121	14 387	1 385	224 196
—	40	948	802	50 639	270	7 224	3 700	—	372	62	330	94	989	1 491	113 210
—	5	694	321	34 282	92	9 201	3 073	3	440	—	123	10	794	1 740	79 499
—	536	856	1 545	49 127	612	14 607	4 731	2 814	561	1 664	90	196	4 715	2 699	158 387
50	1 001	329	543	22 253	544	8 408	1 177	3 233	826	653	39	498	4 388	874	82 454
—	70	382	238	12 617	37	6 264	6 255	888	311	209	141	159	398	692	47 765
45	2 761	2 738	1 636	50 247	1 291	24 107	14 723	10 029	1 963	1 441	1 981	1 114	2 398	1 009	213 147
130	12 413	4 465	2 406	43 828	3 349	21 669	7 189	26 562	2 916	6 119	606	2 445	3 799	1 303	316 696
25	123	2 129	1 371	39 320	589	13 494	4 570	739	1 120	329	91	554	1 653	783	132 893
—	32	588	211	27 431	300	8 804	1 947	—	58	188	34	97	3 543	1 704	74 669
—	44	1 336	459	75 040	1 154	16 923	3 527	7	157	121	34	23	4 692	4 290	184 246
—	44	753	188	44 358	1 050	11 240	1 550	3	38	74	28	14	4 321	3 750	119 276
—	—	583	271	30 682	104	5 683	1 977	4	119	47	6	9	371	540	64 970
6	642	2 217	1 029	76 386	1 758	22 731	4 324	1	136	118	63	121	14 371	2 484	298 733
—	—	709	535	59 860	2 417	17 113	2 895	—	21	63	52	61	7 226	6 447	151 821
9	33	632	330	29 742	2 933	9 332	1 885	—	54	207	1	164	6 976	1 999	128 995
3	49	498	635	29 668	1 486	8 939	758	—	11	10	35	136	10 012	931	152 058
—	—	704	442	27 752	191	6 705	1 476	—	61	30	8	88	3 005	1 310	75 565
—	18	476	176	43 627	436	6 908	2 381	—	22	70	16	89	1 854	1 909	91 187
—	8	1 209	613	50 650	402	5 728	2 585	—	26	119	5	73	772	3 923	82 684
—	1	1 043	723	40 373	56	4 237	1 917	—	19	4	2	50	248	1 751	60 101
—	—	1 298	1 182	79 786	383	6 907	2 965	—	28	10	7	39	695	3 669	119 259
—	—	325	532	47 973	381	4 584	2 270	—	23	5	2	32	1 334	5 524	71 783
190	12 339	5 292	2 462	50 471	4 147	25 450	8 813	29 250	2 399	7 278	1 100	3 427	5 063	1 570	376 744
60	4 001	3 005	3 637	83 198	1 392	35 140	20 036	13 841	3 703	2 723	1 512	1 245	9 003	3 036	348 161
21	3 341	2 918	1 791	108 599	4 684	28 940	5 247	174	270	184	172	193	27 620	4 775	480 329
20	2 577	2 981	3 117	152 017	8 529	48 861	6 862	—	172	444	206	429	54 083	9 250	717 125
—	723	6 167	3 653	263 652	2 412	65 972	22 668	1 184	2 709	748	842	512	12 130	9 526	661 740
—	100	2 116	1 132	100 450	2 125	25 876	5 134	3	102	127	59	299	10 009	7 891	262 635
—	12	2 437	1 498	127 877	847	15 557	6 808	—	93	148	26	123	2 479	7 186	221 557
—	—	2 061	1 711	138 171	787	12 221	5 631	—	52	16	9	120	2 156	9 476	204 860
291	23 093	26 977	19 001	1 024 435	24 923	258 017	81 199	44 452	9 500	11 668	3 926	6 348	122 543	52 710	3 273 151
395	21 662	27 969	16 370	1 055 466	29 223	250 743	93 717	40 578	12 115	12 237	3 719	7 055	131 705	47 751	3 293 131
750	18 142	..	..	..	34 638	..	92 484	46 402	16 803	12 116	..	..	..	..	23 487 998
1 308	14 987	..	..	..	41 566	..	99 211	49 254	21 435	12 323	..	..	..	..	23 487 998
2 227	2 941	..	..	..	36 837	..	113 787	50 133	23 916	12 591	..	..	..	..	23 487 998

Tab. 48. Åkerjordens användning, i hektar, år 1964, inom olika storleksgrupper. Hela riket

Gröda	Storleksgrupp, hektar åker								Summa
	0,26-2,0	2,1-5,0	5,1-10,0	10,1-20,0	20,1-30,0	30,1-50,0	50,1-100,0	Över 100,0	
Höstvete	233	1 151	5 882	23 148	26 584	39 879	41 905	49 842	188 624
Vårvete	101	1 435	5 643	10 526	11 612	15 785	17 388	19 128	81 618
Höstråg	93	653	2 755	7 307	6 964	8 091	8 170	7 633	41 666
Vårråg	21	129	265	481	259	237	247	170	1 809
Summa brödsäd	448	3 368	14 545	41 462	45 419	63 992	67 710	76 773	313 717
Korn	1 133	9 865	45 326	93 748	78 201	92 351	79 581	70 821	471 026
Havre	1 065	21 941	68 167	115 755	84 474	85 992	71 493	61 949	510 836
Blandsäd	561	9 282	33 674	56 151	33 997	25 460	13 370	5 054	177 549
Summa fodersäd	2 759	41 088	147 167	265 654	196 672	203 803	164 444	137 824	1 159 411
Kokärter	12	8	183	662	936	1 778	1 971	1 667	7 217
Foderärter och vicker	27	205	600	952	624	669	581	783	4 441
Summa halvväxter	39	213	783	1 614	1 560	2 447	2 552	2 450	11 658
Hösträps	—	120	276	3 058	5 677	10 020	12 009	14 423	45 583
Vårträps	—	77	46	611	1 135	2 895	5 006	7 055	16 825
Höstrybs	45	113	303	1 465	1 978	4 023	4 601	5 262	17 790
Vårtrybs	—	2	54	221	353	564	470	711	2 375
Oljelin	—	—	7	29	34	98	52	71	291
Övriga oljeväxter ¹	64	47	327	1 668	3 044	4 910	5 793	7 304	23 157
Summa oljeväxter	109	359	1 013	7 052	12 221	22 510	27 931	34 826	106 021
Grönfoder av säd, ärter och vicker	470	3 854	6 023	7 582	3 928	2 710	1 399	1 481	27 447
Övriga grönfoder- och ensilageväxter	49	860	2 141	3 678	3 122	3 184	2 917	3 099	19 050
Summa grönfoder- och ensilageväxter	519	4 714	8 164	11 260	7 050	5 894	4 316	4 580	46 497
Slåttervall på åker	15 028	127 232	253 921	272 106	140 221	110 855	67 704	52 396	1 039 463
Vall till fröskörd	100	558	1 226	3 699	3 230	4 837	5 504	5 869	25 023
Betesvall på åker	2 208	17 260	39 310	60 961	39 964	38 641	28 521	33 360	260 225
Summa vall	17 336	145 050	294 457	336 766	183 415	154 333	101 729	91 625	1 324 711
Potatis	1 817	9 551	17 322	20 309	11 277	10 069	7 299	5 372	83 016
Sockerbeter	346	864	2 824	9 976	8 937	10 069	6 579	5 203	44 798
Foderrotfrukter	76	870	2 423	3 408	1 555	727	375	142	9 576
Summa potatis och rotfrukter	2 239	11 285	22 569	33 693	21 769	20 865	14 253	10 717	137 390
Köksväxter på åker	299	536	929	1 430	1 632	2 120	2 230	2 791	11 967
Fruktträd o. bärbuskar på åker	113	506	606	1 195	669	375	251	324	4 039
Andra växtslag	160	393	654	851	634	1 327	1 044	1 445	6 508
Summa övriga växtslag	572	1 435	2 189	3 476	2 935	3 822	3 525	4 560	22 514
Helträda	623	2 636	9 244	18 649	18 095	23 459	25 083	25 377	123 166
Obrukad åkerjord	6 202	14 066	14 891	9 508	4 415	4 000	3 070	2 760	58 912
Summa åker	30 846	224 214	515 022	729 134	493 551	505 125	414 613	391 492	3 303 997

¹ Gruppen »övriga oljeväxter» omfattar i huvudsak vitsenap.

Tab. 49. Arealer för olika växtslag i procent av hela åkerarealen¹ under tiden 1913—1964

Grödgrupp	1913/ 15	1916/ 20	1921/ 25	1926/ 30	1931/ 35	1936/ 40	1941/ 45	1946/ 50	1951/ 55	1956/ 60	1961	1962	1963	1964
Brödsäd	15,0	14,5	13,8	14,4	14,4	14,2	13,8	12,8	14,1	13,1	10,5	12,1	9,1	10,1
Fodersäd	33,9	33,4	33,4	31,3	29,2	29,1	27,1	25,4	27,9	32,3	34,8	33,9	37,9	37,1
Baljväxter	0,9	1,1	1,3	0,9	0,8	0,6	1,0	0,7	0,6	0,6	0,5	0,4	0,3	0,4
All säd	49,8	49,0	48,5	46,6	44,4	43,9	41,9	38,9	42,6	46,0	45,8	46,4	47,3	47,6
Potatis och rotfrukter	7,7	8,0	8,3	7,7	7,4	7,2	7,4	7,1	6,2	5,9	5,4	4,9	4,7	4,4
Foderväxter	42,4	42,7	42,8	45,4	47,9	48,6	49,4	50,8	47,0	45,3	45,8	45,1	44,7	43,9
Oljväxter	—	—	—	—	—	—	—	2,6	3,6	2,0	2,1	2,6	2,5	3,4
Övriga växtslag	0,1	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	1,3	0,6	0,6	0,8	0,9	1,0	0,8	0,7
Summa åker ¹	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹ Exkl. helträda och obrukad åker.

var den sammantagna arealen 1964 i stort sett oförändrad jämfört med närmast föregående år.

Potatisarealens fördelning 1964

Efter framställning från statens jordbruksnämnd utförde statistiska centralbyrån under 1964 en specialundersökning rörande potatisarealens fördelning i olika avseenden. Undersökningen baserades på de till jordbruksinventeringen i juni lämnade uppgifterna för brukningsenheter med mer än 2 hektar åker.

Syftet med undersökningen var i första hand att studera potatisarealernas fördelning med hänsyn till odlingens omfattning på de enskilda brukningsenheterna. Re-

sultat framräknades för sex olika storleksklasser och materialet grupperades dessutom på län och produktionsområden samt på storleksgrupper efter den totala åkerarealen. För varje redovisningsgrupp skattades dels antalet brukningsenheter, dels den totala potatisarealen i hektar.

För samtliga grödor skulle enligt anvisningarna i inventeringsblanketten arealerna anges i hektar med en decimal. Med tillämpande av vanliga avrundningsregler innebär detta att odlingar om högst 0,05 hektar potatis ej kom med i redovisningen; arealer mellan 0,05 och 0,15 hektar redovisades som 0,1 hektar etc. Vid valet av klassgränser i undersökningen beaktades att avrundningar uppåt torde vara vanligare än avrundningar nedåt.

År	Höstvete, hektar	Höstråg, hektar	Höstraps, hektar	Hösttrybs, hektar
1964	232 070	63 440	59 790	21 540
1963	194 350	43 160	56 600	24 830
1962	168 650	48 190	49 130	17 660
1961	219 170	75 120	56 770	22 330
1960	163 910	75 980	37 330	12 050

Tab. 50. Antalet brukningsenheter med fördelning efter dels totala åkerarealen, dels potatisarealen. Hela riket

Total åkerareal i hektar per brukningsenhet	Potatisareal i hektar per brukningsenhet						Summa
	Utan potatisodling	0,1-0,5	0,6-1,0	1,1-2,0	2,1-5,0	Över 5,0	
2,1— 5,0	21 830	35 760	620	150	100	—	58 460
5,1— 10,0	18 880	44 330	2 840	960	280	10	67 300
10,1— 20,0	15 660	26 390	3 170	2 050	1 450	150	48 870
20,1— 30,0	8 370	7 900	1 090	910	1 120	300	19 690
30,1— 50,0	6 960	3 660	490	510	740	540	12 900
50,1—100,0	3 800	1 040	190	200	300	470	6 000
Över 100,0	1 420	210	110	50	120	280	2 190
Summa	76 920	119 290	8 510	4 830	4 110	1 750	215 410

Resultaten från specialbearbetningen har för hela riket sammanställts i *tab. 50* och *tab. 51*. Enligt *tab. 50* saknade under 1964 cirka 36 % av brukningsenheterna odling av potatis, medan drygt 55 % av gårdarna hade odlingar om 0,1—0,5 hektar.

Köksväxtarealens fördelning 1964

På begäran av statens jordbruksnämnd intogs i juniinventeringen 1964 en specificerad redovisning av köksväxtarealen på olika slag av köksväxter. Granskningen

och bearbetningen av detta speciella avsnitt utfördes separat.

Resultatredovisningen — se *tab. 52* — har i fråga om populationsavgränsningen anpassats till den i *tab. 47* redovisade totala köksväxtarealen. Detta innebär att storleksgruppen 0,26—2 hektar åker endast ingår i resultaten för hela riket, medan länsuppgifterna avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker.

Totalarealen köksväxter på åker i hela riket uppskattades i specialundersökningen till 11 843 hektar, vilket är något mindre än arealen enligt *tab. 48*. Diffe-

Tab. 51. Totala potatisarealen, i hektar, fördelad efter brukningsenheternas totala åkerareal resp. potatisareal. Hela riket

Total åkerareal i hektar per brukningsenhet	Potatisareal i hektar per brukningsenhet					Summa
	0,1-0,5	0,6-1,0	1,1-2,0	2,1-5,0	Över 5,0	
2,1— 5,0	8 530	510	260	260	—	9 560
5,1— 10,0	12 400	2 490	1 560	800	70	17 320
10,1— 20,0	8 200	2 870	3 400	4 620	1 210	20 300
20,1— 30,0	2 610	1 040	1 490	3 930	2 210	11 280
30,1— 50,0	1 240	470	890	2 600	4 870	10 070
50,1—100,0	390	190	350	1 160	5 210	7 300
Över 100,0	90	110	100	440	4 630	5 370
Summa	33 460	7 680	8 050	13 810	18 200	81 200

Tab. 52. Köksväxtarealens fördelning på olika växtslag, i hektar, år 1964, inom län och hela riket

Område	Vitkål	Blomkål	Morötter	Rödbetor	Gul och röd lök	Andra örter än kokärter och foderörter	Bruna bönor	Curkor	Spenat	Övriga köksväxter	Summa köksväxter på åker
Kalmar län.....	5	—	46	61	158	110	960	190	29	21	1 580
Gotlands ».....	—	—	101	21	2	394	11	59	..	41	629
Kristianstads ».....	75	32	316	242	12	113	11	202	171	192	1 366
Malmöhus ».....	419	305	530	134	48	3 757	22	49	236	734	6 234
Övriga Götaland.....	68	51	124	42	10	351	—	229	4	197	1 076
Svealand.....	32	51	227	43	4	14	—	10	2	87	470
Norrland.....	26	38	25	44	1	20	—	—	—	35	189
Hela riket ¹	655	496	1 417	610	249	4 759	1 014	779	443	1 421	11 843

¹ Inkl. brukningsenheter med 0,26—2 hektar åker.

rensen beror huvudsakligast på korrigeringar i primärmaterialet i samband med den detaljerade granskningen av specialavsnittet.

Enligt specialundersökningen utgjordes större delen av köksväxtarealen av »andra örter än kokärter och foderörter», dvs. främst konservärter och sockerärter. Mer än 63 % av dessa odlingar föll på gårdar med mer än 50 hektar åker inom slättbygden i Malmöhus län. Även i Gotlands län utgjorde konservärterna en dominerande del av köksväxterna. Närmast i storlek bland de enskilda växtslagen kom morötter och bruna bönor, varav de förra till drygt 60 % odlades i Skåne och de senare till mer än 95 % på Öland.

Övrig publicering

Detaljerade uppgifter avseende åkerjordens användning 1964 finns införda i Statistiska meddelanden nr J 1964: 35. Oktoberundersökningens resultat rörande höstsådda arealer och skördade vallfröarealer samt data från den särskilda bearbetningen av potatisarealernas fördelning återfinns i meddelandena nr 37 resp. 32 i samma årgång av serien. Utöver den nämnda redovisningen i Statistiska meddelanden har i Jordbruksekonomiska Meddelanden, häftena nr 1964: 9 och 1965: 2, publicerats resultat i sammandrag från 1964 års juni- resp. oktoberundersökning.

2. Årsväxtrapporteringen

Inledning

Rapporter om årsväxten och skörden har i någon form årligen insamlats sedan 1799 och denna rapportserie utgör därmed den äldsta alltjämt existerande grenen av den svenska jordbruksstatistiken. Rapporteringen har dock under årens lopp haft växlande innehåll och omfattning.

Undersökningarnas genomförande¹

Författning

Uppgiftsinsamlingen under 1964 ägde rum med stöd av Kungl. Maj:ts kungörelser den 13 april 1956 (nr 116) och 21 februari 1964 (nr 22).

Tidpunkter

Årsväxtrapporter avgavs vid tre tillfällen under året, nämligen den 15 maj, 15 juli och 15 oktober. Tidigare omfattade rapporteringen även en rapport i januari, i vilken definitiva uppgifter lämnades om föregående års skörd. Från och med 1963 har denna rapport kunnat utgå eftersom motsvarande data — med vissa undantag — numera erhålls genom de objektiva skördeuppskattningarna (se sid. 80).

Innehåll

Rapporteringarnas innehåll vid de olika rapporttillfällena under 1964 framgår av följande sammanställning.

15 maj

Omdöme om övervintringen
Omfattning av ev. utvintring
Orsaker till ev. utvintring
Tidpunkt för vårsådden
Orsaker till ev. senare vårsådd än normalt
Utsikter för vårsådda grödor

15 juli

Omdöme om skördeutsikterna
Växtligheten under tiden 16 maj—15 juli 1964
Tidpunkt för höbärgningen
Höets kvalitet

15 oktober

Omdöme om skördeutfallet
Växtligheten under tiden 16 juli—15 oktober 1964
Tidpunkt för bärgning av skörden
Skördens kvalitet
Tidpunkt för höstsådden
Orsaker till ev. senare höstsådd än normalt

Omdömena den 15 maj om övervintringen uttrycktes med siffervärden enligt följande skala: 4 = mycket god övervintring, 3 = god (normal) övervintring, 2 = övervintring sämre än normal, 1 = fullständig eller nästan fullständig utvintring. Uppgifterna vid samma tillfälle om utvintringens omfattning avsåg storleken av den på grund av utvintring upplöjda (uppharvade) arealen. Värdena angavs här i procent av besädd areal. Uppgifterna

¹ En utförligare beskrivning av undersökningsmetoderna etc. återfinns i Statistisk tidskrift, häfte nr 1964:3.

i juli och oktober om skördeutsikterna resp. skördeutfallet lämnades enligt följande sifferskala: 5 = mycket god skörd, 4 = god skörd, 3 = medelmåttig skörd (medelskörd), 2 = betydligt under medelmåttig skörd, 1 = nära missväxt, 0 = fullständig missväxt.

Rapporteringens övriga uppgifter — se ovan — inhämtades liksom närmast föregående år med utnyttjande av fasta svarsalternativ.

Som exempel på de under 1964 använda uppgiftsformulären har i *bil. 6* medtagits ett avtryck av oktoberrapportens formulär.

Insamling av primäruppgifter

Enligt gällande bestämmelser skall rapporterna avges av hushållningssällskapens underavdelningar. Dessa utgörs av sockengillen, vilka i regel omfattar minst en socken. Inom gillet utses i allmänhet ett ombud, som för varje socken resp. församling inom gillet område lämnar uppgifterna om årsväxten.

Distributionen av blanketter skedde liksom tidigare genom hushållningssällskapen, som även handhade insamlingen av rapporterna. Efter granskning av materialet översände sällskapen rapporterna till statistiska centralbyrån.

Komplettering och granskning

På centralbyrån verkställdes först erforderlig komplettering av uppgiftsmaterialet, varefter en ytterligare granskning av primäruppgifterna utfördes. Denna granskning, vilken främst avsåg s. k. logiska kontroller, skedde så gott som helt med elektronisk datamaskin.

Resultatberäkning

Även bearbetningen gjordes med datamaskin. Härvid erhöles vägda medeltal för dels omdömena om övervintring, skördeutsikter och skördeutfall, dels andelen upplöjd (utvintrad) areal. Övriga resultatberäkningar avsåg ovägda tal.

Resultatens tillförlitlighet

Trots att årsväxtrapporterna underkastats granskning av hushållningssällskapen kvarstår vissa brister, när statistiska centralbyrån övertar materialet. Dessa brister undanröjs delvis genom den logiska kontrollen. På grund av den korta tid som står till förfogande, måste man likväl räkna med att en del brister kvarstår i materialet efter granskningen.

I allmänhet har vissa svårigheter förelegat att erhålla uppgifter från samtliga uppgiftsskyldiga. Sålunda har vid rapporteringarna i maj, juli och oktober 1964 uppgifter ej inkommit för 11,5, 8,2 resp. 9,0 % av församlingarna.

Resultat

Majrapporten

Uppgiftslämnandet i mitten av maj omfattade bl. a. allmänna omdömen om övervintringen 1963/64 samt uppgifter om storleken av den på grund av utvintring upplöjda arealen. Ifrågavarande resultat lämnas i *tab. 53* och *tab. 54*. Av *tab. 53* framgår att övervintringen för höstsåden i genomsnitt för riket var något bättre än normalt men för oljeväxterna ogynnsammare än vanligt. Upplöjningen av den höstsådda arealen — se *tab. 54* — var i fråga om höstvetete och höstråg helt obe-

Tab. 53. Årsväxtrapporten i maj 1964: Medeltal för län, huvudområden och hela riket av sifferomdömen för övervintringen

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Första års slättervall
<i>Län</i>					
Stockholms stad o. län.....	3,1	3,1	2,1	2,4	2,7
Uppsala »	3,2	3,2	2,0	2,4	3,0
Södermanlands »	3,3	3,2	2,0	2,3	3,0
Östergötlands »	3,4	3,4	3,0	2,9	3,0
Jönköpings »	3,2	3,0	2,6	2,6	2,9
Kronobergs »	3,0	3,1	2,6	3,0	2,7
Kalmar »	3,3	3,2	2,7	2,9	3,0
Gotlands »	3,4	3,4	2,8	2,8	2,9
Blekinge »	3,0	3,0	2,5	2,0	2,8
Kristianstads »	3,1	3,0	2,6	2,6	3,0
Malmöhus »	3,2	3,1	2,3	2,1	3,0
Hallands »	3,0	3,0	2,7	2,7	2,8
Göteborgs o. Bohus »	2,9	2,8	—	—	2,8
Älvsborgs läns norra del	3,1	2,9	2,2	2,4	3,0
» » södra »	2,8	2,9	2,3	3,0	2,9
Skaraborgs län.....	3,1	3,0	2,5	2,4	3,0
Värmlands »	3,1	3,0	—	2,3	3,0
Örebro »	3,3	3,4	2,4	2,4	3,1
Västmanlands »	3,3	3,3	1,9	2,4	3,1
Kopparbergs »	2,7	2,7	—	1,3	2,7
Gävleborgs »	2,7	2,8	2,0	1,6	2,9
Västernorrlands »	..	—	—	—	2,9
Jämtlands »	—	—	—	—	2,8
Västerbottens »	—	—	—	—	2,9
Norrbottnens »	—	—	—	—	2,9
<i>Huvudområden</i>					
Svealand	3,2	3,2	2,0	2,4	2,9
Götaland.....	3,3	3,2	2,5	2,5	2,9
Norrland	2,7	2,8	2,0	1,6	2,9
<i>Hela riket</i>					
Maj 1964.....	3,2	3,2	2,5	2,4	2,9
» 1963.....	3,0	2,6	2,2	2,0	3,0
» 1962.....	2,7	3,0	2,4	1,9	..
» 1961.....	3,2	3,1	3,1	3,0	..
» 1960.....	2,5	2,7	1,8	1,6	..

Tab. 54. Årsväxtrapporten i maj 1964: Procentuell andel upplöjd areal inom huvudområden och hela riket

Gröda	Svealand	Götaland	Norrland	Hela riket
Höstvete	1	1	1	1
Höstråg.....	1	0	0	1
Höstraps.....	28	13	..	14
Höstrybs.....	19	13	..	15
Första års slättervall	1	1	1	1

Tab. 55. Årsväxtrapporten i juli 1964: Medeltal för län, huvudområden och hela riket av sifferomdömen för skördeutskikten

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Vår- råg	Korn	Havre	Bland- säd	Kök- ärter	Foder- ärter och vicker	Höst- råps	Vår- råps	Höst- rybs	Vår- rybs	Olje- lin	Vit- senap	Pota- tis	Soc- ker- betor	Foder- rot- fruk- ter	Hö från vall	Bete
Län																				
Stockholms stad o. län	3,5	3,2	3,3	2,0	3,4	3,3	3,2	3,1	3,0	2,4	2,7	2,6	2,6	3,0	3,0	3,0	—	3,2	2,9	2,8
Uppsala »	3,6	3,3	3,5	2,3	3,4	3,4	3,4	3,2	3,3	2,4	3,0	2,6	3,0	—	3,0	3,1	—	3,1	3,0	3,0
Södermanlands »	3,6	3,1	3,2	—	3,3	3,2	3,3	3,1	3,1	2,4	2,8	2,5	2,8	2,8	2,9	3,1	—	2,5	3,4	3,0
Östergötlands »	3,7	3,1	3,3	2,4	3,3	3,3	3,2	3,2	3,2	2,8	3,1	2,6	3,0	..	3,0	3,0	—	3,0	3,3	2,8
Jönköpings »	3,2	3,0	3,1	2,9	3,1	3,0	3,0	2,8	3,0	2,9	2,8	2,7	2,9	—	..	3,1	—	2,9	2,8	2,8
Kronobergs »	3,0	2,8	3,1	2,4	3,1	3,0	3,1	—	3,0	2,4	3,2	2,6	—	—	—	3,1	—	2,8	2,8	2,7
Kalmar »	2,8	2,5	2,7	2,1	2,4	2,5	2,4	2,7	2,5	2,7	2,4	2,6	—	3,0	2,4	2,6	2,7	2,6	2,5	1,9
Gotlands »	2,5	2,2	2,9	2,5	2,3	2,4	2,3	2,2	2,2	2,6	1,9	2,5	2,1	2,1	2,3	2,5	2,6	2,5	3,1	1,6
Blekinge »	3,0	2,9	3,0	2,6	3,1	2,6	2,8	—	2,9	2,9	2,7	..	—	—	2,9	3,1	3,0	2,9	2,9	2,6
Kristianstads »	3,4	3,1	3,1	2,8	3,3	3,3	3,3	2,9	3,0	3,0	2,8	2,8	2,7	2,9	2,9	3,1	3,2	3,1	3,2	2,9
Malmöhus »	3,6	3,5	3,2	3,2	3,6	3,5	3,5	3,2	3,2	2,9	3,0	2,7	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,3	3,4	3,2
Hallands »	3,1	3,2	3,0	3,0	3,4	3,4	3,2	3,0	3,1	2,9	3,1	3,0	..	—	3,8	3,2	3,1	3,0	3,3	3,2
Göteborgs o. Bohus »	3,0	2,7	2,8	—	2,6	2,6	2,8	2,5	2,8	2,8	2,5	—	2,7	—	—	2,8	—	2,6	3,1	3,2
Älvsborgs läns n:a del	3,3	2,6	3,0	3,0	3,1	2,9	2,9	3,0	3,0	2,8	3,0	2,9	2,7	—	3,0	2,9	—	3,0	2,9	3,1
» » s:a »	3,1	3,1	3,1	2,8	3,3	3,2	3,2	—	3,2	2,9	3,3	—	—	—	—	3,1	—	3,1	3,2	3,4
Skaraborgs län	3,5	3,1	3,2	3,0	3,4	3,2	3,3	3,0	3,1	2,8	2,9	2,8	2,9	—	3,0	3,1	—	3,0	3,4	3,3
Värmlands »	2,9	2,9	3,0	—	2,8	3,0	2,9	3,0	3,1	3,0	2,9	—	2,9	—	..	2,9	—	3,0	2,6	3,0
Örebro »	3,4	3,3	3,2	..	3,3	3,4	3,2	3,1	3,1	2,8	3,3	2,8	3,1	—	3,5	3,2	—	3,3	3,1	3,1
Västmanlands »	3,5	3,5	3,3	—	3,6	3,6	3,3	3,3	3,2	2,2	3,3	2,6	3,2	3,5	3,5	3,2	—	—	3,0	3,3
Kopparbergs »	2,6	2,6	2,8	—	3,0	2,9	3,0	—	—	—	2,8	2,5	3,0	—	—	2,9	—	2,9	2,3	2,5
Gävleborgs »	2,6	2,9	2,9	2,7	3,0	2,9	3,0	3,0	3,0	1,5	..	1,9	2,4	—	—	3,1	—	3,0	2,5	2,7
Västernorrlands »	..	2,0	—	—	3,0	2,8	2,9	—	2,7	3,0	2,9	..	—	—	—	2,9	—	2,9	2,8	2,9
Jämtlands »	—	—	—	—	2,9	2,9	2,8	—	2,8	—	2,9	—	—	—	—	2,9	—	3,0	3,1	3,0
Västerbottens »	—	—	—	—	2,5	2,5	2,5	—	—	—	2,7	—	—	—	—	2,8	—	2,9	2,6	2,8
Norrbottens »	—	—	—	—	2,7	2,5	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	2,8	—	3,2	3,2	3,2
Huvudområden																				
Svealand	3,5	3,3	3,2	2,1	3,3	3,3	3,3	3,1	3,1	2,4	3,2	2,7	3,0	3,0	3,0	3,0	—	2,9	2,9	3,0
Götaland	3,4	3,2	3,1	2,7	3,3	3,1	3,2	2,9	3,0	2,9	2,8	2,7	2,5	2,9	3,1	3,1	3,3	3,0	3,1	2,9
Norrland	2,6	2,9	2,9	2,7	2,8	2,9	2,8	3,0	2,8	2,4	2,8	1,9	2,4	—	—	2,9	—	2,9	2,8	2,9
Hela riket																				
Juli 1964.....	3,5	3,2	3,1	2,6	3,2	3,2	3,2	3,0	3,0	2,8	3,1	2,7	2,8	2,9	3,1	3,1	3,3	3,0	3,0	2,9
» 1963.....	3,0	2,8	2,6	2,8	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9	2,3	2,9	2,4	2,6	2,7	2,5	3,2	2,7	2,8	2,9	3,1
» 1962.....	3,1	3,1	3,1	2,8	3,1	2,9	3,1	3,1	3,0	3,1	2,9	2,5	2,8	2,9	..	2,9	2,8	2,8	3,3	..
» 1961.....	3,5	3,2	3,3	3,0	3,3	3,2	3,3	3,0	3,2	3,3	2,9	3,0	2,8	3,0	..	3,1	3,3	3,2	3,5	..
» 1960.....	2,8	3,1	3,0	2,9	3,3	3,3	3,3	3,2	3,1	2,1	2,7	2,1	2,7	2,8	..	3,1	3,4	3,2	3,1	..

Tab. 56. Årsväxtrapporten i oktober 1964: Medeltal för län, huvudområden och hela riket av sifferomdömen för skördeutfallet

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Vår- råg	Korn	Harv	Bland- säd	Kök- arter	Foder- arter och vicker	Höst- råps	Vår- råps	Höst- rybs	Vår- rybs	Olje- lin	Vit- senap	Pota- tis	Soc- ker- betor	Foder- rot- fruk- ter	Hö från vall	Bete- på slatter- vall	Övrigt bete
<i>Län</i>																					
Stockholms stad o. län	3,8	3,2	3,5	2,5	3,5	3,4	3,3	3,2	3,0	2,7	2,8	2,9	2,9	3,0	2,9	3,1	—	2,9	2,9	2,4	2,5
Uppsala »	4,1	3,4	3,8	2,5	3,7	3,7	3,6	3,2	3,3	2,7	3,1	2,9	3,1	—	2,9	3,1	—	2,9	3,1	2,7	2,8
Södermanlands »	4,0	3,3	3,4	—	3,7	3,6	3,5	3,2	3,2	2,6	3,0	2,6	2,4	3,1	2,9	3,2	—	2,8	3,4	2,6	2,7
Östergötlands »	4,1	3,6	3,5	2,8	3,7	3,6	3,5	3,6	3,5	3,0	2,7	3,0	2,5	3,0	3,1	3,3	—	3,1	3,2	2,6	2,6
Jönköpings »	3,3	3,0	3,1	2,9	3,3	3,2	3,3	2,0	3,1	3,1	2,9	3,2	2,5	—	3,0	3,3	—	3,0	3,0	2,7	2,7
Kronobergs »	3,2	2,8	3,1	2,7	3,4	3,0	3,1	—	3,0	2,8	3,1	3,0	—	—	—	3,2	—	2,9	3,0	2,5	2,6
Kalmar »	3,0	2,4	2,8	2,1	2,4	2,4	2,4	2,7	2,6	2,6	2,1	2,5	—	2,5	2,2	2,4	2,2	2,3	2,4	1,4	1,7
Gotlands »	2,9	2,3	3,1	2,9	2,6	2,5	2,5	2,3	2,2	2,4	1,9	2,4	2,0	2,3	2,3	2,7	2,5	2,4	3,0	1,5	1,7
Blekinge »	3,4	3,1	3,1	2,2	3,1	2,6	2,8	—	2,7	3,0	2,8	2,0	—	—	2,6	2,6	2,6	2,7	2,9	1,6	1,8
Kristianstads »	3,9	3,5	3,4	2,8	3,5	3,4	3,5	3,1	3,1	3,4	3,2	3,4	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,1	3,2	2,6	2,7
Malmöhus »	4,2	3,8	3,5	2,8	3,9	3,8	3,6	3,1	3,2	3,4	3,3	3,3	3,1	3,1	3,2	3,3	3,5	3,2	3,3	2,8	2,8
Hallands »	3,5	3,2	3,1	3,0	3,4	3,6	3,4	3,0	3,2	2,9	2,9	3,0	3,0	—	3,0	3,4	3,3	3,1	3,3	3,2	3,1
Göteborgs o. Bohus »	3,2	2,8	3,0	—	3,0	2,9	3,1	2,5	2,7	2,7	2,6	—	2,8	—	—	3,0	—	2,9	3,1	2,9	3,0
Älvsborgs läns n:a del	3,5	2,8	3,2	3,0	3,3	3,3	3,2	3,0	3,2	3,0	2,9	2,7	3,0	—	3,0	3,2	—	3,0	3,0	2,9	3,0
» » s:a	3,3	3,1	3,2	2,7	3,5	3,4	3,3	—	3,1	2,8	3,0	—	—	—	—	3,3	—	3,1	3,3	3,1	3,2
Skaraborgs län	3,7	3,2	3,3	3,0	3,6	3,7	3,6	2,9	3,1	3,1	2,9	3,0	3,0	—	3,0	3,4	—	3,1	3,4	3,0	3,1
Värmlands »	3,1	3,0	3,1	—	3,2	3,0	2,9	3,0	3,1	3,0	2,6	—	2,9	—	1,5	3,0	—	4,0	2,8	3,0	3,0
Örebro »	3,8	3,4	3,3	3,0	3,7	3,7	3,4	3,2	3,2	3,2	3,4	2,9	3,2	—	2,5	3,5	—	3,2	3,2	3,0	3,1
Västmanlands »	3,9	3,4	3,8	—	3,8	3,7	3,5	3,2	3,3	2,4	3,4	2,9	3,1	3,5	3,1	3,4	—	—	3,1	3,0	3,1
Kopparbergs »	2,6	2,4	2,7	—	3,2	2,9	3,0	—	—	—	2,5	2,8	3,5	—	—	2,9	—	3,0	2,6	2,6	2,7
Gävleborgs »	2,6	2,6	2,9	3,0	3,2	2,6	3,0	3,0	2,5	1,0	1,0	2,1	2,2	—	—	3,1	—	3,0	2,6	2,6	2,6
Västernorrlands »	2,0	1,5	—	—	2,7	2,4	2,6	—	2,5	2,2	2,6	3,0	—	—	—	2,3	—	2,8	2,9	2,7	2,7
Jämtlands »	—	—	—	—	1,6	1,4	1,5	—	1,3	—	3,0	—	—	—	—	2,1	—	2,4	3,1	2,6	2,7
Västerbottens »	—	—	—	—	1,1	1,1	1,0	—	—	—	2,0	—	—	—	—	1,4	—	2,2	2,7	2,4	2,3
Norrbottens »	—	—	—	—	1,2	1,0	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	1,5	—	2,8	3,1	3,0	2,9
<i>Huvudområden</i>																					
Svealand	3,8	3,3	3,4	2,9	3,6	3,5	3,4	3,2	3,2	2,7	3,3	2,8	3,0	3,2	2,9	3,1	—	2,9	3,0	2,8	2,8
Götaland	3,8	3,4	3,3	2,6	3,5	3,4	3,3	3,1	3,1	3,3	2,8	3,0	2,6	2,9	3,1	3,1	3,2	3,0	3,1	2,6	2,7
Norrland	2,6	2,6	2,9	3,0	1,8	2,3	2,1	3,0	1,8	1,3	2,2	2,2	2,2	—	—	2,1	—	2,5	2,8	2,6	2,6
<i>Hela riket</i>																					
Oktober 1964	3,8	3,4	3,3	2,6	3,3	3,4	3,3	3,2	3,1	3,2	3,1	2,9	2,8	2,9	3,0	2,9	3,2	3,0	3,0	2,6	2,7
» 1963	2,8	2,6	2,4	2,6	2,9	2,9	2,9	2,7	2,5	2,5	3,0	2,4	2,7	2,7	2,4	3,4	3,2	3,2	3,1	3,3	3,2
» 1962	3,1	2,7	2,9	2,6	3,0	2,6	2,9	2,0	2,3	3,1	2,5	2,8	2,3	2,8	..	2,7	2,6	2,5	3,2	..	..
» 1961	3,5	3,1	3,1	3,0	3,3	3,3	3,2	2,6	2,9	3,2	2,9	2,8	2,8	2,7	..	2,8	3,1	3,2	3,5	..	..
» 1960	2,5	3,0	2,8	2,8	3,2	3,0	3,1	1,7	2,6	2,5	2,3	2,1	2,1	2,4	..	2,9	3,7	3,4	3,2	..	..

Tab. 57. Årsväxtrapporten i oktober 1964: Skördens kvalitet inom huvudområden och hela riket

Område; gröda (grödgrupp)	Antal församlingar efter uppgift om skördens kvalitet					
	Bättre kvalitet än normalt	Normal kvalitet	Sämr kvalitet än normalt	Uppgift saknas	Blankett ej in- kommen	Summa
Svealand						
Höstsäd	175	252	25	46	79	577
Vårsäd	94	308	78	18	79	577
Oljeväxter	32	246	40	180	79	577
Potatis	55	382	30	31	79	577
Hö	53	408	22	15	79	577
Götaland						
Höstsäd	661	735	9	146	122	1 673
Vårsäd	595	864	61	31	122	1 673
Oljeväxter	240	709	30	572	122	1 673
Potatis	348	1 076	37	90	122	1 673
Hö	300	1 178	28	45	122	1 673
Norrland						
Höstsäd	—	20	16	183	22	241
Vårsäd	1	48	158	12	22	241
Oljeväxter	—	10	3	206	22	241
Potatis	9	135	71	4	22	241
Hö	17	188	8	6	22	241
Hela riket						
Höstsäd	836	1 007	50	375	223	2 491
Vårsäd	690	1 220	297	61	223	2 491
Oljeväxter	272	965	73	958	223	2 491
Potatis	412	1 593	138	125	223	2 491
Hö	370	1 774	58	66	223	2 491

tydlig, medan den för höstraps och höstrybs enligt rapporterna berörde omkring 15 % av den hösten 1963 besådda arealen.

Julirapporten

Rapporteringen i juli avsåg bl. a. allmänna omdömen om skördeutsikterna. Dessa resultat meddelas i tab. 55.

Enligt julirapporterna kunde totalt sett omkring medelmåttiga skördar väntas för flertalet av de grödor som ingick i rapporteringen. Undantag utgjorde främst höstvetete, där skördeutfallet beräknades bli bättre än normalt. Betydande varia-

tioner mellan olika områden förekom. Förhållandevis dåliga skördeutsikter meddelades sålunda för Gotlands och Kalmar län, medan resultaten för bl. a. Malmöhus län angav att skördeutfallet väntades bli gynnsammare än normalt.

Oktoberrapporten

I oktober lämnades uppgifter om skördeutfallet enligt samma skala som i juli. Resultaten härifrån jämte vissa data rörande skördens kvalitet redovisas i tab. 56 resp. tab. 57. Skördeutfallet blev enligt tab. 56 bättre än normalt för de flesta

grödor. Det främsta undantaget var avkastningen av betet, som rapporterades ha varit något lägre än vanligt. Särskilt god skörd meddelades för höstvet, men också i fråga om vårvete och fodersäd uppgavs utfallet ha varit gynnsamt. För vissa delar av landet konstateras emellertid att skörden blev avsevärt lägre än normalt. Detta gällde speciellt de norrländska länen (med undantag för Gävleborgs län) samt Kalmar och Gotlands län.

Enligt sammanställningen i tab. 57 var skördens kvalitet normal eller bättre i

Svealand och Götaland, medan i Norrland vårsäden samt i viss utsträckning även potatisen blev av sämre beskaffenhet än normalt.

Övrig publicering

Utförliga redogörelser för rapporteringen under 1964 har publicerats i Statistiska meddelanden nr J 1964: 12, 19 och 30.

Resultaten från kommande rapporteringar beräknas bli publicerade omkring den 30:e i resp. rapporteringsmånad.

3. Objektiv skördeuppskattning

Inledning

Kvantitativa uppgifter om skördens storlek per hektar har fram till skördeåret 1963 erhållits i samband med den s. k. årsväxtrapporteringen. Som framgått av den tidigare redogörelsen — se sid. 74—75 — är de metoder som ligger till grund för årsväxtrapporterna emellertid av subjektiv karaktär och de har därför inte lämnat ett helt tillfredsställande underlag för skördeberäkningar. För att få objektiva och exaktare uppskattningar av skörden har statistiska centralbyrån därför successivt övergått till undersökningar enligt den s. k. provytemetoden. De första försöken gjordes 1952, då centralbyrån utförde metodundersökningar i samarbete med lantbrukshögskolan. Åren 1953 och 1954 prövades provytemetoden i fältmässiga former i Östergötlands och Södermanlands län. En utvidgning till hela Svealand och Götaland företogs år 1955 och till hela riket år 1956. De starkt ökade kraven

på skördeuppskattningarnas omfattning, som framfördes av 1953 års skördeskadeutredning, föranledde 1957 en kraftig utbyggnad, som pågick fram till 1960. I samband med det år 1961 införda skördeskadeskyddet (se sid. 88) har de objektiva skördeuppskattningarna fått permanent karaktär.

Uppskattningarna omfattade under 1964 liksom de närmast föregående åren dels en huvudundersökning avseende den s. k. biologiska skörden per hektar, dels en serie särskilda undersökningar för bestämning av spill, bärgningsförluster, kvalitet m. m.

Huvudundersökning

Omfattning

Skördeuppskattningarna avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker och omfattar för närvarande nio grödor, näm-

ligen höstvete, höstråg, vårvete, korn, havre, blandsäd, slåttervall, matpotatis och fabrikspotatis.

Urval av brukningsenheter

Undersökningarna berör inom varje skördeuppskattningsområde — se sid. 1 — ett urval brukningsenheter, vilka uttagits slumpmässigt med sannolikheten proportionell mot åkerarealens storlek. Sammanlagt ingår normalt cirka 12 500 brukningsenheter i urvalet.

På grund av omfattande frostsador i de fyra nordligaste länen uttogs för 1964 års undersökning där ett tilläggsurval för potatis av samma storlek som huvudurvalet (1 650 gårdar).

Fälтарbetets genomförande

Den centrala ledningen av skördeuppskattningarna utövas av statistiska centralbyrån, medan fälтарbetet genomförs i samarbete med hushållningssällskapen. Hos varje sällskap anställs dels en ledare, dels ett antal provtagare bosatta i olika delar av länet¹. I vissa län, där fälтарbetet haft större omfattning, anställs även en assistent till ledaren.

Fälтарbetet omfattar i huvudsak två moment, nämligen utläggning av provtytor samt provtagning och tröskning.

Sedan centralbyrån verkställt urvalet av provytegårdar och upprättat förteckningar över dessa sker utläggningen av provtytor under våren och försommaren. För varje gröda, som ingår i skördeuppskattningarna (se ovan) och som finns representerad vid gården, skall ett fält utväljas för provtagning. Detta sker slump-

mässigt med sannolikheten proportionell mot fältarealen. Efter uppmätning av de uttagna fältens längd och bredd bestäms sedan slumpmässigt två punkter, där provtytor skall skördas.

Vid provtagningen, som skall utföras i så nära anslutning till jordbrukarens skörd som möjligt, avgränsas provtytorna, vilka för spannmål och vall omfattar 1 kvadratmeter med hjälp av cirkelinstrument. För potatis utgör provytan cirka 4 längdmeter av en fåra. All skörd på provytan tillvaratas vid provtagningen, dvs. spill skall i möjligaste mån undvikas. Anslutningen till jordbrukarens skörd kan ibland vara svår att uppnå. Sålunda kan exempelvis regn orsaka uppskov med skörden. Speciellt i fråga om vallarna kan detta få betydelse för kvantiteten och särskilda uppgifter inhämtas därför för dessa om tidsdifferensen mellan provyteskörd och jordbrukarens skörd (att användas vid korrekationsberäkningar, se sid. 86).

Den skördade spannmålen placeras omedelbart efter provtagningen i säckar för torkning i lagerlokaler. Tröskning utförs sedan vid särskilt upprättade tröskningsstationer. Skördens storlek har därefter kunnat bestämmas för varje provyta, varvid en omräkning sker till 16,5 % vattenhalt på basis av särskilda analyser. Den biologiska skörden av vall avser första skörd och inkluderar även fält avsedda för ensilage. Vallproverna har efter torkning insamlats till en central lagerlokal inom länet, där vägning utförts. Höets vattenhalt har senare kunnat fastställas genom att särskilda prov uttagits. Vid redovisningen har höskörden omräknats att motsvara 16,5 % vattenhalt.

¹ Antalet provtagare var år 1964 cirka 500.

Vid provtagningen av potatis bestäms först provytans exakta längd och bredd. Därefter skördas ytan, varefter skörden omedelbart uppvägs. Två slag av biologisk skörd erhålls, nämligen dels total biologisk skörd, dels skörd efter reducering för stora och små samt rötskadade och grönfärgade knölar¹.

Granskning. Resultatbearbetning

All bearbetning av det stora antalet uppgifter som erhålls vid skördeuppskattningarna sker centralt. En viss kontroll av uppgiftsprotokollen utförs dock av ledarna för fältarbetet.

Vid centralbyrån underkastas uppgiftsmaterialet en detaljerad granskning. På grundval av provyteskördarna verkställs därefter i datamaskin skattningar av den biologiska skörden per hektar. Med ledning av de särskilda undersökningarna rörande spill, bärgningsförluster och tillväxt på slättervall (se sid. 83) sker slutligen en omräkning av resultaten till att avse bärgad skörd.

Skattningarna av de biologiska hektarskördarna utförs i första hand för varje skördeuppskattningsområde. Genom ytterligare sammanvägningar erhålls sedan skattningar för större områden (produktionsområden, län) och hela riket.

Resultatens tillförlitlighet

För att möjliggöra en bedömning av resultatens tillförlitlighet ges nedan kortfattade redogörelser för avgångar och bortfall samt för medelfelen.

Avgångar och bortfall

Totalt uttogs för 1964 års skördeuppskattningar 12 454² brukningsenheter. Härav visade sig senare 378 gårdar vara nedlagda, uppdelade på flera brukningsenheter e. d. och dessa avfördes därför ur undersökningsurvalet (s. k. avgångar). Bortfall av uttagen brukningsenhet—beroende på vägran från vederbörande jordbrukare att medverka i undersökningen—förekom i 123 fall.

Eftersom de uttagna gårdarna i regel ej odlar samtliga undersökta grödor, blir antalet fält per gröda betydligt lägre än antalet provytegårdar. I vissa fall förekommer dessutom bortfall av provtagning av utlagda provtytor, varför antalet fält med skördeuppgift reduceras ytterligare något. Provytefält, som blivit obärgade, har dessutom uteslutits i samband med att separat korrigering för obärgad areal blivit gjord. I tablan på nästa sida (avseende 1964) anges för olika grödor dels antalet uttagna fält, dels bortfallet med fördelning efter orsaker.

Medelfel

Eftersom undersökningarna utförs enligt stickprovsmetodik är resultaten behäftade med vissa slumpfel. I fråga om spannmål varierade det för 1964 uppskattade medelfelet för den biologiska skörden per hektar i riket mellan 0,5 och 1,3 %. För slättervall utgjorde medelfelet 0,4 %, för matpotatis 1,8 % och för fabrikspotatis 2,6 %. Medelfelens relativa storlek hos länstalen varierade med odlingsfrekvensen för respektive grödor. För växtslag med ojämn

¹ För fabrikspotatis reducering endast för rötskador. — ² Exkl. tilläggsurvalet för potatis.

Gröda	Antal uttagna fält	Bortfall av uttagna fält	
		Ej provtaget	Obärgat eller annan orsak
Höstvete	3 977	56	50
Vårvete	2 528	54	14
Höstråg	1 678	39	3
Korn	7 882	147	55
Havre	7 604	167	56
Blandsäd	3 341	89	23
Slättervall	10 889	237	10
Matpotatis	4 216	178	10
Fabrikspotatis	682	12	—

förekomst är skattningarna sålunda i vissa fall relativt osäkra, vilket bör beaktas vid användningen av uppgifterna.

Resultat

I *tab. 58* redovisas för län, produktionsområden och hela riket den på grundval av provytorna skattade biologiska skörden per hektar för olika grödor. *Tab. 59* innehåller uppgifter om bärgad skörd. Denna har, som tidigare nämnts, erhållits genom korrigering av den biologiska skörden med avseende på det spill och de bärgningsförluster m. m. som redovisats i specialundersökningarna.

Bortsett från potatis erhöles under 1964 genomgående högre rikshektarskördar än under närmast föregående år (se *tab. 59*). Skillnaderna var särskilt markanta i fråga om brödsäd, där ökning förelåg med 33—43 %.

Specialundersökningar av spill, bärgningsförluster, kvalitet m. m.

Omfattning, områdesindelning

Flertalet specialundersökningar har berört ett underurval av de i huvudundersökningen ingående brukningsenheter

(i vissa fall har samtliga gårdar i huvudundersökningen medtagits). Härvid har i regel en särskild områdesindelning tillämpats. Skördeuppskattningsområdena — se sid. 1 — har sålunda sammanförts till 11 s. k. spillområden. Vid denna gruppering har man i huvudsak utgått från den i jordbruksstatistiken använda indelningen i naturliga jordbruksområden (se sid. 1).

Specialundersökningarnas utförande och resultat

Nedan ges kortfattade beskrivningar av de under 1964 utförda specialundersökningarna med angivande av vissa huvudresultat.

1. Spill för spannmål

Särskilda undersökningar rörande spillet för spannmål utfördes under 1964 på varannan av gårdarna i huvudundersökningen. Vid dessa undersökningar, vilka ägde rum omedelbart efter jordbrukarens egen skörd, fastställdes genom noggrann kontroll av ett antal små provtyor hur stor mängd spannmål som blivit kvarlämnad på fältet efter skörden. Eftersom spill i viss utsträckning förekommer även

Tab. 58. Biologisk skörd¹, i kilogram per hektar, år 1964, inom län, produktionsområden och hela riket

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Korn	Flavre	Bland-säd	Slättervall	Mat-potatis	Fabriks-potatis
<i>Län</i>									
Stockholms stad o. län	4 260	3 150	3 830	3 390	3 200	2 720	3 720	20 690	—
Uppsala »	4 750	3 520	4 390	3 710	3 470	3 090	3 930	21 110	—
Södermanlands »	4 560	3 340	3 850	3 830	3 730	3 410	4 410	20 150	—
Östergötlands »	4 760	3 640	3 400	3 800	3 510	3 070	4 190	25 120	..
Jönköpings »	3 600	2 230	2 900	2 560	2 730	2 680	4 260	23 550	32 110
Kronobergs »	3 280	2 330	3 080	2 940	2 630	2 530	4 400	25 190	32 230
Kalmar »	3 520	2 430	2 770	2 540	2 410	2 030	4 230	17 830	18 660
Gotlands »	2 940	2 030	2 760	2 540	1 990	1 970	4 500	17 980	—
Blekinge »	4 640	3 950	2 700	3 270	2 810	2 520	4 570	17 750	23 770
Kristianstads »	5 180	4 340	3 140	4 090	3 830	3 390	4 720	23 550	25 660
Malmöhus »	5 710	4 460	3 610	4 500	4 730	3 900	4 860	28 440	29 040
Hallands »	4 810	3 630	2 750	3 850	3 850	3 310	4 600	26 370	..
Göteborgs o. Bohus »	3 300	2 190	2 490	2 590	2 460	2 460	4 550	19 280	..
Älvsborgs läns norra del	3 350	2 180	2 870	2 830	2 500	2 700	4 170	22 370	—
Älvsborgs läns södra del	3 500	2 830	2 750	3 090	3 010	2 950	4 630	25 820	28 760
Skaraborgs län	4 620	2 870	2 970	3 470	3 400	3 120	4 690	28 500	27 840
Värmlands »	2 550	2 020	2 380	2 440	2 120	2 070	3 460	19 070	—
Örebro »	3 640	3 080	2 580	3 450	3 190	2 420	4 400	23 830	..
Västmanlands »	4 070	3 690	3 760	3 730	3 730	3 400	3 990	21 720	—
Kopparbergs »	2 500	1 840	2 320	2 660	2 280	2 070	3 440	19 620	—
Gävleborgs »	2 500	1 670	2 860	2 210	2 020	1 780	3 630	18 960	—
Västernorrlands »	..	..	—	2 160	2 260	2 050	3 920	17 820	—
Jämtlands »	..	—	—	1 670	1 510	1 470	4 040	14 010	—
Västerbottens »	—	..	—	1 050	1 780	760	3 620	8 610	—
Norrbottens »	..	—	..	1 340	1 530	1 400	3 680	9 720	—
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder ..	5 630	4 450	3 620	4 620	4 560	4 120	4 820	28 230	30 030
» mellanbygder	3 730	3 580	2 850	3 160	3 150	2 920	4 500	20 580	24 350
» norra slättbygder ..	4 740	3 480	3 180	3 580	3 380	3 260	4 460	27 020	29 490
Svealands slättbygder	4 380	3 410	3 810	3 590	3 450	3 030	4 100	21 530	..
Götalands skogsbygder	3 790	2 440	2 870	2 970	2 790	2 680	4 450	23 450	28 830
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 910	1 920	2 640	2 680	2 420	2 460	3 610	21 060	..
Nedre Norrland	2 550	2 200	2 920	2 060	2 100	1 890	3 870	16 790	—
Övre Norrland	..	..	..	1 120	1 680	930	3 650	9 260	—
<i>Hela riket</i>									
1964	4 480	3 620	3 120	3 300	3 210	2 940	4 160	22 310	25 630
1963	3 520	2 630	2 380	2 810	2 660	2 560	3 920	24 130	28 880
1962	3 570	2 570	2 580	2 870	2 670	2 720	4 380	19 250	24 130
1961	3 950	2 820	2 710	3 020	2 930	2 850	4 840	17 410	26 320

¹ Uppgifterna i denna tabell bygger på resultaten från huvudundersökningen, varvid talen för spannmål och slättervall omräknats att avse 16,5 % vattenhalt. I fråga om slättervall har endast den s. k. första skörden beaktats. För potatis har reducering gjorts för stora och små samt rötskadade och grönfärgade kuölar (för fabrikspotatis reducering endast för rötskador).

Tab. 59. Bärgad skörd, i kilogram per hektar, år 1964, inom län, produktionsområden och hela riket

Område	Höst-vete ¹	Vår-vete ¹	Höst-råg ¹	Korn ¹	Havre ¹	Bland-säd ¹	Slätter-vall ¹	Mat-potatis ¹	Fabriks-potatis ¹
<i>Län</i>									
Stockholms stad o. län.....	4 130	3 050	3 690	3 200	3 020	2 560	3 720	19 480	—
Uppsala »	4 610	3 410	4 230	3 500	3 280	2 900	3 950	19 750	—
Södermanlands »	4 400	3 220	3 710	3 650	3 550	3 250	4 380	19 050	—
Östergötlands »	4 610	3 510	3 270	3 600	3 350	2 910	4 190	24 060	..
Jönköpings »	3 510	2 130	2 770	2 400	2 620	2 550	4 170	22 580	30 110
Kronobergs »	3 190	2 240	2 950	2 760	2 520	2 410	4 350	24 220	30 230
Kalmar »	3 430	2 350	2 630	2 400	2 300	1 930	4 220	16 680	16 660
Gotlands »	2 870	1 970	2 620	2 420	1 900	1 860	4 470	16 780	—
Blekinge »	4 520	3 850	2 600	3 120	2 700	2 390	4 560	16 480	22 230
Kristianstads »	5 040	4 230	3 020	3 910	3 690	3 210	4 720	21 970	24 150
Malmöhus »	5 550	4 350	3 480	4 310	4 560	3 690	4 840	27 060	27 500
Hallands »	4 680	3 520	2 640	3 680	3 700	3 130	4 610	25 000	..
Göteborgs o. Bohus »	3 220	2 070	2 340	2 390	2 310	2 300	4 660	18 540	..
Älvsborgs läns norra del.....	3 260	2 070	2 730	2 650	2 370	2 520	4 190	20 880	—
Älvsborgs läns södra del.....	3 410	2 660	2 600	2 900	2 850	2 780	4 580	24 880	26 760
Skaraborgs län.....	4 490	2 750	2 820	3 250	3 230	2 940	4 680	26 600	25 840
Värmlands »	2 570	1 860	2 110	2 260	1 970	1 900	3 520	17 550	..
Örebro »	3 530	2 980	2 460	3 270	3 030	2 290	4 470	22 730	..
Västmanlands »	3 950	3 570	3 620	3 510	3 530	3 200	4 010	20 580	—
Kopparbergs »	2 400	1 690	2 160	2 480	2 130	1 930	3 540	18 590	—
Gävleborgs »	2 390	1 560	2 700	2 040	1 870	1 660	3 840	17 980	—
Västernorrlands »	..	..	—	2 000	2 080	1 850	4 170	16 820	—
Jämtlands »	..	..	—	1 170	860	1 160	4 260	12 820	—
Västerbottens »	—	..	—	970	1 620	680	3 800	8 110	—
Norrbottens »	..	—	..	1 140	1 030	1 330	3 900	9 070	—
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder..	5 480	4 340	3 490	4 430	4 390	3 890	4 800	26 790	28 570
» mellanbygder	3 630	3 490	2 730	3 020	3 030	2 760	4 500	19 230	22 880
» norra slättbygder..	4 600	3 350	3 050	3 380	3 210	3 090	4 440	25 240	27 490
Svealands slättbygder	4 240	3 290	3 660	3 400	3 270	2 850	4 100	19 350	..
Götalands skogsbygder.....	3 690	2 320	2 740	2 780	2 650	2 540	4 430	22 490	26 920
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 830	1 810	2 490	2 490	2 280	2 330	3 720	20 110	..
Nedre Norrland	2 450	2 070	2 750	1 810	1 920	1 710	4 090	15 820	—
Övre Norrland	..	..	..	1 020	1 400	850	3 850	8 790	—
<i>Hela riket</i>									
1964.....	4 350	3 510	2 990	3 120	3 050	2 770	4 210	21 070	24 080
1963.....	3 260	2 520	2 090	2 570	2 410	2 400	3 950	22 660	26 470
1962.....	3 370	2 450	2 420	2 690	2 480	2 420	4 470	18 200	22 030
1961.....	3 770	2 610	2 450	2 840	2 690	2 640	4 610	16 460	24 250
1960.....	2 880	2 490	2 760	2 780	2 630	..	3 970	16 630	..

¹ = biologisk skörd minus spill. Reducering har gjorts för obärgad areal.

² Avser bärgad första skörd. Den biologiska skörden (se tab. 58) har korrigerats för tillväxt, bärgnings-förluster samt obärgad areal (se sid. 86—88).

vid provyteskörden — och för vilken en justering måste göras — har på variatione provytegård dessutom undersökts kvantiteten kvarblivna lösa kärnor på de i huvudundersökningen skördade ytor. Resultaten från de båda undersökningarna 1964 lämnas i nedanstående tablå (avser rikssiffror).

Gröda	Spill på fältet, kilogram per hektar	Spill på provyterna, kilogram per hektar
Höstvete	115	17
Vårvete	127	11
Höstråg	170	15
Korn	191	21
Havre	169	25
Blandsäd	149	18

Före 1964 har spillundersökningarna beträffande spannmål utförts enligt en annan metod än den ovan beskrivna (spilltalen erhöles därvid i princip som skillnaden mellan provyteskörd och av jordbrukaren bärgad skörd). Jämförelser har visat att de båda metoderna resultatmässigt ger förhållandevis små skillnader.

2. Kvalitetsanalys för totala skörden av brödsäd

Kvalitetsundersökningarna för brödsäd 1964 omfattade — liksom tidigare — dels den totala skörden, dels den skörd som levererats före årsskiftet 1964/65. Beträffande den totala skörden grundades undersökningarna på cirka 600 prov uttagna från ett urval av provytegårdar. Analyser av proven, vilka uttogs i samband med jordbrukarens tröskning av skörden på provytefältet, utfördes vid Cereallaboratoriet i Svalöv och avsåg bestämning av grodd- resp. proteinhalt samt falltal. Följande resultat (medeltal) för riket erhöles vid dessa analyser.

Analys	Höstvete	Vårvete	Höst-råg
Groddhalt (procent)	0,2	1,1	0,5
Falltal	300	294	126
Proteinhalt (procent)	10,3	12,2	..

3. Kvalitet för brödsäd enligt leveransuppgifter

I denna undersökning insamlades från resp. köpare uppgifter om bl. a. falltalsklassificeringen av den brödsäd som levererats från provytegårdarna före den 1 januari 1965. Enligt resultaten för riket hade under 1964 cirka 92 % av höstveteleveranserna och 80 % av vårveteleveranserna falltal som översteg 190. I fråga om höstråg konstateras att omkring 71 % av skörden haft högre tal än 100. För såväl vete som råg gäller att andelen ej inlösenbar brödsäd 1964 var helt obetydlig (mindre än 1 % av den före årsskiftet levererade skörden).

4. Skördesätt för spannmål

För samtliga provytegårdar med spannmål insamlades även 1964 uppgifter om skördemetoden. Resultaten för riket redovisas i följande tablå, där spannmålsarealernas procentuella fördelning efter skördesättet angivits.

Gröda	Skörde-tröska, procent	Bindare, procent	Övriga skördesätt, procent	Summa, procent
Höstvete	90,9	9,0	0,1	100
Vårvete	85,8	13,4	0,8	100
Höstråg	83,7	14,8	1,5	100
Korn	88,0	10,8	1,2	100
Havre	58,7	39,8	1,5	100
Blandsäd	35,4	62,6	2,0	100

5. Tillväxt för slåttervall

I fråga om slåttervall skall den biologiska skörden justeras för tillväxten mellan provyteskörden och jordbrukarens skörd.

På härför uttagna fält (eller delar av fälten) skördades 1964 ett stort antal provytor vid två tidpunkter, nämligen dels omkring 3 dagar före, dels omkring 5 dagar efter jordbrukarens skörd. Skillnaden beräknades och dividerades sedan med tidskillnaden, varvid tillväxten per dag erhöles. I genomsnitt för riket uppgick tillväxten per dag 1964 till 100 kilogram per hektar eller 2,5 % av den primärt erhållna skörden.

6. Bärningsförluster på slättervall

För bestämning av bärningsförlusterna på slättervall utlades på fält (eller del av fält) vid cirka 750 provytegårdar ett stort antal provytor. I samband med jordbrukarens bärning fastställdes sedan den bärgade skörden på ifrågavarande areal. Vidare uppmättes arealen för beräkning av bärgad skörd per hektar. Skillnaden mellan provyteskörd — justerad för tillväxten mellan provtagningen och jordbrukarens skörd — och bärgad skörd utgör den s. k. bärningsförlusten¹. Resultaten för 1964 visar att bärningsförlusterna totalt sett utgjorde 70 kilogram per hektar eller 1,6 % av den biologiska skörden.

7. Återväxt på slättervall

Återväxten på slättervall bestämdes så, att man på cirka 2 000 gårdar i huvudundersökningen valde två nya ytor, där återväxten skördades i samband med jordbrukarens skörd eller, om fältet utnyttjades för bete, i anslutning till betesgången. Eftersom avbetningen ofta blir

ofullständig gjordes vissa reduceringar härför.

Återväxten per hektar utnyttjad slättervall 1964 beräknas som helhet ha uppgått till 1 420 kilogram eller 34 % av den biologiska skörden.

8. Vallåterväxtens tillvaratagande

Slättervallens fördelning efter sättet för vallåterväxtens tillvaratagande undersöktes vid samtliga provytegårdar med förekomst av slättervall. Av resultaten för riket framgår att omkring 78 % av återväxten 1964 användes för bete, medan 17 % av arealen ej utnyttjades.

9. Kvalitet för hö

Kvalitetsprov för hö uttogs i anslutning till undersökningen rörande bärningsförlusterna. Analysen omfattade dels protein- och växttrådhalt, dels den botaniska sammansättningen. Med ledning av erhållna resultat kunde senare fodervärdet per kilogram hö beräknas.

Råproteinhalten 1964 var i genomsnitt för riket 7,9 % och växttrådhalt 26,3 %. Antalet foderenheter (fe, sk) per kilogram hö beräknades till 0,51 (= 1 960 gram hö per foderenhet).

10. Spill för potatis

Genom undersökningar på cirka var fjärde provytegård (efterskörd på tre provytor) fastställdes spillet för potatis, dvs. den i jorden kvarlämnade kvantiteten². För matpotatis utgjorde det totala

¹ Bärningsförlusten beror till viss del även av skillnader i stubbhöjd m. m. vid jordbrukarens skörd resp. provyteskörd. — ² Vid spillundersökningen har samma kvalitetssortering som för den biologiska skörden tillämpats (se sid. 82).

spillet 1964 2 380 kilogram per hektar (10,7 % av biologisk skörd) och för fabrikspotatis 1 630 kilogram per hektar (6,4 %).

11. Obärgad areal

Från varje provytegård inhämtades i likhet med tidigare uppgifter rörande den obärgade arealen av olika grödor (avsåg förhållandena den 1 januari 1965). Resultaten från undersökningen visar att praktiskt taget all areal blev bärgad 1964. Undantag utgjorde här vissa fodersädsarealer i Norrland, främst i Jämtlands län.

4. Jordbrukets skördeskadeskydd

Inledning

Genom beslut av Kungl. Maj:t 1953 bemyndigades chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla sakkunniga för att utreda frågan om en permanent stödform för jordbrukare, som drabbats av skördeskador. De sakkunniga avlämnade senare betänkande med förslag till skördeskadeskydd (S O U 1958:5). I mars 1961 framlade Kungl. Maj:t proposition angående införande av ett system för permanent skördeskadeskydd, vilken sedermera bifölls av riksdagen. Huvudmyndighet för skördeskadeskyddet blev statens jordbruksnämnd, medan ersättningsberäkningar skulle utföras vid statistiska centralbyrån.

I närmast följande avsnitt lämnas en allmän beskrivning av skördeskadeskyddets utformning, finansiering m. m.¹ Där-

Övrig publicering

Resultaten från 1964 års objektiva skördeuppskattningar har utförligt presenterats i Statistiska meddelanden nr J 1965:7. I meddelandena nr J 1965:14, 22 och 29 redovisas detaljresultat från specialundersökningarna rörande höets och brödsädens kvalitet resp. skördesätt för spannmål.

Beträffande metodiken vid utläggning av provytor, tillämpade skattningsförfaranden etc. har ingående beskrivningar lämnats i bl. a. Statistisk tidskrift (se t. ex. häftena nr 1958:3, 1959:3 samt 1960:3).

efter redogörs i ett särskilt avsnitt för utfallet av skördeskadeskyddet under 1964.

Skördeskadeskyddets utformning m. m.

Omfattning

I skördeskadeskyddet inryms samtliga jordbrukare i riket med en åkerareal av minst 2 hektar.

Tills vidare omfattar skyddet spannmål, potatis, oljväxter, sockerbetor och vallskörd, men möjligheterna undersöks att inkludera även andra grödor.

Anmälan, blankett, definitioner

För att kunna komma i fråga för tilldelning av skördeskadeersättning erfordras att brukaren inlämnat särskild anmälan.

¹ Beträffande skördeskadeskyddets uppbyggnad m. m., se även Sture Kristiansson och Eje Sandqvist: Skördeskadeskyddet. Hushållningssällskapens Förbunds småskrifter, häfte nr 56 (1964).

Sådan anmälan skall göras på fastställd blankett. Uppgifter lämnas där om åkerarealens användning varvid även åkermark, som används till grödor som ej ingår i skyddet, ligger i träda eller är tillfälligt obrukad, skall anges. Definitionen på begreppet »åker» är densamma som i jordbruksinventeringarna.

Anmälan inges till lantbruksnämnden, som efter granskning av uppgifterna skickar den vidare till statistiska centralbyrån. Allt eftersom lantbruksnämnderna översänder anmälningarna stansas uppgifterna på hålkort. Numeriska begrepp i korten kontrollstansas, medan den alfabetiska stansningen listas och läses mot anmälningarna. Efter erforderlig rättning överförs uppgifterna på magnetband. Maskinellt utförs därefter vissa kontroller av de lämnade uppgifterna.

I fråga om arealuppgifterna görs varje år en speciell kontroll. För detta syfte uttas slumpmässigt ett antal anmälningar. Vid de uttagna gårdarna sker sedan kontrollen genom fältmätningar av de aktuella arealerna.

Ersättningsberäkningar

Områdesvis har primärt fastställts dels *normskördevärden*, som motsvarar normal avkastning inom området, dels *aktuella skördevärden*, som avser det aktuella årets skörd. Genom multiplicering av dessa värden, som uttryckts i kronor/hektar, med motsvarande arealuppgifter erhålls för varje brukningsenhet ett totalt normskördevärde och ett totalt aktuellt skördevärde för de olika grödor som ingår i skyddet. Totala skördevärden för brukningsenheten kan därefter erhållas genom addering av skördevärdena för de enskilda

grödorna. Skillnaden mellan brukningsenhetens totala normskördevärde och dess totala aktuella skördevärde utgör det beräknade värdet av skördeskadan vid enheten.

Ersättningsområden

För skördeskadeskyddets syften har riket indelats i cirka 400 s. k. skördeuppskattningsområden (ersättningsområden). Enligt statsmakternas beslut skall den fastställda områdesindelningen i regel inte kunna ändras under löpande skördeår. Vissa begränsade möjligheter finns dock att tillfälligt anpassa områdesindelningen efter skadornas utbredning. Denna möjlighet får tillgripas, då det uppstått »lokalt koncentrerade totalskador» på skörden. En förutsättning för att en sådan anpassning skall kunna göras är bl. a. att erforderlig skördestatistik kan erhållas för de tillfälliga områdena och dessa måste därför i regel vara minst lika stora som de fastställda ersättningsområdena.

Aktuellt skördevärde

Uppgifter rörande områdets aktuella skörd, uttryckt i kilogram/hektar, erhålls dels genom de objektiva skördeuppskattningarna (spannmål, potatis och vall), dels från Sveriges Oljväxtintressenter (oljeväxter) och Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (sockerbetor).

I fråga om brödsäd, oljeväxter, fabrikspotatis och sockerbetor utgjordes de aktuella priserna 1964 av s. k. inlösenpriser eller motsvarande, vilka justerats med hänsyn till skördens kvalitet inom området. För fodersäd utnyttjades vid värderingen ett genomsnitt av de noterade

priserna under åren 1959—1963 och för matpotatis de under året gällande engrosprisnoteringarna (i Stockholm). Vid värderingen av matpotatisskörden användes ett genomsnittspris för konsumtionsduglig resp. ej konsumtionsduglig vara, erhållet genom uppdelning av skörden på konsumtion resp. utsäde, svinn och foder. I fråga om vallhö och foderpotatis beräknades skördevärdet med utgångspunkt från näringsinnehållet.

Normskördevärde

Den normala avkastningen (normskörden) för området har vid 1964 års beräkningar erhållits på följande sätt.

För spannmål, konsumtionsduglig potatis samt första skörden av vall beräknades för varje hushållningssällskapsområde den genomsnittliga skörden per hektar för perioden 1922—1960 på basis av gillesombudens årsväxt- och skörderapporter (se sid. 74—80). Detta genomsnitt ökades med den beräknade skördeökningen fram till och med 1964. Erhållna värden uppräknades därefter till s. k. objektiv nivå genom multiplicering med en faktor, som anger förhållandet mellan hektarskörden enligt de objektiva skördeuppskattningarna och motsvarande hektarskörden enligt årsväxt- och skörderapporteringen. Inom resp. hushållningssällskapsområde differentierades normskördarna sedan på ersättningsområden med ledning av särskilda relationstal.

Normskörden på tillvaratagen vallätersväxt bestämdes som ett genomsnitt för åren 1959—1963 enligt de objektiva skördeuppskattningarna.

Normskörden för sockerbetor beräknades för varje ersättningsområde som ett

medeltal för perioden 1950—1963 på basis av uppgifter från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

För oljeväxter saknas i huvudsak skördestatistik för åren före 1956. Genomsnittsskördar för perioderna 1956—1963 (våröljeväxter utom vitsenap), 1957—1963 (höstöljeväxter) samt 1961—1963 (vitsenap) har därför använts som normskördar 1964. Differentieringen på ersättningsområden av dessa normskördar, vilka framräknats på grundval av material från Sveriges Oljeväxtintressenter och statistiska centralbyråns arealinventeringar, har skett länsvis med hjälp av särskilda relationstal.

I fråga om den ej konsumtionsdugliga potatisen har som normskörd använts den genomsnittliga skörden för åren 1958—1963 enligt de objektiva skördeuppskattningarna. Fördelningen av den totala normskörden av potatis på fabrikspotatis resp. mat- och foderpotatis har även skett med ledning av uppgifter från skördeuppskattningarna.

Liksom i fråga om de aktuella priserna har normpriser 1964 för avsalugrödorna beräknats med ledning av inlösenpriser, mittpriser eller motsvarande, vilka omräknats att motsvara genomsnittskvalitet för en längre period. För fodersäd har priset bestämts som ett medeltal av priserna under åren 1959—1963, medan för vallhö och foderpotatis motsvarande värden fastställts under hänsynstagande till näringsinnehållet. I fråga om matpotatis beräknades värdet med utgångspunkt från mittpriset, varvid tillämpades samma uppdelning på konsumtionspotatis resp. annan potatis som vid beräkningen av det aktuella priset.

Självrisk. Utbetalning av ersättning

Enligt bestämmelserna skall brukaren själv svara för viss del av de förluster som inträder vid skördeeskada. Självriskens skall stå i direkt proportion till den normala skördevariationen för brukningsenheten. Denna har framräknats med ledning av områdesvis bestämda skördevariationer mellan olika år (för grödgrupper) samt brukningsenhetens arealfördelning. Härigenom blir självriskens storlek beroende dels av odlingsinriktningen vid brukningsenheten, dels av enhetens geografiska belägenhet. I genomsnitt för samtliga brukningsenheter uppgår självriskens för närvarande till 15,5 % av normskördevärdet.

Sedan underlaget för beräkningarna färdigställt och överfört till magnetband, utförs i elektronisk datamaskin ersättningsberäkningar för samtliga brukare. Detaljerade beräkningsresultat utskrivs för varje brukningsenhet.

Samtliga brukare, som lämnat anmälan i laga tid, får så snart ersättningsberäkningarna är slutförda, ett besked från statens jordbruksnämnd om utfallet. Eventuell ersättning utbetalas genom postgiro.

Skördeskadeskyddets finansiering

För finansiering av skördeskadeskyddet har bildats en särskild skördeskadefond, vilken förvaltas av statens jordbruksnämnd. Av de 30 milj. kronor som varje år tillförs denna fond svarar staten och jordbrukarna för vardera hälften. De senares andel lägges på produktionen och tas ut i form av skördeskadeavgifter. I följande tablå har för 1963/64 an-

givits avgifternas fördelning på olika produkter.

Produkt	Andel i procent av jordbrukarnas bidrag till skördeskade-fonden
Brödsääd	33,1
Fabrikspotatis	4,6
Oljeväxter	10,7
Socketbetor	8,4
Mjölök och gräddes	22,9
Slaktboskap	20,3
	100

Vid ingången till budgetåret 1964/65 fanns i fonden totalt omkring 43 milj. kronor.

Utöver det årliga tillskottet till fonden har staten lämnat en garanti om 75 milj. kronor, avsedd att tillgripas om så stora skördeskadador skulle uppstå, att fondmedlen är otillräckliga.

Utfallet av ersättningsberäkningarna för 1964 års skörd

I tab. 60 har sammanfattats utfallet av ersättningsberäkningarna avseende 1964 års skörd. Totalt inkom cirka 53 000 anmälningar för skördeskadeersättning. Antalet utbetalda ersättningar uppgick till omkring 17 000 och det totala ersättningsbeloppet till cirka 19 milj. kronor.

Övrig publicering

En mera ingående beskrivning av skördeskadeskyddets uppbyggnad och funktion 1964 har lämnats i Statistiska meddelanden nr J 1965:8. Beträffande metodiken m. m. i de objektiva skördeuppskattningarna, vilka ligger till grund för ersättningsberäkningarna i skördeskadeskyddet, hänvisas dels till den på sid. 80—88 i denna publikation lämnade redogörelsen, dels till Statistiska meddelanden nr J 1965:7.

Tab. 60. Resultat av ersättningsberäkningarna för 1964 års skörd

Område	Skattad total för- säkrad areal, hektar	Antal god- kända anmä- lingar	Antal er- sättningar	Summa er- sättning, kronor	Normskörd, kronor/ hektar	Aktuell skörd, kronor/ hektar	Självrisk, kronor/ hektar	Självrisk, procent	Ersättning, kronor/ hektar ¹
<i>Län</i>									
Stockholms stad o. län	104 064	382	—	—	1 078	1 238	189	17,5	0
Uppsala	120 958	777	1	500	1 148	1 349	198	17,3	7
Södermanlands	139 172	241	—	—	1 115	1 407	199	17,9	0
Östergötlands	203 206	2 289	—	—	1 262	1 485	204	16,2	0
Jönköpings	107 798	322	—	—	1 036	1 075	133	12,8	0
Kronobergs	73 388	385	7	1 400	1 070	1 112	173	16,2	23
Kalmar	146 832	5 197	1 331	1 190 200	1 146	1 085	188	16,4	62
Gotlands	73 838	1 768	179	264 600	1 123	1 098	211	18,8	82
Blekinge	44 897	1 550	448	455 400	1 723	1 501	236	13,7	89
Kristianstads	201 509	1 345	1	500	1 506	1 709	209	13,9	109
Malmöhus	296 524	410	—	—	1 731	2 009	237	13,7	0
Hallands	127 002	412	—	—	1 305	1 396	210	16,1	0
Göteborgs o. Bohus	66 627	3 138	496	334 100	1 085	1 024	181	16,7	53
Älvsborgs läns norra del	109 217	4 170	406	216 300	1 008	958	160	15,9	43
» » södra	62 998	292	—	—	1 029	1 149	133	12,9	0
Skaraborgs län	277 828	2 718	14	2 900	1 133	1 305	181	16,0	9
Värmlands	135 869	3 433	708	282 700	815	807	141	17,3	56
Örebro	116 417	1 228	—	—	1 047	1 200	167	16,0	0
Västmanlands	136 916	1 954	1	900	1 048	1 273	164	15,6	45
Kopparbergs	69 743	1 382	125	67 900	882	845	153	17,4	41
Gävleborgs	86 074	3 167	898	554 900	857	808	121	14,2	46
Västernorrlands	76 936	1 575	787	436 600	887	837	113	12,7	82
Jämtlands	57 209	3 295	2 049	2 081 100	928	821	139	15,0	99
Västerbottens	112 882	7 862	7 268	9 855 300	884	668	148	16,7	138
Norrbottnens	63 317	3 446	2 498	3 145 300	928	760	137	14,7	126
<i>Hela riket</i>									
1964	3 011 221	52 738	17 217	18 890 600	1 168	1 264	181	15,5	104
1963	3 064 018	31 949	11 367	23 859 700	1 204	1 119	187	15,5	82
1962	3 119 703	127 401	31 661	28 111 800	1 085	1 048	168	15,5	66
1961	3 150 828	4 622	498	210 900	1 019	1 111	158	15,5	43

¹ För ersättningsberättigade bruksenheter.

5. Beräkningar av totalskörd för spannmål, potatis och slättervall

Inledning

Uppgifter om hektarskördens storlek 1964 har för spannmål, potatis och slättervall lämnats i tab. 58 och tab. 59. I föreliggande avsnitt presenteras beräkningar av totalskörden för dessa grödor.

Resultat

Eftersom resultaten enligt de objektiva skördeuppskattningarna avser skörd på enbart besädd areal har jordbruksinventeringarnas arealdata — se tab. 47 — ej kunnat utnyttjas för totalskördeberäkningar förrän vissa justeringar blivit utförda. I syfte att erhålla underlag för sådana justeringar genomföres i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna från och med sommaren 1963 fältmätningar på ett underurval av de i jordbruksinventeringen i juni ingående brukningsenheterna. Preliminära resultat från 1963 och 1964 års mätningar har utnyttjats vid fastställandet av nedan angivna korrigeringstal, som anger med hur många procent arealinventeringens uppgifter reducerats i syfte att ge den faktiskt besädda arealen 1964. För jämförelse redovisas i tabblån även uppgifter om de reduceringstal som tidigare använts i beräkningarna för 1961—1963.

Gröda (grödgrupp)	Riksområde ¹	Reduceringstal, procent 1964 1961—1963	
Brödsäd	1	3	5
	2 och 3	10	10
Fodersäd	1	5	5
	2 och 3	10	10
Slättervall	Samtliga	7	7

¹ Riksområde 1 = södra och mellersta Sveriges slätthbygd
 » 2 = » » » » » skogs- och dalbygd
 » 3 = norra Sverige

² I fråga om oljeväxter har den reducerade arealen använts vid beräkning av hektarskörden. Se närmare härom sid. 99.

Gröda (grödgrupp)	Riksområde ¹	Reduceringstal, procent 1964 1961—1963	
Potatis	1	5	5
	2 och 3	25	20
Oljeväxter ²	Samtliga	5	5

I bearbetningen har de reducerade arealerna för naturliga jordbruksområden summerats till länstal, varefter totalskörden för varje gröda erhållits genom multiplikering med länsmedeltalen för den beräknade skörden per hektar.

De på angivet sätt framräknade totalskördarna för 1964 redovisas länsvis i tab. 61, som även innehåller uppgifter om de arealer som använts i beräkningarna.

Enligt tabellen var 1964 års totalskörden — bortsett från potatis — högre än närmast föregående års. Den ökade skörden var för höstvetete, vårvete och höstråg en följd av både utvidgning av arealerna och högre hektaravkastning men för korn, havre, blandsäd och slättervall av enbart högre utbyte per hektar. I fråga om potatis konstateras att skördenedgången berodde på såväl lägre hektarskörd som reducerad odling.

Övrig publicering

Resultaten från totalskördeberäkningarna för 1964 har tidigare presenterats i Statistiska meddelanden nr J 1965:21. I nämnda redogörelse redovisas även uppgifter om hektar- och totalskörden för sockerbetor resp. oljeväxter (jfr tab. 64 och tab. 65 i föreliggande publikation).

Tab. 61. Totalskörd, i ton, för spannmål, slåttervall och potatis, år 1964, inom län och

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Område	Höstvete		Vårvete		Höstråg	
	Total skörd ¹ , ton	Beräknad besädd areal ² , hektar	Total skörd ¹ , ton	Beräknad besädd areal ² , hektar	Total skörd ¹ , ton	Beräknad besädd areal ² , hektar
<i>Län</i>						
Stockholms stad o. län.....	49 220	11 918	15 300	5 017	2 560	693
Uppsala »	65 020	14 104	23 720	6 956	5 360	1 267
Södermanlands »	86 770	19 720	11 210	3 482	3 770	1 015
Östergötlands »	161 640	35 062	21 860	6 229	13 990	4 279
Jönköpings »	4 500	1 281	3 220	1 510	1 540	557
Kronobergs »	2 570	805	1 220	545	1 830	619
Kalmar »	39 450	11 502	5 420	2 307	14 460	5 498
Gotlands »	21 140	7 366	1 750	886	8 500	3 243
Blekinge »	8 830	1 954	7 350	1 909	4 330	1 667
Kristianstads »	35 360	7 016	23 320	5 513	21 130	6 996
Malmöhus »	128 740	23 197	94 200	21 656	17 600	5 057
Hallands »	8 750	1 869	13 310	3 781	3 040	1 152
Göteborgs o. Bohus »	2 340	728	4 600	2 220	510	220
Älvsborgs »	9 120	2 789	4 760	2 143	1 820	675
Skaraborgs »	101 240	22 548	4 160	1 514	10 870	3 856
Värmlands »	9 090	3 536	2 460	1 320	1 010	480
Örebro »	20 030	5 674	8 680	2 913	2 450	997
Västmanlands »	29 480	7 463	27 670	7 750	2 840	784
Kopparbergs »	3 660	1 527	..	..	1 320	613
Gävleborgs »	2 490	1 040	700	449	330	122
Västernorrlands »	..	..	..	..	..	..
Jämtlands »	..	..	—	—	—	—
Västerbottens »	..	..	..	..	—	—
Norrbottnens »	..	..	..	..	..	..
<i>Hela riket</i>						
1964.....	789 440	181 128	275 070	78 219	119 260	39 795
1963.....	499 320	152 862	196 180	77 671	75 450	36 105
1962.....	662 620	196 623	243 710	99 475	164 350	67 913
1961.....	545 590	144 718	293 580	112 481	163 660	66 801

¹ = bärgad skörd per hektar × besädd areal. I fråga om slåttervall avses första skörd. Samtliga tal omräknade att motsvara 16,5 % vattenhalt. — ² Beträffande innebörden i begreppet »besädd areal», se text.

hela riket

Korn		Havre		Blandsäd		Slättervall		Potatis	
Total skörd ¹ , ton	Beräknad besädd areal ² , hektar	Total skörd ¹ , ton	Beräknad besädd areal ² , hektar	Total skörd ¹ , ton	Beräknad besädd areal ² , hektar	Total skörd ¹ , ton	Beräknad besädd areal ² , hektar	Total skörd ² , ton	Beräknad besädd areal ² , hektar
47 590	14 873	48 780	16 152	30 890	12 065	98 250	26 411	37 320	1 916
71 680	20 480	59 710	18 205	49 460	17 056	96 070	24 321	19 930	1 009
73 340	20 093	123 390	34 758	17 010	5 233	137 850	31 474	22 970	1 206
87 670	24 353	117 260	35 003	52 730	18 121	177 070	42 259	52 980	2 172
16 880	7 034	60 000	22 900	19 730	7 737	196 380	47 094	64 660	2 775
12 380	4 486	37 540	14 896	10 170	4 220	138 690	31 882	57 720	2 305
42 770	17 819	37 950	16 501	18 980	9 834	192 810	45 689	67 510	4 050
40 410	16 699	2 690	1 414	1 520	816	92 510	20 695	18 760	1 118
18 800	6 025	6 830	2 528	6 660	2 788	53 510	11 734	116 300	5 624
136 720	34 967	37 550	10 177	51 340	15 993	220 560	46 729	312 920	13 265
252 680	58 626	84 360	18 500	71 410	19 351	197 280	40 760	180 160	6 631
82 200	22 338	85 740	23 174	25 480	8 142	168 580	36 568	101 800	4 067
15 400	6 445	30 800	13 334	7 860	3 419	118 880	25 511	27 080	1 460
50 170	18 378	104 630	40 089	13 210	4 947	304 270	69 788	65 000	2 773
120 030	36 933	272 430	84 342	20 740	7 054	332 460	71 039	102 760	3 872
34 370	15 209	51 630	26 209	4 170	2 192	195 960	55 670	41 630	2 372
68 190	20 852	101 340	33 446	4 740	2 070	123 640	27 660	35 920	1 588
85 730	24 425	138 250	39 164	28 860	9 020	110 640	27 591	14 390	699
41 080	16 564	21 040	9 876	3 020	1 562	91 360	25 808	20 600	1 108
25 970	12 732	20 060	10 728	7 340	4 424	155 800	40 573	32 130	1 787
19 160	9 582	3 850	1 853	6 250	3 378	196 430	47 105	32 610	1 939
7 760	6 629	580	676	1 570	1 353	159 950	37 547	18 440	1 438
16 000	16 492	890	550	1 990	2 930	281 960	74 201	18 040	2 224
7 580	6 646	400	385	1 160	874	174 000	44 615	15 450	1 703
1 374 560	438 680	1 447 700	474 860	456 290	164 579	4 014 910	952 724	1 477 080	69 101
1 155 350	450 230	1 156 330	481 830	428 450	177 417	3 882 000	981 586	1 907 750	82 082
925 720	344 135	1 184 040	477 436	448 050	185 143	4 120 240	921 752	1 515 550	80 700
944 580	332 597	1 393 740	518 118	544 700	206 326	4 451 770	965 676	1 525 580	86 533

ten. — ³ = bärgad skörd per hektar × besädd areal. Reducering har gjorts för stora och små samt röt-skadade och grönfärgade knölar.

6. Statistik över leveranser av brödsäd, förmalning, producentpriser på vegetabilieprodukter m. m.

Inledning

Kvantitetsuppgifter rörande jordbrukarnas leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl etc. sammanställs och redovisas varje månad av statens jordbruksnämnd. Vidare

lämnas — likaledes för varje månad — uppgifter om prisutvecklingen för olika vegetabilieprodukter. Nämda redovisning ingår som en del i jordbruksnämndens löpande månadsstatistik över produktion,

Tab. 62. Jordbrukares leveranser av spannmål, återförsäld utsäde, förmalning, framställning av mjöl till avsalu samt lager av vete och råg, i milj. kilogram åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964

Växtslag m. m.	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1960	1961	1962	1963	1964
<i>Jordbrukares leveranser¹</i>										
Höstvete	530	514	460	510	381	522	463	499	405	583
Vårvete	194	169	240	182	139	179	228	186	146	195
Råg	141	145	126	120	49	144	130	120	56	90
<i>Återförsäld utsäde</i>										
Höstvete	17	16	14	17	17	..	..	..	..	..
Vårvete	17	11	22	15	16	..	..	..	..	..
Råg	8	8	7	8	5	..	..	..	..	..
<i>Förmalning²</i>										
Vete	501	508	518	510	505	510	506	515	508	507
Råg	138	142	141	142	144	141	140	142	139	143
Havre	28	27	27	26	26	28	27	26	26	27
<i>Därav löneförmalning</i>										
Vete	14	11	9	5	4	12	10	8	5	4
Råg	3	2	1	1	1	2	1	1	1	1
<i>Framställning av mjöl till avsalu³</i>										
Summa vete och råg	493	495	501	497	498	490	494	500	496	497
<i>Lager av spannmål⁴</i>										
Vete	297	331	308	403	379	659	686	745	682	839
Råg	65	166	41	78	63	178	205	134	114	128
<i>Därav lager hos handelskvarnar</i>										
Vete	100	79	89	95	106	176	171	158	150	189
Råg	50	39	29	48	41	54	52	55	71	74

¹ Leveranser till handelskvarnar och spannmålshandlare. — ² Förmalning av inhemsk och utländsk spannmål vid handelskvarnar (inkl. s. k. löneförmalning). — ³ Leveranser från handelskvarnar. —

⁴ Lager hos handelskvarnar, Svensk Spannmålshandel samt spannmåls- och utsädeshandlare. Avser lager av inhemsk och utländsk spannmål sista dagen resp. år.

Tab. 63. Producentpriser på spannmål, vallhö, fabrikspotatis och sockerbeter samt partipris på matpotatis, i kronor per deciton, åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964¹

År	Vete	Råg	Havre	Korn	Vallhö	Mat- potatis	Fabriks- potatis ²	Socker- beter ³
1963/64	51,89	49,03	39,92	40,87	18,69	25,43	15,15	10,05
1962/63	49,93	46,04	40,03	41,21	16,44	44,18	14,50	8,22
1961/62	44,02	40,17	34,57	36,01	14,84	42,97	13,50	6,80
1960/61	46,02	42,17	38,31	38,65	18,16	28,60	13,50	7,29
1959/60	43,12	39,31	41,18	40,34	26,58	36,79	12,75	7,65
1964	52,44	49,85	41,10	42,03	20,58	26,35	15,31	9,49
1963	50,56	47,03	39,97	41,06	17,24	40,32	14,67	10,05
1962	45,93	42,09	37,12	38,65	15,28	46,28	13,83	8,22
1961	45,35	41,50	35,64	36,30	17,35	29,45	13,50	6,80
1960	44,05	40,18	40,56	40,16	23,79	32,91	13,00	7,29

¹ Beträffande den närmare innebörden i redovisade priser, se texten. — ² Inkl. skördeskadeavgift (fr. o. m. september 1961). — ³ Inkl. skördeskadeavgift (fr. o. m. juli 1961). Samma priser är insatta för kalenderår och det regleringsår, avseende tiden februari—januari, som börjar under kalenderåret. Periodindelningen sammanhänger med den speciella sockerregleringen.

försäljning, lagerhållning, utrikeshandel samt priser rörande jordbrukets produkter och förnödenheter.

Större delen av den löpande vegetabiliestatistiken baseras på uppgifter som insamlas i jordbruksnämndens egen regi. Uppgiftsinsamlingen beträffande priserna sker dock huvudsakligen av jordbrukets organisationer.

Resultat

I tab. 62 och tab. 63 har för åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964 sammanställts uppgifter om produktionen av vegetabilier etc. samt om prisutvecklingen för dessa.

Den första tabellen innehåller kvantitetsdata rörande jordbrukarnas leveranser av brödsäd, återlevererat utsäde, kvarnarnas förmalning samt saluförd produk-

tion av mjöl. Vidare ingår vissa uppgifter om lagren av vete och råg (avseende lagren den sista dagen resp. år). Redovisningen i tabellen baseras dels på uppgifter som jordbruksnämnden insamlat direkt från cirka 230 handelskvarnar, dels på statistik som sammanställs i samarbete med föreningen Svensk Spannmålshandel.

De i tab. 63 redovisade producentpriserna¹ för vegetabilieprodukter avser i samtliga fall ovägd årsgenomsnitt av resp. månadsvärden. För vete och råg utgör priserna medeltal av Sveriges Lantbruksförbunds noteringar (exkl. förmalningsavgift) eller, om sådana noteringar ej funnits, gällande inlösenpriser. För fodersäd redovisas likaledes genomsnitt av Lantbruksförbundets noteringar och för vallhö priset till producent för pressad vara på stationer i mellersta Sverige. Priset för matpotatis avser engrospriset i

¹ Engrospris för matpotatis.

Stockholm för prima väl sorterad vara (sortklass I) och priset för fabrikspotatis det av samarbetsorganet för stärkelse-producenter och bränneriiddkare fastställda priset vid 17,5 % stärkelsehalt och 70 kilogram hektolitervikt. Prisuppgifterna för sockerbetor slutligen utgör grundpriset till producent för vara med 16 % sockerhalt.

Övrig publicering

Fortlöpande uppgifter om försörjningen med vegetabilieprodukter och om prisutvecklingen redovisas varje månad i Jordbruksekonomiska Meddelanden. I samma tidskrift brukar dessutom årligen införas sammanfattande artiklar rörande produktionen och förbrukningen av jordbruksprodukter.

7. Statistik över odlingen av sockerbetor

Inledning

Av redogörelsen i avsnitt VII:3 (sid. 80) har framgått att sockerbetor för närvarande ej blir föremål för objektiva skördeuppskattningar. De officiella skördeuppgifterna för dessa bygger i stället på Svenska Sockerfabriks Aktiebolagets s. k. kontraks- och leveransstatistik.

Resultat

I tab. 64 har för de sockerbetsodlande länen sammanställts data rörande arealstorlek samt skördeutfall 1964. Beträffande arealuppgifterna bör påpekas, att dessa vid jämförelse med motsvarande arealer enligt jordbruksinventeringen i juni — se tab. 47 — företer vissa avvikelser. Dessa

Tab. 64. Sockerbetsodlingen 1964: Odlad areal¹, i hektar; skörd per hektar, i kilogram samt total skörd, i ton, inom län och hela riket

Område	Odlad areal, hektar	Skörd per hektar, kilogram	Total skörd, ton
<i>Län</i>			
Östergötlands län.....	190	27 300	5 210
Kronobergs »	..	..	10
Kalmar »	2 831	26 500	75 110
Gotlands »	3 261	30 900	100 660
Blekinge »	788	36 700	28 900
Kristianstads »	10 040	38 300	384 310
Malmöhus »	26 307	42 300	1 112 220
Hallands »	655	37 400	24 450
<i>Hela riket</i>			
1964.....	44 072	39 300	1 730 870
1963.....	40 380	39 000	1 573 950
1962.....	46 762	30 800	1 442 030
1961.....	49 828	40 200	2 000 600

¹ Skördad areal.

skillnader är dock i flertalet fall helt obetydliga och torde i huvudsak sammanhånga med slumpfel i inventeringsresultaten.

Under såväl 1963 som 1964 har Sockerbolagets kontraktsteckning omfattat även vissa odlingar i Danmark. Från dessa har dock bortsetts vid sammanställningen av tabelluppgifterna.

Tabellen visar att totalskördens sockerbeter 1964 var cirka 10 % större än 1963. Bakom ökningen låg i första hand en utvidgning av arealen.

Övrig publicering

Detaljuppgifter om sockerbetsodlingen

lämnas fortlöpande i Sockerbolagets månadsrapporter samt i dess årsberättelser. Utöver de i föreliggande publikation meddelade resultaten ges där bl. a. uppgifter om försäljningen av socker och sirap samt om avkastningens råsockervärde.

Beträffande 1964 års sockerbetsodling har i Statistiska meddelanden nr J 1965: 21 tidigare lämnats länsvisa uppgifter för odlad areal samt hektar- och totalskörd. Denna redovisning baserades på preliminära uppgifter från Sockerbolaget och visar därför vissa smärre avvikelser i förhållande till de i tab. 64 meddelade definitiva resultaten.

8. Statistik över odlingen av oljeväxter

Inledning

Detaljerade uppgifter om oljeväxtodlingen redovisas årligen i föreningen Sveriges Oljeväxtintressenters s. k. kontrakts- och leveransstatistik. För olika grödor och län lämnas data rörande bl. a. kontrakterad areal, totalskörd samt skördens vatten- resp. oljehalt. Eftersom odlingen av oljeväxter till betydande del sker utanför kontrakt¹ företer arealstatistiken vissa avvikelser i förhållande till resultaten från jordbruksinventeringarna (se tab. 47).

Resultat

Länsvisa uppgifter om skörden av oljeväxter 1964 meddelas i tab. 65. Bortsett från hektarskördetalen, vilka framräknats som kvoten mellan total skörd och besädd areal², baseras redovisningen i tabellen

helt på uppgifter från Sveriges Oljeväxtintressenter.

Vid jämförelse med motsvarande rikstal för 1963 framgår att 1964 års totalskördar låg högre för samtliga slag av oljeväxter (bortsett från oljelin). Ökningen sammanhänge dels med ett förbättrat utbyte per hektar, dels med en utvidgning av de odlade arealerna.

Övrig publicering

Uppgifter för 1964 om skörden av oljeväxter har av statistiska centralbyrån redovisats i Statistiska meddelanden nr J 1965:21. Motsvarande arealuppgifter (enligt jordbruksinventeringen i juni 1964) återfinns i meddelande nr J 1964:35 i samma serie.

¹ Av 1964 års totala skörd av oljeväxter härrörde 3—11 % från icke kontrakterade arealer. —

² Se närmare sid. 93.

Tab. 65. Oljevåxtodlingen 1964: Skörd per hektar¹, i kilogram; totalskörd², i ton samt medeloljehalt, i procent, inom län och hela riket

Område	Höstraps				Våraps				Höstrys			
	Skörd per hektar, kilogram	Beräknad besädd areal, hektar	Total skörd, ton	Medel-oljehalt, procent	Skörd per hektar, kilogram	Beräknad besädd areal, hektar	Total skörd, ton	Medel-oljehalt, procent	Skörd per hektar, kilogram	Beräknad besädd areal, hektar	Total skörd, ton	Medel-oljehalt, procent
<i>Län</i>												
Stockholms stad o. län	1 820	1 437	2 610	47,1	..	..	600	43,3	1 640	1 103	1 810	46,7
Uppsala »	2 330	806	1 880	46,6	1 680	770	1 290	43,7	1 780	1 199	2 130	46,1
Södermanlands »	1 680	1 129	1 900	46,6	1 670	730	1 220	43,6	1 630	827	1 350	46,6
Östergötlands »	2 620	6 754	17 680	46,4	..	..	150	41,9	2 260	2 289	5 160	45,8
Jönköpings »	..	..	580	47,8	..	..	20	42,7	..	..	140	47,1
Kronobergs »	..	..	40	44,7	..	..	120	44,9	..	..	90	47,0
Kalmar »	2 050	3 505	7 170	46,4	..	..	90	39,7	1 730	783	1 360	44,5
Gotlands »	1 670	2 415	4 020	45,4	..	..	20	39,0	1 600	2 046	3 280	44,2
Blekinge »	2 150	771	1 650	47,4	..	..	320	42,7	..	..	70	47,6
Kristianstads »	3 160	6 840	21 610	46,8	..	..	740	41,3	2 840	1 477	4 190	45,9
Malmöhus »	2 880	15 870	45 720	46,4	2 070	2 252	4 650	41,8	2 560	3 002	7 680	45,3
Hallands »	..	..	480	47,3	2 040	564	1 150	43,1	..	..	140	45,8
Göteborgs o. Bohus »	..	..	20	50,2	..	..	230	44,4	—	—	—	—
Älvsborgs »	..	..	320	47,5	1 330	966	1 280	44,9	..	..	230	46,7
Skaraborgs »	2 570	2 540	6 520	46,7	1 480	1 084	1 600	43,5	1 900	2 445	4 640	46,6
Värmlands »	..	..	..	..	920	741	680	43,8	..	..	10	46,8
Örebro »	..	..	460	46,9	1 510	3 163	4 770	43,2	1 450	528	760	46,9
Västmanlands »	..	..	470	46,2	1 760	3 858	6 780	43,1	..	..	700	46,4
Kopparbergs »	—	—	—	—	..	..	10	45,3	..	..	40	46,8
Gävleborgs »	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	80	45,8
Västernorrlands »	..	—	—	—	..	..	..	..	—	—	—	—
Jämtlands »	..	..	..	..	..	..	..	..	—	—	—	—
Västerbottens »	..	..	..	..	..	..	..	..	—	—	—	—
Norrbottens »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>												
1964.....	2 610	43 305	113 130	46,5	1 610	15 988	25 720	43,0	2 010	16 858	33 860	45,7
1963.....	2 050	35 532	72 870	44,6	1 490	6 997	10 410	41,4	1 490	10 100	15 050	44,0
1962.....	2 630	43 898	115 580	47,1	1 200	4 596	5 510	41,3	2 050	11 374	23 310	46,3
1961.....	2 570	34 620	89 000	47,4	1 450	3 941	5 700	43,6	1 920	10 580	20 300	46,0

¹ Avser frö med 18 % vattenhalt. — ² = levererade kvantiteter (ev. leveranser efter den 1 februari 1965 ej beaktade).

Område	Värreby				Oljelin				Vitsenap			
	Skörd per hektar, kilogram	Beräknad besädd areal, hektar	Total skörd, ton	Medel-oljehalt, procent	Skörd per hektar, kilogram	Beräknad besädd areal, hektar	Total skörd, ton	Medel-oljehalt, procent	Skörd per hektar, kilogram	Beräknad besädd areal, hektar	Total skörd, ton	Medel-oljehalt, procent
<i>Län</i>												
Stockholms stad o. län	..	..	30	42,4	..	..	..	..	1 460	702	1 030	33,0
Uppsala	..	..	120	43,1	—	—	—	—	1 590	777	1 230	33,5
Södermanlands »	..	..	30	43,1	..	..	..	..	1 090	890	970	33,2
Östergötlands »	..	..	10	42,9	..	..	10	..	1 840	2 682	4 940	33,0
Jönköpings »	..	..	40	45,7	—	—	—	—	..	..	20	32,8
Kronobergs »	..	..	..	..	—	—	—	—	..	..	..	..
Kalmar »	..	..	..	..	..	..	10	..	980	509	500	30,3
Gotlands »	..	..	70	40,0	..	..	20	..	860	951	820	30,4
Blekinge »	..	..	..	40,6	—	—	—	—	..	..	110	32,5
Kristianstads »	..	..	400	40,6	..	..	20	..	1 700	2 624	4 460	31,5
Malmöhus »	..	..	60	38,9	..	..	140	..	1 830	11 792	21 640	32,3
Hallands »	..	..	..	36,6	..	..	10	..	..	..	240	32,7
Göteborgs o. Bohus »	—	—	—	—	—	—	—	—	..	..	10	35,5
Älvsborgs »	..	..	10	46,0	—	—	—	—	..	..	60	34,3
Skaraborgs »	..	..	50	44,0	..	..	..	..	1 020	610	620	34,0
Värmlands »	1 010	895	910	45,6	—	—	—	—	..	..	10	36,0
Örebro »	..	..	30	42,8	..	..	..	..	..	..	60	33,1
Västmanlands »	..	..	450	43,9	..	..	10	..	..	..	90	34,1
Kopparbergs »	..	..	60	45,4	—	—	—	—	..	..	..	31,2
Gävleborgs »	..	..	160	45,2	—	—	—	—	..	..	..	..
Västernorrlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	..	..	..	..
Jämtlands »	..	..	..	..	—	—	—	—	..	..	..	..
Västerbottens »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>												
1964.....	1 080	2 258	2 430	43,4	790	276	220	..	1 680	21 940	36 810	32,3
1963.....	1 020	1 564	1 590	41,0	620	375	230	..	1 240	20 579	25 520	30,4
1962.....	750	1 501	1 130	42,2	560	713	300	..	1 410	17 235	24 350	33,5
1961.....	790	826	650	43,0	910	1 243	1 130	..	1 600	14 238	22 750	32,8

9. Statistik över odlingen av spånadsväxter

Inledning

Statistiska uppgifter rörande den svenska odlingen av spånadsväxter meddelas varje år av Riksförbundet Lin och Hampa, som är centralorganisation för landets odlare (se närmare sid.185). I statistiken, vilken baseras på uppgifter från de enskilda odlareföreningarna, ges bl. a. upplysningar om besädd areal och om totalskörd (specificerad på repad halm samt frö).

Resultat

Arealernas omfattning samt skördens storlek åren 1960—1964 belyses i *tab. 66*

(avser rikssiffror). Beträffande odlingens förläggning kan nämnas att hampa numera odlas enbart på Gotland, medan odlingen av spånadslin är koncentrerad till Skåne och Halland.

Övrig publicering

Utförligare data om spånadsväxtodlingen lämnas varje år i särskild årsredovisning från Riksförbundet Lin och Hampa. Dessa uppgifter finns i regel tillgängliga 4 à 5 månader efter utgången av resp. redogörelseår.

Tab. 66. Spånadsväxtodlingen åren 1960—1964: Odlad areal, i hektar, samt total skörd, i ton. Hela riket

År	Spånadslin			Hampa		
	Odlad areal, hektar	Total skörd, ton		Odlad areal, hektar	Total skörd, ton	
		Frö	Repad halm		Frö	Repad halm
1964	2 234	2 500 ¹	11 500 ¹	530	— ²	3 336
1963	1 937	2 084	8 869	667	— ²	4 031
1962	1 875	2 054	10 906	858	— ²	3 817
1961	1 837	1 911	8 750	863	25	4 597
1960	2 471	2 610	10 039	682	21	1 986 ³

¹ Preliminära uppgifter. — ² Under åren 1962—1964 har odlats en sydeuropeisk hampsort, som icke lämnar moget frö i vårt klimat. — ³ På grund av ogynnsam väderlek kunde endast ungefär halva skörden bärgas.

VIII. Husdjursskötsel. Animalisk produktion

1. Jordbruksinventeringarna

Inledning

Liksom tidigare ingick i jordbruksinventeringarna under 1964 särskilda uppgifter rörande antalet husdjur. En sammanfattning av dessa resultat ges i föreliggande avsnitt. För undersökningarnas organisation, metodik etc. har en utförlig redogörelse lämnats i kap. II (sid. 11—15).

Undersökningarnas innehåll

Uppgiftsinsamlingens omfattning vid de olika undersökningstillfällena under 1964 har redovisats i tablå å sid. 12. Specificeringen av husdjuren på olika kategorier och åldersgrupper framgår i detalj av *bil.* 3—5. Den nuvarande klassificeringen, vilken började tillämpas vid juniinventeringen 1963, innebär en konsekvent genomförd uppdelning på kön och ålder. Kvigor och kvigkalvar specificeras dessutom efter avsedd användning för pålägg eller slakt. För hästar har den tidigare uppdelningen efter ålder ersatts med uppdelning efter födelseår. En närmare redogörelse för innebörden i de under 1963 införda klassificeringsändringarna har lämnats i Statistiska meddelanden nr J 1963: 23.

Resultat

Antalet husdjur 1964

I *tab. 67—71* meddelas vissa huvudresultat rörande antalet husdjur 1964. *Tab. 69* och

och *tab. 70* innefattar uppgifter för storleksgruppen 0,26—2 hektar åker men i övrigt är redovisningen begränsad att gälla brukningsenheter med mer än 2 hektar åker.

Tab. 67 innehåller uppgifter om husdjursantalet i juni 1964 inom de olika länen och hela riket. För att närmare belysa utvecklingen under året av husdjursantalet har i *tab. 68* sammanställts totalsummor för olika djurslag enligt de tre jordbruksinventeringarna. I denna tabell ingår dessutom uppgifter om djurantalet i juni närmast föregående år. Antalet husdjur i juni 1964 inom olika storleksgrupper av jordbruk framgår av *tab. 69* och *tab. 70*. *Tab. 71* slutligen innehåller beräknade värden för antalet nötkreatursenheter 1964 (se nedan).

Antalet *hästar* minskade från juni 1963 till juni 1964 med cirka 11 %. Av *tab. 70* framgår att det i förhållande till åkerarealen största antalet hästar påträffas i storleksgruppen 2—5 hektar åker. Med stigande åkerareal visar antalet hästar sedan en kontinuerlig minskning.

Det totala antalet *nötkreatur* var i juni 1964 omkring 5 % lägre än vid samma tidpunkt föregående år. Bakom nedgången låg i huvudsak en minskning av antalet kor. I förhållande till åkerarealen var antalet nötkreatur — liksom antalet hästar — störst i de lägre storleksgrupperna. Detta gällde särskilt kor, medan

Tab. 67. Antal husdjur den 2 juni 1964 inom län, produktionsområden och hela riket

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Område	Hästar				Nötkreatur				
	Födda 1961 och tidigare	Ung- hästar födda 1962 och 1963	Föl	Summa hästar	Tjurar, tjurkalvar och stutar		Kor		
					1 år och däröver	Under 1 år	Kor som kalvat endast 1 gång	Övriga kor	Summa kor
Län									
Stockholms stad o. län	2 300	440	300	3 040	3 930	5 100	5 940	20 670	26 610
Uppsala »	1 980	310	170	2 460	2 230	4 370	6 580	23 940	30 520
Södermanlands »	2 480	360	190	3 030	3 970	7 400	9 960	31 510	41 470
Östergötlands »	4 690	650	220	5 560	9 580	14 590	12 910	44 330	57 240
Jönköpings »	8 030	940	500	9 470	7 560	14 100	11 680	51 550	63 230
Kronobergs »	6 610	520	330	7 460	5 000	7 170	9 000	33 200	42 200
Kalmar »	5 960	740	520	7 220	10 020	15 980	13 560	47 120	60 680
Gotlands »	870	240	130	1 240	6 730	8 840	5 190	15 750	20 940
Blekinge »	2 640	390	260	3 290	5 110	5 980	3 870	12 310	16 180
Kristianstads »	5 200	850	460	6 510	20 960	27 130	15 280	50 060	65 340
Malmöhus »	4 210	1 150	640	6 000	22 660	25 430	14 880	50 680	65 560
Hallands »	3 610	350	200	4 160	7 300	15 860	12 580	40 880	53 460
Göteborgs o. Bohus »	4 180	540	300	5 020	3 120	6 160	6 050	26 750	32 800
Älvsborgs »	10 140	1 290	650	12 080	9 750	15 870	15 660	65 650	81 310
därav norra delen	5 260	830	360	6 450	3 480	6 560	8 060	36 450	44 510
» södra »	4 880	460	290	5 630	6 270	9 310	7 600	29 200	36 800
Skaraborgs län	5 640	850	380	6 870	10 920	20 900	19 270	73 010	92 280
Värmlands »	6 330	890	360	7 580	3 570	6 340	7 430	30 130	37 560
Örebro »	3 060	240	180	3 480	4 100	8 270	5 410	23 000	28 410
Västmanlands »	2 400	270	90	2 760	3 820	4 680	6 500	24 790	31 290
Kopparbergs »	4 220	310	120	4 650	960	3 910	4 910	19 070	23 980
Gävleborgs »	6 090	540	250	6 880	1 990	5 040	5 580	23 900	29 480
Västernorrlands »	6 620	450	130	7 200	600	4 870	6 630	30 170	36 800
Jämtlands »	5 280	410	310	6 000	2 000	5 890	6 320	24 300	30 620
Västerbottens »	6 400	200	140	6 740	1 570	11 030	11 440	45 670	57 110
Norrbottnens »	3 930	80	40	4 050	740	3 640	5 740	23 860	29 600
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	3 670	790	550	5 010	24 940	34 180	18 620	57 670	76 290
» mellanbygder	6 190	1 150	730	8 070	29 450	39 840	24 240	79 810	104 050
» norra slättbygder	8 150	1 320	600	10 070	16 390	30 310	26 750	100 710	127 460
Svealands slättbygder	11 590	1 800	990	14 380	17 810	29 950	34 910	123 010	157 920
Götalands skogsbygder	41 070	4 980	2 590	48 640	45 870	70 270	65 980	256 160	322 140
Mellersta Sveriges skogsbygder	12 870	1 290	590	14 750	7 120	13 520	15 740	65 700	81 440
Nedre Norrland	17 490	1 340	590	19 420	3 850	14 150	17 480	73 520	91 000
Övre Norrland	11 840	340	230	12 410	2 760	16 330	18 650	75 720	94 370
Hela riket									
1964	112 870	13 010	6 870	132 750	148 190	248 550	222 370	832 300	1 054 670
1963	¹ 127 960	² 14 430	6 800	149 190	155 810	228 660	248 970	882 900	1 131 870
1962	³ 142 350	⁴ 14 810	6 000	163 160	..	..	239 130	968 900	1 208 030
1961	³ 157 810	⁴ 14 750	5 670	178 230	..	..	241 590	974 860	1 216 450
1960	³ 172 170	⁴ 14 010	6 240	192 420	..	..	242 380	970 070	1 212 450

¹ Avser »Hästar födda 1960 och tidigare».² Avser »Unghästar födda 1961 och 1962».³ Avser »Hästar 3 år och däröver».⁴ Avser »Unghästar 1 och 2 år».

					Får och lamm		Svin			Höns och kycklingar		
Kvigor 1 år och därover		Kvigor och kvigkalvar under 1 år		Summa nötkreatur			Avels-svin	Övriga svin	Summa svin	Höns	Kycklingar	Summa höns och kycklingar
För pålägg	För slakt	För pålägg	För slakt									
10 350	1 730	7 820	1 580	57 120	5 410	1 940	18 970	20 910	116 020	54 580	170 600	
11 650	1 050	8 620	1 540	59 980	2 040	5 560	32 400	37 960	199 300	116 900	316 200	
18 370	1 610	12 850	1 990	87 660	4 820	4 150	31 240	35 390	164 830	88 400	253 230	
26 340	3 880	19 050	3 570	134 250	9 830	6 920	50 880	57 800	198 010	162 980	360 990	
24 000	5 650	17 610	6 830	138 980	8 120	7 840	50 350	58 190	186 890	67 240	254 130	
15 440	2 930	12 120	3 930	88 790	2 070	7 320	42 550	49 870	280 500	175 840	456 340	
25 220	5 400	20 950	5 220	143 470	9 520	10 270	75 550	85 820	231 140	117 380	348 520	
9 660	2 190	7 910	1 800	58 070	75 740	5 960	38 500	44 460	164 570	71 330	235 900	
6 030	2 170	5 310	1 810	42 590	1 680	3 180	50 890	54 070	144 150	99 910	244 060	
32 920	10 930	27 190	7 900	192 370	4 660	39 550	351 400	390 950	595 160	481 880	1 077 040	
37 370	10 580	29 560	6 440	197 600	3 770	41 520	324 930	366 450	544 770	627 580	1 172 350	
23 800	3 650	19 600	4 600	128 270	1 890	27 730	200 120	227 850	674 700	611 170	1 285 870	
11 300	3 080	8 490	3 060	68 010	4 970	3 870	24 560	28 430	224 860	123 070	347 930	
23 620	4 160	19 600	8 370	162 680	3 470	14 460	72 310	86 770	423 400	235 320	658 720	
11 800	2 020	9 040	4 570	81 980	1 510	5 940	31 490	37 430	271 420	151 320	422 740	
11 820	2 140	10 560	3 800	80 700	1 960	8 520	40 820	49 340	151 980	84 000	235 980	
38 570	8 470	30 560	6 580	208 280	4 330	25 140	155 370	180 510	597 500	398 040	995 540	
9 160	1 540	5 960	4 160	68 290	9 900	3 170	24 350	27 520	162 980	134 920	297 900	
9 610	1 390	7 000	2 380	61 160	5 280	2 300	22 120	24 420	207 740	114 310	322 050	
11 290	1 210	8 090	1 470	61 850	1 380	3 990	24 820	28 810	170 090	86 330	256 420	
6 070	470	5 160	1 820	42 370	13 160	1 470	13 120	14 590	134 100	76 580	210 680	
7 650	510	6 540	2 100	53 310	9 040	970	9 740	10 710	64 270	24 020	88 290	
6 470	640	5 640	3 240	58 260	10 940	760	5 050	5 810	57 180	21 380	78 560	
6 280	310	6 180	1 670	52 950	5 330	480	4 570	5 050	30 760	9 490	40 250	
8 710	970	10 230	8 970	98 590	12 830	3 070	15 580	18 650	56 260	44 910	101 170	
4 750	390	5 030	2 160	46 310	7 750	110	3 910	4 020	29 710	12 540	42 250	
42 430	12 470	33 500	8 750	232 560	4 980	55 590	492 450	548 040	821 690	977 550	1 799 240	
52 270	12 180	43 160	9 170	290 120	84 970	40 850	359 540	400 390	698 060	461 360	1 159 420	
53 370	10 530	40 640	9 400	288 100	9 120	32 210	200 660	232 870	753 650	559 520	1 313 170	
61 970	7 090	44 470	9 060	328 270	18 920	19 460	137 200	156 660	894 470	540 830	1 435 300	
119 260	26 700	94 920	30 920	710 080	29 630	64 510	378 610	443 120	1 884 090	1 114 950	2 999 040	
21 320	3 000	16 870	7 500	150 770	20 860	3 540	31 350	34 890	354 720	179 770	534 490	
19 200	1 530	16 940	6 690	153 360	25 450	2 290	22 940	25 230	160 280	63 120	223 400	
14 810	1 410	16 570	11 700	157 950	24 200	3 280	20 530	23 810	91 930	59 000	150 930	
384 630	74 910	307 070	93 190	2 311 210	218 130	221 730	1 643 280	1 865 010	5 658 890	3 956 100	9 614 990	
411 400	75 600	317 100	101 230	2 421 670	183 730	208 270	1 582 340	1 790 610	5 421 230	4 073 480	9 494 710	
458 340	..	..	..	2 551 020	165 360	234 740	1 763 290	1 998 030	5 590 000	4 059 140	9 649 140	
441 730	..	..	..	2 465 250	154 810	236 770	1 726 520	1 963 290	5 700 870	4 078 770	9 779 640	
442 360	..	..	..	2 391 830	139 770	225 110	1 604 550	1 829 660	5 988 950	3 729 870	9 718 820	

Tab. 68. Antal husdjur den 4 juni 1963, 3 mars, 2 juni och 15 oktober 1964. Hela riket

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Djurslag	Juni 1963	Mars 1964	Juni 1964	Oktober 1964
Hästar födda 1961 ¹ och tidigare	128 000	..	112 900	..
Unghästar födda 1962 ¹ och 1963 ¹	14 400	..	13 000	..
Föl	6 800	..	6 900	..
Summa hästar	149 200	..	132 800	..
Tjurar och stutar 1 år och däröver	155 800	143 200	148 200	135 000
Tjurar, tjurkalvar och stutar under 1 år	228 700	234 700	248 500	239 700
Kor	1 131 900	1 110 700	1 054 700	1 032 800
därav kor som kalvat en gång	249 000	254 700	222 400	221 300
» övriga kor	882 900	856 000	832 300	811 500
Kvigor 1 år och däröver	487 000	448 000	459 500	432 400
därav för pålägg	411 400	374 600	384 600	361 200
» » slakt	75 600	73 400	74 900	71 200
Kvigor och kvigkalvar under 1 år	418 300	404 600	400 300	381 700
därav för pålägg	317 100	310 400	307 100	301 500
» » slakt	101 200	94 200	93 200	80 200
Summa nötkreatur	2 421 700	2 341 200	2 311 200	2 221 600
Får och lamm	183 700	..	218 100	..
Galtar för avel 6 månader och däröver ..	8 500	9 000	8 500	8 900
Modersuggor	199 800	211 400	213 200	210 200
därav första gången dräktiga	42 400	47 600	48 200	37 100
» övriga dräktiga	92 900	101 600	96 000	100 300
» digivande samt icke dräktiga ..	56 200	55 200	60 600	63 000
» utslagssuggor	8 300	7 000	8 400	9 800
Summa avelssvin	208 300	220 400	221 700	219 100
Övriga svin (inräknat s. k. hushållssvin)	1 582 300	1 609 100	1 643 300	1 766 100
därav 3 månader och däröver	769 000	790 700	788 300	932 600
» under 3 månader	813 300	818 400	855 000	833 500
Summa svin	1 790 600	1 829 500	1 865 000	1 985 200
Höns	5 421 200	..	5 658 900	..
därav kläckta 1962 ¹ och tidigare	1 986 400	..	1 968 300	..
» » 1963 ¹	3 434 800	..	3 690 600	..
Kycklingar	4 073 500	..	3 956 100	..
Summa höns och kycklingar	9 494 700	..	9 615 000	8 449 600
Kalkoner	84 300	..	107 700	..

¹ Årtalen avser 1964 års uppgifter. För 1963 gäller motsvarande åldersgränser.

Tab. 69. Antal husdjur den 2 juni 1964 inom olika storleksgrupper. Hela riket

Djurslag	Storleksgrupp, hektar åker							
	0,26—2,0	2,1—5,0	5,1—10,0	10,1—20,0	20,1—30,0	30,1—50,0	50,1—100,0	Över100,0
Hästar födda 1961 och tidigare	1 950	21 070	41 740	28 410	8 890	6 060	3 690	3 010
Unghästar födda 1962 och 1963	90	1 080	2 920	3 560	1 730	1 450	1 320	950
Föl	30	560	1 810	1 700	880	760	650	510
Summa hästar	2 070	22 710	46 470	33 670	11 500	8 270	5 660	4 470
Tjurar och stutar 1 år och däröver	260	4 020	14 380	33 760	24 540	27 430	21 450	22 610
Tjurar, tjurkalvar och stutar under 1 år ...	720	13 250	38 320	62 640	39 630	40 370	27 870	26 470
Kor	8 780	98 450	251 930	310 140	159 360	116 340	65 490	52 960
därav som kalvat endast 1 gång	1 670	19 430	43 740	61 670	36 080	28 780	17 340	15 340
därav övriga kor ...	7 110	79 020	208 190	248 470	123 280	87 560	48 150	37 620
Kvigor 1 år o. däröver	1 210	22 310	72 760	128 080	80 600	69 340	45 800	40 650
därav för pålägg ...	890	16 730	60 280	107 610	68 040	57 880	38 470	35 620
» » slakt	320	5 580	12 480	20 470	12 560	11 460	7 330	5 030
Kvigor och kvigkalvar under 1 år	2 260	25 870	77 310	114 050	67 270	54 220	33 700	27 840
därav för pålägg ...	1 020	13 580	52 110	88 450	55 250	44 540	28 180	24 960
» » slakt	1 240	12 290	25 200	25 600	12 020	9 680	5 520	2 880
Summa nötkreatur ...	13 230	163 900	454 700	648 670	371 400	307 700	194 310	170 530
Får och lamm	5 940	29 760	57 100	40 830	31 240	23 910	17 860	17 430
Galtar för avel 6 månader och däröver ...	10	200	620	2 080	1 640	2 160	1 220	620
Modersuggor	660	8 200	32 850	70 230	42 240	33 710	16 960	9 000
Övriga svin	8 360	54 890	201 230	442 730	318 120	280 910	191 870	153 540
därav 3 månader och däröver	3 880	21 740	68 030	174 350	158 980	143 910	116 910	104 370
därav under 3 månader	4 480	33 150	133 200	268 380	159 140	137 000	74 960	49 170
Summa svin	9 030	63 290	234 700	515 040	362 000	316 780	210 050	163 160
Höns	193 690	708 890	1 481 340	1 601 660	796 950	598 760	288 080	183 210
därav kläckta 1962 och tidigare	78 430	286 140	560 810	561 080	268 530	180 580	72 390	38 800
därav kläckta 1963	115 260	422 750	920 530	1 040 580	528 420	418 180	215 690	144 410
Kycklingar	187 870	410 150	783 500	1 127 390	501 650	542 250	242 700	348 460
Summa höns och kycklingar	381 560	1 119 040	2 264 840	2 729 050	1 298 600	1 141 010	530 780	531 670

Tab. 70. Antal husdjur den 2 juni 1964 per 100 hektar åker inom olika storleksgrupper. Hela riket

Djurslag	Storleksgrupper, hektar åker								Totalt
	0,26 — 2,0	2,1 — 5,0	5,1 — 10,0	10,1 — 20,0	20,1 — 30,0	30,1 — 50,0	50,1 — 100,0	Över 100,0	
Hästar födda 1961 och tidigare	6,3	9,4	8,1	3,9	1,8	1,2	0,9	0,8	3,5
Unghästar födda 1962 och 1963	0,3	0,5	0,6	0,5	0,3	0,3	0,3	0,2	0,4
Föl	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2
Summa hästar	6,7	10,1	9,0	4,6	2,3	1,6	1,4	1,1	4,1
Tjurar och stutar 1 år och däröver	0,8	1,8	2,8	4,6	5,0	5,4	5,2	5,8	4,5
Tjurar, tjurkalvar och stutar under 1 år...	2,3	5,9	7,5	8,6	8,0	8,0	6,7	6,8	7,5
Kor	28,5	43,9	48,9	42,5	32,3	23,0	15,8	13,5	32,2
därav som kalvat endast 1 gång	5,4	8,7	8,5	8,4	7,3	5,7	4,2	3,9	6,8
därav övriga kor ..	23,1	35,2	40,4	34,1	25,0	17,3	11,6	9,6	25,4
Kvigor 1 år o. däröver	3,9	9,9	14,1	17,6	16,3	13,8	11,1	10,4	14,0
därav för pålägg ...	2,9	7,4	11,7	14,8	13,8	11,5	9,3	9,1	11,7
» » slakt.....	1,0	2,5	2,4	2,8	2,5	2,3	1,8	1,3	2,3
Kvigor och kvigkalvar under 1 år	7,3	11,6	15,0	15,6	13,6	10,7	8,1	7,1	12,5
därav för pålägg ...	3,3	6,1	10,1	12,1	11,2	8,8	6,8	6,4	9,5
» » slakt.....	4,0	5,5	4,9	3,5	2,4	1,9	1,3	0,7	2,2
Summa nötkreatur ...	42,8	73,1	88,3	88,9	75,2	60,9	46,9	43,6	70,4
Får och lamm	19,2	13,3	11,1	5,6	6,3	4,7	4,3	4,5	6,8
Galtar för avel 6 månader och däröver	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2
Modersuggor	2,1	3,6	6,4	9,6	8,6	6,7	4,1	2,3	6,5
Övriga svin	27,1	24,5	39,1	60,7	64,4	55,6	46,3	39,2	50,0
därav 3 månader och däröver	12,6	9,7	13,2	23,9	32,2	28,5	28,2	26,6	24,0
därav under 3 månader	14,5	14,8	25,9	36,8	32,2	27,1	18,1	12,6	26,0
Summa svin	29,3	28,2	45,6	70,6	73,3	62,7	50,7	41,7	56,7
Höns	627,9	316,2	287,7	219,6	161,5	118,5	69,5	46,8	177,1
därav kläckta 1962 och tidigare	254,3	127,6	108,9	76,9	54,4	35,7	17,5	9,9	61,9
därav kläckta 1963	373,6	188,6	178,8	142,7	107,1	82,8	52,0	36,9	115,2
Kycklingar	609,1	182,9	152,2	154,6	101,6	107,4	58,5	89,0	125,4
Summa höns och kycklingar	1 237,0	499,1	439,9	374,2	263,1	225,9	128,0	135,8	302,5

Tab. 71. Beräknat antal nötkreatursenheter den 2 juni 1964 inom län, produktionsområden och hela riket

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Område	Antal nötkreatursenheter	Område	Antal nötkreatursenheter
<i>Län</i>		Västernorrlands län	60 740
Stockholms stad o. län	53 600	Jämtlands »	53 040
Uppsala »	59 390	Västerbottens »	94 440
Södermanlands »	80 010	Norrbottnens »	46 090
Östergötlands »	123 660		
Jönköpings »	133 370	<i>Produktionsområden</i>	
Kronobergs »	91 220	Götalands södra slättbygder	310 910
Kalmar »	139 380	» mellanbygder	331 100
Gotlands »	63 140	» norra slättbygder	288 770
Blekinge »	50 070	Svealands slättbygder	312 540
Kristianstads »	246 320	Götalands skogsbygder	720 070
Malmöhus »	242 560	Mellersta Sveriges skogsbygder...	151 190
Hallands »	157 500	Nedre Norrland	160 640
Göteborgs o. Bohus »	66 470	Övre Norrland	154 100
Älvsborgs »	165 580		
därav norra delen	83 280	<i>Hela riket</i>	
» södra »	82 300	1964.....	2 429 320
Skaraborgs län	210 680	1963.....	2 528 570
Värmlands »	73 010	1962.....	2 636 390
Örebro »	58 370	1961.....	2 611 430
Västmanlands »	59 710	1960.....	2 559 210
Kopparbergs »	45 270		
Gävleborgs »	55 700		

övriga grupper föredde ett svagare samband.

Antalet *svin* ökade från juni 1963 till juni 1964 med cirka 4 %. Uppgången, som berörde samtliga kategorier *svin*, var för avelssvin 7 % och för övriga *svin* 4 %. Liksom tidigare var *svin*uppfödningen i stor utsträckning förlagd till de medelstora brukningsenheterna såsom tab. 70 utvisar.

Totalantalet *höns* och *kycklingar* var i det närmaste oförändrat jämfört med föregående år. I fråga om *kalkoner* förelåg ökning med 28 %.

Antalet *får*, vilket ökat kontinuerligt sedan 1958, visade en uppgång med 19 % mellan 1963 och 1964. Som framgår av tab. 70 var uppfödningen i stor utsträckning förlagd till de mindre jordbruken.

För att erhålla jämförbara siffror för den totala kreatursskötselns omfattning inom skilda områden har de olika slagen av husdjur omräknats till en gemensam enhet, *nötkreatursenhet*, enligt de sedan länge inom jordbruksstatistiken tillämpade grunderna¹. Av resultaten för 1964 — se tab. 71 — framgår, att totalantalet nötkreatursenheter i riket minskat något i förhållande till 1963.

¹ 1 nötkreatursenhet = 1 fullvuxet nötkreatur, 2 ungnöt eller kalvar, 2/3 vuxen häst, 4/3 unghäst eller föl, 4 *svin* respektive 10 *får*.

Tab. 72. Nötkreatursbesättningarnas storlek år 1964: Antalet brukningsenheter inom produktionsområden och hela riket fördelat efter nötkreatursantalet vid enskilda brukningsenheter

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Område; storleksgrupp, hektar åker	Antal brukningsenheter							Summa
	Utan nötkreatur	Med nötkreatur						
		Utan kor	Med kor					
			1—3	4—9	10—24	Över 24		
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	2 777	1 344	2 795	5 457	2 018	234	14 625	
» mellanbygder ..	2 144	726	2 737	7 936	2 977	212	16 732	
» norra slättbygder	3 785	1 082	3 657	7 183	4 664	314	20 685	
Svealands slättbygder	6 065	1 220	2 702	7 384	5 532	697	23 600	
Götalands skogsbygder....	5 869	2 380	14 754	29 431	7 791	304	60 529	
Mellersta Sveriges skogsb.	6 590	755	5 578	6 829	1 794	129	21 675	
Nedre Norrland	9 077	472	7 608	10 302	1 085	22	28 566	
Övre Norrland	8 052	545	8 333	11 157	891	20	28 998	
Hela riket	44 359	8 524	48 164	85 679	26 752	1 932	215 410	
<i>Storleksgrupper (hektar åker)</i>								
2,1— 5,0	21 658	1 747	26 047	8 966	38	—	58 456	
5,1— 10,0	11 903	2 114	15 164	37 258	860	—	67 299	
10,1— 20,0	4 917	1 560	3 852	29 899	8 641	—	48 869	
20,1— 30,0	2 076	871	1 449	6 816	8 457	26	19 695	
30,1— 50,0	1 877	1 056	1 134	2 241	6 444	144	12 896	
50,1—100,0	1 364	802	418	463	2 145	807	5 999	
Över 100,0	564	374	100	36	167	955	2 196	

Husdjursbesättningarnas storlek 1964

Jordbruksinventeringarnas primäruppgifter rörande antalet husdjur har tidigare huvudsakligen använts för skattning av totalantalet djur inom olika områden. Från och med 1964 görs på grundval av junimaterialet vissa ytterligare beräkningar, varvid uppgifter framkommer om brukningsenheternas fördelning efter djurbesättningarnas storlek. Dessa utvidgningar har möjliggjorts genom ändring av den tidigare skattningsmetodiken och genom övergång till automatisk databehandling (se närmare sid. 13).

Resultaten från bearbetningen av 1964 års material har i sammanfattning införts i tab. 72 och tab. 73 (avser nötkreatur resp.

svin). Enligt den första tabellen fanns i juni 1964 nötkreatur vid cirka 79 % av det totala antalet brukningsenheter med mer än 2 hektar åker. Antalet brukningsenheter utan svin — se tab. 73 — var avsevärt högre än antalet enheter utan nötkreatur; svin saknades sålunda vid 57 % av gårdarna.

Övrig publicering

Definitiva resultat från husdjursräkningarna 1964 finns införda i Statistiska meddelanden nr J 1964: 13, 35 och 37 samt J 1965: 5. Härutöver publicerades sammanfattande översikter i Jordbruksekonomiska Meddelanden, häftena nr 1964: 5 och 9 samt 1965: 2.

Tab. 73. Svinbesättningarnas storlek år 1964: Antalet brukningsenheter inom produktionsområden och hela riket fördelat efter svinantalet vid enskilda brukningsenheter

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Område; storleksgrupp, hektar åker	Antal brukningsenheter med svin						
	0	1—2	3—10	11—50	51—200	Över 200	Summa
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	3 117	480	1 802	6 399	2 554	273	14 625
» mellanbygder...	3 635	1 358	3 476	6 420	1 646	197	16 732
» norra slättbygder	10 906	1 341	2 920	4 584	866	68	20 685
Svealands slättbygder	14 559	2 900	3 194	2 379	486	82	23 600
Götalands skogsbygder ...	28 005	9 312	11 058	10 858	1 226	70	60 529
Mellersta Sveriges skogsb.	16 606	3 089	1 209	701	61	9	21 675
Nedre Norrland	21 828	5 461	882	354	24	17	28 566
Övre Norrland	23 827	3 578	1 101	444	44	4	28 998
Hela riket	122 483	27 519	25 642	32 139	6 907	720	215 410
<i>Storleksgrupper (hektar åker)</i>							
2,1— 5,0	45 971	7 946	2 923	1 534	78	4	58 456
5,1— 10,0	41 590	10 237	8 164	6 900	406	2	67 299
10,1— 20,0	19 462	6 251	8 753	12 522	1 846	35	48 869
20,1— 30,0	6 391	1 853	3 369	6 267	1 721	94	19 695
30,1— 50,0	4 622	948	1 839	3 608	1 735	144	12 896
50,1—100,0	2 927	269	524	1 171	903	205	5 999
Över 100,0	1 520	15	70	137	218	236	2 196

2. 1961 års allmänna jordbruksräkning

Inledning

I programmet för 1961 års jordbruksräkning — se sid. 2 — ingick bl. a. en specialundersökning rörande nötkreaturens rasfördelning, baserad på material som insamlades i samband med statistiska centralbyråns ordinarie husdjursräkning i oktober 1961. Med hjälp av oktobermaterialet erhöles skattningar av nötkreaturens relativa fördelning på olika raser; dessa uppgifter utnyttjades sedan för beräkning av motsvarande fördelning — i absoluta tal — av antalet nötkreatur enligt jordbruksräkningen.

Resultat

Nötkreaturens rasfördelning 1961 inom län, produktionsområden och hela riket redovisas i tab. 74. Av tabellen framgår att betydande regionala skillnader föreligger i fråga om de olika rasernas utbredning.

Övrig publicering

För en närmare beskrivning av den särskilda undersökningen rörande nötkreaturens rasfördelning hänvisas dels till Jordbruksräkningen 1961 (SOS), dels till avsnitt II:2 i föreliggande publikation (behandlar metodiken m. m. i de årliga jordbruksinventeringarna).

Tab. 74. Nötkreaturens rasfördelning år 1961: Antal kor och ungnöt av olika raser inom

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Område	Svensk röd och vit boskap (SRB)		Svensk låglandsboskap (SLB)		Svensk kullig boskap (SKB)	
	Kor	Ungnöt	Kor	Ungnöt	Kor	Ungnöt
<i>Län</i>						
Stockholms stad o. län.....	31 973	28 972	88	740	68	30
Uppsala »	33 962	28 249	224	238	7	—
Södermanlands »	45 090	41 508	94	228	8	—
Östergötlands »	60 698	65 944	1 915	4 311	121	20
Jönköpings »	66 967	61 414	1 972	1 706	47	61
Kronobergs »	43 834	37 547	725	1 041	—	—
Kalmar »	61 399	69 033	659	1 505	—	—
Gotlands »	19 537	30 062	140	235	—	—
Blekinge »	17 860	19 494	260	1 847	—	—
Kristianstads »	24 605	29 629	44 643	79 844	—	—
Malmöhus »	8 298	9 441	70 859	128 226	—	—
Hallands »	26 352	26 694	28 005	38 622	15	10
Göteborgs o. Bohus »	36 690	32 806	931	1 012	18	15
Älvsborgs »	82 199	63 295	2 471	3 444	403	112
Skaraborgs »	90 174	88 891	8 251	11 691	64	19
Värmlands »	32 984	23 002	179	1 491	3 233	1 359
Örebro »	31 989	27 982	85	179	119	66
Västmanlands »	34 138	28 478	128	582	50	61
Kopparbergs »	15 870	9 730	184	104	8 749	4 024
Gävleborgs »	26 229	17 555	—	—	1 545	715
Västernorrlands »	10 822	6 858	—	—	25 324	12 159
Jämtlands »	2 973	2 863	—	10	25 739	14 612
Västerbottens »	6 371	4 413	332	207	49 911	30 787
Norrbottens »	7 636	4 367	127	72	22 184	10 908
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	13 758	17 200	75 875	143 183	15	10
» mellanbygder	61 980	86 265	45 881	75 240	—	—
» norra slättbygder	127 912	126 232	9 419	15 102	83	64
Svealands slättbygder	175 737	155 496	617	2 803	247	121
Götalands skogsbygder	314 368	287 306	29 292	39 467	245	103
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	75 578	53 568	453	1 142	5 075	2 203
Nedre Norrland	34 668	23 100	276	115	53 426	27 180
Övre Norrland	14 649	9 060	459	283	78 514	45 277
<i>Hela riket</i>	818 650	758 227	162 272	277 335	137 605	74 958

¹ SJB = Svensk jerseyboskap, SAB = Svensk ayrshireboskap, RB = Dansk röd boskap.² AA = Aberdeen Angus, Hfd = Hereford, Ch = Charolais.

län, produktionsområden och hela riket

Övriga mjölkkraser (SJB, SAB, RB) ¹		Köttkraser (AA, Hfd, Cb) ²		Korsningsdjur i första generationen		Annan eller okänd ras		Summa	
Kor	Ungnöt	Kor	Ungnöt	Kor	Ungnöt	Kor	Ungnöt	Kor	Ungnöt
180	239	80	103	123	440	155	50	32 667	30 574
14	27	73	145	56	176	338	318	34 674	29 153
284	237	136	210	520	951	85	160	46 217	43 294
554	524	89	266	566	2 088	124	224	64 067	73 377
736	797	3	26	270	735	532	336	70 527	65 075
296	217	81	121	263	513	222	201	45 421	39 640
1 011	763	57	187	425	1 203	414	413	63 965	73 104
181	219	26	61	80	744	151	202	20 115	31 523
390	228	25	32	97	512	—	26	18 632	22 139
778	525	413	592	727	2 076	797	1 296	71 963	113 962
338	414	140	209	379	1 000	205	302	80 219	139 592
766	943	55	100	277	696	386	448	55 856	67 513
601	317	48	123	139	262	35	76	38 462	34 611
455	248	50	130	393	1 647	836	584	86 807	69 460
269	156	101	183	494	1 407	388	284	99 741	102 631
527	291	51	68	569	540	3 127	1 292	40 670	28 043
295	103	73	154	36	180	251	124	32 848	28 788
276	179	3	11	362	603	50	381	35 007	30 295
130	86	60	89	273	484	220	62	25 486	14 579
329	148	—	—	342	156	2 761	990	31 206	19 564
851	559	—	—	909	1 028	1 851	847	39 757	21 451
43	37	—	—	373	507	609	319	29 737	18 348
259	81	—	—	520	722	2 290	1 012	59 683	37 222
12	—	—	—	780	504	942	491	31 681	16 342
627	769	403	616	495	2 138	398	408	91 571	164 324
1 095	911	232	435	558	2 283	640	1 250	110 386	166 384
556	307	189	365	467	2 862	452	349	139 078	145 281
939	800	416	691	1 217	2 401	881	1 019	180 054	163 331
3 725	2 957	247	568	2 233	5 130	2 150	2 182	352 260	337 713
1 020	667	19	48	933	1 277	4 142	1 681	87 220	60 586
1 317	846	58	87	1 722	1 825	4 652	1 886	96 119	55 039
296	81	—	—	1 348	1 258	3 454	1 663	98 720	57 622
9 575	7 338	1 564	2 810	8 973	19 174	16 769	10 438	1 155 408	1 150 280

3. Statistik över galtar och betäckta suggor

Inledning

Statistiska centralbyrån redovisar för varje månad uppgifter om antalet galtar samt antalet under månaden betäckta suggor. Som grund för denna redovisning ligger sammandrag för de olika länen upprättade vid resp. hushållningssällskap.

Författning

Bestämmelserna rörande uppgiftsskyldighet m. m. återfinns i Kungl. Maj:ts kungörelse den 30 december 1953 (nr 758).

Insamling av primäruppgifter m. m.

Enligt ovannämnda författning skall varje innehavare av galt, som utnyttjas för avelsändamål, föra journal med förlöpande uppgifter om betäckningar samt om försäljning och inköp av fargalt. Vidare skall galthållaren första dagen efter varje kalendermånads utgång till vederbörande

hushållningssällskap insända kopia av de uppgifter som under månaden införts i betäckningsjournalen.

Det åligger varje hushållningssällskap att kontrollera galthållarnas redovisning, att upprätta sammandrag för sällskapets område och insända detta till statistiska centralbyrån senast 10 dagar efter kalendermånadens utgång.

Resultat

Resultaten redovisas i *tab. 75*.

Övrig publicering

Uppgifter för län och hela riket redovisas månadsvis i Statistiska meddelanden omkring 14 dagar efter utgången av resp. rapportmånad. En sammanfattande redovisning ges dessutom i tabellbilagan till Jordbruksekonomiska Meddelanden.

Tab. 75. Antal tjänstbara galtar och betäckta suggor åren 1960—1964. Hela riket

År m. m.	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal per år resp. summa
<i>Tjänst- bara galtar</i>													
1964.....	6 830	6 973	7 002	7 125	7 131	7 199	7 190	7 241	7 243	7 198	7 196	7 305	7 136
1963.....	6 862	6 785	6 839	6 911	6 817	6 783	6 754	6 864	6 708	6 739	6 815	6 882	6 813
1962.....	6 970	6 952	7 175	7 007	7 062	7 103	7 024	7 099	6 923	6 896	6 834	6 799	6 987
1961.....	6 676	6 670	6 593	6 697	6 814	6 860	6 924	6 937	6 947	6 941	6 941	7 008	6 834
1960.....	6 783	6 754	6 843	6 878	6 876	6 816	6 773	6 791	6 703	6 658	6 671	6 643	6 766
<i>Betäckta suggor</i>													
1964.....	33 824	30 563	30 438	28 913	29 948	29 779	30 186	29 876	25 912	27 544	30 511	32 495	359 989
1963.....	28 798	28 195	28 494	27 548	27 449	27 070	27 355	28 606	25 165	26 366	28 682	30 372	334 100
1962.....	35 160	29 894	30 522	29 718	30 936	28 685	29 118	28 463	22 643	24 232	26 426	28 744	344 541
1961.....	31 624	30 423	31 423	30 145	32 889	30 133	31 688	32 023	27 054	29 091	31 409	30 896	368 798
1960.....	28 227	27 764	31 322	30 395	30 361	28 207	27 333	28 175	25 636	28 197	30 272	30 532	346 421

4. Statistik över mjölkboskapskontrollen

Inledning

Liksom tidigare år disponerade lantbruksstyrelsen under 1963/64 särskilda medel för kontrollverksamhet rörande mjölkboskapskapen. Närmare bestämmelser om kontrollverksamhetens organisation meddelas i Kungl. Maj:ts kungörelse den 2 juni 1950 angående statsbidrag till kontrollföreningsverksamhet m. m. (svensk författningssamling nr 501).

Kontrollens genomförande

För tillsynen av verksamheten, vilken står under överinseende av lantbruksstyrelsen, svarar en särskild nämnd, den s. k. kontrollnämnden. Lokalt ledes och övervakas kontrollen av hushållningssällskapen genom konsulenter på husdjursområdet och överkontrollassistenter. Som egentliga huvudmän för verksamheten står dock särskilda kontrollföreningar, vilkas verk-

Tab. 76. Mjölkboskapskontrollen kontrollåret 1963/64: Antal besättningar och kor i officiell resp. enskild kontroll

Område	Officiell kontroll		Enskild kontroll		Summa	
	Antal besättningar	Antal kor	Antal besättningar	Antal kor	Antal besättningar	Antal kor
<i>Län</i>						
Stockholms stad o. län.	548	10 632	151	1 614	699	12 246
Uppsala »	730	12 093	—	—	730	12 093
Södermanlands »	1 333	25 189	345	3 590	1 678	28 779
Östergötlands »	1 675	26 404	201	1 920	1 876	28 324
Jönköpings »	1 073	12 165	232	1 954	1 305	14 119
Kronobergs »	637	6 058	94	624	731	6 682
Kalmar läns norra del	403	6 390	52	492	455	6 882
» » södra »	780	11 001	82	991	862	11 992
Gotlands län.	833	7 685	21	137	854	7 822
Blekinge »	150	2 635	168	1 326	318	3 961
Kristianstads »	1 792	19 277	318	2 303	2 110	21 580
Malmöhus »	2 252	28 449	368	2 562	2 620	31 011
Hallands »	2 171	23 737	869	6 367	3 040	30 104
Göteborgs o. Bohus »	499	5 326	—	—	499	5 326
Älvsborgs läns norra del	500	6 495	130	1 311	630	7 806
» » södra »	722	6 933	247	1 982	969	8 915
Skaraborgs län.	2 094	28 290	14	143	2 108	28 433
Värmlands »	483	7 079	85	605	568	7 684
Örebro »	724	9 843	68	663	792	10 506
Västmanlands »	809	12 543	—	—	809	12 543
Kopparbergs »	608	6 177	181	1 453	789	7 630
Gävleborgs »	964	8 315	30	233	994	8 548
Västernorrlands »	1 063	7 575	—	—	1 063	7 575
Jämtlands »	865	7 205	181	1 338	1 046	8 543
Västerbottens »	944	7 467	73	551	1 017	8 018
Norrbottens »	390	3 538	2	19	392	3557
<i>Hela riket</i>						
1963/64	25 042	308 501	3 912	32 178	28 954	340 679
1962/63	23 858	296 887	6 563	56 073	30 421	352 960
1961/62	23 178	290 760	7 993	67 180	31 171	357 940
1960/61	23 378	286 092	8 642	68 536	32 020	354 628
1959/60	23 724	283 330	8 908	67 836	32 632	351 166

Tab. 77. Mjölkboskapskontrollen kontrollåret 1963/64: Antal kor samt medelavkastning

Område	SRB ¹			SLB ²		
	Antal kor	Mjolk, kilogram	Fetthalt, procent	Antal kor	Mjolk, kilogram	Fetthalt, procent
<i>Län</i>						
Stockholms stad o. län.....	10 245	4 676	4,2	61	5 027	3,8
Uppsala »	12 000	4 537	4,2	13	5 119	4,2
Södermanlands »	23 853	4 790	4,2	29	4 656	3,8
Östergötlands »	24 506	4 654	4,2	1 205	5 349	4,0
Jönköpings »	11 698	4 513	4,2	49	5 096	4,1
Kronobergs »	5 829	4 518	4,2	29	4 642	4,1
Kalmar läns norra del	6 105	4 554	4,2	54	5 671	4,1
» » södra »	10 220	4 632	4,1	124	4 565	3,9
Gotlands län.....	6 917	4 511	4,3	224	5 143	4,1
Blekinge »	2 517	4 411	4,1	55	4 636	3,8
Kristianstads »	4 082	4 567	4,2	14 327	4 976	4,0
Malmöhus »	1 597	4 688	4,2	26 208	5 187	4,0
Hallands »	7 402	4 834	4,2	14 871	5 297	4,1
Göteborgs o. Bohus »	4 989	4 548	4,1	206	5 422	3,9
Älvsborgs läns norra del	5 919	4 627	4,1	338	4 713	3,9
» » södra »	5 966	4 547	4,1	501	5 120	4,0
Skaraborgs län.....	24 062	4 665	4,1	3 363	5 182	4,0
Värmlands »	6 836	4 482	4,1	25	5 180	3,9
Örebro »	9 533	4 636	4,2	161	5 246	3,9
Västmanlands »	11 654	4 747	4,2	27	4 601	4,0
Kopparbergs »	5 141	4 723	4,2	9	5 636	3,9
Gävleborgs »	8 079	4 555	4,1	2	5 237	3,6
Västernorrlands »	2 970	4 262	4,1	5	3 399	3,7
Jämtlands »	1 166	4 355	4,1	3	6 064	4,1
Västerbottens »	923	4 536	4,2	51	5 571	4,0
Norrbottnens »	1 322	4 400	4,1	37	5 019	3,9
<i>Hela riket</i>						
1963/64	215 531	4 628	4,2	61 977	5 163	4,0
1962/63	201 598	4 535	4,1	64 205	5 029	4,0
1961/62	196 268	4 508	4,2	64 374	5 114	4,0
1960/61	192 349	4 294	4,1	64 520	5 041	4,0
1959/60	190 468	4 297	4,1	64 363	5 019	4,0

¹ = Svensk röd och vit boskap. — ² = Svensk låglandsboskap. — ³ = Svensk kullig boskap. — ⁴ = Svensk jerseyboskap. — ⁵ = Svensk ayrshireboskap. — ⁶ Inkl. kor av RB-ras (röd boskap) samt korsningar.

samhetsområden i flertalet fall sammanfaller med hushållningssällskapsområdena. Själva kontrollarbetet utföres av hos dessa föreningar anställda kontrollassistenter.

För att kontrollresultaten skall tillerkännas officiellt vitsord erfordras att kontrollföreningsmedlem tolv gånger om året med regelbundna mellanrum ombesörjer mjölmängdsbestämning och uttagning

av mjölkprov för fetthaltsundersökning samt att kompletterande kontroll sker genom besök av kontrollassistent minst en gång per år.

Vid sidan av den officiella kontrollen utföres s. k. enskild kontroll. Denna skiljer sig från den förra därigenom att kompletterande kontroll av assistent ej förekommer.

per ko och år, inom olika raser, i officiell kontroll

SKB ^a			SJB ^a			SAB ^a			Samtliga kor ^a		
Antal kor	Mjölkkilogram	Fetthalt, procent	Antal kor	Mjölkkilogram	Fetthalt, procent	Antal kor	Mjölkkilogram	Fetthalt, procent	Antal kor	Mjölkkilogram	Fetthalt, procent
5	4 157	4,2	28	3 235	6,1	3	5 180	3,9	10 632	4 679	4,2
—	—	—	3	3 389	6,3	4	4 122	4,7	12 093	4 538	4,2
—	—	—	262	3 637	6,0	11	5 297	4,4	25 189	4 775	4,2
—	—	—	306	3 583	6,2	—	—	—	26 404	4 671	4,2
—	—	—	161	3 608	5,8	—	—	—	12 165	4 502	4,2
—	—	—	24	2 930	6,2	30	4 997	4,2	6 058	4 519	4,2
—	—	—	177	3 625	5,8	—	—	—	6 390	4 536	4,2
—	—	—	235	3 419	5,9	20	5 137	4,7	11 001	4 599	4,2
—	—	—	9	3 186	6,0	—	—	—	7 685	4 556	4,3
—	—	—	6	3 346	6,3	7	5 095	4,4	2 635	4 415	4,1
—	—	—	224	3 305	6,0	32	4 505	4,3	19 277	4 859	4,1
—	—	—	38	3 637	5,7	63	4 884	4,6	28 449	5 153	4,0
2	3 156	4,2	38	3 661	6,0	276	4 598	4,3	23 737	5 120	4,1
4	3 680	5,0	47	3 048	5,8	17	4 300	4,6	5 326	4 568	4,1
—	—	—	34	3 377	5,6	13	5 296	4,4	6 495	4 622	4,1
—	—	—	17	3 751	6,3	20	4 640	4,2	6 933	4 596	4,1
1	3 839	4,2	113	3 468	6,0	12	5 042	4,6	28 290	4 726	4,1
91	3 538	4,3	29	2 964	6,3	1	4 062	4,0	7 079	4 468	4,1
2	2 885	4,2	73	3 323	6,0	—	—	—	9 843	4 635	4,2
—	—	—	179	3 716	6,1	5	5 651	4,0	12 543	4 730	4,2
741	3 786	4,5	57	3 837	5,9	1	3 390	4,2	6 177	4 594	4,2
57	3 539	4,4	48	3 510	6,0	9	4 320	4,6	8 315	4 540	4,2
3 008	3 430	4,4	501	3 263	6,0	143	4 592	4,4	7 575	3 839	4,4
5 223	3 581	4,3	276	3 357	6,0	78	4 055	4,4	7 205	3 727	4,4
6 122	3 733	4,5	158	3 465	6,1	45	4 485	4,4	7 467	3 854	4,5
1 915	3 564	4,3	6	3 246	5,5	19	3 956	4,2	3 538	3 930	4,2
17 171	3 615	4,4	3 049	3 455	6,0	809	4 597	4,4	308 501	4 667	4,2
13 203	3 453	4,4	1 077	3 655	6,4	..	..	..	296 887	4 565	4,1
13 933	3 408	4,4	1 067	3 601	6,0	..	..	..	290 760	4 571	4,1
14 060	3 266	4,3	977	3 397	6,0	..	..	..	286 092	4 395	4,1
14 173	3 356	4,4	839	3 435	5,9	..	..	..	283 330	4 398	4,1

Bearbetningen av primäruppgifterna från mjölkboskapskontrollen sker numera centralt vid organisationen Svensk husdjursskötsels datacentral.

Resultat

I tab. 76 redovisas för kontrollåret 1963/64 uppgifter om verksamhetens totala omfattning (med fördelning på de båda kontrollformerna). Härav framgår bl. a.

att cirka 340 000 kor omfattats av kontrollen under året, dvs. ungefär en tredjedel av samtliga kor vid brukningsenheter med mer än 2 hektar åker (enligt jordbruksinventeringen i juni 1964, se närmare tab. 67).

Tab. 77 innehåller upplysningar om medelavkastning m. m. i officiell kontroll. Resultaten särredovisas där på olika raser.

Vid bedömningen av resultaten från mjölkboskapskontrollen bör beaktas att

dessas ej ger genomsnittsvärden för det totala koantalet. Detta beror bl. a. på att de i kontrollen deltagande besättningarna ej utgör en representativ bild av den totala kostammen. Sålunda är exempelvis besättningar vid små brukningsenheter anslutna till kontrollen i väsentligt mindre utsträckning än besättningar vid de större. Vidare torde man kunna räkna med att medelavkastningen inom en och samma storleksgrupp av jordbruk är större vid de brukningsenheter som deltar i kontrollen än vid de som står utanför.

Övrig publicering

Varje år utges i meddelande från lantbruksstyrelsen en redogörelse för kontrollföreningsverksamheten under det sistlidna kontrollåret. I denna redogörelse, vilken sammanställs av kontrollnämnden, lämnas data rörande verksamhetens organisation och omfattning, kontrollkostnader, rastillhörigheten hos de kontrollerade besättningarna, mjölkkornas avkastning m. m. Uppgifter för kontrollåret 1963/64 finns redovisade i meddelande nr 58, serie B i lantbruksstyrelsens publikationsserie.

5. Statistik över mjölkleveranser, mejerimjölakens användning, producentpriser på mjölk m. m.

Inledning

Fortlöpande upplysningar om antalet mejerileverantörer, mejeriernas invägning av mjölk, mejerimjölakens användning, tillverkningen av mejeriprodukter, priser etc. ges i Svenska Mejeriernas Riksförbunds (SMR) detaljstatistik över mejerihanteringen. Åtskilliga av dessa uppgifter ingår i statens jordbruksnämnds månatliga redovisning av produktion, priser m. m. beträffande jordbruksprodukter (se sid. 96).

Resultat

Vissa huvuddata rörande mejerinäringen åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964 lämnas i tab. 78. Den närmare innebörden i redovisade uppgifter framgår av noter till tabellen.

Enligt tabellen visade såväl antalet mejerier som antalet mejerileverantörer en fortsatt nedgång mellan 1963 och 1964. Även kvantiteten invägd mjölk låg lägre 1964 än närmast föregående år men nedgången stannade här vid cirka 3 % (mot 8 % för antalet mejerileverantörer).

Övrig publicering

Detaljuppgifter om mejerihanteringen meddelas av SMR i särskild tabellavdelning i dess årsredovisning. Rikssiffror över leveranser av mjölk, mejeriproduktion, priser m. m. lämnas varje månad i Jordbruksekonomiska Meddelanden. I den senare publikationen införes dessutom separata årliga redogörelser för produktionen av animalier.

Tab. 78. Mejerihanteringen åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964: Antal mejerier och mejerileverantörer; vid mejerier invägd mjölk, i ton; mejerimjölakens medelfetthalt, i procent; användning av invägd mjölk samt mejeriproduktion, i ton; pris på mejerimjölk, i öre per kilogram

År	Antal mejerier ¹	Antal mejerileverantörer ²	Invägd mjölk, ton	Medelfetthalt, procent	Användning av invägd mjölk, ton			Mejeriproduktion, ton					Pris för mejerimjölk ³ , öre per kilogram
					Till produktberedning	Till konsumtionsmjölk ³	Till gräddesamt svinn	Smör	Ost	Konsumtionsmjölk ⁴	Konsumtionsgrädd		
											Tjock	Tunn	
1963/64	..	156 547	3 308 782	3,95	2 161 698	759 465	387 619	81 348	56 776	991 466	30 682	18 763	49,65
1962/63	..	169 239	3 401 191	3,91	2 266 099	757 342	377 750	85 656	54 862	977 504	29 466	18 872	44,92
1961/62	..	179 328	3 533 116	3,90	2 397 646	760 957	374 513	91 492	55 703	981 036	28 990	19 141	44,20
1960/61	..	187 381	3 325 257	3,86	2 182 896	775 108	367 253	80 565	55 382	987 783	27 688	20 022	43,99
1959/60	..	195 816	3 347 861	3,86	2 225 405	776 013	346 443	82 687	54 995	984 206	25 671	20 054	44,21
1964....	313	152 796	3 272 664	3,96	2 111 198	768 848	392 618	79 277	56 555	1 005 991	31 248	18 714	51,09
1963....	339	165 812	3 386 712	3,91	2 248 081	758 658	379 973	84 521	55 916	979 107	29 688	18 820	45,98
1962....	367	176 880	3 496 911	3,91	2 368 529	752 513	375 869	90 661	54 866	973 998	29 273	18 975	44,17
1961....	402	185 090	3 408 619	3,86	2 258 983	777 069	372 567	83 211	57 648	989 377	28 260	19 833	44,15
1960....	426	193 783	3 340 243	3,88	2 221 407	769 510	349 326	83 338	53 908	984 138	26 193	19 988	44,20

¹ Avser antalet mejerier den 31/12 resp. år. — ² Uppgifterna avser medeltal av månadssiffror, vägda med mjölkinvägningen per leverantör och månad. — ³ Omräknad till helmjölk. — ⁴ Mjölk standardiserad till 3 och 3,5 % fetthalt. — ⁵ Medelavräkningspris till producent vid 3,8 % fetthalt samt 6 öres skummjölkspris vid återtag, hämtad vid leveransplats (gården). Inkl. efterlikvid.

6. Undersökning rörande mjölkproduktionen och dess användning

Inledning

Efter framställning från stats jordbruksnämnd inhämtade statistiska centralbyrån vid areal- och husdjursinventeringen i juni 1962 uppgifter om mjölkproduktionen och dess användning 1961. Liknande undersökningar hade tidigare genomförts för åren 1937/38, 1949, 1952, 1955 och 1958.

I ett föregående avsnitt — se sid. 11 — har utförligt redogjorts för undersökningsmetodiken i areal- och husdjursin-

venteringarna (numera benämnda jordbruksinventeringar), till vilket hänvisas.

Undersökningens genomförande

Omfattning

Totalt ingick i 1962 års urval 26 762 jordbrukare med mer än 2 hektar åker av vilka 98,9 % inkom med bearbetningsbara uppgifter. Liksom vid tidigare tillfällen avsåg undersökningen hela riket.

Tab. 79. Mjolkproduktionen och dess användning, i milj. kilogram, åren 1949, 1952, 1955, 1958 och 1961. Hela riket

År	Total produk- tion	Användning					
		Leveranser till mejeri	Försäljning till arbetare och övriga anställda	Övrig för- säljning	Förbrukning i hushållet m. m.	Produktion av lantamör och ost	Utfodring
1961	3 721	3 273	16	55	200	9	168
1958	3 976	3 353	21	74	282	22	224
1955	4 050	3 385	23	94	325	18	205
1952	4 397	3 591	38	119	402	40	207
1949	4 500	3 579	50	144	455	66	206

Innehåll

I uppgiftsblanketten skulle den under kalenderåret 1961 producerade mjölken särredovisas på följande poster:

Leverans till mejeri

Försäljning till arbetare och övriga anställda vid brukningsenheten

Övrig försäljning

Förbrukad i hushållet samt utlämnad som födoråd (undantag)

Använd till beredning av lantamör och lantost

Använd till utfodring (ej skummjolk)

Komplettering och granskning

Före summeringen och uppräknigen av grundmaterialet blev detta föremål för en systematisk granskning och komplettering. Trots förenklningar i blanketten hade ett betydande antal jordbrukare lämnat frågorna helt eller delvis obesvarade. Väsentligen gällde detta sådana brukare som även underlåtit att svara på en samtidig undersökning av svinslaktens omfattning (se närmare sid. 126). I relativt stor utsträckning hade för båda undersökningarna svar utelämnats trots att de ordinarie

djurräkningarna visade att djur förekommit på brukningsenheten. Kompletteringarna utfördes mestadels efter telefonsamtal med uppgiftslämnaren, i viss utsträckning dock genom uppskattning baserad på tillgängliga uppgifter om djurantal etc.

Resultatberäkning

Skattningarna av den totala mjolkproduktionen och dess användning 1961 baserades på förhållandet mellan den i stickprovet redovisade åkerarealen och den kända totala åkerarealen enligt 1961 års jordbruksräkning. Uppgifter för brukningsenheter med mindre än 2 hektar åker, vilka ej ingick i den ordinarie räkningen i juni 1962, erhöles efter kompletterande beräkningar, varvid förhållandena i den närmast högre storleksgruppen (2—5 hektar åker) antogs gälla även för den minsta gruppen.

Resultat

Uppgifter om den totala mjolkproduktionens storlek samt om produktionens användning åren 1949, 1952, 1955, 1958

Tab. 80. Mjolkproduktionen och dess användning, i milj. kilogram, år 1961, inom olika storleksgrupper. Hela riket

Användning	Storleksgrupp, hektar åker							Summa
	2,1— 5,0	5,1— 10,0	10,1— 20,0	20,1— 30,0	30,1— 50,0	50,1— 100,0	Över 100,0	
Leveranser till mejeri	271	736	973	460	367	231	225	3 263
Försäljning till arbetare och övriga anställda	1	2	1	1	2	3	6	16
Övrig försäljning	7	12	13	5	5	4	5	51
Förbrukning i hushållet m. m.	39	58	47	17	11	5	2	179
Produktion av lantsmör och ost....	3	3	..	..	..	..	..	7
Utfodring	21	40	42	20	15	9	10	157
Summa	342	851	1 077	503	400	252	248	3 673

och 1961 redovisas i *tab. 79. Tab. 80* och *tab. 81* innehåller specificerade data för storleksgrupper (avser 1961) och produktionsområden (avser samma år som *tab. 79*).

Av resultaten i *tab. 79* framgår att den under 1961 till mejerier levererade mjölken uppskattades till 3 273 milj. kilogram. Vid jämförelse med motsvarande uppgift

enligt mejeriernas leveransstatistik — se närmare *tab. 78* — konstateras att det erhållna värdet ligger 4 % lägre.

Övrig publicering

Resultaten av undersökningen för 1961 har redovisats i Jordbruksekonomiska Meddelanden, häfte nr 1964:2.

Tab. 81. Mjolkproduktionens storlek, i milj. kilogram, åren 1949, 1952, 1955, 1958 och 1961, inom produktionsområden och hela riket

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Område	1949	1952	1955	1958	1961
Götalands södra slättbygder	443	418	400	401	377
» mellanbygder	408	394	407	399	399
» norra slättbygder	542	529	497	472	470
Svealands slättbygder	814	753	644	640	601
Götalands skogsbygder	1 153	1 158	1 116	1 151	1 073
Mellersta Sveriges skogsbygder	345	344	297	287	255
Nedre Norrland	591	602	285	256	248
Övre Norrland			251	244	250
Hela riket	4 296	4 198	3 897	3 850	3 673

7. Undersökning rörande kalvslaktens omfattning

Inledning

I samband med jordbruksinventeringen i juni 1963 insamlade statistiska centralbyrån på begäran av statens jordbruksnämnd uppgifter om antalet under 1962 slaktade och till slakt försålda kalvar. Liknande uppgifter hade tidigare inhämtats för åren 1950, 1954 och 1957. Undersökningens syfte var främst att fastställa hemspektens omfattning. Då uppgiftsinsamlingen emellertid bl. a. av tekniska skäl omfattade samtliga slag av kalvslakt gav undersökningen även uppgifter om den totala kalvslakten i hela riket med fördelning på storleksgrupper av jordbruk och på produktionsområden.

Uppläggningen av de årliga jordbruksinventeringarna har ingående beskrivits i kap. II (sid. 11). Undersökningen rörande kalvslaktens storlek 1962 skedde enligt samma metod som dessa.

Undersökningens genomförande

Omfattning

I urvalet ingick 25 376 brukningsenheter med mer än 2 hektar åker. Användbara uppgifter inkom sedermera från 24 029 (94,7 %) av dessa.

Innehåll

Slakten av kalv under kalenderåret 1962 skulle i undersökningen redovisas i antal enligt följande rubriker:

Kalvar levererade för slakt

Till slakteri

Till andra

Hemslaktade kalvar

Köttet veterinärbesiktigat

Köttet ej veterinärbesiktigat

Beträffande kalvarnas ålder (vid leverans för slakt resp. vid hemspekt) skulle följande klassificering ske:

Spädkalv ej äldre än 10 dagar

Gödkalv ej äldre än 12 veckor

Övriga kalvar till slakt

Resultat

Uppgifter om den totala kalvslaktens storlek, med fördelning på marknadsförd slakt resp. ej veterinärbesiktigad hemspekt, redovisas för åren 1950, 1954, 1957 och 1962 i tab. 82. Antalet slaktade kalvar vid brukningsenheter med högst 2 hektar åker, vilka ingår i tabellen, har för 1962 beräknats med utgång från relationen mellan antalet levande kalvar vid brukningsenheter med 0,26—2 och 2—5 hektar åker enligt 1961 års jordbruksräkning. Dessa relationstal har sedan applicerats på antalet slaktade kalvar vid brukningsenheter med 2—5 hektar åker enligt undersökningen för 1962.

Tab. 82. Antal slaktade kalvar åren 1950, 1954, 1957 och 1962. Hela riket

År	Marknadsförd slakt ¹	Ej veterinärbesiktigad hemspekt	Summa
1962	509 548	46 511	556 059
1957	704 741	68 884	773 625
1954	865 066	62 991	928 057
1950	972 751	103 828	1 076 579

¹ Inkl. besiktigad hemspekt.

Tab. 83. Antal slaktade kalvar inom olika storleksgrupper åren 1950, 1954, 1957 och 1962, i procent av den totala kalvslakten resp. år

År	Storleksgrupp, hektar åker								Summa
	0,0—2,0 ¹	2,1—5,0	5,1—10,0	10,1—20,0	20,1—30,0	30,1—50,0	50,1—100,0	Över 100,0	
1962	1	13	30	29	12	8	4	3	100
1957	5	16	29	28	10	6	4	2	100
1954	5	16	28	27	9	6	5	4	100
1950	6	17	27	24	9	7	5	5	100

¹ För 1962 avses 0,26—2 hektar.

Särskilda data rörande kalvslaktens omfattning inom olika storleksgrupper har sammanställts i *tab. 83* och inom produktionsområdena i *tab. 84*.

Den enligt undersökningen framräknade marknadsförda slakten — redovisad i *tab. 82* — visar vid jämförelse med veterinärstyrelsens statistik avseende totalantalet för slakt besiktigade kalvar — se *tab. 89* — endast obetydliga avvikelser (differens mindre än 1 %). För spädkalv (= mindre kalv) överstiger antalet enligt undersökningen motsvarande antal enligt veterinärstatistiken med 2,5 %, medan för sum-

man av gödkalv och övrig kalv (= större kalv) redovisas en underskattning med 2,6 %. Samma tendenser har konstaterats i samband med tidigare undersökningar.

Övrig publicering

För varje undersökning rörande kalvslakten brukar en sammanfattande redogörelse införas i Jordbruksekonomiska Meddelanden. Resultaten från undersökningen avseende 1962 finns meddelade i häfte nr 1964:11.

Tab. 84. Antal slaktade kalvar inom olika produktionsområden åren 1950, 1954, 1957 och 1962, i procent av den totala kalvslakten resp. år

Avser bruksenheter med mer än 2 hektar åker

Produktionsområde	1950	1954	1957	1962
Götalands södra slättbygder	6	6	5	3
» mellanbygder	7	7	6	5
» norra slättbygder	11	11	11	12
Svealands slättbygder	18	16	16	18
Götalands skogsbygder	30	30	31	31
Mellersta Sveriges skogsbygder	10	10	9	9
Nedre Norrland	11	10	11	11
Övre Norrland	7	10	11	11
Hela riket	100	100	100	100

8. Statistik över svinstamkontrollen

Inledning

Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 16 maj 1958 (svensk författningssamling nr 244) rörande stamboksföring och kontroll av avelssvin skall som underlag för riksstamboksföring av svin anordnas kontroll av avelsdjur genom prövning av avkommans beskaffenhet (svinstamkontroll). Kontrollen skall äga rum vid av lantbruksstyrelsen godkänd kontrollstation och verkställas i enlighet med de föreskrifter som lantbruksstyrelsen meddelar. För samråd med lantbruksstyrelsen i frågor rörande svinstamkontrollen skall finnas en särskild nämnd, den s. k. svinkontrollnämnden.

Kontrollens genomförande

Anmälan om prövning i svinstamkontroll skall ske till lantbruksstyrelsen senast tio dagar efter kullens födelse. Som allmänna villkor för uttagning till kontroll gäller vissa bestämmelser rörande bl. a. besättningsstorlek, härstamning, rastillhörighet och hälsotillstånd. Ur varje för kontroll godkänd besättning uttages fyra grisar till prövning (två av vardera könet), varvid särskilt skall tillses att de uttagna djuren har ungefär samma medelvikt som kullen i dess helhet.

Leverans till kontrollstationen sker då den uttagna gruppen uppnått en levande vikt av i genomsnitt lägst 15 och högst 18 kilogram per djur.

På kontrollstationen utfodras grisarna enligt en för samtliga kontrollstationer gemensam foderplan, omfattande två

skilda foderstater avsedda för kontrollgrupper med en medelvikt per gris av resp. 15—50 kilogram och 51—90 kilogram.

Omedelbart efter kontrollgruppens ankomst till kontrollstationen väges och märkes samtliga grisar inom gruppen. Vägningen upprepas därefter med lämpliga mellanrum tills grisarna uppnått en medelvikt av 20 kilogram, då kontrollen tar sin början.

Under kontrolltiden väges samtliga grisar vid stationen i bestämd ordningsföljd och på bestämda tidpunkter. Slakten av grisarna verkställs sedan efter hand som de uppnått härför fastställd levande vikt (omkring 90 kilogram).

Grisarnas foderförbrukning och levande vikt antecknas varje vecka i kontrollstationens huvudliggare, där särskilt konto finns upplagt för varje grupp. När samtliga grisar inom gruppen slaktats avslutas kontot, varvid bl. a. grisarnas genomsnittliga viktökning och foderförbrukning under kontrolltiden beräknas.

Snarast möjligt efter slakten överföres slaktkropparna till kylrum, där de förvaras hängande under cirka 24 timmar, varefter bedömning av slaktegenskaperna sker. Vid bedömningen, vilken utförs av särskild bedömningsnämnd, mätes ryggsäckets och bukväggens tjocklek samt kroppens längd. Vidare sker poängsättning av ryggsäckets fasthet, svälens finhet, bogpartiets storlek, bukens form och jämnhet samt skinkans form och storlek enligt en skala omfattande 9—15 poäng,

Tab. 85. Svinstamkontrollen åren 1959/60—1963/64: Verksamhetens omfattning samt medeltal av uppnådda resultat

Ras; år	Antal kontrolle- rade svin	Tillväxt per djur och dag, gram	Förbrukat antal foder- enheter per kilogram tillväxt	Slaktresultat (medeltal)			
				Kropps- längd, centimeter	Rygg- späckets tjocklek, millimeter	Buk- väggens tjocklek, millimeter	Slakt- kroppens köttfullhet, poäng ¹
<i>Lantras</i>							
1963/64	3 095	718	2,95	96,2	27,0	33,8	13,3
1962/63	3 277	715	2,97	95,9	27,7	34,2	13,2
1961/62	3 254	705	3,01	96,3	28,6	35,2	13,0
1960/61	3 101	703	3,03	96,2	28,5	35,1	12,9
1959/60	3 119	705	3,02	96,1	29,3	34,7	12,6
<i>Yorkshireras</i>							
1963/64	1 001	719	2,96	96,3	28,1	33,7	13,0
1962/63	970	718	2,97	96,4	28,6	33,7	13,1
1961/62	939	708	3,01	96,5	29,8	35,0	12,9
1960/61	1 069	711	2,99	96,5	29,0	34,3	12,9
1959/60	1 147	710	3,00	96,0	29,9	34,1	12,7

¹ Se texten.

där siffervärde 12 betecknar godkänd beskaffenhet och siffervärde 15 sällsynt god beskaffenhet. Med utgångspunkt från erhållna späckmått samt särskilda mätningar på fotografi av ett tvärsnitt av slaktkroppen poängsattes dessutom enligt samma skala fördelningen av ryggspäcket samt slaktkroppens köttfullhet.

Resultat

I tab. 85 har för kontrollåren¹ 1959/60—1963/64 sammanfattats uppgifter rörande kontrollverksamhetens omfattning. Vidare redovisas i tabellen vissa medelresultat för de kontrollerade djurens foderförbrukning och tillväxt samt för deras slaktegenskaper.

Under 1963/64 ingick cirka 4 100 svin i

kontrollen varav ungefär 75 % av lantras och resten av yorkshireras. Verksamheten var under året fördelad på sammanlagt sex kontrollstationer.

Vad gäller de för 1963/64 uppnådda resultaten observeras bl. a. att foderåtgången per kilogram tillväxt var 2,95 foderenheter (lantras) resp. 2,96 foderenheter (yorkshireras), vilket är de bästa värden som hittills uppnåtts i svinstamkontrollen.

Övrig publicering

Uppgifter från svinstamkontrollen publiceras årligen i Meddelanden från Kungl. Lantbruksstyrelsen, serie B. En utförlig redogörelse för verksamheten under 1963/64 finns införd i häfte nr 55 i denna serie.

¹ Kontrollåret omfattar tiden oktober—september.

9. Undersökning rörande svinslaktens omfattning

Inledning

På begäran av statens jordbruksnämnd infortrade statistiska centralbyrån i samband med areal- och husdjursinventeringen i juni 1962 uppgifter om antalet under 1961 slaktade och till slakt försålda svin. Undersökningar av liknande slag utfördes tidigare för åren 1950, 1954, 1956 och 1959. I första hand avses dessa undersökningar ge en uppfattning om hemslaktens storlek. Dessutom lämnar undersökningarna uppgifter om den totala svinslakten och dess fördelning på storleksgrupper av jordbruk och på de olika produktionsområdena.

Tab. 86. Antal slaktade svin åren 1950, 1954, 1956, 1959 och 1961. Hela riket

År	Marknadsförd slakt ¹	Ej veterinärbesiktigad hemslakt	Summa
1961	2 806 075	128 410	2 934 485
1959	2 817 512	168 007	2 985 519
1956	2 020 564	162 415	2 182 979
1954	1 989 369	145 291	2 134 660
1950	1 590 276	222 861	1 813 137

¹ Inkl. besiktigad hemslakt samt export av levande slaktsvin.

Beträffande undersökningens metodologiska uppläggning hänvisas dels till avsnittet om jordbruksinventeringarna (se sid. 11), dels till redogörelsen för den särskilda undersökningen rörande mjölkproduktionen och dess användning (se sid. 119). Undersökningen angående svinslakten 1961 utfördes enligt samma metod som den senare.

Undersökningens innehåll

Den totala slakten under 1961 skulle i blanketten redovisas på följande grupper:

Svin levererade för slakt

Till slakteri

Till andra

Hemslaktade svin

Veterinärbesiktigade

Ej veterinärbesiktigade

Resultat

I tab. 86 har för åren 1950, 1954, 1956, 1959 och 1961 angivits den totala slaktens fördelning på marknadsförd slakt resp. ej veterinärbesiktigad hemslakt. Beträffande brukningsenheter med högst 2 hektar åker

Tab. 87. Antal slaktade svin inom olika storleksgrupper åren 1950, 1954, 1956, 1959 och 1961, i procent av den totala svinslakten resp. år

År	Storleksgrupp, hektar åker								Summa
	0,0-2,0 ¹	2,1-5,0	5,1-10,0	10,1-20,0	20,1-30,0	30,1-50,0	50,1-100,0	Över 100,0	
1961	2	6	15	26	16	14	11	10	100
1959	3	6	14	27	15	14	11	10	100
1956	3	6	17	27	15	14	9	9	100
1954	3	6	19	28	14	13	8	9	100
1950	3	10	21	27	13	12	7	7	100

¹ För 1961 avses 0,26—2 hektar.

Tab. 88. Antal slaktade svin inom olika produktionsområden åren 1950, 1954, 1956, 1959 och 1961, i procent av den totala svinslakten resp. år

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker

Produktionsområde	1950	1954	1956	1959	1961
Götalands södra slättbygder	25	25	26	26	26
» mellanbygder	17	19	20	20	21
» norra slättbygder	12	13	13	13	12
Svealands slättbygder	10	10	11	11	10
Götalands skogsbygder	28	26	24	24	25
Mellersta Sveriges skogsbygder	4	3	3	2	3
Nedre Norrland	3	2	1	2	1
Övre Norrland	1	2	2	2	2
Hela riket	100	100	100	100	100

har svinantalet 1961 beräknats med utgångspunkt från relationen mellan antalet svin vid brukningsenheter med 0,26—2 och 2—5 hektar åker enligt den senaste jordbruksräkningen samt antalet slaktade svin vid brukningsenheter med 2—5 hektar åker enligt undersökningen avseende 1961. För tidigare år har liknande beräkningar blivit utförda. Som »marknadsförd slakt» har vid sammanställningen av tabelluppgifterna räknats dels den redovisade marknadsförda slakten, dels besiktigad hemslakt och dels export av levande slaktsvin. Tillägg har härutöver gjorts för slakten hos storproducenter (s. k. fläskfabriker). Enligt tabellen uppgick den under 1961 marknadsförda slak-

ten till 2 806 000 djur mot 2 933 000 enligt veterinärstyrelsens statistik över besiktigade slaktdjur (med tillägg för export av levande slaktsvin).

Tab. 87 innehåller för samma år som tab. 86 uppgifter om svinslaktens omfattning inom olika storleksgrupper. I tab. 88 slutligen redovisas slaktens storlek inom produktionsområdena.

Övrig publicering

Resultaten från de särskilda undersökningarna rörande svinslakten redovisas vanligen i Jordbruksekonomiska Meddelanden. För 1961 återfinns de i häfte nr 1964:6.

10. Statistik över slaktdjursbesiktningar, produktion av kött och fläsk samt producentpriser på slaktdjur

Inledning

Grundläggande uppgifter om den marknadsförda slaktens storlek ges i veterinärstyrelsens besiktningssstatistik. Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 20 mars

1959 (nr 99) skall i princip all slakt för avsalu underkastas besiktning.

På grundval av besiktningssstatistiken utför statens jordbruksnämnd månads-

Tab. 89. Antal besiktigade slaktkroppar samt produktion av kött och fläsk, i ton, åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964

År	Storboskap	Större kalv (gödkalv och mellankalv)	Mindre kalv (spädkalv)	Svin	Får och getter	Häst
<i>Antal besiktigade slaktkroppar¹</i>						
1963/64	617 826	281 255	144 169	² 2 813 499	100 809	26 292
1962/63	632 387	284 718	209 714	² 2 880 513	85 065	21 730
1961/62	555 159	280 587	229 485	² 2 963 861	74 578	21 287
1960/61	490 362	289 477	254 401	² 2 774 600	68 620	22 314
1959/60	531 807	316 042	279 475	² 3 131 038	74 982	25 687
1964.....	597 700	267 961	127 802	² 2 893 198	113 289	27 730
1963.....	645 757	291 377	191 972	² 2 807 808	95 727	23 240
1962.....	603 097	284 402	227 043	² 3 013 382	82 794	21 815
1961.....	494 850	280 892	250 384	² 2 791 187	71 653	21 353
1960.....	486 524	302 339	266 017	² 2 964 323	70 141	23 294
<i>Produktion av kött och fläsk (vara med ben)³, ton</i>						
1963/64	⁴ 136 579	20 667	3 605	⁴ 209 299	1 637	9 092
1962/63	⁴ 138 170	19 749	5 004	⁴ 210 616	1 428	7 556
1961/62	⁴ 121 033	19 073	5 400	⁴ 221 776	1 288	7 480
1960/61	⁴ 103 634	19 176	5 932	⁴ 213 946	1 230	7 439
1959/60	⁴ 110 103	20 692	6 420	⁴ 228 570	1 311	8 752
1964.....	⁴ 133 731	19 983	3 274	⁴ 215 048	1 831	9 461
1963.....	⁴ 140 645	20 542	4 631	⁴ 206 766	1 547	7 962
1962.....	⁴ 131 054	19 317	5 362	⁴ 221 971	1 400	7 616
1961.....	⁴ 105 417	18 799	5 834	⁴ 212 138	1 250	7 220
1960.....	⁴ 102 566	19 837	6 179	⁴ 213 792	1 256	7 932

¹ Antal hela och till hela omräknade halva kroppar. — ² Inkl. spädkgrisar. — ³ Inkl. hemslacht. — ⁴ Inkl. export av levande slaktdjur, omräknad till slaktad vara med ben.

Tab. 90. Priser på slaktdjur¹, i öre per kilogram, åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964

År	Storboskap	Gödkalv	Mindre kalv	Gödsvin ²	Lamm	Häst
1963/64	588	827	665	458	684	419
1962/63	508	713	510	413	573	388
1961/62	481	686	499	372	551	359
1960/61	490	670	518	397	558	347
1959/60	456	639	458	362	490	306
1964.....	616	880	673	451	693	433
1963.....	528	743	536	439	613	395
1962.....	489	693	499	377	553	375
1961.....	487	676	506	386	538	361
1960.....	470	648	489	374	555	317

¹ Avräkningspriser för slaktad vikt (efter avdrag för slaktdjursavgift). Uppgifterna avser vägda medeltal av månadspriser. — ² Exkl. istrar.

visa beräkningar av den totala produktionen av kött och fläsk. Vid dessa beräkningar utnyttjas uppgifter från Sveriges Slakteriförbund om medelslaktvikter för olika djurslag.

Statistiken översåväl antalet slaktdjursbesiktningar som produktionen av kött och fläsk ingår i jordbruksnämndens löpande månadsstatistik (se sid. 96). På basis av uppgifter från Slakteriförbundet redovisas vidare i den löpande statistiken olika prisdata rörande slaktdjur.

Resultat

Produktionsvolymens storlek åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964 — uttryckt dels i antal besiktigade slaktkroppar, dels i producerad mängd kött och fläsk — redovisas i *tab. 89*. Som framgår av not till

tabellen innefattar produktionsuppgifterna för kött och fläsk även hemslakten. Tilläggen för denna har gjorts bl. a. på grundval av resultaten från de särskilda s. k. slaktundersökningarna (se sid. 122 resp. 126).

De genomsnittliga producentpriserna på slaktdjur angivna år — framräknade som vägda medeltal av resp. månadsvärden — lämnas i *tab. 90*.

Övrig publicering

Månadsdata rörande slaktdjursbesiktningar, produktion av kött och fläsk, priser på slaktdjur m. m. redovisas i Jordbruksekonomiska Meddelanden. I denna tidskrift brukar dessutom årligen införas en sammanfattande redogörelse över produktionen av animalier.

II. Statistik över inhemsk produktion av ägg, producentpriser på ägg m. m.

Inledning

Med utgångspunkt från socialstyrelsens konsumtionsundersökning 1958 göres inom statens jordbruksnämnd årliga beräkningar av den totala äggkonsumtionen. Tillsammans med uppgifter om utrikeshandeln med ägg bildar dessa beräkningar sedan underlag för skattningar av den inhemska totalproduktionen av ägg.

Jordbruksnämndens löpande månadsstatistik — se sid. 96 — omfattar i fråga om ägg uppgifter om bl. a. partihandels invägning av svenska ägg samt om producentpriserna (avseende »svensk äggnotering», pris till producent i södra Sverige).

De förra uppgifterna insamlas av jordbruksnämnden direkt från partihandelsföretagen, medan den senare redovisningen bygger på Sveriges Lantbruksförbunds statistik.

Resultat

Produktionen av ägg samt partihandels invägning åren 1959/60—1963/64 och 1960—1964 framgår av *tab. 91*. I denna tabell redovisas även ovägda årsmedeltal av producentpriserna.

Den totala produktionen av ägg var enligt tabellen cirka 3 % högre 1964 än

Tab. 91. Beräknad total produktion av ägg samt partihandels invägning av svenska ägg, i milj. kilogram; producentpris på ägg, i öre per kilogram, åren 1959/60—1963/64 samt 1960—1964

År	Total produktion, milj. kilogram	Partihandels inväg- ning, milj. kilogram	Producentpris ¹ , öre per kilogram
1963/64	99	47	331
1962/63	95	43	368
1961/62	92	41	327
1960/61	93	41	336
1959/60	98	44	298
1964.....	99	49	311
1963.....	96	44	377
1962.....	94	42	335
1961.....	92	40	329
1960.....	97	44	308

¹ Svensk äggnotering, pris till producent i södra Sverige.

1963. Vidare konstateras att partihandels invägning av svenska ägg liksom de närmast föregående åren omfattade nästan hälften av produktionen. Beträffande priserna noteras att årsgenomsnittet för 1964 låg betydligt lägre än motsvarande tal för 1963.

Övrig publicering

Uppgifter rörande partihandels invägning av ägg samt prisnoteringar för ägg införes månadsvis i Jordbruksekonomiska Meddelanden. Årsuppgifter för produktion, konsumtion m. m. meddelas i separat artikel i *samma* tidskrift.

IX. Konsumtion

1. Beräkning av konsumtionen av födo- och njutningsämnen

Inledning

Fortlöpande uppgifter om den inhemska konsumtionen av födo- och njutningsämnen erhålles i beräkningar som två gånger per år utföres av statens jordbruksnämnd. Beräkningarna avser värdet av den totala förbrukningen och innefattar sålunda även jordbrukarnas egenkonsumtion, militärt kosthåll, restaurangernas förbrukning etc.

Beräkningsunderlag

De i beräkningarna använda kvantitetsuppgifterna hämtas dels från jordbruksnämndens löpande månadsstatistik (se sid. 96), dels från statistiska centralbyråns industri- och utrikeshandelsstatistik. Vidare utnyttjas uppgifter från jordbruksnämndens årliga inventeringar av förråden av livsmedel m. m. En för konsumtionsberäkningarna speciellt utförd uppgiftsinsamling förekommer beträffande ett mindre antal varugrupper, varvid tillverkarna är uppgiftslämnare.

Värderingen av konsumtionen sker i regel till detaljhandelspriser. Undantag utgör här jordbrukarnas egenförbrukning som i princip skall värderas efter producentpriserna. Erforderliga prisuppgifter hämtas i flertalet fall från underlaget till statistiska centralbyråns konsumentprisindex men för flera stora poster, bl. a. kött och fläsk, från annan prisstatistik.

Resultat

Uppgifter för olika varuslag om konsumtionens omfattning år 1950 samt åren 1961—1964 redovisas i *tab. 92*.

Övrig publicering

Resultaten från konsumtionsberäkningarna införes i Jordbruksekonomiska Meddelanden. Förutom kvantitets- och värdeuppgifter redovisas där bl. a. uppgifter om konsumtionsvolymens storlek uttryckt i kalorier.

Tab. 92. Konsumtion av födo- och njutningsämnen år 1950 samt 1961—1964

Varuslag	1950		1961		1962		1963 ¹		1964 ¹	
	Kvantitet, milj. kilo- gram	Värde, milj. kronor	Kvantitet, milj. kilo- gram	Värde, milj. kronor	Kvantitet, milj. kilo- gram	Värde, milj. kronor	Kvantitet, milj. kilo- gram	Värde, milj. kronor	Kvantitet, milj. kilo- gram	Värde, milj. kronor
Mjöl, gryn och bröd m. m. ^{2 3}	608,2	751,3	533,9	1 803,9	534,2	2 002,5	526,9	2 148,2	524,5	2 296,1
Mjöl av vete och råg till direkt konsumtion	284,0	174,5	184,4	199,8	180,3	199,8	174,7	196,9	169,2	200,6
Majsflingor	0,5	1,8	4,6	24,3	5,2	23,7	6,0	29,9	6,1	33,7
Havregryn och -mjöl	23,8	15,7	16,9	27,0	17,1	27,9	16,4	28,9	16,3	29,5
Korngryn och -mjöl	10,8	5,2	4,3	3,0	4,5	3,4	4,5	3,6	4,1	3,3
Risgryn och -mjöl	13,5	18,4	10,4	16,3	11,4	19,5	10,4	19,2	12,2	23,2
Makaroner	4,7	4,9	6,3	13,2	6,8	15,5	7,0	16,8	7,6	18,8
Knäckebröd	48,9	58,7	47,2	124,6	47,5	135,4	46,8	139,0	46,1	143,8
Mjukt matbröd	225,5	200,7	231,5	431,5	231,5	491,4	232,7	543,4	233,9	578,4
Kaffebröd m. m.	63,7	145,7	85,8	434,7	87,4	492,6	87,9	533,1	88,3	570,8
Torra bakverk	8,3	30,4	27,8	168,6	28,8	201,8	29,3	220,6	30,5	244,6
Konditorivaror	12,4	95,3	34,1	360,9	32,8	391,5	32,4	416,8	32,5	449,4
Potatis	765,0	183,1	652,0	290,8	645,0	401,9	639,0	409,3	632,0	321,5
Rotfrukter och grönsaker	187,0	166,0	240,6	287,2	230,4	324,3	250,6	404,3	249,6	354,7
Rotfrukter	85,0	33,2	106,1	54,1	104,6	75,3	110,0	84,7	105,7	71,9
Torkade örter och bönor	11,0	10,9	11,0	21,7	11,0	21,7	11,0	29,3	11,0	26,3
Färska grönsaker	91,0	121,9	123,5	212,4	114,8	227,3	129,6	290,3	132,9	256,5
Frukter och bär	410,8	709,5	534,7	1 221,4	569,7	1 416,9	587,6	1 343,5	645,3	1 458,8
Inhemska frukter och bär	233,3	337,3	258,3	507,4	262,9	563,6	292,0	493,4	325,9	575,7
Importerade frukter och bär, färska...	135,5	241,4	231,3	505,9	249,8	573,8	245,0	595,1	262,7	606,5
Importerade fruktkonserver, torkad frukt, mandel m. m.	42,0	130,8	45,1	208,1	57,0	279,5	50,6	255,0	56,7	276,6
Specerier	..	977,6	..	1 670,0	..	1 890,3	..	2 058,4	..	2 221,3
Socker ³	285,0	239,4	226,5	328,4	236,1	361,2	236,9	435,9	219,9	400,2
Sirap	11,2	10,1	7,8	12,7	7,2	12,3	6,1	13,2	4,5	9,8
Choklad- och konfektivaror ³	42,3	394,0	51,9	574,0	56,1	673,0	55,2	714,0	56,1	769,0
Kakaopulver	2,2	11,9	2,5	26,4	2,6	26,6	2,6	25,3	2,6	22,0
Te	1,5	25,3	1,1	27,6	1,2	30,2	1,3	31,6	1,3	30,7
Kaffe, rostat	30,9	263,2	61,0	641,1	66,9	726,5	71,4	772,6	74,4	923,3
Kryddor m. m.	3,3	33,7	5,3	59,8	5,3	60,5	5,3	65,8	5,3	66,3

Mjolk och grädde ³	..	666,9	..	1 189,5	..	1 306,3	..	1 337,9	..	1 352,3
Mejerimjolk ⁴	892,7	313,9	931,1	742,5	915,8	824,0	920,6	853,3	946,5	867,5
Direktförsäld och hemmaförbrukad mjolk ⁴	622,4	209,1	274,4	205,3	252,1	214,0	230,7	201,2	211,4	181,8
Grädde, tjock	12,9	68,0	23,8	174,0	25,0	196,5	25,5	209,1	27,0	226,3
Grädde, tunn	32,7	75,9	19,8	67,7	19,0	71,8	18,8	74,3	18,7	76,7
Smör och margarin	148,9	663,8	162,6	808,6	164,3	800,4	166,0	838,4	168,3	894,9
Mejerismör	93,3	513,8	67,3	465,6	70,7	458,3	73,1	514,4	68,8	540,0
Lantsmör	2,4	11,7	0,4	2,3	0,3	1,6	0,3	1,8	0,2	1,4
Hushållsmargarin	53,2	138,3	94,9	340,7	93,3	340,5	92,6	322,2	99,3	353,5
Ost ⁵	48,9	153,5	50,3	373,5	50,8	403,9	51,7	432,5	52,7	456,2
Helfet	34,9	121,6	47,8	357,1	47,1	377,7	47,6	402,7	48,2	422,2
Halvfet	14,0	31,9	2,5	16,4	3,7	26,2	4,1	29,8	4,5	34,0
Glass	2,2	18,4	18,0	132,3	18,0	131,7	22,8	162,2	25,8	184,0
Kött och fläsk ⁵	321,1	1 133,0	353,6	2 438,8	356,2	2 628,9	360,1	2 984,6	370,5	3 321,2
Nötkött	65,6	227,1	72,7	496,2	70,1	532,1	73,0	619,9	72,1	711,2
Kalkkött	23,5	114,1	23,2	224,3	22,9	241,3	22,5	257,8	21,1	272,5
Färkött	2,1	10,7	1,7	18,9	1,6	18,6	1,6	19,9	2,1	27,5
Fläsk	104,3	354,6	113,7	753,1	116,7	842,3	118,3	990,2	122,5	1 067,4
Charkuterivaror	112,9	380,5	128,5	841,7	131,0	886,9	130,1	983,6	133,3	1 097,1
Fjäderfä	12,7	46,0	13,8	104,6	13,9	107,7	14,6	113,2	19,4	145,5
Ägg	72,6	232,8	89,9	417,6	91,0	450,8	88,3	478,6	91,0	432,4
Fisk ³	..	222,1	..	507,6	..	539,1	..	564,0	..	601,4
Färs fisk, ej fryst	79,7	139,9	83,5	268,2	83,2	285,7	83,6	305,0	87,1	330,1
Frysta fileer (filévikt)	—	—	8,5	56,3	9,6	63,4	11,7	72,3	12,0	73,1
Konserverad och annan beredd fisk	39,1	82,2	42,9	183,1	42,1	190,0	39,9	186,7	40,4	198,2
Malt- och läskedrycker ⁴	434,7	341,8	480,9	665,8	469,0	708,5	504,6	792,0	528,2	851,8
Läskedrycker	168,5	141,5	213,9	293,0	207,8	313,8	225,8	356,8	245,8	393,3
Maltdrycker kl. I	94,6	30,4	65,2	51,9	63,0	55,8	61,4	59,1	55,5	56,9
Pilsner	171,6	169,9	201,8	320,9	198,2	338,9	217,4	376,1	226,9	401,6
Summa livsmedel	..	6 219,8	..	11 807,0	..	13 005,5	..	13 953,9	..	14 746,6
Spritdrycker m. m. ⁴	..	776,9	..	1 820,3	..	1 946,2	..	2 114,1	..	2 379,7
Starköl	—	—	10,7	57,5	12,1	65,9	20,0	109,5	18,5	110,6
Viner	8,1	97,7	26,9	263,2	28,5	285,4	29,8	315,1	31,8	338,4
Spritdrycker	43,1	679,2	45,8	1 499,6	47,3	1 594,9	44,4	1 689,5	49,2	1 930,7
Tobak	10,0	586,4	12,1	1 320,0	12,3	1 465,0	12,5	1 550,0	12,7	1 620,3
Totalt	..	7 583,1	..	14 947,3	..	16 416,7	..	17 618,0	..	18 746,6

¹ Uppgifterna delvis preliminära. — ² Totalkvantiteten är omräknad till mjöl. — ³ Uppgifterna reviderade fr. o. m. 1950. — ⁴ Milj. liter, —

⁵ Exkl. lagrings- och handelssvinn.

X. Utrikeshandel

1. Statistik över utrikeshandeln med livsmedel m. m.

Inledning

På grundval av den officiella handelsstatistiken brukar årligen inom statens jordbruksnämnd utarbetas en sammanställning över den svenska utrikeshandeln med livsmedel. Vissa resultat härifrån avseende åren 1959—1963 redovisas i föreliggande avsnitt.

Till kategorien livsmedel har vid uppgiftssammanställningen räknats följande varugrupper i den nu gällande indelningen av handelsstatistiken (den s. k. Bryssel-nomenklaturen).

Kap. 1—4

Levande djur

Kött, fläsk och andra ätbara djurdelar

Fisk och skaldjur

Mjölk och mejeriprodukter, ägg m. m.

Kap. 7—12

Köksväxter m. m.

Fruktar m. m.

Kaffe, te och kryddor

Spannmål

Produkter från kvarnindustri, malt, stärkelse m. m.

Oljehaltiga fröer och frukter m. m.

Foderväxter m. m.

Kap. 15—21

Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor m. m.

Varor av kött, fläsk, fisk och skaldjur

Socketer och sockerkonfektyrer

Kakao m. m.

Varor av spannmål, mjöl och stärkelse m. m.

Varor av köksväxter och frukter m. m.

Diverse näringsmedel

Kap. 23

Beredda fodermedel m. m.

Vid redovisningen har tillägg gjorts för direktlandning av fisk i utländsk hamn, vilka uppgifter ej ingår i den vanliga tullstatistiken.

Resultat

Uppgifter om den svenska utrikeshandeln med livsmedel åren 1959—1963 lämnas med fördelning på viktigare ursprungs- resp. förbrukningsländer i *tab. 93* och *tab. 94*.

Av importen föll 1963 liksom under de tre närmast föregående åren nära hälften på de fem största leverantörerna, nämligen Danmark, Brasilien, Förenta Staterna, Nederländerna och Italien. Exporten kom liksom året dessförinnan till 70 % på länderna Västtyskland, Storbritannien, Danmark, Italien och Östtyskland.

Närmare uppgifter om handeln med de egentliga jordbruksprodukterna åren 1959—1963 redovisas i *tab. 95*. Av de i tabellen medtagna huvudgrupperna uppvisar endast den första, levande djur och

Tab. 93. Importen av livsmedel åren 1959—1963, i milj. kronor, med fördelning på viktigare ursprungsländer¹

Land	1959	1960	1961	1962	1963
Norge	68	72	81	91	97
Danmark jämte Färöarna	161	179	212	212	248
Island	25	16	28	29	30
Finland	11	9	14	10	11
Sovjetunionen	77	72	53	55	71
Tyskland, Öst-	6	5	3	5	8
Tyskland, Väst-	47	64	48	48	49
Polen	15	10	14	22	29
Nederländerna	108	94	91	119	117
Belgien	11	9	14	11	10
Storbritannien	32	30	25	35	56
Frankrike	8	10	12	15	27
Spanien jämte Kanarieöarna	54	73	80	93	74
Italien	96	82	98	109	108
Schweiz	7	9	9	9	11
Tjeckoslovakien	10	7	6	7	13
Ungern	6	8	11	11	14
Jugoslavien	1	2	6	7	8
Bulgarien	2	4	3	6	8
Turkiet	20	19	21	36	34
Franska Väst- och Ekvatorialafrika resp. Senegal, Elfenbenskusten m. fl.	9	13	15	12	10
Brittiska Västafrika resp. Ghana, Nigeria m. fl.	34	30	27	24	21
Belgiska Kongo resp. Congo	8	10	5	2	1
Sydafrika	24	18	26	30	19
Portugisiska Östafrika	13	9	4	3	3
Brittiska Östafrika resp. Kenya m. fl.	6	9	10	10	17
Israel	23	22	19	26	40
Indien	10	12	13	11	11
Ceylon	17	15	16	18	17
Indonesien	33	10	14	6	17
Filippinerna	40	73	61	30	56
Japan	7	17	12	7	7
Canada	7	8	10	15	24
Amerikas Förenta Stater	181	178	150	192	215
Mexico	3	8	3	3	4
Guatemala	27	24	24	26	23
Salvador	5	7	7	9	8
Honduras	10	6	5	2	1
Costa Rica	6	5	8	8	10
Cuba	7	7	2	15	28
Dominikanska republiken	17	12	11	15	21
Brasilien	207	221	230	230	237
Argentina	75	71	56	61	67
Peru	3	5	12	16	20
Ecuador	4	6	6	11	11
Colombia	65	61	65	67	67
Australien	25	20	23	23	26
Övriga länder	55	61	61	78	83
Samtliga länder	1 686	1 712	1 724	1 880	2 087

¹ Länder för vilka under något av åren redovisats ett värde av minst 8 milj. kronor.

Tab. 94. Exporten av livsmedel åren 1959—1963, i milj. kronor, med fördelning på viktigare förbrukningsländer¹

Land	1959	1960	1961	1962	1963
Norge	19	18	17	22	27
Danmark jämte Färöarna	50	43	75	107	109
Finland	15	18	14	13	22
Tyskland, Öst-.....	37	45	25	50	35
Tyskland, Väst-.....	161	140	184	177	134
Polen	19	1	14	15	33
Nederländerna	8	8	24	21	27
Belgien	1	3	2	8	4
Storbritannien	68	110	90	119	130
Frankrike	6	9	18	13	17
Italien	50	28	11	30	71
Schweiz	6	6	8	12	10
Österrike	3	4	4	9	7
Tjeckoslovakien.....	12	2	12	6	11
Algeriet	5	17	6	3	2
Amerikas Förenta Stater.....	11	11	10	11	11
Övriga länder.....	22	20	30	31	38
Samtliga länder.....	493	483	544	647	688

¹ Länder för vilka under något av åren redovisats ett värde av minst 8 milj. kronor.

animaliska produkter, exportöverskott. Detta ökade mellan 1962 och 1963 från 110 till 122 milj. kronor, huvudsakligen på grund av ökad export. I fråga om vegetabiliska produkter (grupp II) skedde till följd av starkt utvidgad import en ökning av importöverskottet från 239 till 381 milj. kronor.

Övrig publicering

En närmare redogörelse för den svenska utrikeshandeln med livsmedel 1963 återfinns i Jordbruksekonomiska Meddelanden, häfte nr 1964:10. Den officiella handelsstatistiken för samma år, avseende samtliga varugrupper, finns redovisad i publikationen Utrikeshandel 1963, I—II (SOS).

Tab. 95. Utrikeshandeln med egentliga jordbruksprodukter åren 1959—1963, i milj. kronor

Varuslag	1959		1960		1961		1962		1963	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export
I. Levande djur och animaliska produkter (exkl. fett och oljor)										
Levande djur	3,6	49,6	4,8	34,2	5,3	34,8	6,2	19,0	6,1	14,4
Kött, fläsk och andra ätbara djurdelar	54,1	115,7	55,7	83,8	103,5	68,2	65,9	113,1	66,4	127,3
Kött- och fläskkonserver m. m.	9,7	0,9	11,4	1,0	16,7	1,9	14,6	2,6	17,4	6,2
Tarmar	15,9	8,8	16,1	9,2	18,5	10,7	17,0	12,2	19,0	11,9
Mjolk, mejeriprodukter, ägg	35,1	72,7	25,8	92,5	39,6	66,4	35,7	102,5	34,9	106,0
Summa	118,4	247,7	113,8	220,7	183,6	182,0	139,4	249,4	143,8	265,8
II. Vegetabiliska produkter (exkl. fett och oljor)										
Potatis	41,9	—	22,8	—	10,2	—	39,1	0,2	29,2	0,1
Brödsäd	77,4	28,6	50,5	40,2	70,3	83,9	70,2	66,2	115,2	69,0
Fodersäd	108,7	9,7	75,7	5,5	17,2	53,6	48,8	49,4	23,7	43,9
Vissa slag av mjöl och gryn	2,9	4,5	4,7	0,1	5,3	0,1	2,6	0,1	5,5	0,2
Maltextrakt, makaroner, majsflingor, bakverk m. m.	20,3	10,2	23,2	15,2	27,6	22,3	33,0	29,0	39,1	29,8
Sockerbetor	—	—	—	—	—	—	—	—	9,7	—
Socker av olika slag, sirap, melass m. m.	42,5	0,4	26,8	2,7	16,4	0,9	32,9	2,3	96,1	4,3
Hö, lusern mjöl m. m.	4,4	0,3	4,3	0,1	1,8	0,1	2,9	1,7	6,3	2,2
Torkade ätliga örter, bönor o. d., malt, stärkelse	13,4	3,8	15,8	2,4	10,3	2,2	12,6	4,3	15,7	4,8
Djupfrysta örter	0,2	13,5	0,1	17,1	—	14,6	0,1	13,3	0,8	15,4
Kopra och palmkärnor	79,1	—	80,7	—	75,0	—	27,3	0,2	56,7	—
Jordnötter, sojabönor m. m.	2,8	—	4,7	—	4,8	—	12,6	1,1	5,4	1,3
Linfrö	0,1	—	0,6	—	0,3	—	0,1	—	0,4	—
Raps-, rybs- och senapsfrö	0,2	23,0	0,3	18,0	0,4	5,1	0,6	9,6	1,0	18,1
Vallväxtfröer m. m.	3,7	7,8	3,5	8,9	4,2	5,6	5,0	4,3	7,1	5,7
Kli o. d.	14,8	—	28,4	—	7,4	—	10,0	—	10,4	—
Oljekraftfoder m. m.	76,7	4,4	127,2	0,7	103,2	1,0	123,5	0,7	155,1	1,3
Summa	489,1	106,2	469,3	110,9	354,4	189,4	421,3	182,4	577,4	196,1
III. Fett, oljor och vax av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung										
Rå linolja	16,8	—	18,0	0,3	13,5	—	14,3	—	16,0	—
Raps-, rov- och rybsolja	—	13,0	1,0	8,9	—	6,7	—	19,3	0,1	15,9
Övriga ¹	58,2	26,5	69,1	23,4	68,6	31,6	84,1	29,5	71,8	29,4
Summa	75,0	39,5	88,1	32,6	82,1	38,3	98,4	48,8	87,9	45,3
Samtliga egentliga jordbruksprodukter	682,5	393,4	671,2	364,2	620,1	409,7	659,1	480,6	809,1	507,2

¹ Utom sjödjursolja.

XI. Jordbruksekonomiska uppgifter

1. Undersökning rörande jordbrukarnas taxerade inkomster och utgifter m. m.

Inledning

Särskilda undersökningar rörande jordbrukarnas kontanta inkomster, utgifter och nettointäkter på grundval av brukarnas självdeklarationer, s. k. deklara-tionsundersökningar, har utförts årligen sedan slutet av 1930-talet. Undersökningarna har hela tiden grundats på stickprovsmetodik, men först från och med 1953 har urvalet av undersökningsen-heter skett slumpmässigt. Direkt jämförbarhet föreligger således ej mellan re-sultaten för åren fram till och med 1952 och för följande år.

Betydande förändringar i deklara-tionsundersökningens uppläggning m. m. har sedermera genomförts i samband med undersökningen för inkomståret 1961. I korthet har den sistnämnda omlägg-ningen¹ inneburit att bearbetningen, som tidigare omfattat endast självägande brukare, utvidgats att avse samtliga brukarekategorier. Vidare har ett nytt skattningsförfarande införts, som till skillnad mot det tidigare använda, kon-tinuerligt återger förändringarna i total-populationens omfattning. Slutligen har antalet bearbetade poster utökats.

Undersökningens genomförande

Omfattning

I sin nuvarande uppläggning berör de-klara-tionsundersökningen samma urval

av brukningsenheter som den ordinarie jordbruksinventeringen i oktober resp. år. Detta urval härrör från en population som i princip omfattar landets samtliga som jordbruksfastighet taxerade brukningsen-heter med mer än 2 hektar åker. En närmare beskrivning av urvalsmetodiken m. m. i de årliga jordbruksinventeringarna har tidigare lämnats i kap. II (sid. 11), vartill hänvisas.

Vid 1963 års undersökning, varifrån vissa huvudresultat redovisas i föreliggan-de publikation, omfattade stickprovet sammanlagt 12 582 brukningsenheter.

Uttagningen av brukningsenheter sker efter stratifiering av populationen på om-råden och storleksgrupper. Någon särskild stratifiering efter brukarekategori före-kommer inte, varför redovisningen för arrendatorerna genomgående kommit att baseras på mindre stickprov än för de självägande (de förra utgör totalt sett en mindre relativ andel av samtliga brukare än de senare).

Uppgifterna till undersökningen skall i princip avse de personer som under resp. inkomstår brukade de uttagna en-heterna. Från och med 1961 års undersök-ning har i uppgifterna medräknats även nettointäkter, tillgångar och skulder för brukarens maka/make då denna(e) av-givit egen självdeklaration. I de fall en brukningsenhet brukas gemensamt av

¹ Se närmare Bernt Wilson: Översyn av deklara-tionsundersökningen för jordbrukare. Statistisk tidskrift, häfte nr 1964:2.

två eller flera personer medtas deras sammanlagda nettointäkter, tillgångar och skulder.

Primärmaterial

Undersökningsmaterialet utgöres av de utvalda jordbrukarnas självdeklarationer, vilka ställas till statistiska centralbyråns förfogande av länsstyrelserna. Från deklarationerna överföres till särskilda bearbetningskartoliner uppgifter om kontanta inkomster och utgifter (enligt den s. k. jordbruksbilagan), nettointäkter från olika förvärvskällor (enligt huvudformulär 1 a) samt tillgångar och skulder (enligt förmögenhetsbilagan). Totalt överföres numera till kartolinerna ett 70-tal poster.

Innehåll

Undersökningen grundas på de belopp som enligt föreliggande beslut av taxeringsmyndigheterna bildat underlaget för taxeringarna. I viss mindre utsträckning blir ändringar i taxeringen enligt beslut av prövningsnämnd eller annan besvärinstans icke beaktade eftersom undersökningen genomförs innan alla besvär slutbehandlats.

Det stora flertalet deklarationer avser kalenderår och bygger på redovisning för jordbruket enligt den s. k. kontantprincipen. Detta innebär att resultaten till största delen ej är korrigerade för de årliga förändringarna i lager och andra reelltillgångar samt löpande fordringar och skulder för driften. I regel periodiseras ej heller utgifter för exempelvis anläggningar på basis av värdeminskingsplan. Kon-

tantprincipen karaktäriseras vidare bl. a. av att nyinköp för anläggningar ej får avdragas och att vissa inkomster vid realisation av djur är beskattningsfria.

I de fall deklarationerna upprättats enligt bokföringsmässiga grunder ingår i centralbyråns bearbetning de poster som närmast har motsvarighet i deklarationerna enligt kontantprincipen. För samtliga slag av deklarationer gäller att inkomsterna i huvudsak redovisas brutto.

I fråga om utgifternas gruppering enligt deklarationsformuläret bör uppmärksammas att denna ej innebär en konsekvent uppdelning på exempelvis arbetslöner och material. En del arbetslöner kan sålunda ha förts som utgifter för byggnader och markanläggningar. Beträffande deklarerade tillgångar i jordbruksfastighet såväl som annan fastighet gäller att dessa avser värden fastställda vid närmast föregående fastighetstaxering, medan taxeringsvärdena för levande och döda inventarier torde följa förändringarna i marknadsvärdena mer kontinuerligt.

Resultatberäkning

Skattning av totalbelopp för olika poster sker enligt nuvarande metod genom uppräkning för varje bearbetad enhet med en faktor, som för resp. stratum (storleksgrupp/naturligt jordbruksområde) utgör kvoten mellan antalet brukningsenheter i populationen resp. urvalet. Korrektion för bortfallet göres genom att de enskilda bortfallen i princip ersättes med medeltal för de bearbetade uppgifterna inom resp. stratum.

I samband med bearbetningen av materialet företas en uppdelning av

Tab. 96. Jordbrukarnas taxerade inkomster, utgifter, nettointäkter samt tillgångar och skulder åren 1962 och 1963, i milj. kronor. Hela riket

Avser brukningsenheter med mer än 2 hektar åker (samtliga brukarekategorier)

Bearbetningspost	1962	1963	Bearbetningspost	1962	1963
Kontanta inkomster			Kontanta utgifter		
Försålda produkter			Inköp		
Spannmål, frövaror m. m.	883,9	870,0	Utsäde och fodermedel . . .	931,4	1 031,1
Sockerbetor	134,5	161,3	Skummjölk	109,6	105,2
Potatis, trädgårdsprodukter	201,3	225,0	Gödselmedel	351,6	357,2
Hö, halm m. m.	22,3	23,8	Bränn- och smörjoljor . . .	130,2	129,6
Summa vegetabiliska produkter	1 242,0	1 280,1	Elektrisk ström	129,9	133,1
Husdjur m. m.	1 908,6	2 057,6	därav för privat förbrukning	39,0	39,9
Mjölk till mejeri	1 652,4	1 627,0	Levande inventarier	472,4	499,6
» » enskilda	40,5	37,6	Döda inventarier	326,3	356,1
Fjäderfä och ägg	181,5	212,7			
Summa animaliska produkter	3 783,0	3 934,9	Underhåll		
Diverse produkter	0,5	1,1	Döda inventarier	201,9	207,6
Summa inkomster av försålda jordbruksprodukter	5 025,5	5 216,1	Byggnader	240,1	246,0
Inkomster av skogsbruket . .	632,3	529,6	Vägar, diken	60,2	60,1
Uttag från skogskonto . . .	31,5	38,3	Arrenden	168,7	176,5
Arrenden och hyror	60,7	65,5	Räntor	262,7	248,4
Försäljning av redskap m. m.	16,1	15,9	Arbetslöner	613,9	580,8
Körsior (icke pensionsgrundande)	100,0	107,5	Personbil	75,3	83,1
Körsior (pensionsgrundande)	130,0	115,1	därav för privat bruk . . .	10,1	12,1
Annan pensionsgrundande ersättning	14,6	10,5	Diverse kostnader	514,5	530,0
Diverse inkomster	99,9	129,0	Summa kontanta utgifter . .	4 588,7	4 744,4
Summa kontanta inkomster	6 110,6	6 227,5	Andra driftskostnader	187,2	176,5
Naturaförmåner	618,4	592,9	Insättning på skogskonto . .	36,4	24,2
Summa bruttointäkter	6 729,0	6 820,4	Summa kostnader	4 812,3	4 945,1
Nettointäkter¹			Differens mellan summa bruttointäkter och summa kostnader	1 916,7	1 875,3
Av jordbruksfastighet	1 983,3	1 946,6	Icke avdragbara utgifter		
» annan fastighet	11,1	7,1	Nyappsättning av yttre inventarier	64,1	65,5
» rörelse och handelsbolag .	73,0	81,3	Ny-, till- eller ombyggnad .	68,7	72,1
» tjänst	621,3	696,6			
därav pension	133,0	145,8	Tillgångar¹		
» tillfällig förvärvsverksamhet	6,4	5,2	Jordbruksfastighet	11 177,0	10 639,6
» kapital	66,8	58,7	Annan fastighet	493,6	369,0
Summa nettointäkter	2 761,9	2 795,5	Levande inventarier	2 589,1	2 535,9
Underskott på förvärvskälla därav jordbruksfastighet	57,6	59,8	Döda inventarier	2 003,8	2 101,6
Övriga allmänna avdrag . . .	505,4	494,4	Bilar, båtar m. m.	419,4	435,6
Förlustavdrag	5,2	3,8	Inneliggande lager	514,7	517,1
Att taxera till statlig inkomstskatt²			Fordringar och värdepapper	4 480,1	4 598,4
	2 214,5	2 253,5	Övriga tillgångar	312,4	311,8
			Summa tillgångar	21 990,1	21 509,0
			Skulder¹	6 978,2	6 806,4
			Nettoförmågenhet³	15 011,9	14 702,6

¹ Inkl. särskild deklaration för maka/make. — ² Exkl. i enskilda fall uppkommande negativ rest. —

³ Inkl. i enskilda fall uppkommande negativ rest.

materialet på brukarekategorier, varvid i första hand eftersträvas en särredovisning av uppgifter för självägende jordbrukare och arrendatorer (vissa brukningsenheter föres till en restkategori). Som självägende brukare räknas fysiska personer som ägt minst hälften av den åkerareal som redovisats för brukningsenheten och som arrendatorer fysiska personer som arrenderat hela den åkerareal som ingick i enheten. Till restkategorien föres övriga brukare samt sådana fysiska personer, vilkas inkomster av andra förvärvskällor än jordbruksfastighet i storleksgrupperna 2—20 hektar åker överstigit dubbla genomsnittliga industriarbetarlönen för 1963 och i storleksgrupperna över 20 hektar fyrdubbla industriarbetarlönen. Skälen till att utesluta de båda senare grupperna ur den egentliga undersökningen har i första hand varit att enstaka brukare av detta slag med omfattande engagemang vid sidan om jordbruket i en urvalsundersökning avsevärt kan påverka slutresultaten inom enskilda redovisningsgrupper.

Huvuddelen av resultatberäkningarna utföres numera med elektronisk data-maskin. Förutom totalbelopp för de olika variablerna framräknas bl. a. genomsnittstal per brukningsenhet och per hektar åker.

Avgångar och bortfall

Av totalantalet uttagna brukningsenheter har i bearbetningen för 1963 ingått 10 836 enheter (86,1 %). Resterande brukningsenheter har utgjorts av 258 s. k. avgångar och 1 488 bortfall.

Som avgångar har räknats brukningsenheter, vilka enligt erhållen information

icke tillhört populationen 1963. I flertalet av dessa fall har åkerjorden antingen nedlagts eller sammanslagits med annan brukningsenhet.

Av det sammanlagda bortfallet om 11,8 % orsakades 2,8 % av att brukarskifte ägt rum (deklarationen avsåg ej helt år), 4,2 % av att deklarationen ej kunnat lösgöras från pågående taxeringsarbete, 3,7 % av att deklarationen innehållit ofullständiga utdrag ur vinst- och förlustkonto etc., 0,7 % av att brukaren ej avgivit självdeklaration och 0,4 % av andra orsaker.

Resultat

Totalbelopp för jordbrukets inkomster, utgifter, nettointäkter samt tillgångar och skulder 1963, jämte motsvarande uppgifter för 1962, redovisas i *tab. 96*.

Skilnaderna mellan storleksgrupper och områden i fråga om produktionsinriktning och produktionsmedelsanvändning framgår bl. a. av resp. medeltal per brukningsenhet. Sådana uppgifter redovisas i *tab. 97*.

Tab. 98 innehåller uppgifter för resp. brukarekategorier om taxerade nettointäkter och *tab. 99* om tillgångar och skulder.

Resultaten visar bl. a. att huvuddelen av de kontanta inkomsterna från jordbruket härrör från animaliesidan, medan vegetabilieprodukter svarar för omkring en femtedel och skogsbruket för omkring en tiondel av inkomsterna.

De kontanta utgifterna för arbetskraft, döda inventarier och drivmedel utgjorde drygt en fjärdedel av samtliga kontanta utgifter. Utsäde och fodermedel samt

Tab. 97. Jordbrukarnas taxerade kontanta inkomster och utgifter m. m. år 1963, i kronor per brukningsenhet, inom produktionsområden och hela riket

Avser samtliga brukarekategorier

Område m. m.	Storleksgrupp, hektar åker							Totalt
	2.1— 5.0	5.1— 10.0	10.1— 20.0	20.1— 30.0	30.1— 50.0	50.1— 100.0	Över 100.0	
<i>Inkomster av försälda vege- tabiliska produkter</i>								
Götalands södra slättbygder	2 657	6 555	11 831	24 697	42 991	93 344	240 856	27 218
» mellanbygder...	1 205	3 854	8 791	14 417	27 581	50 481	170 722	13 536
» norra slättbygder	431	1 036	3 058	6 866	18 104	47 464	131 244	9 873
Svealands slättbygder	521	1 580	2 679	6 484	14 466	34 868	93 228	11 334
Götalands skogsbygder	318	630	1 668	3 327	9 001	22 940	101 036	1 594
Mellersta Sveriges skogs- bygder	121	709	1 637	3 099	9 908	26 087	113 808	2 314
Nedre Norrland	60	413	1 159	2 056	4 723	..	..	573
Övre Norrland	100	165	659	..	..	..	..	255
Hela riket	316	995	3 611	9 168	20 431	46 037	135 223	5 983
<i>Inkomster av försälda ani- maliska produkter</i>								
Götalands södra slättbygder	11 524	18 987	35 237	52 796	56 362	74 852	190 217	42 160
» mellanbygder...	7 491	17 695	33 170	38 162	55 595	94 122	213 924	34 619
» norra slättbygder	4 662	12 728	22 541	33 937	39 362	47 984	85 274	24 851
Svealands slättbygder	5 437	6 902	14 741	22 704	29 432	39 079	83 313	21 567
Götalands skogsbygder	7 341	14 442	26 353	37 282	46 545	70 593	113 008	17 860
Mellersta Sveriges skogs- bygder	2 578	6 360	12 387	21 985	27 937	50 417	95 481	9 754
Nedre Norrland	3 296	7 331	12 645	20 606	34 660	..	..	7 341
Övre Norrland	2 420	7 972	15 215	..	..	..	..	6 867
Hela riket	4 867	11 139	22 471	33 620	41 454	56 457	118 037	18 391
<i>Inkomster av skogsbruket¹</i>								
Götalands södra slättbygder	17	107	61	57	72	1 849	19 666	661
» mellanbygder...	388	578	836	783	1 158	2 430	23 231	1 114
» norra slättbygder	192	265	515	895	858	1 911	9 756	795
Svealands slättbygder	141	732	1 509	2 143	2 170	5 206	25 198	2 733
Götalands skogsbygder	1 511	2 636	2 907	3 194	6 565	7 576	38 795	2 640
Mellersta Sveriges skogs- bygder	1 232	2 866	4 276	4 995	9 173	6 278	48 059	3 392
Nedre Norrland	1 839	3 875	7 996	10 098	13 889	..	..	4 029
Övre Norrland	1 819	3 135	4 121	..	..	..	..	2 705
Hela riket	1 410	2 504	2 572	2 188	2 646	4 086	23 080	2 475

¹ Exkl. uttag från skogskonto.

levande inventarier, dvs. i betydande utsträckning inköp av jordbrukets egen produktion, omfattade omkring en tredjedel av utgifterna.

Skulderna uppgick till närmare en tredjedel av värdet av tillgångarna, vilka till så gott som hälften utgjordes av jordbruksfastigheternas taxeringsvärden.

Övrig publicering

En utförlig redogörelse för undersökningen rörande jordbrukarnas taxerade inkomster, utgifter m. m. 1963 har införts i Statistiska meddelanden nr J 1965:17. Härutöver har en sammanfattande artikel publicerats i Jordbruksekonomiska Meddelanden, häfte nr 1965:9.

Tab. 97 (forts.). Jordbrukarnas taxerade kontanta inkomster och utgifter m. m. år 1963, i kronor per brukningsenhet, inom produktionsområden och hela riket

Område m. m.	Storleksgrupp, hektar åker							
	2,1— 5,0	5,1— 10,0	10,1— 20,0	20,1— 30,0	30,1— 50,0	50,1— 100,0	Över 100,0	Totalt
<i>Övriga inkomster</i>								
Götalands södra slättbygder	611	1 021	1 046	1 547	2 648	5 565	32 864	2 376
» mellanbygder...	1 105	1 341	851	1 490	2 045	4 612	19 585	1 630
» norra slättbygder	550	1 563	1 180	1 224	2 549	4 925	14 311	1 833
Svealands slättbygder	1 056	1 481	1 551	2 515	3 145	8 626	25 178	3 472
Götalands skogsbygder....	688	1 133	1 710	2 921	4 190	7 985	23 803	1 429
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	2 239	2 873	2 808	3 402	7 625	8 370	21 747	3 092
Nedre Norrland	2 055	1 833	3 010	3 201	3 234	..	..	2 185
Övre Norrland	1 708	1 605	1 749	..	..	..	..	1 704
Hela riket	1 372	1 577	1 684	2 183	3 213	6 959	23 478	2 078
<i>Summa kontanta inkomster¹</i>								
Götalands södra slättbygder	14 809	26 670	48 176	79 096	102 073	175 609	483 603	72 416
» mellanbygder...	10 189	23 468	43 648	54 852	86 378	151 645	427 578	50 901
» norra slättbygder	5 834	15 592	27 294	42 921	60 873	102 284	240 587	37 352
Svealands slättbygder	7 155	10 695	20 480	33 847	49 213	87 778	226 916	39 106
Götalands skogsbygder ...	9 857	18 841	32 638	46 724	66 301	109 095	276 649	23 523
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	6 170	12 808	21 108	33 481	54 644	91 152	279 095	18 553
Nedre Norrland	7 250	13 452	24 810	35 960	56 506	..	..	14 128
Övre Norrland	6 048	12 877	21 743	..	..	..	..	11 531
Hela riket	7 965	16 214	30 337	47 160	67 743	113 539	299 830	28 928
<i>Naturaförmåner</i>								
Götalands södra slättbygder	2 060	2 266	2 928	3 359	3 424	3 797	7 005	3 019
» mellanbygder...	2 020	2 418	3 219	3 543	4 322	4 889	9 471	3 213
» norra slättbygder	1 586	2 182	2 549	2 992	3 475	4 035	5 652	2 683
Svealands slättbygder	1 409	2 337	2 954	3 501	4 026	4 394	5 626	3 247
Götalands skogsbygder....	2 175	2 763	3 313	3 615	3 885	4 575	6 011	2 814
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	1 864	2 448	3 018	3 660	3 691	4 167	6 032	2 586
Nedre Norrland	1 820	2 517	3 139	4 008	4 128	..	..	2 409
Övre Norrland	2 107	2 528	3 089	..	..	..	..	2 430
Hela riket	1 991	2 553	3 055	3 446	3 836	4 286	6 314	2 771

¹ Exkl. uttag från skogskonto.

Tab. 97 (forts.). Jordbrukarnas taxerade kontanta inkomster och utgifter m. m. år 1963, i kronor per brukningsenhet, inom produktionsområden och hela riket

Område m. m.	Storleksgrupp, hektar åker							Totalt
	2,1— 5,0	5,1— 10,0	10,1— 20,0	20,1— 30,0	30,1— 50,0	50,1— 100,0	Över 100,0	
<i>Bruttointäkter</i> ¹								
Götalands södra slättbygder	16 868	28 936	51 103	82 455	105 497	179 406	490 609	75 435
» mellanbygder...	12 208	25 886	46 867	58 395	90 701	156 533	437 049	54 113
» norra slättbygder	7 420	17 774	29 844	45 912	64 348	106 319	246 239	40 035
Svealands slättbygder....	8 564	13 032	23 434	37 348	53 238	92 173	232 542	42 353
Götalands skogsbygder....	12 032	21 604	35 951	50 339	70 185	113 670	282 660	26 337
Mellersta Sveriges skogs- bygder.....	8 033	15 256	24 126	37 141	58 334	95 319	285 127	21 139
Nedre Norrland	9 070	15 969	27 949	39 968	60 634	..	..	16 537
Övre Norrland	8 155	15 406	24 832	..	..	..	..	13 960
Hela riket	9 956	18 767	33 393	50 606	71 579	117 825	306 144	31 699
<i>Utgifter för inköp av för- nödenheter</i>								
Götalands södra slättbygder	6 020	8 958	16 131	25 145	29 290	46 565	120 701	21 674
» mellanbygder...	3 333	7 445	13 195	16 166	26 580	46 800	122 249	15 425
» norra slättbygder	2 136	4 379	7 374	11 420	15 888	25 899	61 745	9 934
Svealands slättbygder....	2 778	2 731	4 728	7 644	11 739	19 642	46 915	8 933
Götalands skogsbygder....	2 819	5 187	9 591	13 190	16 990	29 909	62 586	6 589
Mellersta Sveriges skogs- bygder.....	1 038	2 331	4 247	7 539	11 131	24 156	57 149	3 757
Nedre Norrland	1 192	2 240	4 230	6 467	12 232	..	..	2 418
Övre Norrland	1 300	2 664	5 036	..	..	..	..	2 572
Hela riket	2 052	4 045	8 318	12 964	18 087	29 382	71 735	7 586
<i>Utgifter för inköp av levande inventarier</i>								
Götalands södra slättbygder	1 389	1 711	4 014	10 419	10 296	14 911	32 856	6 720
» mellanbygder...	795	3 057	5 429	4 622	6 577	17 217	42 395	5 288
» norra slättbygder	450	1 680	2 091	4 048	4 758	7 025	12 624	2 928
Svealands slättbygder....	517	651	1 434	2 040	2 703	3 832	9 608	2 094
Götalands skogsbygder....	1 378	1 891	2 929	3 890	4 804	8 048	14 395	2 245
Mellersta Sveriges skogs- bygder.....	290	913	1 301	2 309	3 062	6 803	11 652	1 161
Nedre Norrland	532	668	1 068	1 657	3 915	..	..	737
Övre Norrland	271	617	1 228	..	..	..	..	626
Hela riket	749	1 352	2 547	4 301	5 172	8 237	17 988	2 335

¹ Exkl. uttag från skogskonto.

Tab. 97 (forts.). Jordbrukarnas taxerade kontanta inkomster och utgifter m. m. år 1963, i kronor per brukningsenhet, inom produktionsområden och hela riket

Område m. m.	Storleksgrupp, hektar åker							
	2,1— 5,0	5,1— 10,0	10,1— 20,0	20,1— 30,0	30,1— 50,0	50,1— 100,0	Över 100,0	Totalt
<i>Utgifter för inköp och underhåll av döda inventarier</i>								
Götalands södra slättbygder	683	1 810	3 573	6 332	9 451	16 794	52 470	6 288
» mellanbygder...	675	1 625	3 672	5 833	10 089	14 627	40 883	4 823
» norra slättbygder	331	1 090	2 504	4 344	7 782	13 329	29 668	4 033
Svealands slättbygder....	403	797	1 962	3 890	6 240	11 742	26 244	4 538
Götalands skogsbygder....	425	1 130	2 543	4 616	7 681	12 904	25 659	1 770
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	363	849	1 958	3 903	5 400	10 348	26 752	1 641
Nedre Norrland	306	807	2 121	4 399	5 173	..	..	980
Övre Norrland	569	958	1 813	..	..	..	..	933
Hela riket	440	1 048	2 533	4 718	7 675	13 131	32 852	2 635
<i>Utgifter för arrenden, kontanta undantagsförmåner samt räntor</i>								
Götalands södra slättbygder	551	1 417	3 137	5 980	9 577	20 004	49 894	6 152
» mellanbygder...	480	1 012	1 987	3 316	5 773	10 492	35 319	2 996
» norra slättbygder	260	602	1 681	2 889	5 382	10 374	24 951	2 886
Svealands slättbygder	659	620	1 311	2 545	4 434	9 348	23 271	3 462
Götalands skogsbygder....	398	776	1 769	3 282	6 568	10 576	29 233	1 336
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	233	616	1 196	2 236	4 203	7 940	26 385	1 148
Nedre Norrland	261	526	1 082	1 849	4 051	..	..	592
Övre Norrland	415	681	1 058	..	..	..	..	641
Hela riket	368	717	1 678	3 261	5 863	11 216	29 901	1 986
<i>Utgifter för arbetslöner</i>								
Götalands södra slättbygder	411	865	2 319	5 583	11 318	30 873	124 383	8 477
» mellanbygder...	255	922	2 350	4 099	8 489	23 956	98 633	4 883
» norra slättbygder	192	382	847	1 889	3 771	12 561	52 585	2 919
Svealands slättbygder	173	381	853	2 101	3 689	14 219	65 757	5 080
Götalands skogsbygder....	335	729	1 776	3 484	7 810	18 645	82 946	1 554
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	182	799	1 456	2 538	6 752	15 470	89 398	1 841
Nedre Norrland	586	941	2 887	4 846	7 697	..	..	1 350
Övre Norrland	404	792	894	..	..	..	..	675
Hela riket	368	760	1 643	3 219	6 398	18 132	78 816	2 715

Tab. 97 (forts.). Jordbrukarnas taxerade kontanta inkomster och utgifter m. m. år 1963, i kronor per brukningsenhet, inom produktionsområden och hela riket

Område m. m.	Storleksgrupp, hektar åker							Totalt
	2,1— 5,0	5,1— 10,0	10,1— 20,0	20,1— 30,0	30,1— 50,0	50,1— 100,0	Över 100,0	
<i>Övriga utgifter</i>								
Götalands södra slättbygder	2 300	4 100	7 016	9 907	13 198	23 105	76 310	10 078
» mellanbygder...	1 875	3 616	6 229	8 460	12 282	19 897	59 250	7 380
» norra slättbygder	1 394	2 616	4 403	6 225	8 781	15 717	38 854	5 826
Svealands slättbygder....	1 622	2 220	3 810	6 054	8 159	14 372	44 284	7 022
Götalands skogsbygder....	2 081	3 343	5 048	7 369	9 837	16 048	53 491	3 985
Mellersta Sveriges skogs- bygder.....	1 281	2 477	4 004	5 900	9 304	14 472	59 095	3 477
Nedre Norrland	1 914	3 390	5 676	7 601	13 554	..	..	3 453
Övre Norrland	1 742	3 077	4 597	..	..	..	..	2 749
Hela riket	1 834	3 152	5 029	7 261	10 052	16 862	51 532	4 919
<i>Summa kontanta utgifter¹</i>								
Götalands södra slättbygder	11 355	18 860	36 190	63 365	83 130	152 252	456 622	59 390
» mellanbygder...	7 413	17 678	32 862	42 496	69 791	132 989	398 743	40 794
» norra slättbygder	4 764	10 748	18 899	30 814	46 363	84 904	220 427	28 527
Svealands slättbygder....	6 152	7 400	14 098	24 273	36 966	73 155	216 079	31 129
Götalands skogsbygder....	7 436	13 056	23 655	35 832	53 690	96 129	268 317	17 479
Mellersta Sveriges skogs- bygder.....	3 388	7 984	14 163	24 426	39 851	79 189	270 432	13 026
Nedre Norrland	4 791	8 572	17 064	26 819	46 622	..	..	9 529
Övre Norrland	4 702	8 790	14 625	..	..	..	..	8 197
Hela riket	5 811	11 074	21 749	35 725	53 248	96 961	282 827	22 175
<i>Andra driftskostnader än kontanta</i>								
Hela riket	325	565	971	1 316	1 689	2 168	5 072	825
<i>Summa kostnader¹</i>								
Götalands södra slättbygder	11 630	19 430	37 316	64 971	85 081	154 844	466 351	60 832
» mellanbygder...	7 703	18 187	33 964	43 939	71 922	135 761	404 336	41 956
» norra slättbygder	5 032	11 213	19 677	32 103	47 814	86 995	224 754	29 486
Svealands slättbygder....	6 363	7 877	14 855	25 301	38 374	74 967	219 923	32 171
Götalands skogsbygder....	7 885	13 703	24 761	37 309	55 252	98 692	271 476	18 263
Mellersta Sveriges skogs- bygder.....	3 643	8 477	15 058	25 713	41 991	80 769	274 395	13 694
Nedre Norrland	5 105	9 159	18 221	28 144	48 594	..	..	10 142
Övre Norrland	4 939	9 289	15 334	..	..	..	..	8 616
Hela riket	6 136	11 639	22 720	37 041	54 937	99 129	287 899	23 000

¹ Exkl. insättning på skogskonto.

Tab. 98. Jordbrukarnas taxerade nettointäkter¹ m. m. år 1963, i kronor per brukningsenhet. Hela riket

Brukarekategori	Storleksgrupp, hektar åker							Totalt
	2,1— 5,0	5,1— 10,0	10,1— 20,0	20,1— 30,0	30,1— 50,0	50,1— 100,0	Över 100,0	
<i>Summa nettointäkter av jordbruksfastighet</i>								
Självägende brukare.....	3 932	7 463	11 126	14 357	17 169	20 885	31 416	8 683
Arrendatorer	5 516	7 957	11 516	14 474	17 491	20 785	26 465	12 097
Samtliga brukarekategorier	3 987	7 342	10 960	14 072	17 090	20 369	28 104	9 098
<i>Summa nettointäkter av övriga förvärvskällor</i>								
Självägende brukare.....	6 160	3 712	2 486	2 080	2 264	3 728	8 446	3 936
Arrendatorer	5 116	3 234	1 756	1 836	2 304	3 247	5 117	2 877
Samtliga brukarekategorier	5 970	3 662	2 520	2 345	2 325	4 622	18 599	3 968
<i>Därav inkomster av tjänst</i>								
Självägende brukare.....	5 604	3 100	1 994	1 373	1 565	1 992	4 135	3 317
Arrendatorer	4 593	2 874	1 404	1 391	1 655	2 033	2 530	2 325
Samtliga brukarekategorier	5 444	3 092	1 902	1 694	1 528	2 808	9 586	3 256
<i>Summa taxerade nettointäkter</i>								
Självägende brukare.....	10 091	11 175	13 613	16 438	19 432	24 613	39 862	12 619
Arrendatorer	10 632	11 192	13 272	16 309	19 796	24 032	31 581	14 974
Samtliga brukarekategorier	9 957	11 004	13 479	16 417	19 415	24 991	46 701	13 066
<i>Att taxera till statlig inkomstskatt</i>								
Självägende brukare.....	8 321	9 167	11 076	13 296	15 630	18 999	28 249	10 269
Arrendatorer	8 711	9 264	10 840	13 252	15 942	19 053	23 454	12 121
Samtliga brukarekategorier	8 191	9 032	10 903	13 177	15 609	19 254	30 747	10 533

¹ Inkl. särskild deklaration för maka/make.

Tab. 99. Jordbrukarnas taxerade tillgångar och skulder samt nettoförmögenhet år 1963, i 1 000-tal kronor per brukningsenhet¹. Hela riket

Brukarekategori	Storleksgrupp, hektar åker							Totalt
	2,1— 5,0	5,1— 10,0	10,1— 20,0	20,1— 30,0	30,1— 50,0	50,1— 100,0	Över 100,0	
<i>Taxeringsvärde för jordbruksfastighet</i>								
Självägande brukare.....	25,7	42,7	60,7	87,6	128,5	224,8	700,0	56,3
Arrendatorer	1,1	1,0	1,6	1,1	4,4	11,5	39,4	3,3
Samtliga brukarekategorier	23,6	38,1	50,9	64,9	85,2	137,0	458,2	49,7
<i>Levande inventarier</i>								
Självägande brukare.....	3,5	7,6	13,7	20,4	24,3	32,3	67,5	10,4
Arrendatorer	4,2	9,0	16,9	23,4	29,2	38,6	72,5	18,8
Samtliga brukarekategorier	3,5	7,6	14,1	20,9	25,8	34,9	76,0	11,9
<i>Döda inventarier</i>								
Självägande brukare.....	2,1	4,5	10,7	16,8	25,1	43,7	84,6	8,3
Arrendatorer	3,3	5,8	11,9	19,4	28,3	45,0	86,3	16,8
Samtliga brukarekategorier	2,1	4,6	10,8	17,3	26,0	43,9	89,8	9,8
<i>Inneliggande lager</i>								
Självägande brukare.....	0,5	1,2	2,0	3,4	5,4	12,8	42,7	2,0
Arrendatorer	0,4	1,0	2,5	3,9	6,3	11,4	31,8	3,9
Samtliga brukarekategorier	0,5	1,1	2,1	3,4	5,7	12,2	44,0	2,4
<i>Fordringar och värdepapper</i>								
Självägande brukare.....	9,8	15,1	17,1	22,9	25,4	47,7	195,8	16,7
Arrendatorer	10,0	10,0	14,6	16,1	25,0	44,2	107,2	19,0
Samtliga brukarekategorier	9,5	14,1	22,2	23,1	27,2	61,5	381,6	21,5
<i>Övriga tillgångar</i>								
Självägande brukare.....	2,8	3,2	4,4	6,6	8,5	20,5	51,5	4,5
Arrendatorer	3,2	2,6	4,3	5,5	8,5	11,7	24,4	5,5
Samtliga brukarekategorier	3,1	3,2	4,7	7,2	8,5	17,9	62,9	5,2
<i>Summa tillgångar</i>								
Självägande brukare.....	44,4	74,3	108,6	157,7	217,2	381,7	1 142,2	98,1
Arrendatorer	22,2	29,4	51,8	69,4	101,7	162,4	361,6	67,3
Samtliga brukarekategorier	42,4	68,7	104,8	136,8	178,4	307,4	1 112,5	100,5
<i>Summa skulder</i>								
Självägande brukare.....	10,3	15,6	32,0	58,2	92,3	186,0	603,3	30,9
Arrendatorer	3,9	5,1	10,9	19,4	31,1	64,3	184,8	20,7
Samtliga brukarekategorier	9,7	14,4	29,4	48,9	71,1	135,4	519,7	31,8
<i>Nettoförmögenhet</i>								
Självägande brukare.....	34,1	58,8	76,6	99,5	125,0	195,7	538,9	67,3
Arrendatorer	18,3	24,2	40,9	50,1	70,7	98,0	176,7	46,6
Samtliga brukarekategorier	32,7	54,3	75,4	87,9	107,3	172,1	592,9	68,7

¹ Inkl. särskild deklaration för maka/make.

2. Den jordbruksekonomiska undersökningen

Inledning

Den inom lantbruksstyrelsen utförda jordbruksekonomiska undersökningen, grundad på bokföringsuppgifter från jordbrukare, är avsedd att belysa intäkter, kostnader och lönsamhetsförhållanden vid svenska jordbruk. I sin nuvarande utformning har undersökningen funnits sedan 1954, men redan 1914 började man i mindre skala att utarbeta sammanställningar av enskilda jordbrukares bokföringsuppgifter.

Undersökningens genomförande

Omfattning

Populationen utgöres i princip av alla jordbruk i riket med en åkerareal om minst 5,1 hektar och högst 50,0 hektar, vilka har en manlig brukare i åldern 18—65 år (dennes manuella arbetsförmåga får ej vara nedsatt med mer än 40 %). Från populationen skall enligt en av lantbruksstyrelsen uppgjord fördelningsplan uttagas 2 500 enskilda brukningsenheter för medverkan i undersökningen.

Urval

Den för undersökningen erforderliga materialinsamlingen är mycket omfattande och kräver den enskilde lantbrukarens medverkan under hela det skördeår som undersökningen avser. Det har av detta skäl ansetts uteslutet att göra urvalet av gårdar helt slumpmässigt (bortfallet genom vägran eller oförmåga att delta i undersökningen skulle bli alltför stort). I stället har lantbruksstyrelsen genom de-

taljerade anvisningar till hushållningssällskapen, vilka utväljer undersökningsgårdarna, sökt erhålla ett urval av gårdar som för olika områden är representativt i fråga om driftsinriktning, ägoslagsfördelning, produktionsmedelsanvändning m. m. I lantbruksstyrelsens fördelningsplan är det antal gårdar som skall ingå i undersökningen fastställt för varje kombination av storleksgrupp och produktionsområde. Antalet uttagna gårdar är enligt denna plan förhållandevis större inom storleksgrupperna 10—20 och 20—30 hektar åker samt inom slättbygdsområdena i Svealand och Götaland än inom övriga storleksgrupper resp. produktionsområden. Då det gäller fördelningen av gårdar (av viss storlek inom ett visst område) på olika kommuner är urvalet självvägt.

Primärmaterial m. m.

Grundmaterialet för lantbruksstyrelsens bearbetningar utgöres av bokslut från varje i undersökningen deltagande gård. Boksluten, vilka skall vara lantbruksstyrelsen tillhanda senast den 15 september resp. år, upprättas av bokföringskontor eller bokföringsbyråer ute i landet, tillsammans ett 50-tal. Av dessa var vid den senaste undersökningen cirka 40 knutna till Sveriges Lantbruksförbund, 5 till hushållningssällskapen och 5 till fristående bokföringsföreningar.

De enskilda jordbrukarna för tre typer av *dagböcker*, ur vilka kopior varje månad utrives och insändes till bokföringskontoren. Formulären till dessa dagböcker,

Tab. 100. Intäkter och kostnader i jordbruket år 1963, i kronor per 10 hektar åker

Produktionsområde: storleksgrupp, hektar åker	Intäkter				Kostnader	
	Växt- pro- dukter	Djur- pro- dukter	Övriga intäkter	Summa	Förnö- denheter	Anlägg- ningar
<i>Götalands södra slätt- bygder</i>						
5,1—10,0	7 920	37 561	5 659	51 140	17 288	10 828
10,1—20,0	7 553	26 716	3 658	37 927	11 784	7 819
20,1—30,0	8 434	20 861	2 719	32 014	9 728	7 234
30,1—50,0	11 486	15 654	2 189	29 329	8 253	6 300
<i>Götalands mellanbygder</i>						
5,1—10,0	3 962	23 391	4 189	31 542	8 388	8 286
10,1—20,0	6 490	21 357	2 781	30 628	8 723	6 580
20,1—30,0	5 990	16 504	2 456	24 950	7 332	6 008
30,1—50,0	9 063	14 763	2 137	25 963	6 953	5 386
<i>Götalands norra slätt- bygder</i>						
5,1—10,0	467	21 182	4 125	25 774	6 960	7 357
10,1—20,0	1 536	17 969	2 948	22 453	5 827	6 052
20,1—30,0	2 750	15 572	2 412	20 734	5 235	5 332
30,1—50,0	4 761	11 114	1 954	17 829	4 513	4 822
<i>Svenlands slättbygder</i>						
5,1—10,0	1 670	13 212	3 838	18 720	4 313	7 627
10,1—20,0	1 684	13 588	2 407	17 679	3 944	5 617
20,1—30,0	2 460	11 324	2 179	15 963	3 503	5 080
30,1—50,0	3 537	9 223	1 775	14 535	3 225	4 348
<i>Götalands skogsbygder</i>						
5,1—10,0	1 699	22 453	4 659	28 811	8 698	7 864
10,1—20,0	1 217	20 025	2 968	24 210	6 870	6 348
20,1—30,0	1 784	15 724	2 322	19 830	5 146	5 627
30,1—50,0	1 733	12 977	2 030	16 740	4 581	4 571
<i>Mellersta Sveriges skogsbygder</i>						
5,1—10,0	1 526	13 870	4 996	20 392	4 389	8 489
10,1—20,0	1 154	13 786	2 980	17 920	4 092	6 079
20,1—30,0	1 316	11 791	2 530	15 637	3 673	5 265
<i>Nedre Norrland</i>						
5,1—10,0	1 713	19 800	5 645	27 158	6 094	8 864
10,1—20,0	1 532	14 404	4 494	20 430	3 840	7 089
<i>Övre Norrland</i>						
5,1—10,0	1 441	15 562	5 275	22 278	4 472	8 087
10,1—20,0	1 918	15 692	3 385	20 995	4 849	6 012

¹ Se texten.

(inkl. s. k. reducerad betesmark), inom storleksgrupper och produktionsområden

Manuellt arbete	Drifts- ledning	Diverse kostnader	Beräknad ränta ¹	Summa	Summa in- täkter mi- nus summa kostnader (= före- tagarvinst)	Beräknad ränta plus företagar- vinst (= förränt- ning)
23 323	1 070	3 532	7 203	63 244	— 12 104	— 4 901
14 609	1 070	2 634	6 250	44 166	— 6 239	11
10 300	1 070	2 296	5 887	36 515	— 4 501	1 386
8 226	1 070	1 857	5 686	31 392	— 2 063	3 623
21 220	1 070	2 501	4 766	46 231	— 14 689	— 9 923
14 906	1 070	2 268	4 205	37 752	— 7 124	— 2 919
10 064	1 070	1 823	3 690	29 987	— 5 037	— 1 347
8 076	1 070	1 752	3 623	26 860	— 897	2 726
20 136	1 070	1 914	4 122	41 559	— 15 785	— 11 663
12 355	1 070	2 015	3 823	31 142	— 8 689	— 4 866
8 368	1 070	1 735	3 546	25 286	— 4 552	— 1 006
5 817	1 070	1 576	3 323	21 121	— 3 292	31
14 324	1 070	1 811	3 633	32 778	— 14 058	— 10 425
10 730	1 070	1 691	3 244	26 296	— 8 617	— 5 373
8 010	1 070	1 465	2 904	22 032	— 6 069	— 3 165
5 705	1 070	1 300	2 638	18 286	— 3 751	— 1 113
17 935	1 070	2 241	4 516	42 324	— 13 513	— 8 997
12 979	1 070	2 094	4 009	33 370	— 9 160	— 5 151
9 131	1 070	1 716	3 734	26 424	— 6 594	— 2 860
6 264	1 070	1 394	3 195	21 075	— 4 335	— 1 140
15 474	1 070	2 082	4 116	35 620	— 15 228	— 11 112
11 415	1 070	1 723	3 221	27 600	— 9 680	— 6 459
7 988	1 070	1 483	2 897	22 376	— 6 739	— 3 842
17 008	1 070	2 256	4 338	39 630	— 12 472	— 8 134
11 853	1 070	1 944	3 559	29 355	— 8 925	— 5 366
18 022	1 070	1 743	3 937	37 331	— 15 053	— 11 116
12 674	1 070	1 602	3 337	29 544	— 8 549	— 5 212

vilka avser uppgifter om kassaomsättning, arbets- och dragkraft resp. omsättning av produkter, fastställas av lantbruksstyrelsen.

Med utgångspunkt från dagboksrapporterna upprättar kontoren *årssammandrag över räkenskaperna*, vari bl. a. affärshändelserna enligt dagboken över kassaomsättningen fördelas efter en utförlig kontospecifikation.

Då en gård första gången ingår i undersökningen upprättas en *inventarieförteckning* (avseende maskiner, redskap och övriga inventarier) av personal från bokföringskontoren. Värderingen av inventarierna, vilken göres efter återanskaffningsvärdet, sker på lantbruksstyrelsen.

Under det första undersökningsåret företas även en värdering av gårdens *byggnader*, varvid tre formulärtyper, utarbetade av statens lantbruksbyggnadsförsök, utnyttjas. Inventeringen av byggnadsbeståndet utföres av lantbruksnämndernas byggnadskonsulenter, medan värderingen sker centralt på lantbruksstyrelsen.

På gårdar med skog i sådan omfattning, att ett verkligt skogsbruk kan sägas föreligga, utföres, likaledes under första året, en särskild *skogsinventering*. Vid denna medverkar skogsvårdsstyrelserna i resp. län.

För varje i undersökningen medverkande gård föres en *inventariebok*, vari förändringarna i gårdens tillgångar och skulder fortlöpande kan följas.

Innan bokföringskontoren upprättar bokslut inhämtas vid besök på gården kompletterande uppgifter rörande bl. a. djuruomsättningen och förändringarna i inventariebeståndet under året. En inventering av lager av olika växtprodukter,

förnödenheter m. m. utföres samtidigt, varjämte uppgifter inhämtas om arealanvändning och skörd. De förra uppgifterna antecknas i särskild *inventeringslista*.

På grundval av årssammandraget, inventeringslistan, inventarieboken och uppgifterna om arealanvändning och skörd upprättar bokföringsbyrån ett *bokslut* för gården (avseende sistlidna kalenderår). Anvisningar för bokslutens uppgörande, bl. a. rörande de priser som skall användas vid värderingen av lager, meddelas av lantbruksstyrelsen.

Bokslutet upprättas som en mycket koncentrerad tablå med specifikationsbilaga. Till bokslutet fogas en redovisning av arealanvändning och skörd för olika grödor (jämte betesredovisning).

Granskning och komplettering

På bokföringskontoren sker en fortlöpande granskning av inkommande dagboksrapporter, bl. a. i form av rimlighetskontroller. En ingående kontroll av de från kontoren översända boksluten utföres sedan på lantbruksstyrelsen. I vissa fall är boksluten behäftade med sådana fel och/eller ofullständigheter att de måste återställas till kontoren; i andra fall sker korrigeringar efter telefonkontakt med dessa.

Resultatberäkning

Bearbetningen av materialet sker dels manuellt, dels maskinellt och avser i första hand medeltalsberäkningar per gård för primärgrupperna, dvs. för de enskilda storleksgrupperna inom varje område. Härutöver redovisas för primärgrupperna vissa data i form av medeltal per arealen-

Tab. 101. Jordbrukarfamiljens inkomst år 1963, i kronor per brukningsenhet, inom storleksgrupper och produktionsområden

Produktionsområde; storleksgrupp, hektar åker	Arbetsinkomst			Kapitalinkomst			Sten-, grus-, torv- och ler- försälj- ning	Barn- bidrag	Areal- tillägg	Summa inkomst
	Summa	Däruv inom		Summa ¹	Däruv beräknad ränta för					
		jord- bruk	eget skogs- bruk		jord- bruk	skogs- bruk				
<i>Götalands södra slättbygder</i>										
5,1—10,0	12 818	9 390	17	5 446	6 383	28	1	625	33	18 923
10,1—20,0	15 621	11 537	55	7 051	9 975	109	63	654	2	23 391
20,1—30,0	15 722	10 901	15	9 401	14 798	37	3	666	—	25 792
30,1—50,0	17 956	11 367	79	14 383	22 414	131	17	846	—	33 202
<i>Götalands mellanbygder</i>										
5,1—10,0	10 714	5 587	474	4 325	4 484	535	0	300	141	15 480
10,1—20,0	16 232	11 284	466	5 824	7 150	422	0	688	—	22 744
20,1—30,0	17 263	10 567	976	7 804	9 868	970	23	772	—	25 862
30,1—50,0	28 399	20 936	255	10 559	14 741	964	82	750	—	39 790
<i>Götalands norra slättbygder</i>										
5,1—10,0	7 222	3 637	150	3 415	3 621	233	86	547	244	11 514
10,1—20,0	11 868	5 477	358	5 341	6 256	574	—	756	2	17 967
20,1—30,0	15 752	9 094	365	6 972	9 476	564	0	916	—	23 640
30,1—50,0	14 737	6 930	215	9 722	13 450	1 123	19	937	—	25 415
<i>Svealands slättbygder</i>										
5,1—10,0	8 951	25	1 429	3 815	3 427	989	—	515	116	13 397
10,1—20,0	10 723	3 230	1 159	5 552	5 638	1 151	52	698	5	17 030
20,1—30,0	12 190	4 397	968	6 294	7 581	1 133	63	764	—	19 311
30,1—50,0	15 584	5 619	1 378	8 064	10 823	1 535	352	693	—	24 693
<i>Götalands skogsbygder</i>										
5,1—10,0	11 676	3 531	2 020	5 194	4 255	2 029	4	881	89	17 844
10,1—20,0	12 781	5 481	1 819	6 334	6 562	1 719	61	930	6	20 112
20,1—30,0	12 954	4 861	1 796	9 070	10 175	2 142	8	1 061	—	23 093
30,1—50,0	12 312	2 659	924	9 394	13 211	1 528	17	777	—	22 500
<i>Mellersta Sveriges skogs- bygder</i>										
5,1—10,0	8 988	— 346	2 514	5 571	3 500	2 400	341	524	88	15 512
10,1—20,0	11 474	2 228	2 464	5 989	5 194	1 932	56	759	—	18 278
20,1—30,0	12 964	1 806	3 593	8 867	7 667	2 979	27	832	—	22 690
<i>Nedre Norrland</i>										
5,1—10,0	14 319	3 304	4 512	5 046	3 687	1 925	—	839	71	20 275
10,1—20,0	14 668	3 263	4 633	7 005	5 654	3 539	129	882	7	22 691
<i>Övre Norrland</i>										
5,1—10,0	13 034	2 080	2 965	3 608	3 256	871	50	744	232	17 668
10,1—20,0	15 525	6 143	3 065	5 103	5 344	1 061	12	931	24	21 595

¹ Avdrag gjorda för undantags- samt ränte- och arrendeutgifter.

Tab. 102. Jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1963, i kronor per

Produktionsområde; storleksgrupp, hektar åker	Tillgångar						
	Fastigheter ¹		Investe- ringar i ekon. föreningar	Inven- tarier	Lager		
	Jordbruk	Skogsbruk			Husdjur	Produkter och förnödenheter	
						Jordbruk	Skogsbruk
Götalands södra slättbygder							
5,1—10,0	65 100	500	3 400	26 200	19 000	5 800	100
10,1—20,0	103 400	2 100	5 200	32 900	25 000	8 000	0
20,1—30,0	138 500	700	6 400	46 900	31 500	11 700	0
30,1—50,0	185 500	2 500	10 700	63 500	38 500	17 300	100
Götalands mellanbygder							
5,1—10,0	43 200	10 300	2 700	20 100	14 200	5 100	100
10,1—20,0	65 900	8 100	4 900	30 400	23 300	9 400	100
20,1—30,0	90 400	18 900	6 600	43 000	30 600	11 600	100
30,1—50,0	121 300	19 000	9 700	58 800	41 500	20 700	0
Götalands norra slättbygder							
5,1—10,0	27 700	4 400	2 000	19 100	10 800	3 800	—
10,1—20,0	45 700	11 000	4 500	31 700	18 300	7 500	100
20,1—30,0	70 900	10 900	6 500	44 100	25 100	11 900	200
30,1—50,0	92 000	21 400	10 000	61 900	29 100	15 500	300
Svealands slättbygder							
5,1—10,0	25 800	18 800	3 400	20 900	7 700	3 300	500
10,1—20,0	42 400	22 000	5 400	30 500	15 000	6 900	400
20,1—30,0	51 100	21 800	6 300	40 500	19 600	10 100	300
30,1—50,0	74 500	29 700	8 100	55 900	25 800	14 800	400
Götalands skogsbygder							
5,1—10,0	37 700	39 300	3 800	20 100	14 200	5 200	500
10,1—20,0	52 500	33 500	4 900	28 900	22 200	7 900	300
20,1—30,0	64 000	41 700	6 600	44 300	32 100	12 100	500
30,1—50,0	77 200	29 900	6 600	57 000	38 500	17 200	400
Mellersta Sveriges skogs- bygder							
5,1—10,0	31 000	46 400	3 300	20 500	7 400	3 100	700
10,1—20,0	37 000	36 800	4 500	29 900	14 100	6 600	1 300
20,1—30,0	61 800	57 200	6 700	41 500	21 100	9 700	900
Nedre Norrland							
5,1—10,0	35 800	35 900	4 600	18 800	9 700	4 200	600
10,1—20,0	50 600	67 900	6 700	30 300	15 400	7 200	1 100
Övre Norrland							
5,1—10,0	35 900	15 800	3 200	13 900	7 000	3 000	1 100
10,1—20,0	53 300	19 300	5 000	24 700	15 000	6 700	1 000

¹ Fastighetsvärden för arrendegårdar ingår ej.

brukningsenhet, inom storleksgrupper och produktionsområden

Kassa, bank, aktier, obli- gationer och kundford- ringar	Lån	Övriga tillgångar	Summa	Skulder				Summa till- gångar minus summa skulder
				Kort- fristiga	Lång- fristiga	Undan- tag	Summa	
15 500	500	500	136 600	5 200	25 600	200	31 000	105 600
16 300	2 300	300	195 500	8 900	49 500	500	58 900	136 600
19 000	1 300	800	256 800	11 900	71 500	800	84 200	172 600
27 900	3 100	5 100	354 200	16 500	85 800	500	102 800	251 400
10 800	500	2 100	109 100	3 000	19 400	700	23 100	86 000
14 300	700	1 800	158 900	7 300	32 700	1 900	41 900	117 000
16 300	400	200	218 100	13 500	52 800	2 400	68 700	149 400
20 500	1 600	2 000	295 100	15 100	81 000	1 900	98 000	197 100
9 800	300	0	77 900	2 500	12 600	100	15 200	62 700
13 900	400	100	133 200	4 400	27 400	1 100	32 900	100 300
13 000	1 200	500	184 300	7 800	44 500	1 400	53 700	130 600
19 300	800	1 200	251 500	14 100	67 700	1 400	83 200	168 300
11 200	200	800	92 600	1 300	15 400	1 300	18 000	74 600
13 200	500	400	136 700	4 100	25 800	1 600	31 500	105 200
13 000	1 300	1 300	165 300	5 700	37 700	1 600	45 000	120 300
11 400	400	500	221 500	10 400	55 500	1 700	67 600	153 900
11 600	700	600	133 700	2 900	28 600	1 400	32 900	100 800
9 500	500	900	161 100	5 100	39 200	1 800	46 100	115 000
12 800	800	3 000	217 900	8 400	48 900	1 700	59 000	158 900
11 500	1 700	3 200	243 200	13 600	72 000	1 100	86 700	156 500
12 300	1 000	1 600	127 300	3 300	21 600	400	25 300	102 000
13 900	700	1 600	146 400	4 500	27 600	2 700	34 800	111 600
14 200	1 000	1 900	216 000	6 700	43 400	2 200	52 300	163 700
12 700	300	300	122 900	2 700	19 500	2 700	24 900	98 000
12 500	600	2 700	195 000	7 800	47 800	6 400	62 000	133 000
12 300	600	3 000	95 800	1 700	20 500	3 000	25 200	70 600
9 700	900	500	136 100	4 700	35 600	2 600	42 900	93 200

het. För de olika storleksgrupperna uträknas dessutom i en del fall vägda medeltal för hela riket, varvid som vägningstal utnyttjas uppgifter från senaste allmänna jordbruksräkning.

Resultatens tillförlitlighet

Eftersom bokföringskontoren ofta biträder jordbrukarna vid upprättandet av deras självdeklarationer erhålles därigenom indirekt kontroll över vissa av de data som innefattas i undersökningen (t. ex. kassasomsättningen). För åtskilliga variabler saknas dock denna kontrollmöjlighet.

Av betydelse för resultatens tillförlitlighet är även möjligheterna att bibehålla kontinuitet i undersökningarna i den meningen att samma gårdar ingår år från år. På denna punkt visar erfarenheterna att omsättningen av gårdar är störst första året och att den då omfattar drygt 10 % av totalantalet uttagna gårdar. Av 1954 års inträdande gårdar fanns omkring 30 % kvar vid undersökningen avseende 1963.

Vissa svårigheter har förelegat att erhålla uppgifter från så många gårdar som enligt planen skall ingå i undersökningen. Bearbetningen av 1963 års material har omfattat 2 337 gårdar eller cirka 94 % av antalet enligt planen.

Resultat

En sammanställning över jordbrukets intäkter och kostnader 1963, angivna i kronor per 10 hektar brukad areal, återfinnes i tab. 100. Med intäkter menas i princip värdet av samtliga inom företaget producerade varor och tjänster och med kostnader värdet av produktionsmedelsanvändningen.

På intäktssidan har värderingen av naturaförmånerna skett efter framräknade genomsnittspriser, i de flesta fall på grundval av konsumentpriser. I fråga om växtprodukterna har värderingen baserats på producentpriserna. Det bör observeras att den del av produktionen som återförbrukats inom jordbruket ej redovisas som intäkt i undersökningen. Hit hör bl. a. den betydande del av växtproduktionen som utnyttjas för utfodring och till utsäde. Även hästarnas och traktorernas dragkraftsproduktion har till den del den användes inom jordbruket betraktats som återförbrukning.

På kostnadssidan utgöres den viktigaste komponenten av årets utgifter. Andra kostnadsposter av stor betydelse är familjens insats av kapital och arbete samt prestationerna från andra grenar inom jordbruket. Storleken av dessa senare kostnader är i hög grad beroende av de priser som väljes för värderingen. I fråga om avskrivningskostnaderna gäller att dessa i regel uträknats på återanskaffningsvärdet.

I kostnadskalkylen har — som framgår av tabellen — upptagits ränta för redovisade kapitalinvesteringar (omfattande jordbruksfastighet, investeringar i ekonomiska föreningar, inventarier, husdjur och rörelsemedel). Som räntesats har i 1963 års undersökning tillämpats 4,9 % på dessa kapitalinvesteringar.

I tab. 100 redovisas även uppgifter om jordbrukets lönsamhet avseende dels företagervinst, dels s. k. förräntning. Med företagervinst förstås i detta sammanhang skillnaden mellan samtliga intäkter och samtliga kostnader och med förräntning summan av företagervinsten och de räntekostnader som påförts jordbruket.

Av tabellen framgår att företagervinsten i samtliga fall och förräntningen i så gott som samtliga fall antagit negativt värde 1963. Detta betyder att kostnaderna överlag varit större än intäkterna och att någon ränta på kapitalinvesteringen i regel inte erhållits.

Data rörande jordbrukarfamiljens inkomst 1963 — angiven i kronor per brukningsenhet — finns redovisade i *tab. 101*. I inkomsten innefattas erhållen arbetsinkomst, beräknad ränta på investerat kapital, allmänningsmedel, ränte- och arrendeinkomster (med avdrag för s. k. undantag samt ränte- och arrendeutgifter), inkomst av försäljning av sten, grus m. m., barnbidrag samt arealtillägg.

Tab. 102 innehåller sammanfattande uppgifter om tillgångar och skulder per brukningsenhet, allt avseende förhållandena den 31 december 1963. Beträffande fastigheterna bör här observeras att dessa upptagits till marknadsvärde och ej till taxeringsvärde.

Övrig publicering

En utförlig redogörelse för undersökningen avseende 1963 har lämnats i meddelande nr 57 serie B i lantbruksstyrelsens publikationsserie. Principerna för bokföringen m. m. finns behandlade i meddelande nr 27 i samma serie.

3. Undersökning rörande jordbrukarnas tillgångar och skulder

Inledning

Efter framställning från 1960 års jordbruksutredning utförde statistiska centralbyrån på Kungl. Maj:ts uppdrag en undersökning rörande jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1960. Undersökningar av liknande typ hade tidigare genomförts för åren 1933 och 1952. Den första av dessa var upplagd som totalundersökning, medan den senare utfördes på urvalsbasis och omfattade cirka 27 000 brukningsenheter.

Planläggningen av 1960 års undersökning skedde huvudsakligast inom en av jordbruksutredningen för frågor rörande jordbrukets kreditförsörjning tillsatt arbetsgrupp i vilken statistiska centralbyrån var representerad.

Undersökningens genomförande

Författning

Bestämmelser rörande uppgiftsskyldighet m. m. till 1960 års undersökning meddelades i Kungl. Maj:ts kungörelse den 2 december 1960 (svensk författningssamling nr 732). I denna stadgades bl. a. om skyldighet för jordbrukare att efter anmodan av statistiska centralbyrån avlämna uppgift om sina tillgångar och skulder den 31 december 1960 samt om sina till 1961 års taxering deklarerade inkomster.

Omfattning

För undersökningen uttogs varannan av de brukningsenheter med 2—100 hektar

åker, som under året ingått i urvalet till statistiska centralbyråns löpande jordbruksstatistiska undersökningar. Totalt omfattade detta underurval cirka 12 250 gårdar.

Från totalpopulationen bortogs i undersökningen vissa kategorier av brukningsenheter. Uppgiftsskyldighet förelåg sålunda ej för jordbruksfastigheter, som brukades av annan juridisk person än dödsbo eller familjestiftelse. Brukningsenheter som helt användes för annat ändamål än jordbruk — t. ex. plantskola, handelsträdgård, ridskola — uteslöts även. Slutligen gavs begreppet »brukningsenhet» en något snävare innebörd i denna undersökning än i den övriga jordbruksstatistiken. Sålunda lämnades brukningsenheter, där all gröda sålts på rot utanför undersökningen.

Enligt vedertagen definition menas med »brukningsenhet» varje jordbruk, som med avseende på driften utgör ett och samma företag och drives med en och samma arbetsstyrka. I den löpande jordbruksstatistiken ger denna definition ett direkt samband mellan urvalsenhet och undersökningsenhet. I föreliggande undersökning krävdes emellertid en närmare bestämning av vilka förmögenhetsenheter som skulle knytas till de uttagna brukningsenheterna. Som huvudregel gällde här att uppgifterna skulle avse fysiska personer, dödsbon eller familjestiftelser, som den 31 december brukade i urvalet ingående brukningsenheter. Brukare ansågs den vara som ägde eller arrenderade jordbruksfastighet och som stod för ledningen av jordbruksdriften. I anvisningarna för uppgiftslämnandet angavs vidare att brukaren skulle ha del i företagets tillgångar och skulder samt erhålla andel

i dess nettointäkt. Då två eller flera personer gemensamt brukade en enhet medräknades deras sammanlagda tillgångar, skulder och inkomster. Sammanslagning av uppgifter skedde även för äkta makar, som var för sig avgav självdeklaration.

Blanketter

Som en konsekvens av bl. a. undersökningens allmänna uppläggning fastslogs att brukarnas uppgifter om tillgångar, skulder och inkomster borde bygga på redovisningen i vederbörandes allmänna självdeklaration. Vid konstruktionen av blanketter eftersträvades därför största möjliga likformighet med deklarationsblanketterna (i första hand med förmögenhetsbilagan).

Insamling av primäruppgifter

Uppgifterna till undersökningen skulle enligt kungörelsen avlämnas samtidigt med den allmänna självdeklarationen för 1961 års taxering. Den vidare handläggningen av en inkommande blankett föreskrevs ske genom ordföranden i den taxeringsnämnd, som hade att verkställa taxering av statlig inkomstskatt för den uppgiftsskyldige år 1961. I ordförandens äligganden ingick bl. a. att tillse, att uppgifter inkom från samtliga uppgiftsskyldiga samt att jämföra och korrigera blanketterna mot självdeklarationerna.

Komplettering och granskning

I kungörelsen angavs att taxeringsnämndsordförandena senast den 15 maj 1961 skulle insända uppgifterna till statistiska centralbyrån. Inom föreskriven

tid inkom emellertid uppgifter för endast cirka en fjärdedel av de uttagna brukningsenheterna. Komplettering av materialet skedde i de flesta fall via påminnelse-skrivelser till de olika taxeringsdistrikten.

Granskningen av de inkomna uppgifterna genomfördes enligt särskilt schema, omfattande cirka trettio kontroller för varje blankett. Erforderliga kompletteringar och korrigeringar utfördes här mestadels efter telefonkontakt med resp. uppgiftslämnare.

Resultatberäkning

Skattning av totalsummor för de olika variablerna skedde genom individuell uppräkningsmetod med en faktor, som inom varje stratum (naturligt jordbruksområde/storleksgrupp), där bortfall icke förekommit, utgjorde kvoten mellan antalet brukningsenheter i populationen resp. urvalet. I övriga strata korrigerades uppräkningsfaktorn på så sätt att varje bortfall (se nedan) i princip ersattes med medeltalet för bearbetade uppgifter inom sitt stratum.

Resultatens tillförlitlighet

Kontrollundersökning

Vid planläggningen av undersökningen framförde Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund bestämda krav att ordföranden, till skillnad från vad som var fallet vid 1952 års undersökning, ej skulle genomföra en fullständig granskning av de statistiska uppgifterna utan endast i tillämpliga delar jämföra dem med självdeklarationerna. Från statistiska centralbyråns sida ifrågasattes om undersök-

ningen under sådana omständigheter kunde genomföras. Efter samråd mellan 1960 års jordbruksutredning och statistiska centralbyrån beslöts dock att man skulle påbörja den planerade undersökningen med sikte på att senare särskilt pröva primärmaterialets kvalitet. Sådan prövning förutsattes kunna ske genom intensivundersökning med intervjuemetod på en mindre andel av de brukningsenheter, som ingick i huvudundersökningen.

Den planerade intervjuundersökningen genomfördes hösten 1961 sedan insamlingen av primärmaterialet till huvudundersökningen i stort sett avslutats. Bland de brukningsenheter från vilka uppgifter inkommit till huvudundersökningen uttogs för intervjuer slumpmässigt cirka 500 enheter, spridda över hela landet. Fältarbetet utfördes av en särskild intervjuargrupp, bestående av lantbruksekonomiskt utbildad personal.

På grundval av de i kontrollundersökningen framkomna resultaten genomfördes vissa inskränkningar i den ursprungligen planerade resultatredovisningen. Bland de poster som sålunda ansågs ej kunna särredovisas kan nämnas varufordringar, inneliggande lager, aktier, obligationer, växelskulder, varuskulder och skatteskulder.

Avgångar och bortfall

Avgångarna, dvs. de brukningsenheter, som i samband med uppgiftsinsamling och granskning visade sig icke tillhöra populationen, uppgick till 888. Huvuddelen (719) av dessa avgångar hade sin grund i att åkerjorden vid uttagen brukningsenhet var brukad (skördad) tillsammans med

annan enhet eller att åkerarealen var obrukad. Antalet avgångar enligt de på sid. 158 nämnda kriterierna var däremot förhållandevis litet (sammanlagt 124 st).

Bortfallet i undersökningen utgjorde 240 brukningsenheter eller 2,1 % av antalet brukningsenheter med uppgiftsskyldighet.

Resultat

I *tab. 103* redovisas skattade totalbelopp i milj. kronor för de viktigaste slagen av tillgångar och skulder för olika brukarekategorier (med särredovisning på storleksgrupper). Av uppskattade totala tillgångar om cirka 17,7 miljarder kronor utgjordes 9,8 miljarder av jordbruksfastigheter, vilka i undersökningen upptagits till taxeringsvärdet. Samtliga tillgångar i jord- och skogsbruk — till vilka utöver jordbruksfastigheterna räknas levande och döda inventarier, inneliggande lager, varufordringar samt andelar i jordbrukets ekonomiska föreningar — uppgick för helt eller delvis självägande brukare till 80 à 90 % av de totala tillgångarna samt för arrendatorer till 65 à 75 %. På skuldsidan upptog lån från staten genomsnittligt omkring 11 %, och reverslån från andra långgivare omkring 74 % av den totala skuldsumman, vilken skattades till drygt 4,9 miljarder kronor.

Av *tab. 104* framgår att genomsnittsbeloppen för tillgångar och skulder så gott som undantagslöst ökade kontinuerligt

med brukningsenheternas storlek. De genomsnittliga totala tillgångarna var vidare i regel 2 à 3 gånger större för självägande brukare än för arrendatorer, vilket sammanhänger med att taxeringsvärdena för jordbruksfastigheter i samtliga grupper omfattade mer än hälften av de självägandes totala tillgångar.

I *tab. 105* och *tab. 106* redovisas genomsnittlig nettoförmögenhet per brukningsenhet resp. genomsnittlig skuldprocent inom olika produktionsområden och storleksgrupper.

Förändringarna i antalet brukningsenheter mellan 1952 och 1960 inom olika områden, brukarekategorier och storleksgrupper minskar avsevärt värdet av direkta jämförelser med 1952 års undersökning beträffande totalbeloppen för olika slag av tillgångar och skulder. I fråga om medeltal per brukningsenhet, genomsnittlig skuldprocent resp. nettoförmögenhet torde jämförelsemöjligheterna dock vara ganska goda för självägande brukare och arrendatorer. Vissa utdrag ur resultaten från de båda undersökningarna redovisas i *tab. 107*.

Övrig publicering

Resultaten från 1960 års undersökning finns publicerade i »Jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1960» (SOS). Uppgifter har dessutom redovisats i bl. a. Jordbruksekonomiska Meddelanden, häfte nr 1962:9.

Tab. 103. Jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1960, i milj. kronor. Hela riket

Tillgångar resp. skulder	Storleksgrupp, hektar åker							
	2,1- 5,0	5,1- 10,0	10,1- 15,0	15,1- 20,0	20,1- 30,0	30,1- 50,0	50,1- 100,0	Summa
<i>Taxeringsvärde för jordbruksfastighet</i>								
Självägende brukare	1 332,3	2 421,4	1 326,2	880,2	888,3	767,9	484,6	8 100,9
Arrendatorer								
Brukare som både äger o. arrenderar	123,2	374,6	256,7	194,1	273,7	242,5	190,8	1 655,6
Samtliga kategorier	1 455,5	2 796,0	1 582,9	1 074,3	1 162,0	1 010,4	675,4	9 756,5
<i>Levande inventarier</i>								
Självägende brukare	171,6	397,6	262,9	175,3	158,2	117,5	58,4	1 341,5
Arrendatorer	23,2	69,7	58,0	68,2	89,2	105,1	77,1	490,5
Brukare som både äger o. arrenderar	23,8	83,8	70,0	53,0	74,5	62,2	35,1	402,4
Samtliga kategorier	218,6	551,1	390,9	296,5	321,9	284,8	170,6	2 234,4
<i>Döda inventarier</i>								
Självägende brukare	83,7	228,8	178,8	122,1	128,9	108,8	65,7	916,8
Arrendatorer	12,6	40,0	41,7	50,8	71,4	94,9	77,8	389,2
Brukare som både äger o. arrenderar	9,7	45,6	52,7	38,8	58,1	53,3	39,6	297,8
Samtliga kategorier	106,0	314,4	273,2	211,7	258,4	257,0	183,1	1 603,8
<i>Andelar i jordbrukets ekonomiska föreningar</i>								
Självägende brukare	35,2	85,1	58,0	37,0	37,9	33,3	20,1	306,6
Arrendatorer	2,0	7,2	6,7	9,5	13,6	17,4	15,9	72,3
Brukare som både äger o. arrenderar	3,6	14,3	14,7	10,5	15,5	14,4	11,1	84,1
Samtliga kategorier	40,8	106,6	79,4	57,0	67,0	65,1	47,1	463,0
<i>Tillgångar i jord- och skogsbruk¹</i>								
Självägende brukare	1 657,1	3 203,2	1 872,5	1 244,3	1 244,1	1 057,6	650,8	10 929,6
Arrendatorer	40,5	125,0	115,1	139,8	192,4	242,0	195,5	1 050,3
Brukare som både äger o. arrenderar	163,9	530,5	408,4	309,5	434,3	384,8	290,6	2 522,0
Samtliga kategorier	1 861,5	3 858,7	2 396,0	1 693,6	1 870,8	1 684,4	1 136,9	14 501,9
<i>Totala tillgångar²</i>								
Självägende brukare	2 157,7	3 921,3	2 240,7	1 464,6	1 449,5	1 205,0	725,5	13 164,3
Arrendatorer	90,8	186,2	157,1	195,1	257,8	337,6	270,2	1 494,8
Brukare som både äger o. arrenderar	208,6	657,0	493,4	366,2	481,7	451,4	344,0	3 002,3
Samtliga kategorier	2 457,1	4 764,5	2 891,2	2 025,9	2 189,0	1 994,0	1 339,7	17 661,4
<i>Statliga lån</i>								
Självägende brukare	127,6	138,7	59,7	39,5	24,2	18,4	11,8	419,9
Arrendatorer	2,0	1,9	3,4	4,0	5,0	6,2	7,2	29,7
Brukare som både äger o. arrenderar	12,5	25,0	17,2	8,2	14,3	9,7	6,6	93,5
Samtliga kategorier	142,1	165,6	80,3	51,7	43,5	34,3	25,6	543,1
<i>Andra reverslån</i>								
Självägende brukare	233,0	613,9	461,5	369,1	410,9	365,5	261,2	2 715,1
Arrendatorer	7,2	19,3	25,4	31,8	43,3	57,3	60,8	245,1
Brukare som både äger o. arrenderar	21,1	92,3	96,2	77,7	139,9	131,6	120,7	679,5
Samtliga kategorier	261,3	725,5	583,1	478,6	594,1	554,4	442,7	3 639,7
<i>Totala skulder³</i>								
Självägende brukare	417,6	863,8	601,0	475,5	494,9	437,2	313,0	3 603,0
Arrendatorer	13,3	33,3	44,5	58,3	69,6	96,1	108,6	423,7
Brukare som både äger o. arrenderar	37,0	134,0	136,2	99,5	176,4	167,9	155,6	906,6
Samtliga kategorier	467,9	1 031,1	781,7	633,3	740,9	701,2	577,2	4 933,3

¹ I totala tillgångar i jord- och skogsbruk ingår utöver specificerade tillgångar även ineliggande lager och varuförordningar. — ² I totala tillgångar ingår utöver redovisade tillgångar i jord- och skogsbruk även medel inestående i banker och andra penninginrättningar samt »övriga tillgångar utanför jord- och skogsbruk». — ³ I totala skulder ingår utöver ovan specificerade uppgifter även växelskulder, varuskulder, krediter i checkräkning, skatteskulder, skulder för rörelse eller annan fastighet, kapitaliserade värdet av undantagsförmåner m. m.

Tab. 104. Jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1960 i genomsnitt per brukningsenhet, i 1 000-tal kronor. Hela riket

Tillgångar resp. skulder	Storleksgrupp, hektar åker							Totalt
	2,1- 5,0	5,1- 10,0	10,1- 15,0	15,1- 20,0	20,1- 30,0	30,1- 50,0	50,1- 100,0	
<i>Taxeringsvärde för jordbruksfastighet</i>								
Självägende brukare.....	26,5	42,5	57,4	72,3	95,2	139,4	239,4	50,8
Arrendatorer	—	—	—	—	—	—	—	—
Brukare som både äger o. arrenderar	23,3	32,5	43,3	51,5	62,4	87,1	167,4	47,6
Samtliga kategorier	23,8	36,5	47,3	53,3	63,8	82,2	127,8	42,9
<i>Levande inventarier</i>								
Självägende brukare.....	3,4	7,0	11,4	14,4	17,0	21,3	28,8	8,4
Arrendatorer	4,1	8,6	13,3	16,2	19,8	26,3	36,4	14,9
Brukare som både äger o. arrenderar	4,5	7,3	11,8	14,1	17,0	22,3	30,8	11,6
Samtliga kategorier	3,6	7,2	11,7	14,7	17,7	23,2	32,3	9,9
<i>Döda inventarier</i>								
Självägende brukare.....	1,7	4,0	7,7	10,0	13,8	19,8	32,4	5,7
Arrendatorer	2,3	4,9	9,6	12,1	15,9	23,7	36,7	11,8
Brukare som både äger o. arrenderar	1,8	4,0	8,9	10,3	13,2	19,2	34,8	8,6
Samtliga kategorier	1,7	4,1	8,2	10,5	14,2	20,9	34,6	7,1
<i>Andelar i jordbrukets ekonomiska föreningar</i>								
Självägende brukare.....	0,7	1,5	2,5	3,0	4,1	6,1	9,9	1,9
Arrendatorer	0,4	0,9	1,5	2,3	3,0	4,4	7,5	2,2
Brukare som både äger o. arrenderar	0,7	1,2	2,5	2,8	3,5	5,1	9,7	2,4
Samtliga kategorier	0,7	1,4	2,4	2,8	3,7	5,3	8,9	2,0
<i>Tillgångar i jord- och skogsbruk¹</i>								
Självägende brukare.....	33,0	56,1	80,9	102,1	133,4	192,0	321,5	68,5
Arrendatorer	7,2	15,4	26,4	33,3	42,7	60,5	92,1	31,9
Brukare som både äger o. arrenderar	31,0	46,1	68,7	82,2	99,0	138,2	255,1	72,4
Samtliga kategorier	30,5	50,3	71,6	84,0	102,7	137,0	215,1	63,8
<i>Totala tillgångar¹</i>								
Självägende brukare.....	43,0	68,7	96,8	120,2	155,4	218,8	358,4	82,5
Arrendatorer	16,2	23,0	36,0	46,5	57,2	84,4	127,7	45,5
Brukare som både äger o. arrenderar	39,4	57,1	83,0	97,3	109,8	162,1	302,1	86,2
Samtliga kategorier	40,2	62,1	86,4	100,5	120,1	162,2	253,5	77,7
<i>Statliga lån</i>								
Självägende brukare	2,5	2,4	2,6	3,3	2,6	3,3	5,9	2,6
Arrendatorer	0,4	0,2	0,8	1,0	1,1	1,6	3,4	0,9
Brukare som både äger o. arrenderar	2,4	2,2	2,9	2,2	3,3	3,5	5,8	2,7
Samtliga kategorier	2,3	2,2	2,4	2,6	2,4	2,8	4,9	2,4
<i>Andra reverslån</i>								
Självägende brukare.....	4,6	10,8	20,0	30,3	44,3	66,3	129,1	17,0
Arrendatorer	1,3	2,4	5,8	7,6	9,6	14,3	28,6	7,5
Brukare som både äger o. arrenderar	4,0	8,0	16,2	20,7	31,9	47,3	106,0	19,5
Samtliga kategorier	4,3	9,5	17,4	23,8	32,7	45,1	83,8	16,0
<i>Totala skulder¹</i>								
Självägende brukare.....	8,3	15,2	26,0	39,0	53,4	79,4	154,6	22,6
Arrendatorer	2,4	4,1	10,2	13,9	15,4	24,0	51,2	12,9
Brukare som både äger o. arrenderar	7,0	11,7	22,9	26,4	40,2	60,3	136,6	26,0
Samtliga kategorier	7,7	13,5	23,4	31,4	40,8	57,1	109,2	21,7

¹ Se not till tab. 103.

Tab. 105. Jordbrukarnas genomsnittliga nettoförmögenhet per bruksenhet den 31 december 1960, i 1 000-tal kronor, inom produktionsområden och hela riket

Brukarekategori: produktionsområde	Storleksgrupp, hektar åker							
	2,1- 5,0	5,1- 10,0	10,1- 15,0	15,1- 20,0	20,1- 30,0	30,1- 50,0	50,1- 100,0	Totalt
<i>Självägende brukare</i>								
Götalands södra slättbygder	28,2	43,2	78,3	92,4	127,9	189,1	275,2	87,1
» mellanbygder	29,9	48,7	60,3	79,2	95,6	134,6	187,6	67,2
» norra slättbygder	24,0	43,2	61,2	70,1	90,7	126,5	208,0	64,3
Svealands slättbygder	22,5	40,7	60,2	66,8	83,3	115,6	182,6	69,4
Götalands skogsbygder	41,8	63,4	83,7	95,3	113,9	179,0	216,8	63,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	44,5	62,3	73,4	90,9	103,5	164,0	147,6	62,7
Nedre Norrland	32,0	57,4	86,6	102,6	..	..	..	52,1
Övre Norrland	25,7	38,6	49,8	45,4	83,0	..	..	34,7
Hela riket	34,7	53,5	70,8	81,2	102,0	139,4	203,8	59,9
<i>Arrendatorer</i>								
Götalands södra slättbygder	..	..	31,9	62,4	51,9	93,9	149,9	68,3
» mellanbygder	..	..	..	37,6	54,9	90,9	81,8	45,8
» norra slättbygder	..	22,2	33,0	28,4	41,5	56,9	84,3	40,1
Svealands slättbygder	..	15,0	19,1	29,0	35,3	41,5	51,1	34,7
Götalands skogsbygder	12,2	19,5	26,9	29,1	41,7	63,9	68,6	26,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	12,8	21,3	25,0	19,0	39,8	37,0	64,9	22,6
Nedre Norrland	..	16,5	..	..	..	..	..	12,0
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	9,0
Hela riket	13,8	18,9	25,8	32,6	41,8	60,4	76,5	32,6
<i>Brukare som både äger o. arrenderar</i>								
Götalands södra slättbygder	..	..	..	78,0	70,2	152,5	234,0	100,6
» mellanbygder	..	30,5	61,9	54,5	72,1	103,1	184,3	68,7
» norra slättbygder	..	31,8	55,1	71,9	62,8	86,7	155,1	63,3
Svealands slättbygder	..	35,1	49,4	80,4	69,9	82,9	115,5	69,5
Götalands skogsbygder	33,5	51,9	86,0	72,1	75,4	146,8	..	59,7
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	53,4	62,3	63,1	80,6	75,2	97,4	59,4
Nedre Norrland	40,9	41,8	64,5	80,0	55,6	..	..	48,9
Övre Norrland	20,1	31,9	42,8	..	..	..	..	30,4
Hela riket	32,4	45,4	60,1	70,9	69,6	101,8	165,5	60,2
<i>Samtliga kategorier</i>								
Götalands södra slättbygder	29,9	43,5	70,1	83,4	96,8	149,9	217,0	85,1
» mellanbygder	28,8	43,7	57,9	68,5	84,2	117,7	167,2	65,4
» norra slättbygder	24,1	38,9	56,2	60,7	70,7	92,8	149,2	59,2
Svealands slättbygder	29,1	34,7	51,7	58,5	66,1	81,5	111,8	60,2
Götalands skogsbygder	38,6	56,0	70,7	75,6	85,0	123,9	149,3	57,5
Mellersta Sveriges skogsbygder	38,4	53,2	62,5	68,9	81,0	99,4	96,9	54,7
Nedre Norrland	31,0	51,9	79,7	90,4	123,1	123,6	..	48,8
Övre Norrland	23,8	37,4	46,6	45,9	67,4	..	..	32,9
Hela riket	32,5	48,6	63,0	69,1	79,3	105,1	144,3	56,0

Tab. 106. Jordbrukarnas genomsnittliga skuldprocent den 31 december 1960, inom produktionsområden och hela riket

Brukarekategori: produktionsområde	Storleksgrupp, hektar åker							
	2,1- 5,0	5,1- 10,0	10,1- 15,0	15,1- 20,0	20,1- 30,0	30,1- 50,0	50,1- 100,0	Totalt
<i>Självägande brukare</i>								
Götalands södra slättbygder	31,0	36,2	33,8	36,9	37,8	36,7	43,6	36,8
» mellanbygder	17,8	25,3	33,3	34,4	35,7	38,8	45,0	33,3
» norra slättbygder	16,5	19,6	24,8	30,3	30,7	35,0	40,9	28,8
Svealands slättbygder	26,6	20,4	23,8	32,6	34,9	37,7	42,9	33,0
Götalands skogsbygder	16,3	20,1	25,0	31,8	33,3	33,2	40,8	22,8
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	11,1	16,1	20,1	30,2	34,9	37,5	55,2	20,6
Nedre Norrland	20,3	18,1	22,9	23,1	..	..	..	20,0
Övre Norrland	29,8	31,4	34,9	45,1	38,6	..	..	31,8
Hela riket	19,4	22,0	26,8	32,5	34,1	36,3	43,1	27,4
<i>Arrendatorer</i>								
Götalands södra slättbygder	..	..	28,4	16,6	23,0	20,9	25,3	22,6
» mellanbygder	..	..	..	28,7	21,0	17,0	46,0	26,6
» norra slättbygder	..	12,3	14,9	24,6	26,0	30,2	36,7	26,9
Svealands slättbygder	..	21,2	37,0	27,3	29,6	36,1	49,7	35,0
Götalands skogsbygder	7,6	20,1	27,6	41,9	30,1	28,6	42,7	28,6
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	9,1	12,2	27,9	41,7	22,7	40,7	43,1	24,4
Nedre Norrland	..	11,4	..	..	..	..	..	32,0
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	27,1
Hela riket	14,6	17,9	28,3	29,9	27,0	28,5	40,2	28,3
<i>Brukare som både äger och arrenderar</i>								
Götalands södra slättbygder	..	..	..	28,8	48,2	35,8	41,5	35,7
» mellanbygder	..	28,3	24,6	37,2	35,4	39,2	44,4	36,3
» norra slättbygder	..	20,7	18,1	21,4	36,7	37,6	44,3	31,9
Svealands slättbygder	..	26,4	25,1	23,3	30,7	36,5	51,5	33,8
Götalands skogsbygder	21,1	19,0	33,1	25,6	38,5	33,8	..	27,0
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	..	12,1	19,2	27,0	33,8	42,2	59,5	25,9
Nedre Norrland	11,6	23,9	27,4	29,9	38,5	..	..	24,0
Övre Norrland	33,4	27,9	33,3	..	..	..	..	33,5
Hela riket	17,7	20,4	27,6	27,2	36,6	37,2	45,2	30,2
<i>Samtliga kategorier</i>								
Götalands södra slättbygder	29,0	34,2	33,3	33,0	36,9	33,6	39,0	34,8
» mellanbygder	18,0	25,7	32,1	34,4	34,7	36,7	44,9	33,5
» norra slättbygder	15,4	19,2	23,1	28,7	31,3	34,6	40,9	29,5
Svealands slättbygder	20,1	21,2	24,9	30,1	33,1	37,1	46,0	33,9
Götalands skogsbygder	16,4	19,9	26,8	31,8	34,3	32,5	39,2	23,9
Mellersta Sveriges skogsbygder.....	10,8	15,2	20,4	30,2	33,3	39,0	54,5	21,0
Nedre Norrland	19,8	18,9	24,0	25,5	26,9	30,3	..	21,9
Övre Norrland	29,7	31,1	35,3	41,7	42,7	..	..	31,1
Hela riket	19,0	21,6	27,0	31,3	33,8	35,2	43,1	27,9

Tab. 107. Jordbrukarnas tillgångar och skulder i genomsnitt per brukningsenhet enligt 1952 resp. 1960 års undersökningar, i 1 000-tal kronor¹. Hela riket

Tillgångar resp. skulder; år	Självägande brukare						Arrendatorer					
	Storleksgrupp, hektar åker						Storleksgrupp, hektar åker					
	2,1- 5,0	5,1- 10,0	10,1- 20,0	20,1- 30,0	30,1- 50,0	50,1- 100,0	2,1- 5,0	5,1- 10,0	10,1- 20,0	20,1- 30,0	30,1- 50,0	50,1- 100,0
<i>Jordbruksvärde</i>												
1960.....	16,7	26,7	45,7	75,6	114,6	198,4	—	—	—	—	—	—
1952.....	11,4	18,5	32,0	54,1	84,1	145,0	—	—	—	—	—	—
1960 i procent av 1952....	146	144	143	140	136	137	—	—	—	—	—	—
<i>Skogsvärde</i>												
1960.....	9,7	15,7	16,6	19,1	24,3	40,1	—	—	—	—	—	—
1952.....	4,1	7,3	9,3	11,2	15,3	34,7	—	—	—	—	—	—
1960 i procent av 1952....	237	215	178	171	159	116	—	—	—	—	—	—
<i>Levande inventarier</i>												
1960.....	3,4	7,0	12,4	17,0	21,3	28,8	4,1	8,6	14,7	19,8	26,3	36,4
1952.....	2,7	5,2	8,4	11,7	15,0	20,8	3,2	5,8	9,7	13,7	18,2	25,9
1960 i procent av 1952....	126	135	148	145	142	138	128	148	152	145	145	141
<i>Döda inventarier</i>												
1960.....	1,7	4,0	8,5	13,8	19,8	32,4	2,3	4,9	10,8	15,9	23,7	36,7
1952.....	1,2	2,7	5,8	9,9	14,9	25,4	1,2	3,0	6,6	11,2	16,1	26,4
1960 i procent av 1952....	142	148	147	139	133	128	192	163	164	142	147	139
<i>Andelar i jordbrukets ekonomiska föreningar</i>												
1960.....	0,7	1,5	2,7	4,1	6,1	9,9	0,4	0,9	1,9	3,0	4,4	7,5
1952.....	0,3	0,6	1,1	1,8	2,8	4,9	0,2	0,4	0,8	1,5	2,2	3,8
1960 i procent av 1952....	233	250	245	228	218	202	200	225	238	200	200	197
<i>Totala tillgångar</i>												
1960.....	43,0	68,7	104,9	155,4	218,8	358,4	16,2	23,0	41,1	57,2	84,4	127,7
1952.....	26,0	42,5	67,9	105,7	161,5	289,4	9,7	15,5	24,1	39,2	55,2	90,9
1960 i procent av 1952....	165	162	154	147	135	124	167	148	171	146	153	140
<i>Reverslån</i>												
1960.....	7,1	13,2	26,3	46,9	69,6	135,0	1,7	2,6	7,6	10,7	15,9	32,0
1952.....	4,5	8,6	16,7	29,6	50,8	105,3	0,7	2,2	4,3	7,3	10,7	20,2
1960 i procent av 1952....	158	153	157	158	137	128	243	118	177	147	149	158
<i>Totala skulder</i>												
1960.....	8,3	15,2	30,5	53,4	79,4	154,6	2,4	4,1	12,0	15,4	24,0	51,2
1952.....	5,3	9,6	18,8	32,7	56,4	123,0	1,2	3,1	5,9	10,1	15,8	29,9
1960 i procent av 1952....	157	158	162	163	141	126	200	132	203	152	152	171
<i>Nettoförmögenhet</i>												
1960.....	34,7	53,5	74,4	102,0	139,4	203,8	13,8	18,9	29,2	41,8	60,4	76,5
1952.....	20,4	33,0	48,8	73,4	105,8	167,7	8,6	12,3	18,5	29,4	39,5	59,8
1960 i procent av 1952....	170	162	152	139	132	122	160	154	158	142	153	128
<i>Genomsnittlig skuldprocent</i>												
1960.....	19,4	22,0	29,1	34,1	36,3	43,1	14,6	17,9	29,1	27,0	28,5	40,2
1952.....	20,6	22,5	27,9	31,2	35,2	42,1	13,7	20,3	24,0	25,6	28,5	33,2

¹ Se noter till tab. 103.

4. Statistik över inkomst av jordbruksfastighet samt fördelning av inkomst och förmögenhet

Inledning

I ett tidigare avsnitt — se sid. 41 — har redogjorts för den statistik över jordbruksfastigheternas taxeringsvärden som årligen sammanställs och publiceras av statistiska centralbyrån. Nämda uppgifter ingår som en del i den officiella statistiken rörande taxeringsutfallet, vilken bl. a. ger upplysningar om de totala taxerade inkomsterna och deras fördelning på olika förvärvskällor. Centralbyrån redovisar vidare varje år uppgifter om inkomsttagarnas och förmögenhetsägarnas fördelning på inkomst- resp. förmögenhetsklasser.

Förevarande avsnitt inledes med en redogörelse i sammandrag för de metoder som ligger till grund för statistiken över inkomst- och förmögenhetsfördelningen. Härfter redovisas vissa resultat dels från nämnda statistik, dels från den särskilda undersökningen rörande taxeringsutfallet. Metoderna för insamling av primäruppgifter till den senare statistiken finns beskrivna i kap. IV (sid 41), vartill hänvisas.

Undersökningarnas genomförande

Fördelningen av inkomst

Uppgiftsskyldigheten till den årliga inkomststatistiken regleras genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 21 december 1951 (svensk författningssamling nr 832) jämte senare ändringar. Statistiken är till större delen lagd på samplingbasis och omfattar

dels personer, som är födda den 5, 15 och 25 dagen i någon av årets månader och som haft mindre än 50 000 kronor i årsinkomst, dels samtliga personer, som själva eller i samtaxering med annan person haft en inkomst under året om minst 50 000 kronor.

Primärmaterialet för statistiken utgöres av särskilda s. k. inkomstkort, i regel upprättade av resp. länsstyrelser och senare kompletterade av taxeringsnämndsordförandena med uppgifter om inkomst, yrkestillhörighet m. m.

Den inkomst som statistiskt bearbetas och som taxeringsnämndsordförandena skall införa på inkomstkortet med ledning av deklarationsmaterialet är uppgiften om sammanräknad nettoinkomst. Därmed förstås summan av inkomsttagarnas enligt förordningen om statlig inkomstskatt uppskattade inkomster av skilda förvärvskällor, sedan avdrag gjorts för eventuellt underskott å förvärvskälla. Inkomststatistikens inkomstbegrepp är sålunda bestämt utifrån taxeringstekniska grunder.

Inkomststatistiken utarbetas, som tidigare påpekats, på grundval av uppgifter från den årliga taxeringen. För att kunna fastställa primärmaterialets avgränsning måste hänsyn därför tagas till i första hand deklarationsplikten inträdande. Numera ingår i statistiken de fysiska personer som antingen själva eller i samtaxering med annan person haft en sammanräknad

nettoinkomst under året av minst 2 400 kronor. I detta sammanhang bör nämnas att ett förhållandevis stort antal folkpensionärer, vars inkomst helt eller delvis utgjorts av folkpension, icke torde ha blivit redovisade i statistiken.

Vid uppräknigen till totalnivå av urvalsdelen individuella resultat har urvalet ansetts utgöra exakt 10 % av totalantalet inkomsttagare. Beträffande samtaxerade personer har uppräknigen skett efter andra grunder.

Fördelningen av förmögenhet

Förmögenhetsstatistiken baseras i sin helhet på uppgifter från den årliga taxeringen till statlig förmögenhetsskatt. Primärmaterialet härför utgöres av de förmögenhetslängder som upptar fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser. Bearbetningen omfattar nettoförmögenheter överstigande 80 000 kronor för fysiska personer och oskifta dödsbon och skiljer sig därvid från inkomststatistiken, som icke innefattar den senare kategorien. En annan skillnad utgör det förhållandet att samtaxerade personer i förmögenhetsstatistiken genomgående räknas som en enda enhet, medan motsvarande i regel icke är fallet i inkomststatistiken. Eftersom förmögenheter tillhörande samtaxerade personer räknas som en förmögenhet användes en för dessa gemensam yrkesbeteckning. Denna skall fastställas med hänsyn till den av de båda samtaxerade personerna, som haft inkomst av stadigvarande yrkesverksamhet eller, om båda haft sådan, med hänsyn till den som haft den största dylika inkomsten.

Resultat

En sammanfattning av utfallet av 1964 års taxering vad gäller inkomst av jordbruksfastighet m. m. lämnas i *tab. 108*. Ifrågasvarande uppgifter redovisas i tabellen dels för kategorien fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser, dels för samtliga skattskyldiga. Av tabellen framgår bl. a. att inkomster av jordbruksfastighet svarade för omkring 4 % av de totala nettoinkomsterna under 1963.

I *tab. 109* redovisas inkomsttagarna inom jordbruk och binärningar med fördelning efter yrkesställning; motsvarande uppgifter redovisas dessutom för alla näringsgrenar sammantagna. Av det totala antalet inkomsttagare inom jordbruk med binärningar utgjordes enligt den senaste undersökningen 46,1 % av företagare, 35,7 % av anställda samt 18,2 % av icke yrkesverksamma. Motsvarande relativa andelar för alla näringsgrenar sammantagna var 10,1, 73,1 resp. 16,8 %.

Tab. 110 ger, med särredovisning på landsbygd och städer, uppgifter om inkomsternas fördelning efter inkomstklass och yrkesställning. Samma uppgifter i fråga om förmögenheterna meddelas i *tab. 111*.

Övrig publicering

I publikationen »Skattetaxeringarna samt fördelningen av inkomst och förmögenhet taxeringsåret 1964» (SOS) har statistiska centralbyrån redovisat uppgifter rörande taxeringsutfallet 1964 samt inkomst- och förmögenhetsfördelningen 1963. Härutöver har i Statistiska meddelanden nr Fi 1964:13 och 19 samt 1965:3 införts vissa sammanfattande redogörelser.

Tab. 108. Inkomst av jordbruksfastighet enligt taxeringen till statlig inkomstskatt år 1964, i 1 000-tal kronor, inom län och hela riket

Område	Fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser		Samtliga skattskyldiga	
	Inkomst av jordbruksfastighet	Sammanräknad nettointkomst (samtliga förvärvskällor)	Inkomst av jordbruksfastighet	Sammanräknad nettointkomst (samtliga förvärvskällor)
<i>Län</i>				
Stockholms stad o. län.....	52 326,9	13 363 404,6	57 027,4	15 076 523,1
Uppsala »	57 956,5	1 294 257,3	59 724,0	1 328 626,7
Södermanlands »	61 870,5	1 688 107,2	62 871,4	1 747 492,5
Östergötlands »	107 864,7	2 546 492,8	118 125,4	2 672 411,4
Jönköpings »	105 692,8	1 943 994,6	110 315,2	2 007 809,5
Kronobergs »	86 740,8	1 006 842,9	87 551,1	1 032 816,9
Kalmar »	115 649,7	1 421 682,0	116 528,8	1 453 811,2
Gotlands »	42 916,6	308 937 3	42 971,5	312 307,7
Blekinge »	38 147,0	943 720,8	38 230,8	967 895,2
Kristianstads »	153 341,9	1 689 902,3	155 673,5	1 745 613,5
Malmöhus »	188 706,5	5 154 434,6	191 174,2	5 497 844,7
Hallands »	105 991,5	1 145 642,2	106 141,9	1 174 473,7
Göteborgs o. Bohus »	60 236,0	5 204 337,5	62 929,9	5 692 686,8
Älvsborgs »	130 416,2	2 631 908,9	132 046,4	2 718 960,5
Skaraborgs »	163 308,9	1 620 572,1	164 738,5	1 672 963,4
Värmlands »	104 432,5	1 894 803,5	118 645,6	1 964 095,9
Örebro »	67 817,7	1 903 979,6	71 437,5	1 964 584,0
Västmanlands »	65 210,4	1 755 491,7	69 319,7	1 939 512,1
Kopparbergs »	74 636,5	1 857 507,7	100 305,3	1 980 596,3
Gävleborgs »	79 577,3	1 924 809,8	96 051,8	1 985 977,6
Västernorrlands »	78 237,0	1 826 640,7	92 659,8	1 933 393,4
Jämtlands »	51 698,1	779 707,5	51 911,8	789 160,3
Västerbottens »	100 387,8	1 436 622,3	102 305,3	1 460 688,3
Norrbottens »	52 091,2	1 734 461,9	55 977,9	1 757 734,7
<i>Hela riket¹</i>				
1964.....	2 147 321,1	57 111 633,2	2 267 618,6	60 917 066,4
1963.....	2 146 544,9	52 641 704,9	2 278 033,2	56 103 703,4
1962.....	2 166 330,5	48 321 307,9	2 317 726,2	51 936 483,6
1961.....	2 070 444,6	44 199 747,9	2 213 697,1	47 588 918,5
1960.....	1 844 687,2	39 943 762,7	1 943 792,1	42 795 540,7

¹ Inkl. det för riket gemensamma taxeringsdistriktet.

Tab. 109. Inkomsttagare inom jordbruk med binärningar år 1963 (taxeringsåret 1964) fördelade efter yrkesställning, inom län och hela riket

Område	Jordbruk med binärningar				Samtliga näringsgrenar			
	Före-tagare	Anställda	Icke yr-kesverk-samma	Summa	Före-tagare	Anställda	Icke yr-kesverk-samma	Summa
<i>Län</i>								
Stockholms stad o. län.....	5 382	7 376	2 522	15 280	37 881	652 681	122 140	812 702
Uppsala »	4 472	4 528	2 911	11 911	8 309	70 992	22 733	102 034
Södermanlands »	5 845	6 362	2 782	14 989	11 349	98 198	26 753	136 300
Östergötlands »	10 251	8 467	4 031	22 749	19 562	148 278	33 522	201 362
Jönköpings »	12 682	4 894	3 380	20 956	21 880	114 857	23 166	159 903
Kronobergs »	10 373	3 654	2 450	16 477	15 723	56 716	13 657	86 096
Kalmar »	11 014	7 752	3 941	22 707	17 234	83 283	20 948	121 465
Gotlands »	4 135	2 590	1 930	8 655	5 295	18 405	6 160	29 860
Blekinge »	5 385	3 934	1 590	10 909	8 781	57 730	15 181	81 692
Kristianstads »	13 807	11 359	5 452	30 618	23 123	96 677	24 479	144 279
Malmöhus »	14 063	17 372	7 793	39 228	32 160	285 136	75 408	392 704
Hallands »	10 679	5 780	2 601	19 060	16 579	65 007	15 405	96 991
Göteborgs o. Bohus »	12 651	3 613	2 980	19 244	29 988	286 634	58 845	375 467
Älvsborgs »	17 791	5 424	6 350	29 565	29 286	162 236	44 481	236 003
Skaraborgs »	15 386	7 074	5 030	27 490	23 126	91 004	21 411	135 541
Värmlands »	13 182	12 410	5 643	31 235	20 693	112 443	29 581	162 717
Örebro »	6 732	5 778	2 630	15 140	13 109	112 161	24 317	149 587
Västmanlands »	5 767	4 667	2 400	12 834	10 539	100 236	22 517	133 292
Kopparbergs »	8 648	10 816	4 802	24 266	15 707	114 208	25 410	155 325
Gävleborgs »	7 920	9 840	3 511	21 271	14 799	116 968	27 028	158 795
Västernorrlands »	9 378	8 600	3 461	21 439	15 780	107 679	22 075	145 534
Jämtlands »	8 343	9 744	3 232	21 319	12 468	47 528	10 608	70 604
Västerbottens »	13 513	10 599	5 630	29 742	19 798	81 965	18 647	120 410
Norrbottnens »	8 335	9 579	6 161	24 075	14 917	96 688	25 819	137 424
<i>Hela riket¹</i>								
1963.....	235 734	182 212	93 213	511 159	438 086	3 178 316	730 403	4 346 805
1962.....	242 672	198 842	88 895	530 409	446 271	3 113 589	687 696	4 247 556
1961.....	257 302	217 650	86 730	561 682	466 866	3 140 533	692 051	4 299 450
1960.....	267 284	225 841	85 898	579 023	486 876	3 062 953	658 598	4 208 427
1959.....	269 770	236 418	86 478	592 666	493 283	2 973 501	631 303	4 098 087

¹ Inkl. det för riket gemensamma taxeringsdistriktet.

Tab. 110. Inkomsttagare inom jordbruk med binärningar fördelade efter inkomstklass och

Yrkesställning m. m.	Inkomstklass, kronor										
	Under 3 000	3 000- 4 000	4 000- 5 000	5 000- 6 000	6 000- 7 000	7 000- 8 000	8 000- 9 000	9 000- 10 000	10 000- 11 000	11 000- 12 000	12 000- 13 000
<i>Landsbygd</i>											
Jordbruk med binär.											
Företagare	10 380	15 030	15 630	16 700	16 490	16 100	15 690	13 920	14 060	12 680	11 180
Anställda	21 000	14 910	13 180	12 020	10 930	10 260	8 760	8 170	8 710	8 490	8 200
Ikke yrkesverks. ..	13 090	30 860	13 590	10 420	5 600	2 720	1 580	1 020	870	670	520
Samtl. näringsgrenar											
Företagare	15 280	18 670	19 210	20 760	20 510	20 050	20 040	18 170	18 770	16 960	15 520
Anställda	121 280	70 580	65 930	62 360	58 750	55 930	54 990	55 280	58 890	60 030	63 560
Ikke yrkesverks. ..	75 840	110 660	46 260	28 460	16 340	9 860	7 650	6 230	5 980	4 430	3 300
<i>Städer</i>											
Jordbruk med binär.											
Företagare	450	680	700	740	900	830	760	520	670	430	610
Anställda	1 910	1 500	1 070	1 060	950	990	940	930	950	1 050	1 130
Ikke yrkesverks. ..	1 280	3 280	2 190	1 080	800	450	220	210	160	140	80
Samtl. näringsgrenar											
Företagare	4 390	3 290	4 580	4 510	4 460	4 620	5 020	4 500	5 160	4 440	4 840
Anställda	132 680	70 330	74 700	73 240	72 040	69 740	72 240	75 930	78 890	80 290	84 510
Ikke yrkesverks. ..	65 720	72 940	73 170	41 720	25 950	18 230	13 600	12 920	13 680	9 820	7 630
<i>Hela riket¹</i>											
Jordbruk med binär.											
Företagare	10 830	15 710	16 330	17 440	17 390	16 930	16 450	14 440	14 730	13 110	11 790
Anställda	22 910	16 410	14 250	13 080	11 880	11 250	9 700	9 100	9 660	9 540	9 330
Ikke yrkesverks. ..	14 370	34 140	15 780	11 500	6 400	3 170	1 800	1 230	1 030	810	600
Samtl. näringsgrenar											
Företagare	19 670	21 960	23 790	25 270	24 970	24 670	25 060	22 670	23 930	21 400	20 360
Anställda	253 970	140 920	140 630	135 600	130 790	125 670	127 240	131 230	137 780	140 320	148 080
Ikke yrkesverks. ..	141 600	183 600	119 440	70 190	42 290	28 090	21 250	19 150	19 660	14 260	10 930

¹ Inkl. det för riket gemensamma taxeringsdistriktet.

yrkesställning år 1963 (taxeringsåret 1964)

13 000- 14 000	14 000- 15 000	15 000- 16 000	16 000- 18 000	18 000- 20 000	20 000- 25 000	25 000- 30 000	30 000- 40 000	40 000- 50 000	50 000- 100 000	Över 100 000	Summa inkomst- tagare	Summa inkomster, milj. kronor
10 220 7 830 290	8 620 7 140 350	7 240 5 490 180	11 960 7 330 210	8 470 4 170 190	11 320 4 420 230	4 660 960 80	2 760 570 90	700 200 30	436 120 10	98 15 3	224 344 162 875 82 603	2 446,7 1 463,5 391,7
14 380 66 560 2 500	13 010 69 280 1 840	11 360 65 390 1 800	18 850 112 970 2 100	14 290 74 160 1 560	21 290 89 940 2 350	11 220 34 170 1 010	8 330 24 820 830	2 840 7 570 310	2 446 4 862 204	401 769 51	322 357 1 278 071 329 565	4 063,1 15 744,8 1 670,9
480 1 020 100	480 900 100	410 790 70	710 1 290 90	400 790 90	810 1 120 110	370 380 50	220 280 70	100 140 30	94 136 9	26 11 1	11 390 19 337 10 610	143,9 222,1 62,0
4 410 85 350 5 930	4 280 87 660 4 800	4 440 89 690 4 600	7 580 174 120 6 760	6 000 147 710 4 590	12 360 213 740 8 210	7 330 90 740 4 160	8 190 72 470 3 300	3 920 26 160 1 430	6 040 23 690 1 288	1 369 3 719 278	115 729 1 899 639 400 726	2 355,4 28 824,7 2 858,9
10 700 8 850 390	9 100 8 040 450	7 650 6 280 250	12 670 8 620 300	8 870 4 960 280	12 130 5 540 340	5 030 1 340 130	2 980 850 160	800 340 60	530 256 19	124 26 4	235 734 182 212 93 213	2 590,6 1 685,6 453,7
18 790 151 970 8 440	17 290 156 970 6 650	15 800 155 100 6 400	26 430 287 140 8 860	20 290 221 910 6 150	33 650 303 760 10 560	18 550 124 970 5 180	16 520 97 330 4 140	6 760 33 810 1 740	8 486 28 635 1 494	1 770 4 491 329	438 086 3 178 316 730 403	6 418,5 44 587,2 4 531,0

Tab. 111. Förmögenheter över 80 000 kronor inom jordbruk med binärningar år 1963

Yrkesställning m. m.	Förmögenhetsklass, kronor						
	80 000– 90 000	90 000– 100 000	100 000– 125 000	125 000– 150 000	150 000– 175 000	175 000– 200 000	200 000– 250 000
<i>Landsbygd</i>							
Jordbruk med binärningar							
Företagare	9 784	8 023	13 351	7 612	4 691	3 053	3 247
Anställda	411	326	416	223	109	51	70
Icke yrkesverksamma..	1 413	1 091	1 771	1 076	682	444	469
Samtliga näringsgrenar							
Företagare	11 820	9 722	16 333	9 419	5 909	3 846	4 170
Anställda	3 758	2 728	4 076	2 121	1 368	836	1 035
Icke yrkesverksamma..	3 796	2 829	4 732	2 791	1 793	1 167	1 344
<i>Städer</i>							
Jordbruk med binärningar							
Företagare	492	373	719	460	281	190	242
Anställda	95	80	93	50	34	31	36
Icke yrkesverksamma..	222	199	352	221	136	88	123
Samtliga näringsgrenar							
Företagare	2 375	1 994	3 671	2 506	1 626	1 158	1 568
Anställda	6 287	4 977	8 232	5 061	3 298	2 387	3 121
Icke yrkesverksamma..	4 414	3 581	6 304	4 140	2 923	2 164	2 940
<i>Hela riket¹</i>							
Jordbruk med binärningar							
Företagare	10 276	8 396	14 070	8 072	4 972	3 243	3 489
Anställda	506	406	509	273	143	82	106
Icke yrkesverksamma..	1 635	1 290	2 123	1 297	818	532	592
Samtliga näringsgrenar							
Företagare	14 197	11 716	20 005	11 927	7 537	5 005	5 739
Anställda	10 061	7 726	12 332	7 201	4 677	3 231	4 167
Icke yrkesverksamma..	8 235	6 434	11 092	6 965	4 752	3 347	4 314

¹ Inkl. det för riket gemensamma taxeringsdistriktet.

(taxeringsåret 1964) fördelade efter storleksklass och ägarnas yrkesställning

250 000– 300 000	300 000– 400 000	400 000– 500 000	500 000– 750 000	750 000– 1 000 000	1 000 000– 2 000 000	2 000 000– 5 000 000	Över 5 000 000	Summa förmögen- heter	Förmögen- hetssum- mor, milj. kronor
1 532	1 366	580	481	179	171	68	42	54 180	8 672,7
40	27	11	22	6	9	2	1	1 724	255,0
243	226	73	60	16	20	2	2	7 588	1 146,3
2 011	1 770	746	618	231	217	84	47	66 943	10 751,0
564	572	329	373	143	138	48	11	18 100	3 223,1
762	759	339	350	121	122	39	19	20 963	3 722,2
126	130	60	85	28	20	7	4	3 217	653,0
24	24	9	8	4	2	2	—	492	86,6
76	61	37	33	5	2	—	—	1 555	256,2
903	1 006	498	578	204	181	63	24	18 355	3 998,2
1 950	2 245	1 155	1 313	584	507	164	66	41 347	9 364,4
1 896	2 171	1 234	1 345	588	583	189	46	34 518	8 486,0
1 658	1 496	641	566	207	191	75	46	57 398	9 326,1
65	51	20	30	10	11	4	1	2 217	341,9
319	287	110	93	21	22	2	2	9 143	1 402,5
2 914	2 776	1 245	1 197	435	398	147	71	85 309	14 751,6
2 521	2 842	1 493	1 700	734	650	216	78	59 629	12 652,0
2 674	2 950	1 586	1 710	719	723	232	66	55 799	12 323,2

5. Beräkningar av jordbrukets producentpris-, kostnadspris- och världsmarknadsprisindex

Inledning

Pris- och kostnadsutvecklingen för jordbrukets produkter och förnödenheter avspeglas månadsvis i de av statens jordbruksnämnd beräknade producentpris-, världsmarknadspris- samt kostnadsprisindex. Nämda indexserier användes för bevakning av den s. k. treprocentregeln¹, vilken har till ändamål att påverka jordbrukets inkomster i viss riktning.

Treprocentregeln utlöses om skillnaden mellan världsmarknadsprisindex för jordbruksprodukter och jordbrukets kostnadsprisindex under tre på varandra följande månader uppgår till minst tre indexenheter räknat från de världsmarknadspriser och de priser för jordbrukets förnödenheter m. m. som låg till grund för närmast föregående justering. Vid utlösning av regeln skall införselavgifterna för jordbruksprodukter ändras så att den därav följande förändringen i producentprisindex beräknas uppgå till minst 1,5 %.

Föreliggande avsnitt innehåller en allmän beskrivning av de metoder som ligger till grund för indexberäkningarna.

Beräkningsunderlag. Beräkningarnas utförande

Producentprisindex skall i princip omfatta samtliga av prisregleringen berörda jordbruksprodukter. För några produktslag

— bl. a. fjäderfäkött — saknas dock möjlighet att erhålla användbara prisuppgifter och dessa produkter medtages därför ej. Som representantvaror i beräkningarna uttages inom de olika varugrupperna i allmänhet de sorter och kvaliteter som har den största omsättningen.

De löpande prisuppgifter som användes i indexberäkningarna är i regel centrala noteringar. Priserna på vegetabilier avser i flertalet fall producentpriser, medan priserna på animalier huvudsakligen utgöres av partiprisnoteringar.

Beräkningarna av producentprisindex omfattar dels en nominell, dels en reell index². Nominell producentprisindex, vilken är den serie som användes för prisregleringen, framräknades tidigare genom att månadspriser för olika produkter multiplicerades med normproduktionen enligt jordbrukets total kalkyl för 1959/60. Erhållna värden sattes sedan i relation till basvärdena. Priserna i de senare utgöres av mittpriser per den 1 september 1959; för varuslag där mittpriser ej fanns fastställda har sådana beräknats med ledning av mittpriser för förädlade produkter eller med utgångspunkt från prisläget våren 1959.

Från och med januari 1963 användes i beräkningarna av producentprisindex vikter enligt reviderad kalkyl för 1962/63.

¹ I det s. k. sexårsavtalet — tillämpat under tiden 1 september 1959 — 31 augusti 1965 — fanns två spärregler, nämligen treprocentregeln och inkomstregeln. Av dessa bibehålles den förra — med vissa justeringar — i det provisoriska avtal som gäller under tiden 1 september 1965 — 31 augusti 1966, medan inkomstregeln ersatts med ett inflationsskydd.

² Reell producentprisindex = $100 \times \frac{\text{nominell producentprisindex}}{\text{konsumentprisindex}}$

Index med nya vikter kedjas till den ursprungliga serien med begynnelsemånaden för den nya serien som utgångspunkt.

I *kostnadsprisindex* skall ingå jordbrukets samtliga kostnader med undantag av arbetskostnader och ränta på eget kapital. Från resp. varugrupper medtages i beräkningarna i princip de varor som företer den största omsättningen.

Tre parallella indexserier beräknas, vilka endast skiljer sig åt i fråga om viktssystemet. En av serierna baseras sålunda på kostnadsfördelningen enligt jordbrukets totalkalkyl (*totalkalkylindex*) och de två andra på fördelningen av kostnaderna vid gårdar med 15 resp. 25 hektar åker (*typkalkylindex*). För bevakning av treprocentregeln användes typkalkylindex för gård med 15 hektar¹.

De i totalkalkylindex medtagna kostnadsposterna utgjorde vid indexberäkningarnas början 1959 cirka 37 % av jordbrukets totala kostnader; motsvarande andelar för typkalkylindex var 48 % (gårdar med 15 hektar) och 53 % (gårdar med 25 hektar).

De i beräkningarna utnyttjade priserna utgöres till stor del av centrala noteringar. I andra fall användes prisuppgifter från en viss ort (ibland från enstaka företag). Vidare utnyttjas vissa poster i konsumentprisindex. Materialkostnaderna för byggnadsarbeten uppskattas med ledning av riktprislistor samt uppgifter som månadsvis insamlas av byggnadskonsulenter vid lantbruksnämnderna. I fråga om arbetskostnaderna för byggnadsarbeten användes uppgifter ur kollektivavtalen.

Utarbetandet av kostnadsprisindex sker

i samarbete mellan jordbruksnämnden och Jordbrukets utredningsinstitut, vilket bl.a. svarar för vissa delindexberäkningar. Prisunderlaget för dessa insamlas direkt av utredningsinstitutet.

Som vikter i totalkalkylindex användes tidigare — med vissa undantag — kostnaderna enligt totalkalkylen för 1958/59, medan vikterna i typkalkylindex utgjordes av kostnaderna enligt typkalkyler per den 1 september 1959 för gårdar med 15 resp. 25 hektar åker. Från och med januari 1963 består vikterna i totalkalkylindex av kostnaderna enligt 1959/60 års totalkalkyl och i typkalkylindex av prognosvärden för 1962. Index med nya vikter kedjas till de ursprungliga serierna med januari 1963 som utgångspunkt.

Världsmarknadsprisindex skall omfatta samtliga de jordbruksprodukter, vars prisutveckling på världsmarknaden inverkar på den inhemska prisbildningen. Räknat i importpriser motsvarar dessa varor ca 50 % av den totala produktionsvolymen inom jordbruket.

Som representantvaror inom de olika varugrupperna uttages för indexberäkningarna de sorter och kvaliteter som säljes mest på den svenska marknaden. De för beräkningarna erforderliga prisuppgifterna hämtas i största möjliga utsträckning från utländska facktidsskrifter.

Som vikter har i indexberäkningarna till och med december 1962 använts normproduktionen enligt totalkalkylen för 1959/60, därefter enligt reviderad kalkyl för 1962/63. Index med nya vikter kedjas till den äldre serien med januari 1963 som utgångspunkt.

¹ Enligt gällande provisoriska prisavtal skall efter en eventuell första utlösning av regeln en övergång ske till typkalkylindex för gård med 25 hektar.

Tab. 112. Producentprisindex, kostnadsprisindex samt världsmarknadsprisindex åren 1959/60—1963/64

År	Nominell producentprisindex, mittprisinivå per 1 sept. 1959 = 100			Reell producentprisindex ¹			Kostnadsprisindex för 15 ha gård, sept.—nov. 1959 = 100				Världsmarknadsprisindex, sept.—nov. 1959 = 100		
	Vegetabilier	Animalier	Totalt	Vegetabilier	Animalier	Totalt	Förödenheter	Tjänster	Kapitalkostnader	Totalt	Vegetabilier	Animalier	Totalt
1963/64	117,4	119,8	119,6	104,2	106,3	106,1	107,1	² 116,6	127,0	² 115,6	133,8	101,5	107,5
1962/63	123,8	112,9	115,1	113,3	103,2	105,2	104,2	113,7	120,5	111,4	116,7	88,7	93,8
1961/62	110,9	104,0	105,4	104,9	98,5	99,7	97,8	109,6	115,4	105,7	100,2	81,3	84,9
1960/61	100,1	104,5	103,6	98,5	102,8	102,0	95,4	105,4	109,9	102,0	101,0	91,5	93,3
1959/60	103,6	99,9	100,6	104,5	100,8	101,5	101,1	102,1	104,5	102,4	102,1	92,9	94,6

¹ Se not till texten. — ² Preliminär uppgift.

Resultat

Utvecklingen av de olika prisindexserierna åren 1959/60—1963/64 framgår av tab. 112, som innehåller ovägda årsmedeltal av månadsberäkningarna. För samtliga serier redovisas uppgifterna med 1959 som bas.

Tabellen visar bl. a. att producentpriserna 1963/64 nominellt låg i genomsnitt 20 % högre än 1959. Jordbrukets kostnader hade under samma tid ökat med omkring 16 %. Priserna på världsmarkna-

den var i medeltal cirka 8 % högre än i september—november 1959 men utvecklingen under den mellanliggande perioden företer starka växlingar.

Övrig publicering

Resultaten från jordbruksnämndens indexberäkningar publiceras månadsvis dels i stencilform, dels i Jordbruksekonomiska Meddelanden.

6. Statistik rörande jordbrukets kreditmarknad

Inledning

Utvecklingen på jordbrukets kreditmarknad belyses i statistik som sammanställes och publiceras av Jordbrukets utredningsinstitut. Grundmaterialet för denna redovisning utgöres huvudsakligen av uppgifter hämtade från kreditorganens verksamhetsberättelser (motsv.) samt från den officiella statistiken. I fråga om de statliga krediterna erhålles uppgifter från berörda myndigheter.

Jordbrukets behov av främmande kapital täckes från ett stort antal källor. Dess kreditmarknad är därför förhållandevis svåröverskådlig och löpande statistiska uppgifter saknas för delar av densamma. Utanför utredningsinstitutets redovisning faller bl. a. de s. k. leverantörskrediterna samt olika former av privat långivning.

Så långt möjligt har i statistiken endast krediter till enskilda jordbrukare (själv-

Tab. 113. Total kreditgivning till enskilda jordbrukare åren 1959—1963, i milj. kronor

År	Hypoteks-föreningar	Jordbruks-kassor	Sparbanker	Affärs-banker	Staten	Försäk-ringsbolag	Summa krediter
1963.....	1 557	1 445	1 721	589	235	13	5 560
1962.....	1 477	1 251	1 661	538	266	14	5 207
1961.....	1 390	1 111	1 562	521	298	17	4 899
1960.....	1 299	992	1 507	511	322	19	4 650
1959.....	1 224	918	1 452	487	356	17	4 454

ägande och arrendatorer) medtagits. Det statistiska materialet tillåter dock ej alltid en sådan redovisning och vissa uppgifter innefattar därför krediter även till aktiebolag och samfälligheter samt till ägare av utarrenderade fastigheter.

Krediternas omfattning. Fördelning på olika kreditgivare

Utvecklingen av den totala långivningen till jordbruket — med särredovisning på olika kreditgivare — åren 1959—1963 belyses i *tab. 113*. I *tab. 114—116* lämnas för samma år vissa detaljuppgifter om jordbrukskasserörelsens, sparbankernas och statens utlåning¹.

Landshypoteksinstitutionens långivning till jordbruket består till övervägande delen av lån mot botteninteckning i jordbruksfastighet. *Jordbrukskasserörelsens* verksamhet omfattar dels reverslån, varav huvuddelen mot botteninteckning i jordbruksfastighet, dels växelkrediter och krediter i checkräkning. Av *sparbankernas* utlåning faller cirka tre fjärdedelar på lån mot lägre inteckning i jordbruksfastighet, medan en femtedel utgöres av kombinerade intecknings- och borgenslån eller rena borgenslån. *Affärsbankernas* kreditgivning till enskilda jordbrukare torde i flertalet fall utgå i form av borgenslån eller växelkrediter och *försäkringsbolagens* i form av lån mot inteckning i jordbruksfastighet

¹ Redovisade uppgifter återger de förhållanden som gällt vid slutet av resp. kalenderår (för de statliga krediterna slutet av resp. budgetår).

Tab. 114. Jordbrukskasserörelsens utlåning till enskilda jordbrukare åren 1959—1963, i milj. kronor

År	Lån mot			Växelkrediter	Krediter i checkräkning	Summa krediter
	bottenintek-ni- ng i jord- bruksfastighet	statlig kredit- garanti	andra säker- heter			
1963.....	776	181	345	94	49	1 445
1962.....	683	159	291	83	35	1 251
1961.....	619	140	250	75	27	1 111
1960.....	562	120	223	66	21	992
1959.....	513	110	219	58	18	918

Tab. 115. Statens lån till enskilda jordbrukare åren 1959/60—1963/64, i milj. kronor

Budgetår	Aktuella krediter				Krediter under avveckling			
	Maskinlån	Kronotorparnas inventarie-lånefond	Skogsväglån	Summa aktuella krediter	Egnahems-lån m. m.	Lantarbetsarbo-stadslån	Arbetsar-småbruks-och arren-delån	Hästavels-lån
1963/64	26,2	0,4	1,1	27,7	64,1	13,3	17,6	2,9
1962/63	24,9	0,4	1,1	26,4	69,5	15,3	18,5	3,2
1961/62	24,4	0,4	0,7	25,5	75,2	17,3	19,5	3,5
1960/61	23,3	0,4	0,5	24,2	80,2	19,4	20,6	3,8
1959/60	23,5	0,4	0,3	24,2	85,1	21,6	21,6	4,3

samt mot säkerhet i livförsäkringsbrev. De *statliga* krediter som kommer jordbruket till godo kan indelas i egentliga jordbrukslån och allmänna lån. Till de förra räknas krediter ur fonder, som är avsedda enbart eller nästan enbart för utlåning till jordbrukare eller för jordbruksändamål. De sistnämnda lånen är sådana statliga lån, som utlämnas för särskilda ändamål (andra än jordbruk) och där låntagarens yrke inte är avgörande. Av intresse är vidare att skilja på låneformer, där nytulning förekommer och låneformer under avveckling.

Av redovisningen i tab. 113 framgår att sparbankerna år 1963 svarade för 31 % av den totala kreditgivningen till jordbruket. Motsvarande andelar för hypoteksinstitu-

tionen och jordbrukskassereörelsen var 28 resp. 26 %. De statliga krediterna har på senare år minskat i omfattning och utgjorde 1963 mindre än 5 % av de samlade jordbrukskrediterna.

Övrig publicering

Utvecklingen på jordbrukets kreditmarknad åren 1950—1962 har utförligt beskrivits i meddelande nr 4—63 från Jordbrukets utredningsinstitut. Dessutom hänvisas till de enskilda kreditorganens årsredogörelser samt till den officiella statistiken publicerad i bl. a. Sparbankerna (SOS), utgiven av statistiska centralbyrån, samt Enskilda försäkringsanstalter (SOS), utgiven av försäkringsinspektionen.

Sekundär-lån	Lån för lagring av traktor-bränsle	Äldre ratio-naliserings-lån	Kris- och hjälplån	Avdik-ningslån	Stödlån	Supple-mentär jordbruks-kredit	Summa krediter under avveckling	Summa krediter
1,7	—	—	0,1	54,2	28,6	0,5	183,0	210,7
1,9	—	0,0	0,1	56,5	43,2	0,8	209,0	235,4
2,2	0,0	0,1	0,1	58,7	62,1	1,3	240,0	265,5
2,5	0,2	0,1	0,1	60,8	84,0	2,3	274,0	298,2
2,8	0,3	0,2	0,1	62,1	96,5	3,4	298,0	322,2

Tab. 116. Sparbankernas utlåning till enskilda jordbrukare åren 1959—1963, i milj. kronor

År	Lån mot					Summa krediter
	botteninteckning i jordbruksfastighet	högre inteckning i jordbruksfastighet	statlig kreditgaranti	inteckning jämte borgen	enbart borgen	
1963.....	1 249	30	129	1313	—	1 721
1962.....	1 227	24	127	1283	—	1 661
1961.....	1 201	20	122	101	118	1 562
1960.....	1 174	17	115	85	116	1 507
1959.....	1 134	14	110	78	116	1 452

¹ Här ingår även lån mot enbart borgen.

XII. Lantbruksnämnderna. Den ekonomiska föreningsrörelsen

I. Statistik över lantbruksnämndernas verksamhet

Inledning

Enligt Kungl. Maj:ts instruktion den 28 oktober 1960 (nr 634, ändrad 1962:678) åligger det lantbruksstyrelsen att utöva ledningen och kontrollen av de statliga åtgärderna för att förbättra brukningsenheter i fråga om storlek, ägosammansättning och ägoanordning (*yttre rationalisering*). Lantbruksstyrelsen skall vidare

främja förbättringar av jord, ekonomi-byggnader eller tekniska anordningar på befintliga eller planerade brukningsenheter (*inre rationalisering*) samt, i samarbete med hushållningssällskapen, även främja andra åtgärder för förbättring av driftsförhållandena och det ekonomiska utbytet av jordbruket (*driftsrationalise-*

Tab. 117. Lantbruksnämndernas verksamhet åren 1960—1964: Statligt stöd till inre och yttre rationalisering m. m., i kronor (totala belopp)

Beviljat statligt stöd	1960	1961	1962	1963	1964
<i>Statlig lånegaranti</i>					
Inre rationalisering	7 824 095	8 827 540	11 720 090	16 598 100	24 825 200
Därav till dikning, vattenavledning och invallning...	1 439 665	1 074 440	1 079 740	1 663 000	1 203 380
» » täckdikning	2 007 415	2 148 150	2 965 650	4 736 600	6 307 040
» » vägar	19 305	263 650	38 100	31 700	34 700
» » nyodling	8 220	10 100	—	3 900	5 000
» » betesförbättring	11 980	3 350	5 000	—	—
» » stenröjning	24 800	38 450	24 300	58 700	62 380
» » ekonomibyggnader ...	4 264 710	5 251 700	7 492 700	10 017 200	17 107 500
Yttre rationalisering	12 450 615	15 092 525	21 283 643	27 829 375	30 381 260
Jordförvärvslån ¹	21 357 086	23 859 741	24 616 845	22 804 310	26 784 500
Driftslån	7 136 350	8 419 980	9 489 350	10 444 350	13 114 100
<i>Statsbidrag</i>					
Inre rationalisering	9 850 489	11 928 502	11 374 675	11 570 916	16 153 970
Därav till dikning, vattenavledning och invallning...	1 732 984	3 104 255	1 758 634	1 713 982	1 486 409
» » täckdikning	3 028 385	3 376 372	4 021 030	4 571 865	5 925 670
» » vägar	910 075	995 740	761 066	593 524	391 229
» » nyodling	99 515	137 280	98 585	48 570	42 795
» » betesförbättring	172 595	163 020	112 230	67 265	34 185
» » stenröjning	684 675	406 645	306 245	262 835	431 120
» » ekonomibyggnader ...	3 199 405	3 730 440	4 239 375	4 225 865	7 734 327
Yttre rationalisering	2 041 001	1 659 926	2 515 490	3 870 394	3 738 631
Arealtillägg ²	27 634 811	23 491 559	21 468 940	26 715 686	25 072 393

¹ Uppgifterna för tiden 1960—30 juni 1963 avser de s. k. jordbruksegnahemslånen. — ² Uppgifterna fr. o. m. 1963 är på grund av ändrade bidragsbestämmelser ej fullt jämförbara med tidigare års uppgifter.

Tab. 118. Lantbruksnämndernas verksamhet år 1964: Statligt stöd till inre och yttre rationalisering m. m., i kronor (länsvis fördelning)

Lantbruksnämndsområde	Inre rationalisering		Yttre rationalisering		Jordförvärvslån (statligt lånegaranti)	Driftslån (statligt lånegaranti)	Arealtillägg
	Statligt lånegaranti	Statsbidrag	Statligt lånegaranti	Statsbidrag			
Stockholms stad o. län	787 900	212 150	930 500	108 642	1 044 500	634 400	167 982
Uppsala »	517 400	186 960	196 400	95 807	602 900	300 000	134 567
Södermanlands »	1 028 650	237 670	1 445 350	58 349	1 496 800	1 188 000	169 207
Östergötlands »	913 800	366 530	740 900	53 331	1 297 000	611 000	520 309
Jönköpings »	58 500	215 378	685 000	153 671	601 000	476 000	1 339 448
Kronobergs »	332 500	157 410	1 479 800	65 154	617 000	263 500	1 404 088
Kalmar »	653 000	305 830	849 000	154 706	553 000	645 000	742 998
Gotlands »	686 800	407 859	779 800	47 284	887 000	610 000	342 102
Blekinge »	288 900	82 790	906 800	161 922	323 400	257 000	565 201
Kristianstads »	2 337 600	841 940	3 390 300	64 943	3 617 900	1 110 800	1 057 203
Malmöhus »	3 864 950	511 800	6 751 750	509 543	5 083 800	1 751 000	560 957
Hallands »	881 200	411 920	1 284 000	66 485	1 941 500	813 500	895 034
Göteborgs o. Bohus »	666 250	618 670	1 137 900	123 544	353 000	202 000	1 051 217
Älvsborgs läns norra del » » södra »	1 374 200	1 533 565	670 900	114 473	1 094 700	448 000	1 085 499
	200 000	276 290	334 400	86 270	597 000	279 000	1 106 596
Skaraborgs län »	3 222 100	1 689 150	1 428 000	76 108	2 730 200	1 063 000	1 218 221
Värmlands »	1 057 400	824 375	979 550	151 574	366 700	246 500	1 586 233
Örebro »	495 400	404 126	462 300	204 490	244 000	115 000	428 090
Västmanlands »	1 079 400	324 610	1 220 810	63 636	1 607 700	469 000	134 180
Kopparbergs »	341 950	712 680	427 500	277 681	400 800	300 400	825 496
Gävleborgs »	226 300	251 220	398 550	117 285	390 700	189 000	1 035 214
Västernorrlands »	747 300	902 035	1 157 900	437 763	409 100	228 000	2 178 151
Jämtlands »	936 000	1 155 595	423 450	133 798	61 300	142 300	1 655 305
Västerbottens »	519 200	1 084 918	882 200	162 592	216 200	217 100	3 024 053
Norrbottens »	1 608 500	2 438 499	1 418 200	249 580	247 300	554 600	1 845 042
Hela riket	24 825 200	16 153 970	30 381 260	3 738 631	26 784 500	13 114 100	25 072 393

ring). Härutöver skall lantbruksstyrelsen bl. a. leda och övervaka stödgivningen dels till förvärv och drift av jordbruk, dels till vissa mindre jordbruk.

Inom lantbruksstyrelsen utarbetas för varje kvartal samt varje avslutat kalender- resp. budgetår statistik över de olika statliga insatserna i rationaliseringssyfte m. m. Uppgiftslämnare till denna statistik är de enskilda lantbruksnämnderna, vilka inom resp. län är beslutande organ i frågor rörande statliga åtgärder för jordbrukets rationalisering. Till grund för lantbruksnämndernas redovisning ligger i första hand protokoll från nämndernas samman-

träden samt de handlingar som jordbrukarna inger till nämnderna vid ansökan om statsbidrag för nyanläggningar etc.

Resultat

Lantbruksnämndernas verksamhet åren 1960—1964 belyses i tab. 117. Uppgifter lämnas där om de statliga lånegarantiernas och bidragens totala omfattning. Den länsvisa fördelningen av det beviljade statliga stödet 1964 framgår av tab. 118.

Beträffande stödet till inre rationalisering konstateras att en förskjutning under senare år skett från bidrag till lånegaran-

Tab. 119. Lantbruksnämndernas fastighetsinnehav år 1964

Lantbruksnämndsområde	Vid årets utgång ägda brukningsenheter (eller delar därav)			
	Hela antalet	Åkerareal, hektar	Skogsmarksareal, hektar	Sammanlagt taxeringsvärde ¹ , kronor
Stockholms stad o. län..	52	449	1 034	1 479 200
Uppsala » ..	135	1 858	2 110	5 570 600
Södermanlands » ..	67	790	1 477	2 416 364
Östergötlands » ..	86	926	2 108	4 109 400
Jönköpings » ..	110	560	2 346	3 738 800
Kronobergs » ..	70	350	2 186	3 094 200
Kalmar » ..	35	326	1 412	2 030 840
Gotlands » ..	41	475	675	1 082 100
Blekinge » ..	36	133	581	919 100
Kristianstads » ..	47	356	366	1 789 500
Malmöhus » ..	11	86	9	292 473
Hallands » ..	74	547	628	2 229 940
Göteborgs o. Bohus » ..	83	605	1 475	2 569 600
Älvsborgs läns norra del	80	750	1 250	2 209 100
» » södra »	102	437	1 864	2 547 900
Skaraborgs län..	101	759	1 048	2 454 800
Värmlands » ..	155	1 032	4 086	5 492 900
Örebro » ..	45	330	538	1 054 700
Västmanlands » ..	89	459	1 734	2 657 200
Kopparbergs » ..	412	1 049	8 485	9 538 000
Gävleborgs » ..	177	506	7 362	5 126 300
Västernorrlands » ..	342	1 044	15 245	6 368 000
Jämtlands » ..	239	743	16 096	3 863 650
Västerbottens » ..	220	884	10 217	3 346 000
Norrbottnens » ..	394	1 743	20 300	4 964 090
Hela riket 1964	3 203	17 197	104 632	80 944 757
» » 1963	2 514	13 621	80 081	63 965 817
» » 1962	2 005	10 046	70 641	48 758 943
» » 1961	1 842	8 674	65 575	43 751 913
» » 1960	1 693	7 723	64 908	40 984 763

¹ Där taxeringsvärde saknats har angivits uppskattat värde.

tier. De senare kan beviljas till hela kostnaden för avsedda förbättringsåtgärder medan bidragen i förekommande fall utgår för viss andel av kostnaderna.

Även i fråga om den yttre rationaliseringen gäller att lånegarantierna nu är en vanligare stödform än de direkta bidragen. De senare beviljas i tre fall, nämligen dels då den överenskomna köpeskillingen är högre än det värde fastigheten kan anses äga för den brukningsenhet, till vilken den skall läggas, dels då kostnaderna för lagfart, lantmåteriförrättning, flyttning av

fast anläggning m. m. kan antas utgöra ekonomiskt hinder för ifrågasatt åtgärd och dels — vid rationalisering av mera väsentlig omfattning och kapitalkrävande natur — för upprättande av skogsbruksplan. Lånegarantier till yttre rationalisering lämnas för lån motsvarande kostnaden för förvärvet.

Av de båda tabellerna framgår vidare att lånegarantierna för förvärvslån under 1964 hade dubbelt så stor omfattning som garantierna för driftslån. De förstnämnda lånen ifrågakommer för inköp av

jordbruk och de senare för anskaffning av jordbruksinventarier i samband med köp eller arrende av jordbruk, vid köp eller arrende av tillskottsmark eller vid genomgripande produktionsomläggning. Lån beviljas dock endast om den aktuella brukningsenheten redan är eller inom kort väntas bli fullt bärkraftig.

Till de mindre jordbruken (med 2—10 hektar åker) utgår årligen särskilda s. k. arealtillägg. Omfattningen av dessa bidrag åren 1960—1964 framgår av tab. 117.

Genom generellt bemyndigande har lantbruksnämnderna möjlighet att med anlitande av särskild kapitalfond, den s. k. jordfonden, köpa och sälja fast egendom i rationaliseringssyfte. Möjligheten att köpa mark använder nämnderna i de fall då direkta köp mellan fastighetsägarna inte kan genomföras. Den av nämnderna inköpta marken skall i princip snarast överlåtas till jordbrukare som är i behov

av tillskottsjord. Av olika skäl har det dock visat sig lämpligt att nämnderna genom markinköp skapar en viss rationaliseringsreserv och de inköpta fastigheterna stannar därför genomsnittligt kvar i nämndernas ägo i drygt två år. Under 1964 genomfördes i lantbruksnämndernas regi sammanlagt 1 718 köp, innefattande cirka 11 700 hektar åker och 51 600 hektar skogsmark, samt 1 702 försäljningar, innefattande cirka 7 900 hektar åker och 27 200 hektar skogsmark. I tab. 119 kan närmare studeras omfattningen av lantbruksnämndernas fastighetsinnehav vid utgången av 1964.

Övrig publicering

Statistiken över lantbruksnämndernas verksamhet publiceras i stencilform och föreligger i regel månaden efter utgången av redogörelseperioden.

2. Statistik rörande jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse

Inledning

Jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse bildar en av landets största organisationer. Dess syfte är bl. a. att organisera marknadsförandet av olika produkter, samla utbudet samt dämpa säsong- och konjunkturbetingade variationer i avsättningspriserna.

Föreningsrörelsens organisation och verksamhetsformer

Det centrala topporganet för jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse är Sveriges Lantbruksförbund. Till förbundet är för

närvarande följande riksorganisationer anslutna:

Svenska Mejeriernas Riksförening
Sveriges Slakteriförbund
Svenska Lantmännens Riksförbund
Svenska Ägghandelsförbundet
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund
Sveriges Jordbrukskasseförbund
Sveriges Allmänna Hypoteksbank
Sveriges Bränneriudkareförening
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund

Tab. 120. Antal medlemmar samt omsättningsvärden, i milj. kronor, inom jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse åren 1960—1964

Riksorganisation	Antal medlemmar, 1 000-tal					Omsättningsvärde, milj. kronor				
	1960	1961	1962	1963	1964	1960	1961	1962	1963	1964
Svenska Mejeriernas Riksförening .	235,3	227,1	217,9	209,0	197,3	1 525,8	1 549,3	1 606,4	1 623,5	1 753,1
Sveriges Slakteriförbund	256,3	250,8	245,0	238,1	231,4	1 254,3	1 296,9	1 430,8	1 584,6	1 748,8
Svenska Lantmännens Riksförbund	144,7	143,6	143,4	142,4	141,3	1 311,4	1 451,2	1 558,9	1 753,7	2 003,9
Svenska Ägghandelsförbundet	55,0	53,2	51,9	48,2	46,7	102,5	99,6	106,3	128,4	121,7
Sveriges Skogsägareföreningars										
Riksförbund	127,6	130,5	132,9	132,8	132,8	442,7	512,5	565,7	467,8	645,0
Sveriges Jordbrukskasseförbund . . .	170,6	173,0	175,8	177,4	180,3	..	..	..	..	..
Sveriges Bränneriödkareförening . . .	1,6	1,6	1,6	1,7	1,7	24,4	15,3	16,6	24,2	19,7
Sveriges Pälsdjursuppfödarens Riks-										
förbund	1,6	1,7	1,6	1,6	1,5	56,0	61,4	65,1	80,7	96,4
Sveriges Stärkelseproducenters										
Förening	2,6	2,6	2,8	2,9	3,0	23,0	23,8	23,5	34,3	27,2
Riksförbundet Lin och Hampa	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	3,9	3,6	4,4	3,2	3,8
Sveriges Oljeväxtodlarens Central-										
förening	15,0	12,0	12,0	12,0	11,0	53,0	117,8	145,6	119,6	185,2
Svensk Husdjurskötsel	..	..	87,0	92,4	95,0	..	..	19,2	20,9	21,9
Summa	..	..	..	..	..	4 797,0	5 131,4	5 542,5	5 840,9	6 626,7

Sveriges Stärkelseproducenters Förening

Riksförbundet Lin och Hampa

Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening

Svensk Husdjursskötsel

Riksorganisationerna består av lokala föreningar, av vilka några dessutom är direktanslutna till Sveriges Lantbruksförbund.

Lantbruksförbundet, som är en opolitisk organisation, har enligt sina stadgar till ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen samt jordbrukarnas ekonomiska och sociala intressen. Det skall sålunda företräda jordbruket i frågor av allmän betydelse för detta, utföra uppgifter som är gemensamma för jordbrukets ekonomiska organisationer, skapa ett fast samarbete såväl mellan jordbrukets ekonomiska organisationer som jordbrukets ekonomiska och fackliga organisationer samt för medlemmarnas räkning bedriva ekonomisk verksamhet, som är av betydelse för medlemmarna och jordbruket.

Karaktäristiskt för de ekonomiska föreningarna inom jordbruket är att deras verksamhet mestadels är specialiserad på någon begränsad uppgift, såsom försäljning av mjölk (mejeriföreningar), försäljning av slaktdjur (slakteriföreningar) etc. Varje jordbrukare, som vill anlita föreningarna för sina affärer, måste därför som regel vara medlem i flera sådana.

Föreningarnas uppgifter varierar inom de olika branscherna. I fråga om oljeväxterna är uppgiften sålunda begränsad till träffandet av generella avtal om försäljningsvillkoren. Beträffande brödsäd omfattar verksamheten uppsamling, erforderlig lagring samt försäljning till kvarnar. I fråga om de viktigaste animaliska pro-

dukterna omfattar verksamheten samtliga stadier, dvs. uppsamling från producenterna, industriell förädling vid egna anläggningar, lagring samt försäljning till parti- och detaljhandlare.

Geografiskt arbetar varje lokalförening inom ett visst bestämt område, vars gränser dragits upp i samråd med övriga föreningar inom samma bransch och med branschens riksorganisation.

Medlemsantal och handelsomsättning

Inom Sveriges Lantbruksförbund utarbetas årligen en sammanfattande statistik över avräkningsvärden, omsättning, antal anställda m. m. inom föreningsrörelsen. Underlaget för denna statistik utgöres av de enskilda föreningarnas årsredovisningar jämte kompletterande uppgifter inhämtade enligt särskilda formulär.

Vissa andra data, exempelvis rörande antalet medlemmar, insamlas av resp. branschorganisationer.

En sammanfattning av verksamheten åren 1960—1964 inom de olika riksorganisationerna (exkl. Sveriges Allmänna Hypoteksbank) lämnas i *tab. 120*. Beträffande redovisade omsättningsvärden bör beaktas att dessa endast avser jordbrukarnas affärer med resp. organisationer och att totalomsättningen uppgår till betydligt större belopp.

Övrig publicering

Delar av statistiken över den ekonomiska föreningsrörelsen offentliggöres varje år genom riksorganisationernas årsredovisningar, varjämte sammanfattande uppgifter införs i bl. a. Sveriges Lantbruksförbunds årsredogörelse.

XIII. Lantbruksundervisningen

1. Statistik över elevantal och examination vid vissa undervisningsanstalter

Inledning

Statistik över verksamheten vid lantbrukets yrkesskolor utarbetas årligen av lantbruksstyrelsen, som är central tillsynsmyndighet för dessa undervisningsanstalter. Huvudmyndigheten för den skogliga yrkesutbildningen, skogsstyrelsen, sammanställer motsvarande uppgifter för skogsbrukets skolor. Statistiken över undervisningen vid de högskolor som har anknytning till lantbruket — främst lantbrukshögskolan, veterinärhögskolan och skogshögskolan — omhänderhas av statistiska centralbyrån.

Primärmaterialet till undervisningsstatistiken utgöres huvudsakligen av uppgifter som lämnas direkt till berörda myndigheter från resp. undervisningsanstalter. I fråga om yrkesskolorna bygger statistiken i stor utsträckning på uppgifter ur skolornas verksamhetsberättelser.

Resultat

I tab. 121 redovisas för 1960—1964 uppgifter om antalet elever vid de olika undervisningsanstalterna (jordbrukets och skogsbrukets yrkesskolor samt lantbruks-, veterinär- och skogshögskolorna). Tabellen ger vidare information om antalet under 1964 examinerade vid dessa läroanstalter.

Övrig publicering

Uppgifter rörande skoglig yrkesutbildning meddelas årligen i Skogsstatistisk årsbok (SOS), utgiven av skogsstyrelsen. I fråga om studerandeantal m. m. vid olika högskolor hänvisas till statistiska centralbyråns redovisning i publikationen Högre studier (SOS).

Tab. 121. Antal elever m. m. vid vissa undervisningsanstalter åren 1960—1964

Undervisningsanstalt	Antal elever ¹					Antal examine- rade ² 1964
	1960	1961	1962	1963	1964	
<i>Högskolor</i>						
Lantbrukshögskolan	293	344	371	³ 327	³ 371	³ 443
Veterinärhögskolan	224	212	216	³ 225	³ 236	³ 519
Skogshögskolan	145	145	162	³ 148	³ 145	³ 636
<i>Vissa övriga undervisningsanstalter</i>						
Lantbruksskolor	251	233	229	} 3 380	2 950	2 923
Lantmannaskolor ⁷	3 028	2 944	3 413			
Lanthushållsskolor	2 516	2 588	2 617			
Alnarpsinstitutet				2 862	3 040	3 027
Högre kurs	84	81	85	60	55	54
Lägre »	34	34	30	87	31	29
Statens skogsmästarskola	20	20	28	30 ⁴	30	30
Skogsskolor	166	166	166	164	155	161

¹ Avser vanligen det antal som undervisades under viss tid av året, i regel höstterminen. — ² Avser hela antalet studerande som under kalenderåret 1964 avlagt slutexamen (eller motsvarande). — ³ Preliminär uppgift. — ⁴ Avser studerande som avlagt agronomexamen. — ⁵ Avser studerande som avlagt veterinärexamen. — ⁶ Avser studerande som avlagt civiljägarmästarexamen. — ⁷ Från och med den 1 juli 1963 gäller beteckningen lantbruksskola även lantmannaskolorna.

XIV. Internationella uppgifter

Inledning

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO¹ (FN:s speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Ifrågavarande statistik baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos resp. länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc.

Resultat

I *tab. 122—125* har för olika länder sammanfattats uppgifter om ägoslagsfördel-

ning, åkeranvändning, totalskördar samt husdjursantal 1963². I *tab. 126* redogöres för den totala jordbruksproduktionens utveckling i vissa länder åren 1959/60—1963/64 (indextal). De senare uppgifterna har framräknats inom FAO på grundval av tillgängliga uppgifter om produktionen av enskilda produktslag.

Övrig publicering

För en mera detaljerad redovisning hänvisas till den av FAO utgivna *Production Yearbook*.

¹ Food and Agriculture Organization. — ² Eller senast tillgängliga år.

Tab. 122. Ägoviðdens fördelning på särskilda ägoslag år 1963, inom olika länder, i 1 000-tal hektar

Land	Åker m. m.	Betesmark m. m.	Skog	Övrig mark	Total areal	Landareal
Sverige	3 342	525	22 505	18 607	44 979	41 130
Danmark	2 756	332	438	778	4 304	..
Finland	2 715	94	21 761	9 131	33 701	30 540
Norge	855	175	7 026	24 366	32 422	30 894
Belgien	946	739	601	765	3 051	..
Bulgarien	4 531	1 162	3 616	1 784	11 093	11 056
Frankrike	21 241	13 113	11 822	8 527	54 703	..
Grekland	3 896	5 125	2 570	1 603	13 194	12 931
Irland	1 332	3 286	188	2 222	7 028	6 889
Italien	15 415	5 095	6 029	3 584	30 123	29 402
Jugoslavien	8 353	6 410	8 688	2 129	25 580	..
Luxemburg	72	64	86	37	259	258
Nederländerna	988	1 301	280	792	..	3 361
Polen	15 971	4 213	7 862	3 127	31 173	30 378
Portugal	¹ 4 130	..	2 500	2 256	8 886	8 842
Rumänien	10 475	4 249	6 396	2 630	23 750	23 034
Schweiz	422	1 743	981	983	4 129	3 993
Sovjetunionen	² 230 000	369 689	880 317	760 294	2 240 300	2 233 770
Spanien	20 831	14 319	11 314	4 011	50 475	..
Storbritannien	7 370	12 338	1 756	2 939	24 403	24 095
Tjeckoslovakien	5 413	1 800	4 436	1 138	12 787	12 586
Tyskland, Väst	8 432	5 719	7 132	3 400	24 683	24 274
Tyskland, Öst	5 021	1 419	2 946	1 403	10 789	10 585
Ungern	5 625	1 359	1 389	930	9 303	..
Österrike	1 721	2 269	3 163	1 232	8 385	8 270
Algeriet	7 066	38 405	3 045	189 658	238 174	..
Förenade arabrepubliken	..	..	..	..	..	..
Egypten	2 490	—	2	97 508	100 000	..
Marocko	7 860	7 650	5 337	23 521	44 368	..
Sydafrika	12 058	90 390	1 589	18 304	122 341	..
Tunisien	4 912	105	980	6 521	12 518	..
Amerikas Förenta Stater	185 152	256 214	302 049	192 924	936 339	919 184
Canada	41 845	21 003	443 380	491 390	997 618	919 423
Mexico	19 928	75 156	34 000	68 171	197 255	..
Argentina	30 000	113 151	99 400	35 115	277 666	..
Brasilien	19 095	107 633	517 936	206 532	851 196	..
Chile	5 514	454	16 361	51 848	74 177	73 300
Peru	1 795	18 304	70 000	38 423	128 522	..
Uruguay	2 252	13 847	593	2 001	18 693	..
Indien ³	162 115	13 921	56 765	93 492	326 293	..
Irak	11 571	4 100	1 798	27 405	44 874	..
Iran	16 850	1 150	18 000	128 800	164 800	163 600
Japan	6 060	948	25 402	4 556	36 966	..
Kina (folkrepubliken)	109 354	177 996	76 600	612 150	976 100	..
Pakistan	25 500	..	3 614	65 512	94 626	..
Syrien	8 885	6 406	450	2 707	18 448	..
Turkiet	26 120	28 257	10 584	13 097	78 058	..
Australien	33 214	446 132	32 318	257 831	769 495	..
Nya Zeeland	748	12 882	6 313	6 925	26 868	26 589
Hela världen	1 461 000	2 521 000	4 070 000	5 481 000	13 533 000	..

¹ Avser hela jordbruksarealen. — ² Inofficiell uppgift. — ³ Inkl. Kashmir-Jammu.

Tab. 123. Åkerarealens användning inom olika länder år 1963, i 1 000-tal hektar

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Hirs och sorghum	Ris	Potatis	Sockerbeter
Sverige	244	40	482	517	—	—	—	94	40
Danmark	135	116	938	186	—	—	—	64	69
Finland	239	76	262	444	—	—	—	77	16
Norge	7	1	179	44	—	—	—	52	—
Belgien	¹ 204	41	134	115	—	—	—	69	57
Bulgarien	¹¹ 188	57	343	133	660	4	12	43	68
Frankrike	3 850	231	2 538	1 287	955	23	30	844	339
Grekland	935	20	182	117	194	6	19	49	10
Irland	94	1	174	134	—	—	—	83	36
Italien	4 394	53	204	400	1 120	6	115	386	230
Jugoslavien	¹² 144	157	350	315	2 410	18	6	321	96
Luxemburg	18	3	8	15	—	—	—	5	—
Nederländerna	126	105	101	112	—	—	—	133	69
Polen	1 541	4 383	749	1 682	7	27	—	2 840	372
Portugal	740	319	126	296	488	—	37	107	..
Rumänien	2 874	80	224	130	3 379	..	14	319	178
Schweiz	¹¹⁰⁷	17	32	12	3	—	—	47	7
Sovjetunionen	64 600	15 021	20 500	5 700	10 800	4 000	100	8 495	3 750
Spanien	¹⁴ 247	438	1 447	527	487	12	64	411	116
Storbritannien	780	8	1 907	522	—	—	—	311	170
Tjeckoslovakien	¹⁷¹⁷	² 426	690	² 409	197	4	—	502	237
Tyskland, Väst	¹¹ 382	1 138	1 144	770	13	—	—	924	301
Tyskland, Öst	426	820	424	315	1	—	—	747	232
Ungern	976	209	515	90	1 289	14	19	232	118
Österrike	275	156	229	152	50	1	—	161	48
Algeriet	2 020	..	1 200	45	4	..	1	..	—
Förenade arabrepubliken, Egypten	⁴ 661	—	51	—	⁴ 712	..	..	25	—
Marocko	1 653	4	1 935	24	462	164	3	25	—
Sydafrika	⁴¹ 200	90	76	869	..	266	..	..	—
Tunisien	..	—	598	..	—	..	—	..	—
Amerikas Förenta Stater	18 295	645	4 681	8 775	24 503	5 496	717	545	500
Canada	11 155	264	2 493	3 940	224	—	—	116	39
Mexico	817	—	237	67	6 790	197	122	50	—
Argentina	5 406	655	695	693	2 925	1 152	54	179	—
Brasilien	793	23	30	29	⁴⁷ 200	—	3 500	200	—
Chile	852	15	73	109	75	..	33	80	17
Peru	⁴ 149	..	..	..	⁴ 272	—	79	..	—
Uruguay	357	—	47	85	167	..	21	..	⁴ 13
Indien	13 657	—	3 022	—	4 546	35 962	35 474	398	—
Irak	1 705	—	1 219	—	6	14	108	..	—
Iran	..	—	..	—	..	..	⁴ 364	..	..
Japan	584	1	566	75	39	33	3 272	208	50
Pakistan	5 096	—	227	—	505	1 209	10 294	70	—
Turkiet	¹⁷ 982	693	2 850	400	670	49	55	140	135
Syrien	1 559	—	804	3	7	58	—	4	4
Australien	6 667	23	815	1 373	87	175	23	45	—
Nya Zeeland	82	..	34	10	3	—	—	12	—
Hela världen	208 200	26 400	71 400	33 100	104 800	103 800	125 800	24 700	7 560

¹ Inkl. spältvete. — ² Inkl. blandning av vete och råg. — ³ Inkl. blandning av korn och havre. — ⁴ Inofficiell uppgift.

Tab. 124. Totalskördens storlek inom olika länder år 1963, i 1 000-tal ton

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Hirs och sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	637	82	1 229	1 179	—	—	—	1 618	1 574
Danmark	495	319	3 399	671	—	—	—	1 334	2 598
Finland	397	124	492	820	—	—	—	1 221	455
Norge	18	3	463	113	—	—	—	1 218	—
Belgien	1 770	123	482	395	2	—	—	1 530	2 135
Bulgarien	1 892	56	618	133	1 732	3	42	415	1 122
Frankrike	10 249	354	7 384	2 876	3 877	67	117	15 974	12 502
Grekland	1 387	20	243	136	312	7	83	584	351
Irland	301	1	589	366	—	—	—	1 969	952
Italien	8 127	77	280	548	3 692	24	589	4 384	7 664
Jugoslavien	14 143	156	524	345	5 380	41	23	3 020	2 670
Luxemburg	50	7	22	42	—	—	—	115	—
Nederländerna	530	313	387	424	—	—	—	3 854	2 691
Polen	3 067	7 124	1 479	2 830	14	30	—	44 868	10 661
Portugal	592	216	61	99	523	—	166	1 145	—
Rumänien	3 799	78	351	124	6 023	..	51	2 692	2 298
Schweiz	1 303	53	95	35	13	—	—	1 246	297
Sovjetunionen	..	..	..	..	..	..	270	267 499	43 000
Spanien	14 866	424	2 071	466	1 171	17	399	5 075	2 750
Storbritannien	3 046	22	6 705	1 461	—	—	—	6 682	5 338
Tjeckoslovakien	1 766	3880	1 620	4797	578	4	—	6 506	27 450
Tyskland, Väst	14 856	3 236	3 562	2 321	48	—	—	25 800	12 707
Tyskland, Öst	1 280	1 675	1 197	807	3	—	—	12 886	6 176
Ungern	1 523	215	925	106	3 551	15	48	2 026	3 434
Österrike	690	322	617	342	194	1	—	3 499	2 090
Algeriet	1 580	..	950	30	4	..	4	..	—
Förenade arabrepubliken, Egypten	21 714	—	134	—	21 675	..	..	420	—
Marocko	1 196	2	1 168	20	320	70	14	225	—
Sydafrika	882	13	38	118	3 942	206	5 201	..	—
Tunisien	570	—	235	..	—	..	—	..	—
Amerikas Förenta Stater	31 080	742	8 830	14 216	103 933	14 933	3 187	12 325	21 163
Canada	19 689	326	4 804	6 988	919	—	—	2 088	1 166
Mexico	1 786	—	178	59	6 424	401	266	375	—
Argentina	8 120	538	1 020	906	5 200	1 676	187	1 491	—
Brasilien	392	17	20	18	27 700	—	6 200	1 168	—
Chile	1 304	17	136	133	184	..	87	798	692
Peru	2150	..	..	..	2380	—	341	..	—
Uruguay	236	—	18	56	91	..	47	100	..
Indien	10 829	—	2 423	—	4 527	16 846	54 734	2 468	—
Irak	468	—	790	—	7	10	143	..	—
Iran	22 900	—	21 002	—	..	..	2860	..	—
Japan	716	2	759	148	104	54	17 157	3 409	1 200
Pakistan	4 215	—	145	—	530	600	17 724	460	—
Syrien	1 190	—	784	2	8	49	1	32	87
Turkiet	10 137	900	4 288	500	990	60	217	1 600	3 281
Australien	8 924	10	984	1 238	171	241	142	573	—
Nya Zeeland	271	..	103	24	214	—	—	247	—
Hela världen	249 600	34 490	102 500	48 300	226 200	77 000	257 500	276 500	163 630

¹ Inkl. spältvete. — ² Inofficiell uppgift. — ³ Inkl. blandning av vete och råg. — ⁴ Inkl. blandning av korn och havre.

Tab. 125. Antal husdjur år 1963¹ inom olika länder, i 1 000-tal

Land	Hästar	Mulåsnor och åsnor	Nöt- kreatur	Får	Getter	Svin	Höns	Bufflar
Sverige	151	—	2 447	188	..	1 915	9 907	—
Danmark	81	—	3 343	61	..	7 334	25 281	—
Finland	220	—	2 175	238	..	522	6 876	—
Norge ²	86	—	1 122	1 881	101	515	4 612	—
Belgien	139	1	2 805	155	26	1 795	..	—
Bulgarien	277	295	1 582	10 107	286	2 066	³ 20 969	177
Frankrike	1 526	120	20 286	8 945	1 124	9 080	..	—
Grekland	330	717	1 131	9 522	4 767	637	³ 15 950	66
Irland	190	—	4 860	4 691	..	1 102	10 517	—
Italien	368	736	9 152	7 857	1 278	4 584	³ 100 000	37
Jugoslavien	1 175	..	5 355	10 055	..	5 013	26 946	59
Luxemburg	4	—	160	2	..	93	420	—
Nederländerna	⁴ 149	—	³ 6 955	468	—	² 2 923	44 597	—
Polen	2 620	—	9 841	3 056	239	11 653	117 600	—
Portugal	..	..	5 029	..	..	..	..	—
Rumänien	780	..	⁴ 5 566	12 168	550	4 518	³ 34 150	..
Schweiz	82	..	1 716	² 30	..	1 314	5 750	—
Sovjetunionen	..	..	86 900	139 600	6 700	69 900	³ 550 400	..
Spanien	440	1 897	3 683	20 099	2 599	6 118	40 032	—
Storbritannien	..	—	² 11 716	² 29 344	..	² 6 859	106 842	—
Tjeckoslovakien	254	—	4 507	524	588	5 897	² 26 736	—
Tyskland, Väst	⁴ 560	..	13 355	981	235	16 869	66 213	—
Tyskland, Öst	⁴ 369	—	4 508	1 792	..	8 045	³ 35 626	—
Ungern	339	4	1 906	3 043	75	5 428	25 543	1
Österrike	121	—	2 437	153	132	2 848	10 071	—
Algeriet	136	464	⁸ 610	4 469	1 609	68	..	—
Förenade arabrepubliken, Egypten	..	..	..	⁶ 1 612	..	..	—	..
Marocko	240	1 220	2 500	12 000	9 000	50	..	—
Amerikas Förenta Stater	..	..	² 103 736	² 929 793	² 9 103 683	² 9 58 883	² 936 823	—
Canada	⁴ 451	..	² 11 214	² 904	..	² 4 995	² 66 530	—
Mexico	..	4 509	30 184	5 724	10 446	12 079	..	—
Argentina	3 761	..	40 009	46 158	..	3 417	41 000	—
Brasilien	8 692	6 814	79 076	19 718	12 397	52 941	197 465	—
Chile	546	—	3 016	6 422	..	950	—	—
Peru	600	655	3 927	16 340	3 950	1 620	³ 21 000	—
Uruguay	..	..	8 866	21 829	..	413	..	—
Irak	192	662	1 550	9 450	2 600	—	..	250
Japan ²	471	—	3 482	389	464	3 296	98 447	—
Pakistan	497	951	25 852	10 000	9 200	94	11 345	6 178
Syrien	67	270	393	4 297	..	..	3 736	2
Turkiet	1 238	2 088	12 662	31 614	32 075	9	26 614	1 160
Australien	547	—	18 549	158 626	..	1 404	..	—
Nya Zeeland	..	—	¹¹ 6 691	50 190	..	766	..	—
Hela världen	64 300	57 000	979 900	1 005 700	353 500	553 500	..	102 100

¹ I vissa fall avser tabelluppgifterna husdjursantalet i slutet av 1962. — ² Endast djur på lantegendomar ingår. — ³ Alla slags fjäderfä. — ⁴ Endast hästar använda i jordbruk ingår. — ⁵ Inkl. bufflar. — ⁶ Inofficiell uppgift. — ⁷ Endast äldre höns ingår. — ⁸ Exkl. Sahara. — ⁹ Inkl. Alaska och Hawaii. — ¹⁰ Avser angoragetter. — ¹¹ Endast djur på brukningsenheter med mer än 4 hektar odlad jord ingår.

Tab. 126. Jordbruksproduktionens storlek (indextal) inom olika länder åren 1959/60—1963/64

1952/53 - 1956/57 = 100

Land	Total jordbruksproduktion					Jordbruksproduktion per invånare				
	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64 ¹	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64 ¹
Sverige	98	100	104	100	99	95	96	100	95	94
Danmark	110	116	121	125	118	106	112	115	118	111
Finland	112	127	125	119	130	107	120	118	110	120
Norge	98	102	104	100	105	94	97	98	93,	97
Belgien-Luxemburg	103	113	111	121	122	100	109	107	116	116
Frankrike	112	123	117	129	126	106	116	108	117	113
Grekland	125	117	138	134	146	119	111	130	125	136
Irland	96	108	122	119	122	99	112	127	123	125
Italien	116	107	116	115	118	112	104	112	110	112
Jugoslavien	161	143	126	139	152	153	134	118	128	137
Nederländerna	117	118	118	121	118	109	109	108	109	105
Portugal	101	102	102	111	108	98	99	98	106	102
Schweiz	106	110	110	110	107	99	100	98	95	90
Spanien	117	119	121	128	134	112	113	114	120	125
Storbritannien	110	118	123	130	132	107	114	118	124	125
Tyskland, Väst-.....	107	121	109	123	127	101	113	100	111	114
Österrike	108	122	126	129	134	107	121	124	126	130
Algeriet	100	102	84	95	99	88	88	72	80	81
Förenade arabrepubliken, Egypten	122	126	112	136	141	108	110	95	113	113
Marocko	102	108	83	116	119	77	80	60	81	80
Sydafrika	114	122	135	136	127	100	105	114	112	103
Tunisien	109	130	87	100	124	101	117	77	86	105
Amerikas Förenta Stater...	109	110	110	112	118	100	99	98	98	102
Canada	100	108	91	114	126	88	92	76	94	103
Argentina	105	100	109	108	119	96	90	96	94	102
Brasilien	142	135	144	142	141	123	113	117	112	108
Chile	110	114	114	121	124	97	98	96	100	100
Peru	113	116	121	125	127	99	98	100	100	98
Uruguay	77	92	94	100	95	71	84	84	89	83
Indien	114	119	121	120	123	103	106	105	101	102
Irak	101	102	108	118	99	93	93	97	105	87
Iran	124	118	132	131	137	113	105	115	110	110
Japan	117	119	120	130	124	111	112	113	120	114
Pakistan	108	112	114	113	120	97	98	98	95	99
Turkiet	126	130	123	129	142	110	110	101	102	110
Syrien	99	100	116	149	142	85	83	92	115	106
Australien	119	123	127	133	138	106	108	109	112	114
Nya Zeeland	120	122	125	128	130	108	108	108	108	107

¹ Preliminära uppgifter.

Områdesindelningen i jordbruksstatistiken

A—C	betecknar	riksområden
1—VIII	»	8 produktionsområden
1—18	»	18 produktionsområden
Ia—18d	»	<i>naturliga jordbruksområden (län)</i>

A. Södra och mellersta Sveriges slättbygder

- I Götalands södra slättbygder
 - 1. Skåne-Hallands slättbygd
 - 1a Malmöhus län, slättbygden
 - 1b Kristianstads län, slättbygden
 - 1c Hallands län, slättbygden
- II Götalands mellanbygder
 - 2. Sydsvenska mellanbygden
 - 2a Malmöhus län, mellanbygden
 - 2b Kristianstads län, mellanbygden
 - 2c Blekinge län, slättbygden
 - 2d Kalmar län, Kalmarslätten
 - 3. Öland och Gotland
 - 3a Kalmar län, Öland
 - 3b Gotlands län
- IV Götalands norra slättbygder
 - 4. Östgötaslätten
 - 4 Östergötlands län, Östgötaslätten
 - 5. Vänerslätten, del av
 - 5a Älvsborgs län, slättbygden
 - 5b Skaraborgs län, slättbygden
 - 5c Skaraborgs län, falbygden
- V Svealands slättbygder
 - 5. Vänerslätten, del av
 - 5d Värmlands län, slättbygden
 - 6. Mälar- och Hjälmabygden
 - 6a Örebro län, slättbygden
 - 6b Södermanlands län
 - 6c Stockholms stad och län
 - 6d Uppsala län
 - 6e Västmanlands län, slättbygden

B. Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

- III Götalands skogsbygder
 - 7. Sydsvenska höglandet
 - 7a Malmöhus län, skogsbygden
 - 7b Kristianstads län, skogsbygden
 - 7c Blekinge län, skogsbygden
 - 7d Kalmar län, skogsbygden
 - 7e Kronobergs län,
 - 7f Jönköpings län,
 - 7g Östergötlands län, södra skogsbygden
 - 7h Hallands län, skogsbygden
 - 7i Älvsborgs län, södra höglandet
 - 7j Skaraborgs län, sydöstra höglandet

- 8. Östsvenska dalbygden
 - 8a Kalmar län, norra kustlandet
 - 8b Östergötlands län, södra kustlandet
- 9. Västsvenska dalbygden
 - 9a Hallands län, norra Halland
 - 9b Göteborgs och Bohus län
 - 9c Älvsborgs län, dalbygderna

VI Mellersta Sveriges skogsbygder

- 10. Södra Bergslagen
 - 10a Skaraborgs län, nordöstra höglandet
 - 10b Örebro län, södra skogsbygden
 - 10c Östergötlands län, norra skogsbygden
- 11. Västsvenska dalsjöområdet
 - 11a Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd
 - 11b Värmlands län, centrala och västra Värmland
- 12. Norra Bergslagen
 - 12a Värmlands län, Bergslagen
 - 12b Örebro län, Bergslagen
 - 12c Västmanlands län, Bergslagen
 - 12d Kopparbergs län, Bergslagen
- 13. Östra Dalarne-Gästrikland
 - 13a Kopparbergs län, östra Dalarne
 - 13b Gävleborgs län, Gästrikland

C. Norra Sverige

VII Nedre Norrland

- 14. Kustlandet i nedre Norrland
 - 14a Gävleborgs län, Hälsinglands kustland
 - 14b Västernorrlands län, kustlandet
- 16. Nordsvenska mellanbygden
 - 16a Värmlands län, norra Värmland
 - 16b Kopparbergs län, mellanbygden
 - 16c Gävleborgs län, inlandet
 - 16d Västernorrlands län, inlandet
 - 16e Jämtlands län, mellanbygden
- 17. Jämtländska siluområdet
 - 17a Jämtlands län, siluområdet
 - 17b Västernorrlands län, siluområdet

VIII Övre Norrland

- 15. Kustlandet i övre Norrland
 - 15a Västerbottens län, kustlandet
 - 15b Norrbottens län, kustlandet
- 18. Fjäll- och moränbygden
 - 18a Kopparbergs län, fjällbygden
 - 18b Jämtlands län, fjällbygden
 - 18c Västerbottens län, inlandet
 - 18d Norrbottens län, inlandet

Uppgifter för allmän jordbruksräkning den 15 september 1961

Uppgifter enligt denna blankett insamlas med stöd av Kungl. Maj:ts kungörelse den 2 juni 1961. Uppgiftsskyldig är varje brukare med mer än 2 hektar åker, varje brukare med 2 hektar åker eller mindre inom vissa för jordbruksräkningen utvalda församlingar samt de djurhållare utanför det egentliga jordbruket, vilka erhåller särskild anmodan att lämna uppgift.	Blanketten skall sedan den vederbörig ifyllts senast den 19 september 1961 avlämnas eller med posten insändas till kommunens styrelse.
--	--

UPPGIFTERNA PÅ BLANKETTEN SKALL AVSE HELA BRUKNINGSENHETEN

Med brukningsenhet förstås varje jordbruk, som med avseende på driften utgör ett och samma företag och drivs med en och samma arbetsstyrka. Sålunda skall exempelvis tillarrenderad mark räknas med i brukningsenheten men däremot ej utarrenderad mark. Areal från vilken grödan överläts på rot och areal som tillfälligt upplåtits till bete skall redovisas av markägaren (vid arrendejordbruk av arrendatorn).

FASTIGHETER, SOM HELT ELLER DELVIS INGÅR I BRUKNINGSENHETEN

Om brukningsenheten består av fastigheter belägna i olika församlingar redovisas på första raden den fastighet, där brukningscentrum finns (dvs den fastighet där brukaren bor eller den fastighet som av andra orsaker skötsen bäst anses). Alla arealuppgifter skall anges i hektar och tiandelar därof. Ej tunnland (1 tunnland motsvarar 0,5 hektar).

Län	Församling	Fastighetens namn o. nr el. dyl.	Till brukningsenheten (se ovan) hörande åkerareal. Hektar
.....			
.....			
.....			
.....			

SUMMA (brukningsenhetens hela åkerareal)

1. BRUKNINGSENHETENS AREAL. Arrendatorer skall endast redovisa den areal arrendet omfattar; som regel ej skogsmark. Om brukningsenheten är belägen i mer än en församling skall arealen redovisas med uppdelning på de olika församlingarna. För flera än tre församlingar får ytterligare blanketter användas.

Arealuppgifterna skall anges i	Församling	Församling	Församling
hektar och tiandelar därof.	Hektar	Hektar	Hektar
1. ÅKER (även odlad moss- och myrjord)			
ägd areal			
arrenderad areal			
2. TOMT OCH TRÄDGÅRD			
3. KULTIVERAD BETESMARK			
4. NATURLIG BETESMARK			
5. SKOGSMARK			
6. ÖVRIG MARK			
SUMMA AREAL			

1. ÅKER. Som åker räknas all mark, som lagts under plog och nyttjas för växtodling (även fälmässiga odlingar av kaksväxter, frukt och bär). Hit räknas även mångåriga betes- och slåttervallar på mark, som kan antas på nytt bli plöjd.

2. TOMT OCH TRÄDGÅRD. Till TOMT räknas den mark, som användes till byggnadsplats, gårdspen och dylikt samt till TRÄDGÅRD sådan mark, som utan att vara åker användes till köksväxtodling, frukt-trädgård, prydnadsträdgård eller parkanläggning.

3. KULTIVERAD BETESMARK. Med kultiverad betesmark avses sådan gräsbärande mark, som förbättrats genom en eller flera åtgärder såsom borttjoning av träd och buskar, bearbetning med redskap, gödning eller insädd av vallväxter utan att marken är att hänföra till åker.

4. NATURLIG BETESMARK. Med naturlig betesmark avses sådan gräsbärande mark, som används till bete (ev. slåtter) utan att ha varit föremål för ovan i punkt 3 angivna förbättringsåtgärder. Hit räknas således bland annat betes- och slåtteräng samt strand- och hagmarksbeten.

5. SKOGSMARK. Med skogsmark avses all mark, som antingen är skogbärande eller som skulle kunna göras skogbärande utan mera omfattande grundförbättringar och ej är att hänföra till åker, tomt och trädgård, kultiverad eller naturlig betesmark.

6. ÖVRIG MARK. Övrig mark utgöres av dels vägar, avleppsgravar o. dyl., dels icke odlade eller trädbevuxna mossar och myrar, kärr, berg och annan dylikt mark, som inte kan hänföras till någon av ovanstående arealgrupper.

II. ANTAL HUSDJUR DEN 15 SEPTEMBER 1961. Om något eller några djurslag ej finns att redovisa skall detta markeras med ett vågrätt streck (—).

	Antal		Antal
1. Hästar, födda 1958 och tidigare (ej militära s. k. ackordshästar)		9. Galtar för avel 6 mån. o. däröver	
2. Unghästar, födda 1959 o. 1960		10. Modersugor (även första gången dräktiga)	
3. Fö, födda under 1961		11. Utslagssugor (dvs avsedda för slakt)	
SUMMA HÄSTAR		12. Övriga svin 6 månader och däröver	
4. Tjurar för avel 1 år och däröver		13. " " 3—6 månader	
5. Kor		14. " " under 3 månader	
6. Kvigor och kvigkalvar 1 år och däröver avsedda för pålägg		SUMMA SVIN	
7. Kvigor, ungtjurar, stutar och kalvar 1 år och däröver avsedda för slakt		15. Får (även lamm)	
8. Kalvar under 1 år		16. Häns (klädda 1960 o. tidigare) ¹⁾	
SUMMA NÖTKREATUR		17. Unghöns och kycklingar (klädda under 1961) ¹⁾	
		18. Kalkoner	

Stat. cenr. 1382 1961 200.000 + 300.000 + 150.000 ex.

¹⁾ Observera att ovan denna uppgift skall avse besättnings storlek den 15 september 1961.

III. ÅKERAREALENS ANVÄNDNING SOMMAREN 1961. Om brukningsenheten är belägen i mer än en församling skall arealen redovisas med uppdelning på de olika församlingarna. Alla arealuppgifter skall anges i hektar och tiandelar därav, Ell tunnland (1 tunnland motsvarar 0,5 hektar).

	Församling	Församling	Församling
	Hektar	Hektar	Hektar
1. Höstvete till mognad			
2. Vårvete " "			
3. Höstråg " "			
4. Våråg " "			
5. Korn (ej blandsäd) " "			
6. Havre (ej blandsäd) " "			
7. Blandsäd ¹⁾ " "			
8. Kårlar ^{2, 3)} " "			
9. Foderärlar o. vicker ³⁾ " "			
10. Oljeväxter ⁴⁾ " "			
11. Grönfoder av säd, ärtar o. vicker			
12. Övriga grönfoder o. ensilageväxter ⁵⁾			
13. Stållervall på äter (sväl till hö o. ensilageberedning som till grönfoder o. tillfälligt bete)			
14. Vall till fröskörd			
15. Betsvall på åker ⁶⁾			
16. Palatiss			
17. Sockerbets			
18. Foderallfrukter			
19. Köksväxter på åker ⁷⁾			
20. Fruktträd o. bärbuskar på åker			
21. Andra växtslag ⁸⁾			
22. Heltäda			
23. Obrukad (ej nedlagd) åker			

SUMMA ÅKERAREAL

(lika med den på föregående sida redovisade åkerarealen)

1) Blandning av höstsed och belyxter eller stråsedblandningar, där korn och/eller havre ingår beroende av blandningsförhållandena. Här räknas även blandsäd, som uppkommit genom hjälpsädd av korn eller havre i vinterskadd höstsed.

2) Konservärter redovisas under "Köksväxter på åker" (grupp 19).

3) Även odling med s. k. städgräsa (t. ex. vikenap) redovisas här.

4) Spånadslin redovisas under "Andra växtslag" (grupp 21).

5) Här redovisas växter som fodermärgöl, grönfoderraps, lupiner, majs, pajas m. fl., vilka är avsedda att användas till grönfoder, ensilage eller bete.

6) Observera att stållervall, som utnyttjas för tillfälligt bete, skall redovisas under stållervall (grupp 13).

7) Här redovisas exempelvis vitkål, morötter, rödbets, lök, konservärter, bruna bönor.

8) Här redovisas fröodling av andra grödor än vallväxter samt spånadsväxter, tobak, jordgubbar, prydnadsväxter, plantskolor o. dyl.

IV. ANTAL MASKINER FÖR JORDBRUK OCH SKOGSBRUK

För samtliga maskiner skall endast anges andelen storlek, t. ex. $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$. Maskiner som är undantagna och ej i brukbart skick (skrotade, utgraderade) skall ej medräknas.

Maskintyp	Antal
1. Traktorer (ej s. k. epatraktorer, leopar eller tvåhjuliga traktorer)	
2. Skördetraktorer, självgående	
3. " , bogserade med hjälpmotor	
4. " , bogserade utan hjälpmotor	
5. Självbindare	

V. ANLÄGGNINGAR FÖR JORDBRUKET

(Sätt kryss i tillämplig ruta)

Finns på brukningsenheten ja nej
skulltork för hö ☐ ☐

spannmålstork ja nej
med varmluft ☐ ☐

med kallluft ja nej
☐ ☐

silo för ensilering ja nej
tornsilo av betong ☐ ☐

tornsilo av annat material (trä, plåt etc.) ja nej
☐ ☐

gropssilo, plansilo etc. ja nej
☐ ☐

..... den / 1961

Uppgiftslämnarens underskrift

Telefonstation

nr

Uppgifter till jordbruksinventeringen den 3 mars 1964

DETTA EXEMPLAR INSÄNDES TILL
KOMMUNENS STYRELSE

Uppgifterna skall endast användas för statistiskt ändamål.

Uppgifterna skall senast den 7 mars 1964 av de uppgiftsskyldiga avlämnas eller med posten insändas till kommunens styrelse.

UPPGIFTERNA PÅ BLANKETTEN SKALL AVSE HELA BRUKNINGSENHETEN

Med brukningsenhet förstås varje jordbruk, som med avseende på driften utgör ett och samma företag och drives med en och samma arbetsstyrka. Sålunda skall exempelvis tillorrenderad mark räknas med i brukningsenheten men däremot ej utarrenderad mark. Areal från vilken grödan överlåtits på rot och areal som tillfälligt upplåtits till bete skall redovisas av markägaren (vid arrendejordbruk av arrendatorn).

OBS! I de fall då namn och/eller adress är felaktigt angivna ändras uppgifterna.

A. ÅKERAREAL den 3 mars 1964

Som ÅKER räknas all mark, som lagts under plog och nyttjas för växtodling (även fälmässiga odlingar av kaksväxter, frukt och bär). Hit räknas även mångåriga betes- och slåttervallar på mark, som kan antas på nytt bli plöjd.

Arealen skall anges i hektar och tiondelar därav. EJ i tunnland (1 tunnland motsvarar ungefär 0,5 hektar).

Hektar

Brukningens totala åkerareal 01

B. ANTALET NÖTKREATUR den 3 mars 1964

Antal

Tjurar och stutar 1 år och däröver 10

Tjurar, tjurkalvar och stutar under 1 år 11

Kor (även omkar):

a) som kalvat endast en gång 12

b) övriga kor 13

Kvigor 1 år och däröver:

a) för pålägg 14

b) för slakt 15

Kvigor och kvigokavlar under 1 år:

a) för pålägg 16

b) för slakt 17

SUMMA NÖTKREATUR 18

C. ANTALET SVIN den 3 mars 1964

Antal

Galtar för avel 6 månader och däröver 19

Medarsuggor:

a) första gången dräktiga 20

b) övriga dräktiga 21

c) digivande (nmt icke dräktiga) 22

d) utlagssuggor (d. v. s. avsedda för slakt) 23

Övriga svin (inräknat s. k. hushållssvin):

a) 3 månader och däröver 24

b) under 3 månader 25

SUMMA SVIN 26

D. INOM JORDBRUKET SYSSELSATT ARBETSKRAFT den 3 mars 1964

Under rubriken "Brukaren och dennes familjemedlemmar" redovisas endast brukaren, dennes make, hemmavarande barn och föräldrar, i den mån de den 3 mars 1964 deltagit i jordbruksarbetet. Under rubriken "Lejd arbetskraft" antecknas all annan arbetskraft (absolut antal arbetare, ej antal dagsverken), alltså även t. ex. brukarens syskon, måg, sonhustru, barnbarn samt icke hemmavarande barn, som den 3 mars 1964 mot avlönning utför jordbruksarbete för brukarens räkning. Redovisningen gäller sålunda just denna speciella dag och icke någon tidsperiod.

Brukaren och dennes familjemedlemmar över 15 år, sysselsatta i jordbruket den 3 mars 1964		Lejd arbetskraft över 15 år			
Antal		För antalet den 3 mars 1964		Tillfälligt antalet den 3 mars 1964	
		Antal		Antal	
man	kvinnor	man	kvinnor	män	kvinnor

Användes lejd arbetskraft i jordbruket år 1963?
(Svaras med ja eller nej)

Totala antalet lejda arbetstimmar i jordbruket under hela år 1963 ¹⁾

¹⁾ Här medräknas arbetstimmar utförda av såväl fast som tillfälligt lejd arbetskraft.

Ifyll även uppgifterna på nästa sida!

E. UPPGIFTER OM MASKINORIFTEN M. M. UNDER ÅR 1963
(Inlämnas efter framställning från statens jordbruksnämnd)

1. Antal för arbete i jordbruk och skog avsedda traktorer m. m., som ägdes den 1 januari 1964. Om någon av nedanstående maskiner ägdes endast till en del, angives andelen storlek i respektive antalskolumn, t. ex. 1/2, 1/3, 1/4. Här skall ej medräknas maskiner, som helt ägdes av förening eller maskinstation. För de fall, då nedan angivna maskinslag saknades, skall detta anges med ett vågrätt streck (—) i respektive antalskolumn.

	Antal			
	Bensin- drivna	Folagen- drivna	Bränsle- drivna utan startbensin	Bränsle- drivna med startbensin
a) traktorer (såväl hjul- som bandtraktorer)				
b) dragbilar, s. k. "epatraktorer" (ombyggda bilar)				
c) jeepar				
d) självgående skördeträskor				
e) bogserade skördeträskor med hjälpmotor				
f) stationära förbränningsmotorer (ej elektriska motorer)				

2. Antal bogserade skördeträskor utan hjälpmotor (direktdrivna) den 1 januari 1964: st.

3. Förbrukning av driv- och smörjmedel under år 1963 till endast ovanstående maskiner. (Obs! ej till person- och lastbilar.) Förbrukningen av driv- och smörjmedel skall omfatta åtgången såväl på den egna gården som för eventuell körning åt andra jordbrukare.

	Förbrukning 1 januari—31 december 1963	
a) startbensin (1 fat = 195 liter)		liter
b) drivbensin (1 fat = 195 liter)		liter
c) folagen (1 fat = 195 liter)		liter
d) bränsle till diesel- eller tändkulemotorer (1 fat = 195 liter)		liter
e) smörjmedel, olja		liter
f) " , fett		kg

4. Antal cisterner för flytande motorbränsle (s. k. farmaggregat)

..... st. rymmande tillsammans liter.

Här skall anges det totala utrymmet i cisternerna, ej den för tillfället inlagda mängden. Även cisterner, som av oljeleverantör placerats på brukningsenheten, skall medräknas.

UPPGIFTSÄMNARENS UNDERSKRIFT

..... den / 1964

.....
Namn

.....
Tel./station (eller riknr)

Uppgifter till jordbruksinventeringen den 2 juni 1964

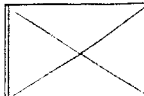
 DETTA EXEMPLAR INSÄNDES TILL
KOMMUNENS STYRELSE

Dessa uppgifter insamlas enligt Kungl. Maj:ts kungärelser
den 13 april 1956 (nr 116) och den 21 februari 1964 (nr 22).
Uppgifterna skall endast användas för statistiskt ändamål.

Uppgifterna skall senast den 6 juni 1964 av
de uppgiftsskyldiga avlämnas eller med posten
insändas till kommunens styrelse.

UPPGIFTERNA PÅ BLANKETTEN SKALL AVSE HELA BRUKNINGSENHETEN

Med brukningsenhet förstås varje jordbruk, som med avseende på driften utgör ett och samma företag och drives med en och samma arbetsstyrka. Sålunda skall exempelvis tillarrenderad mark räknas med i brukningsenheten men däremot ej utarrenderad mark. Areal från vilken grödan överlåtits på rot och areal som tillfälligt upplåtits till bete skall redovisas av markägaren (vid arrendejordbruk av arrendatorn).



OBS! I de fall då namn och/eller adress är felaktigt angivna ändras uppgifterna.

A. BRUKNINGSENHETENS ÅKERAREAL den 2 juni 1964

	Hektor
Ägd åkerareal (ej utarrenderad)	30
Arrenderad åkerareal	31
Brukningenshetens totala åkerareal	32

Arealen skall anges i hektar och tiandelar därav. Ej i tunnland
(1 tunnland motsvarar ungefär 0,5 hektar).

Som ÅKER räknas all mark, som lagts under plog och nyttjas för växtodling (även fälmässiga odlingar av kåkavter, frukt och bär).
Hit räknas även mångåriga betes- och slåttervalar på mark, som kan antas på nytt bli plöjd.

B. FÖRÄNDRINGAR I BRUKNINGSENHETENS ÅKERAREAL

Ökning av åkerarealen sedan den 4 juni 1963	Hektor
Köp, arv, gåva	33
Tillarrendering	34
Återtaget arrende	35
Nyodling, invallning	36
SUMMA ÖKNING	37

Minskning av åkerarealen sedan den 4 juni 1963	Hektor
Försäljning, arvskifte, gåva	38
Utarrendering	39
Upphärt arrende	40
Nedlagd åker: skogsplantering	41
" " : övrigt	42
SUMMA MINSKNING	43

C. ANTALET NÖTKREATUR den 2 juni 1964

	Antal
Tjurar och stutar 1 år och däröver	48
Tjurar, tjurkalvar och stutar under 1 år	49
Kor (även amkor):	
a) som kalvat endast en gång	50
b) övriga kor	51
Kvigor 1 år och däröver:	
a) för pålägg	52
b) för slakt	53
Kvigor och kvigkalvar under 1 år:	
a) för pålägg	54
b) för slakt	55
SUMMA NÖTKREATUR	56

F. ANTALET SVIN den 2 juni 1964

	Antal
Galtar för avel 6 månader och däröver	57
Modersuggor:	
a) första gången dräktiga	58
b) övriga dräktiga	59
c) digivande samt icke dräktiga	60
d) utslagsuggor (d. v. s. avsedda för slakt)	61
Övriga svin (inräknat s. k. hushållssvin):	
a) 3 månader och däröver	62
b) under 3 månader	63
SUMMA SVIN	64

D. ANTALET HASTAR den 2 juni 1964

	Antal
Hästar, födda 1961 och tidigare (även militära s. k. ackordshästar)	44
Unghästar, födda 1962 och 1963	45
Föi	46
SUMMA HASTAR	47

G. ANTALET HÖNS OCH KYCKLINGAR den 2 juni 1964

	Antal
Höns, kläckta 1962 och tidigare	66
Höns, kläckta 1963	67
Kycklingar	68
SUMMA HÖNS OCH KYCKLINGAR	69

E. ANTALET FÄR den 2 juni 1964

	Antal
Fär (även lamm)	65

H. ANTALET KALKONER den 2 juni 1964

	Antal
Kalkoner	70

IFYLL ÄVEN NÄSTA SIDAN

I. ÅKERAREALENS ANVÄNDNING SOMMAREN 1964

Arealuppgifterna skall anges i hektar och tiodelar därav, EJ i tunnland (1 tunnland motsvarar ungefär 0,5 hektar).

	Hektar
Höstvete till mognad	01
Vårvete " "	02
Höstråg " "	03
Vårråg " "	04
Korn (ej blandsäd) " "	05
Harra (ej blandsäd) " "	06
Blandsäd ¹⁾ " "	07
Kärlarter ^{2, 3)} " "	08
Foderarter o. vicker ⁴⁾ " "	09
Höstraps " "	10
Vårraps " "	11
Hösträbs " "	12
Vårräbs " "	13
Oljelin (ej spånadslin) ⁵⁾ " "	14
Övriga oljväxter " "	15
Grönfoder av säd, örter o. vicker	16
Övriga grönfoder o. ensilageväxter ⁶⁾	17
Slätterrall på åker (råväl till hö- o. ensilageberedning som till grönfoder o. tillfälligt bete)	18
Vall till fräckörd	19
Betsvall på åker ⁶⁾	20
Potatis	21
Sockerbets	22
Fodertruktur	23
Kärlväxter på åker ⁷⁾	24
Areal för fruktträd o. bärbuskar på åker	25
Andra växtslag ⁸⁾	26
Maltråda	27
Obrukad (ej nedlagd) åkerjord	28
SUMMA ÅKERAREAL	29

(Lika med den på föregående sida redovisade totala åkerarealen vid brukningsenheten)

¹⁾ Blandning av strådsäd och bälväxter eller strådsädesblandningar, där korn och eller harra ingår oberoende av blandningsförhållandena. Hit räknas även blandsäd, som uppkommit genom hjälpväxning av korn eller harra i vintersäddad höst.

²⁾ Konservärter redovisas under "Kärlväxter på åker" (grupp 24).

³⁾ Även pding med s. k. städgröda (f.ex. vitsenap) redovisas här.

⁴⁾ Spånadslin redovisas under "Andra växtslag" (grupp 26).

⁵⁾ Här redovisas växter som fodermjörklöt, grönfodertraps, lupiner, majs, soras m.fl., vilka är avsedda att användas till grönfoder, ensilage eller bete.

⁶⁾ Observera att slätterrall, som uthytas till tillfälligt bete, skall redovisas under slätterrall (grupp 18).

⁷⁾ Här redovisas exempelvis viktad, morötter, rödbetsor, lök, konservärter, bruna bönor.

⁸⁾ Här redovisas fröodling av andra grödor än vallväxter samt spånadsväxter, tobak, jordgubbar, prydnadsväxter, plantskolor o. dyl.

J. KÖKSVÄXTODLINGEN PÅ ÅKER (EJ I TRÄDGÅRD) SOMMAREN 1964

Totala arealen köksväxter på åker enligt rad 24 i spalten här till vänster fördelar sig på följande sätt:

	Hektar
Viktad	71
Morötter	72
Marötter	73
Rödbetsor	74
Gul och röd lök (ej sylt- eller purjölök)	75
Andra örter än kokärter och foderärter ¹⁾	76
Bruna bönor	77
Gurkor	78
Spenat	79
Övriga köksväxter	80

SUMMA KÖKSVÄXTER PÅ ÅKER

(Lika med den i spalten till vänster på rad 24 redovisade arealen)

¹⁾ Här redovisas f.ex. konservärter och sockerärter.

K. INOM JORDBRUKET SYSSELSATT ARBETSKRAFT den 2 juni 1964

Under rubriken "Brukaren och dennes familjemedlemmar" redovisas endast brukaren, dennes make, hemmavarande barn och föräldrar, i den mån de den 2 juni 1964 deltog i jordbruksarbetet. Under rubriken "Lejd arbetskraft" antecknas all annan arbetskraft (obst antal arbetare, o) antal dagverken), alltid även f.ex. brukarens syskon, mög, sonstiga, barnbarn samt icke hemmavarande barn, som den 2 juni 1964 mot avlöning utför jordbruksarbete för brukarens räkning. Redovisningen gäller sålunda just denna speciella dag och inte någon tidsperiod.

Brukaren och dennes familjemedlemmar över 15 år, sysselsatta i jordbruket den 2 juni 1964		Lejd arbetskraft över 15 år			
Antal		Fast anställda den 2 juni 1964		Tillfälligt anställda den 2 juni 1964	
män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor

UPPGIFTSLÄNNARENS UNDERSKRIFT

_____ den / 1964

_____ Namn

_____ Telefonstation (eller riktnr) nr

STATISTISKA CENTRALBYRÅN
Byrån för jordbruksstatistik

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(För centralbyråns anteckningar)

Årsväxtrapport för den 15 oktober 1964

Rapporten skall av hushållningssällskapets underavdelningar i ett exemplar insändas till sällskapet torsdagen den 15 eller fredagen den 16 oktober 1964. Observera att blanketten ej får avlämnas före den fastställda rapportdagen.

Uppgifterna skall gälla förhållandena i genomsnitt för hela församlingen; de får sålunda ej avse endast enskilda brukningsenheter.

Församling/stad:

Hushållningssällskapsområde:

I OMDOME DEN 15 OKTOBER 1964 OM SKORDEUTFALLET

Genomsnittlig bedömning av skördeutfallet för olika växtslag inom församlingen med avseende på skördens kvantitet anges i vidstående kolumner enligt följande sifferskala:

Mycket god skörd	anges med 5
God skörd	anges med 4
Medelmåttig skörd (medelskörd)	anges med 3
Betydligt under medelmåttig skörd	anges med 2
Nära missväxt	anges med 1
Fullständig missväxt	anges med 0

Om utfallet ej kan anges med ett heltal, sättes heltal med en decimal.

Ex. Över "medelmåttig" men till kvantiteten ej fullt "god" skörd betecknas med 3.5. Under "medelmåttig" men likväl ej "betydligt under medelmåttig" skörd betecknas med 2.5.

Medelmåttig skörd inom församlingen bör motsvara skörden per hektar i medeltal för ett tillräckligt antal år (t.ex. de senaste tio åren).

För de växtslag som inte odlas inom församlingen sättes streck (—)

Siffror för skördeutfallet

HOSTVETE	00
VARVETE	01
HOSTRAG	02
VARRAG	03
KORN	04
HAVRE	05
BLANDSKD	06
KOKKARTER	07
FODERARTER OCH VICKER	08

HOSTRAPPS	09
VARRAPPS	10
HOSTRYBS	11
VARRYBS	12
OLJELIN	13
VITSENA	14
POTATIS	15
SOCKERBETOR	16
FODERROTFRUKTER	17
HÖ FRÅN VALL	18
BETE PÅ SLÄTTERVALL	19
ÖVRIGT BETE (hela betesperioden)	20

II VÄXTLIGHETEN UNDER TIDEN 16 JULI—15 OKTOBER 1964

De tillämpliga alternativen markeras med kryss.

a) VÄDERLEKENS INFLYTANDE PÅ VÄXTLIGHETEN

	Höst-säd	Vår-säd	Olje-växter	Pota-tis	Slätter-vall	Bete
Gynnsammare än normalt	☐ 21	☐ 31	☐ 41	☐ 51	☐ 61	☐ 71
Normalt	☐ 22	☐ 32	☐ 42	☐ 52	☐ 62	☐ 72
Ogynnsammare än normalt	☐ 23	☐ 33	☐ 43	☐ 53	☐ 63	☐ 73

b) ORSÄKER TILL SÄMRE VÄXTLIGHET ÄN NORMALT

Ifylles endast i förekommande fall.

ORS! Flera orsaker kan samtidigt föreligga för varje gröda (grödgrupp).

	Höst-säd	Vår-säd	Olje-växter	Pota-tis	Slätter-vall	Bete
Kyla och regn	☐ 24	☐ 34	☐ 44	☐ 54	☐ 64	☐ 74
Skador av nattröfrost	☐ 25	☐ 35	☐ 45	☐ 55	☐ 65	☐ 75
Torka	☐ 26	☐ 36	☐ 46	☐ 56	☐ 66	☐ 76
Skador av slagregn och hagel	☐ 27	☐ 37	☐ 47	☐ 57	☐ 67	☐ 77
Skador av översvämning	☐ 28	☐ 38	☐ 48	☐ 58	☐ 68	☐ 78
Skador av insekter	☐ 29	☐ 39	☐ 49	☐ 59	☐ 69	☐ 79
Skador av växtsjukdomar	☐ 30	☐ 40	☐ 50	☐ 60	☐ 70	☐ 80

Annan orsak

III UPPLYSNINGAR OM SKORDEN 1964

De tillämpliga alternativen markeras med kryss.

a) TIDPUNKT FÖR BÄRGNINGEN

	Höst-säd	Vår-säd	Olje-växter	Pota-tis	Hö-skörden
Tidigare än normalt	☐ 81	☐ 87	☐ 93	☐ 99	☐ 105
Normal tid	☐ 82	☐ 88	☐ 94	☐ 100	☐ 106
Senare än normalt	☐ 83	☐ 89	☐ 95	☐ 101	☐ 107

b) SKORDENS KVALITET

	Höst-säd	Vår-säd	Olje-växter	Pota-tis	Hö-skörden
Bättre än normalt	☐ 84	☐ 90	☐ 96	☐ 102	☐ 108
Normal	☐ 85	☐ 91	☐ 97	☐ 103	☐ 109
Sämrare än normalt	☐ 86	☐ 92	☐ 98	☐ 104	☐ 110

IFYLL ÄVEN UPPGIFTERNA PÅ NÄSTA SIDA!

IV UPPLYSNINGAR OM HÖSTSÄDDEN 1964

De tillämpliga alternativen markeras med kryss.

a) TIDPUNKT FÖR HÖSTSÄDDEN

	Höst- säd	Höstolje- växter
Tidigare än normalt	☐ 111	☐ 117
Normal tid	☐ 112	☐ 118
Senare än normalt (ange även orsaken nedan)	☐ 113	☐ 119

b) ORSAKER TILL SENARE SÄDD ÄN NORMALT

Försenad skörd	☐ 114	☐ 120
Regnig väderlek	☐ 115	☐ 121
Torka	☐ 116	☐ 122

Annan orsak _____

Uppgiftslämnarens underskrift

Ort och datum _____ den _____ okt. 1964

Namn _____

Adress _____

Telefonstation (riktor) _____ nr _____

Sakregister

	Sid.		Sid.
Aberdeen Angus, se Nötkreaturens rasfördelning		Bete, se även Betesmark och Betesvall på åker	
Affärsbankernas kreditgivning, se Kreditgivning till enskilda jordbrukare		skördeutsikter	77
Aktiebolagsskogar, se Skogar		skördeutfall	78
Aktuell skörd	92	Betesmark	
Aktuellt skördevärde	89	definition	6
Alnarpsinstitutet, se Undervisningsanstalter		areal	3
Alsikeklöverfrö, se Vallfröodling		Betesvall på åker, areal	69—70
Animalisk produktion	103—130	Betodling, se Sockerbetor	
Anläggningar, se Maskiner. Anläggningar m. m.		Betäckta suggor, se Svin	
Anställda (inom jordbruk), se Arbetskraft		Biologisk skörd	84
Arbetsinkomst, se Jordbrukarfamiljens inkomst		Blandsäd	
Arbetskraft		odlad areal	68, 70
förfärrsarbete inom jordbruk m. m.	27	hektarskörd	84—85
brukare jämte familjemedlemmar . .	30—32	totalskörd	95
lejd arbetskraft	30—32	skördeutsikter	77
lejda arbetstimmar	32	skördeutfall	78
sysselsättning i enskilt skogsbruk	39	Blomkål, se Köksväxter	
lantarbetarlöner	34—38	Bondeskogar, se Skogar	
Arbetstimmar (antal lejda), se Arbetskraft		Brukningseenhet(er)	
Arrenderad åker	8	definition	6
Arrenderade brukningseenheter	8	ägda	8, 10—11
Avelssvin, se Svin		arrenderade	8, 10—11
Avkastning per hektar, se Hektarskörd		fördelning på storleksgrupper efter åkerareal	4, 9, 15, 19
Baljväxter		fördelning efter ägarekategori	20
odlad areal	68, 70—71	fördelning på storleksgrupper efter skogsmarksareal	9, 11
skördeutsikter	77	Bruna bönor, se Köksväxter	
skördeutfall	78	Brödsäd	
statsplomberat utsäde	61	odlad areal	68, 70—71
Befolkning		hektarskörd	84—85
folkmängdens fördelning på städer och landsbygd	23	totalskörd	94
folkmängdens fördelning på tät- och glesbebyggelse	26	kvalitet	86
folkmängdens fördelning på större åldersgrupper	24—25	skördeutsikter	77
jordbrukarnas fördelning på större åldersgrupper	28—29	skördeutfall	78
jordbrukarnas fördelning efter åkerarealens storlek samt förfärrsverksamhet . .	28	förmalning	96
förfärrsarbete inom jordbruk m. m.	27	priser	97
Besiktning av slakt, se Slaktdjursbesiktningar		Byggnadskostnadsindex	53
Besädd areal	94	Bärbuskar (och fruktträd) på åker, areal	69—70
Besättningsstorlek		Bärgad skörd (per hektar)	85
nötkreatur	110	Bärgningsförluster på slättervall	87
svin	111	Bönor, se Köksväxter	
		Charolais, se Nötkreaturens rasfördelning	
		Dagsverken, utförda inom enskilt skogsbruk	39
		Dansk röd boskap, se Nötkreaturens rasfördelning	
		Driftslån	180—181
		Driftsrationalisering, se Rationalisering	

	Sid.		Sid.
Ensilageväxter (och grönfoder), areal . . .	69—70	Gårdsindex (för byggnadskostnaderna), se	
Enskilda skogar, se Skogar		Byggnadskostnadsindex	
Enskilt skogsbruk, sysselsättning i	39	Gödkalv, priser	128
Export (av livsmedel), se Livsmedel		Gödselmedel, se Handelsgödsel	
		Gödselstäder (antal nyuppförda), se Ny-	
		byggnadsverksamhet	
		Gödsvin, priser	128
Fabrikspotatis, se Potatis		Hampa, se Spånadsväxter	
Fast anställda, se Arbetskraft		Handelsgödsel	
Fastighetspriser, se Jordbruksfastigheter-		förbrukning	62
nas priser		priser	63
Fastighetsvärden, se Jordbruksfastighe-		Havre	
ternas taxeringsvärden		odlad areal	68, 70
Fetthalt i mjölk, se Mejerihantering		hektarskörd	84—85
Fiskmjöl, förbrukning	65	totalskörd	95
Fläskproduktion	128	skördeutsikter	77
Fodermedelsförbrukning	65	skördeutfall	78
Foderrotfrukter		förmalning	96
odlad areal	69—70	priser	97
skördeutsikter	77	Hektarskörd	
skördeutfall	78	höstvet, vårvet, höstråg, korn, havre,	
Fodersäd		blandsäd, matpotatis, fabrikspotatis,	
odlad areal	68, 70—71	slättervall	84—85
hektarskörd	84—85	sockerbeter	98
totalskörd	95	raps, rybs, oljelin, vitsenap	100—101
skördeutsikter	77	Helträda, areal	69
skördeutfall	78	Hereford, se Nötkreaturens rasfördelning	
priser	97	Huvudområden	1
Foderväxter, odlad areal	68—71	Hypoteksinstitutionens kreditgivning, se	
Foderarter och vicker		Kreditgivning till enskilda jordbrukare	
odlad areal	68, 70	Häst(ar)	
skördeutsikter	77	antal	104, 106—108
skördeutfall	78	slaktdjursbesiktningar	128
Folkmängd, se Befolkning		köttproduktion	128
Folkräkning, 1960 års	22—29	priser	128
Fruktträd och bärbuskar på åker, areal 69—70		Häststallar (antal nyuppförda), se Ny-	
Får och getter, slaktdjursbesiktningar		byggnadsverksamhet	
m. m.	128	Hö	
Får och lamm	105—108	hektarskörd	84—85
Födoämnen, konsumtion av	132—133	totalskörd	95
Föl, se Hästar		kvalitet	79—87
Föreningsrörelse, ekon.	184	skördeutsikter	77
Företagarvinst	151	skördeutfall	78
Förmalning	96	priser	97
Förmögenheter (antal inom jordbruk med		Höns	105—108
binärningar), se även Nettoförmögen-		Höstraps, se Oljeväxter	
heter	172—173	Höstrybs, se Oljeväxter	
Förmödenhet r	60—65	Höstråg, se Råg	
Förräntning	151	Höstvet, se Vete	
Försäkringsbolagens kreditgivning, se Kre-		Höstsädd areal	71
ditgivning till enskilda jordbrukare		Hötsäd, kvalitet	79
Förvärvsarbete, se Arbetskraft			
		Import av livsmedel, se Livsmedel	
Galtar, se Svin		Inkomst av jordbruksfastighet	168
Generalindex (för byggnadskostnaderna),		Inkomster i jordbruket	
se Byggnadskostnadsindex		totala	140
Gods- och bondeskoogar, se Skogar		per brukningsenhet	142—144, 153
Grisar, se Svin		Inkomsttagare inom jordbruk med bi-	
Grädd, se Mejerihantering		närningar	
Grönfoder- (och ensilage-)växter, areal 69—70		efter yrkesställning	169—171
Grönsaker, se Köksväxter		» inkomstklass	170—171
Gurkor, se Köksväxter			

	Sid.		Sid.
Inre rationalisering, se Rationalisering		totalskörd	95
Insektssmedel, se Växtskyddsmedel		skördeutsikter	77
Internationell statistik		skördeutfall	78
ägoslagsfördelning	188	priser	97
åkerarealens användning	189	Kostnader i jordbruket	
totalskörd	190	totala	140
husdjurskötsel	191	per brukningsenhet	144—146
jordbruksproduktion	192	per 10 hektar åker	150—151
Intäkter i jordbruket		Kostnadsprisindex	176
totala	140	Kreatursplatser (antal nyuppförda), se	
per brukningsenhet	147	Nybyggnadsverksamhet	
per 10 hektar åker	150	Kreditgivning till ensk. jordbrukare	177—179
Inväntarantal, se Befolkning		Kronoskogar, se Skogar	
Invägd mjölk, se Mejerihantering		Kultiverad betesmark, se Betesmark	
Jordbrukarfamiljens inkomst	153	Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur	
Jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse,		Kycklingar	105—108
se Föreningsrörelse, ekon.		Kål, se Köksväxter	
Jordbrukets kostnadsprisindex, se Kost-		Köksväxter, odlad areal	
nadsprisindex		totalt	69—70
Jordbrukets kreditmarknad, se Kreditgiv-		enskilda växtslag	73
ning till enskilda jordbrukare		Köpeskillingar för jordbruksfastigheter, se	
Jordbrukets producentprisindex, se Pro-		Jordbruksfastigheternas priser	
ducentprisindex		Kött- och fläskproduktion	128
Jordbrukets skördeskadeskydd, se Skörde-		Köttbesiktning, se Slaktdjursbesiktningar	
skadeskydd		Köttfodermjöl, förbrukning	65
Jordbrukets världsmarknadsprisindex, se		Ladugårdar (antal nyuppförda), se Ny-	
Världsmarknadsprisindex		byggnadsverksamhet	
Jordbruksarbetare, se Arbetskraft		Lamm, priser	128
Jordbruksbefolkning, se Befolkning		Lantarbetare, se Arbetskraft	
Jordbruksekonomiska undersökn. . .	149—157	Lantarbetarlöner	
Jordbruksfastigheternas priser	44—49	timförtjänster	34, 36—38
Jordbruksfastigheternas tax.värden ..	42—43	årsförtjänster	35—38
Jordbruksinventeringarna		Lantbrukshögskolan, se Undervisningsan-	
allmänt	11—15	stalter	
växtodling	66—73	Lantbruksnämndernas verksamhet	
husdjurskötsel	103—111	statliga bidrag och lånegarantier ..	180—181
arbetskraft	30—32	fastighetsinnehav	182
Jordbrukskasserörelsens kreditgivning, se		Lantbruksskolor, se Undervisningsan-	
Kreditgivning till enskilda jordbrukare		stalter	
Jordbruksräkningar	2	Lantbruksundervisning, se Undervisnings-	
Jordbruksvärde	42—43	anstalter	
Jordförvärvslån	180—181	Lanthushållsskolor, se Undervisningsan-	
Jordförvärvslån	180—181	stalter	
Kalkoner	106	Lantmannaskolor, se Undervisningsan-	
Kalvar, se Nötkreatur		stalter	
Kapitalinkomst, se Jordbrukarfamiljens		Lejd arbetskraft, se Arbetskraft	
inkomst		Lin, se Spånadsväxter	
Klöver, se Vallfrödning		Livsmedel	
Kokärter		konsumtion	132—133
odlad areal	68, 70	import	135, 137
skördeutsikter	77	export	136—137
skördeutfall	78	Logar och lador (antal nyuppförda), se	
Konsumtion av livsmedel, se Livsmedel		Nybyggnadsverksamhet	
Konsumtionsgrädde, se Mejerihantering		Lån, se Kreditgivning till enskilda jord-	
Konsumtionsmjölk, se Mejerihantering		brukare eller Skulder	
Kor, se Nötkreatur		Lök, se Köksväxter	
Korn		Löneförmalning, se Förmalning	
odlad areal	68, 70	Löner, se Lantarbetarlöner	
hektarskörd	84—85	Magasin (antal nyuppförda), se Nybygg-	
		nadsverksamhet	

	Sid.		Sid.
Mångårdsbyggnader (antal nyuppförda), se Nybyggnadsverksamhet		Oljekraftfoder, förbrukning	65
Marknadsförd slakt		Oljelin, se Oljeväxter	
kalv	122	Oljeväxter	
svin	126	odlad areal	68—71
Maskiner. Anläggningar m. m.		hektarskörd, totalskörd, oljehalt	100—101
antal traktorer, självbindare etc.	57	kvalitet	79
antal brukningsenheter med traktor,		skördeutsikter	77
självbindare etc.	56	skördeutfall	78
inköp av maskiner och redskap	58—59	upplöjd höstsädd	76
Matpotatis, se Potatis		Områdesindelning	1
Mejerier, antal	119	Ostproduktion, se Mejerihantering	
Mejerihantering	119		
Mejerileverantörer, antal	119	Plomberat utsäde, se Statsplomberat ut-	
Mejerimjolk	119	säde	
Mejeriproduktion	119	Potatis	
Mindre kalv		odlad areal	69—70
slaktdjursbesiktningar, köttproduktion	128	arealens fördelning	72
priser	128	hektarskörd	84—85
Mjolk, se Mejerihantering eller Mjolkpro-		totalskörd	95
duktion		kvalitet	79
Mjölkboskapskontroll		skördeutsikter	77
antal kor och besättningar	115	skördeutfall	78
medelavkast, för kontrollerade kor	116—117	priser	97
Mjolkproduktionen och dess användn.	120—121	Priser	
Modersuggor, se Svin		vete, råg, havre, korn, vallhö, matpo-	
Morötter, se Köksväxter		tatis, fabrikspotatis, sockerbetor	97
		mejerimjolk	119
		slaktdjur	128
		ägg	130
		handelsgödsel	63
		jordbruksfastigheter	45—49
Naturlig betesmark, se Betesmark		Producentpriser, se Priser	
Nettoförmögenheter i jordbruket		Producentprisindex	176
totala	140	Produktionsområden	1
per brukningsenhet	148, 163, 165	Provytemetoden, se Objektiv skördeupp-	
Nettointäkter i jordbruket, se Intäkter i		skattning	
jordbruket			
Njutningsämnen, konsumtion av	132		
Nominell producentprisindex, se Produ-			
centprisindex			
Normskördevärde	90	Raps, se Oljeväxter	
Nybildade jordbruk	19	Rasfördelning, se Nötkreaturens rasfördel-	
Nybyggnadsverksamhet		ning	
nyuppförda byggnader	51	Rationalisering	180—181
nyuppförda kreatursplatser	51	Redskap, se Maskiner. Anläggningar m. m.	
nyuppförda rumsenheter	51	Reell producentprisindex, se Producent-	
kostnader	52	prisindex	
Nyodling	20	Riksförbundet Lin och Hampa, se Före-	
Nötkreatur		ningsrörelse, ekon.	
antal	104—108	Riksindex (för byggnadskostnaderna), se	
rasfördelning	112—113	Byggnadskostnadsindex	
mjölkboskapskontroll	115—117	Riksområden	1
besättningsstorlek	110	Rumsenheter (antal nyuppförda), se Ny-	
slakt	122—123, 128	byggnadsverksamhet	
priser	128	Rybs, se Oljeväxter	
Nötkreaturens rasfördelning	112—113	Råg	
Nötkreatursenhet(er)		odlad areal	68, 70
definition	109	hektarskörd	84—85
antal	109	totalskörd	94
Objektiv skördeuppskattning	80—88	skördeutsikter	77
Obrukad åker, areal	69—70	skördeutfall	78
Obrägd areal	88	förmalning, lager	96
Ogräsmedel, se Växtskyddsmedel		priser	97
		Rödbetor, se Köksväxter	
		Rödklöverfrö, se Vallfröodling	

	Sid.		Sid.
Silo, se Maskiner. Anläggningar m. m.		skördesätt	86
Självbindare, se Maskiner. Anläggningar m. m.		jordbrukares leveranser, förmalning, lager	96
Självrisk vid skördeskada	92	Spannmålstork, se Maskiner. Anläggningar m. m. eller Nybyggnadsverksamhet	
Skogar, areal	16	Sparbankernas kreditgivning, se Kreditgivning till enskilda jordbrukare	
Skogsfastigheter	9—11	Spenat, se Köksväxter	
Skogshögskolan, se Undervisningsanstalter		Spill (vid skörd)	
Skogsmark, se Skogar		spannmål	83
Skogsskolor, se Undervisningsanstalter		potatis	87
Skogsvärde	42—43	Spånadslin, se Spånadsväxter	
Skulder (och tillgångar)	140, 161	Spånadsväxter, odlad areal m. m.	102
totala	148, 155, 162, 165	Statens skogsmästarskola, se Undervisningsanstalter	
per brukningsenhet	148, 155, 162, 165	Statliga lån (till enskilda jordbrukare), se Kreditgivning till enskilda jordbrukare	
Skuldprocent	164	Statsbidrag (till jordbruket), se Lantbruksnämndernas verksamhet	
Skulttork, se Maskiner. Anläggningar m. m.		Statslånegaranti, se Lantbruksnämndernas verksamhet	
Skörd		Statsplomberat utsäde	61
biologisk skörd per hektar	84	Storboskap	
bärgad skörd per hektar	85	slaktdjursbesiktningar, produktion av kött	128
totalskörd	94—95, 98, 100—102	priser	128
kvalitet	79, 86—87	Stråsäd, statsplomberat utsäde	61
skördeutsikter	77	Stutar, se Nötkreatur	
skördeutfall	78	Suggor, se Svin	
Skördeskadeskydd		Svensk ayreshireboskap, se Nötkreaturens rasfördelning	
finansiering	91	Svensk Husdjurskötsel, se Föreningsrörelse, ekon.	
försäkrad areal, antal anmälningar och ersättningar, ersättningsbelopp, normskörd, aktuell skörd, självrisk	92	Svensk jerseyboskap, se Nötkreaturens rasfördelning	
Skördesätt för spannmål	86	Svensk kullig boskap, se Nötkreaturens rasfördelning	
Skördetröska, se Maskiner. Anläggningar m. m.		Svensk låglandsboskap, se Nötkreaturens rasfördelning	
Skördeutfall, medelomdomen	78	Svensk röd och vit boskap, se Nötkreaturens rasfördelning	
Skördeutsikter, medelomdomen	77	Svenska Lantmännens Riksförbund, se Föreningsrörelse, ekon.	
Slakt		Svenska Mejeriernas Riksförening, se Föreningsrörelse, ekon.	
besiktigade slaktkroppar	128	Svenska Ägghandelsförbundet, se Föreningsrörelse, ekon.	
slaktdjurspriser	128	Sveriges Allmänna Hypoteksbank, se Föreningsrörelse, ekon.	
produktion av kött och fläsk	128	Sveriges Bränneriäldkareförening, se Föreningsrörelse, ekon.	
kalvslakt	122—123	Sveriges Jordbrukskassförbund, se Föreningsrörelse, ekon.	
svinslakt	126—127	Sveriges Lantbruksförbund, se Föreningsrörelse, ekon.	
Slaktdjursbesiktningar	128	Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening, se Föreningsrörelse, ekon.	
Slaktdjurspriser	128	Sveriges Pälstdjursuppfödarens Riksförbund, se Föreningsrörelse, ekon.	
Slättervall			
areal	69—70		
hektarskörd	84—85		
totalskörd	95		
återväxt	87		
tillväxt	86		
bärningsförluster	87		
kvalitet	87		
skördeutsikter	77		
skördeutfall	78		
övervintring	76		
upplöjd areal	76		
Smörproduktion, se Mejerihantering			
Sockerheta			
odlad areal	69—70, 98		
hektarskörd, totalskörd	98		
skördeutsikter	77		
skördeutfall	78		
priser	97		
Spannmål			
spill vid skörd	83		

	Sid.		Sid.
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund, se Föreningsrörelse, ekon.		Vagn- och redskapsbodar (antal nyuppförda), se Nybyggnadsverksamhet	
Sveriges Slakteriförbund, se Föreningsrörelse, ekon.		Vall till fröskörd, se Vallfröodling	
Sveriges Stärkelseproducenters Förening, se Föreningsrörelse, ekon.		Vallfröodling	67, 69—70
Svin		Vallhö, se Hö	
antal	105—108	Vallväxter, statsplomberat utsäde	61
tjänstbara galtar, betäckta suggor	114	Vegetabilisk produktion	66—102
svinstamkontroll	125	Vete	
besättningsstorlek	111	odlad areal	68, 70
slakt	126—128	hektarskörd	84—85
Svinhus (antal nyuppförda), se Nybyggnadsverksamhet		totalskörd	94
Svinstamkontroll, se Svin		skördeutsikter	77
Sysselsatta, se Arbetskraft		skördeutfall	78
		förmalning, lager	96
		priser	97
Taxerade inkomster, utgifter		Veterinärhögskolan, se Undervisningsanstalter	
m. m.	140, 142—148	Vicker (och foderärter)	
Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter), se Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden		odlad areal	68, 70
Tillfälligt anställda, se Arbetskraft		skördeutsikter	77
Tillgångar (och skulder)		skördeutfall	78
totala	140, 161	Vitkål, se Köksväxter	
per brukningsenhet	148, 154—155, 162, 165	Vitsenap, se Oljeväxter	
Tillväxt för slättervall	86	Värraps, se Oljeväxter	
Timförtjänster, se Lantarbetarlöner		Värrybs, se Oljeväxter	
Timotejfrö, se Vallfröodling		Värråg, se Råg	
Tjurar, se Nötkreatur		Värsäd, kvalitet	79
Tjurkalvar, se Nötkreatur		Värvete, se Vete	
Tjänstbara galtar	114	Världsmarknadsprisindex	176
Tomt, definition	6	Växtskyddsmedel, inköp	64
Tomt- och industrivärde	42—43		
Totalskörd		Yttre rationalisering, se Rationalisering	
höstvete, vårvete, höstråg, korn, havre, blandsäd, slättervall, potatis	94—95	Åker	
sockerbetor	98	definition	6
raps, rybs, oljelin, vitsenap	100—101	totalareal	3, 5, 15
spånadslin, hampa	102	arealens användning	68—71
Traktor, se Maskiner. Anläggningar m. m.		ägd resp. arrenderad areal	8
Traktorgarage (antal nyuppförda), se Nybyggnadsverksamhet		Åldersfördelning, se Befolkning	
Trädgård, definition	6	Årsförtjänster, se Lantarbetarlöner	
		Årsväxtrapportering	74—80
		Återväxt på slättervall	87
Undervisningsanstalter	186	Ågarekategorier inom jordbruket	20
Ungnöt, se Nötkreatur		Ägd åker	8
Upphörd jordbruk	19	Ägda brukningsenheter	8
Upplörd (utvintrad) areal	76	Äggproduktion	130
Urinbrunnar (antal nyuppförda), se Nybyggnadsverksamhet		Äggpriser	130
Utgifter i jordbruket		Ägoslag, areal	
totala	140	åker	3, 15
per brukningsenhet	144—146	betesmark	3
Utrikeshandel		skog	10—11, 16
livsmedel	135—136	Arter, se Baljväxter eller Köksväxter	
egentliga jordbruksprodukter	137	Överprisprocent, se Jordbruksfastigheternas priser	
Utsäde, se Statsplomberat utsäde		Övervintring	76
Utvintrad (upplörd) areal	76		